

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**Godišnji izvještaj
2022**

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj 2022

SADRŽAJ

Uvodna riječ guvernera	9
Pravni status	11
1. Ekonomska kretanja u 2022. godini	13
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	15
1.2 Izvještaj o stanju bh. ekonomije	18
1.2.1 Realni sektor	18
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	19
II. Cijene	21
III. Zaposlenost i plate	24
1.2.2 Fiskalni sektor	25
1.2.3 Bankarski sektor	29
1.2.4 Vanjski sektor	33
I. Platni bilans	33
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs	35
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2022. godini	37
2.1 Monetarna politika	40
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	40
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	44
2.4 Upravljanje gotovim novcem	46
2.5 Održavanje platnih sistema	49
2.6 Uloga fiskalnog agenta	50
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	50
2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	51
2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama	52
2.10 Upravljanje rizicima	53
2.11 Proces interne revizije	54
2.12 Ostalo	54
2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima	54
2.12.2 Komuniciranje sa javnošću	56
2.12.3 Projekti energetske efikasnosti i očuvanje nacionalnih spomenika	57
3. Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora	59
4. Statističke tabele	147
Publikacije i web servisi	189

SPISAK GRAFIKONA, TABELA I TEKSTNIH OKVIRA

Grafikon 1.1: Doprinos rastu ukupne inflacije u eurozoni po najznačajnijim grupama proizvoda	15
Grafikon 1.2: Doprinosi cijena hrane i energenata godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena, na kraju decembra	16
Grafikon 1.3: Ključne kamatne stope vodećih centralnih banaka	17
Grafikon 1.4: Kretanje glavnih berzanskih indeksa u 2022. godini	17
Grafikon 1.5: Plan izdvajanja za javnu potrošnju u BiH i zemljama regiona u 2023. godini	18
Grafikon 1.6: Stope promjene u grupama djelatnosti industrijske proizvodnje, period na period	19
Grafikon 1.7: Najznačajnije djelatnosti za rast prerađivačke industrije u 2022. godini	20
Grafikon 1.8: Promjene u intenzitetu građevinske industrije, period na period	20
Grafikon 1.9: Inflacija u BiH, period na period	21
Grafikon 1.10: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH, period na period	22
Grafikon 1.11: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period	22
Grafikon 1.12: Promjene u prosječnim cijenama u odjeljcima koji utiču na temeljnu inflaciju, u odnosu na 2021. godinu	23
Grafikon 1.13: Akumulirani broj zaposlenih od početka 2011. godine	24
Grafikon 1.14: Prosječne godišnje neto plate	25
Grafikon 1.15: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima	25
Grafikon 1.16: Prihodi od indirektnih poreza	26
Grafikon 1.17: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	26
Grafikon 1.18: Ukupan bruto dug sektora vlade	27
Grafikon 1.19: Vanjski dug sektora vlade	27
Grafikon 1.20: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka	28
Grafikon 1.21: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske ..	28
Grafikon 1.22: Godišnja stopa rasta depozita	29
Grafikon 1.23: Depoziti stanovništva, valutna struktura	30
Grafikon 1.24: Godišnja stopa kreditnog rasta	31
Grafikon 1.25: Kamatne stope na novoodobrene kredite	32
Grafikon 1.26: Kamatne stope na ukupne novougovorene depozite	32
Grafikon 1.27: Realne kamatne stope na novougovorene depozite	32
Grafikon 1.28: Neto strana aktiva	33
Grafikon 1.29: Tekući i kapitalni račun	33
Grafikon 1.30: Račun usluga u platnom bilansu	34
Grafikon 1.31: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva	34
Grafikon 1.32: Godišnje promjene u deviznom kursu KM	35
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH	39
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi	39
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja	40
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	40
Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada	41

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2022. godini.	41
Grafikon 2.7: Kretanje osnovice za obračun OR	41
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa OR.	42
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca	42
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	43
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	43
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2022. godini.	45
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine	45
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	46
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	46
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	47
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2022. godini	47
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2022. godini	47
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2021. godinu	47
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2022. godini, prema apoenima	48
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2022. godini	48
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2022. godini	48
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2022. godini	48
Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH.	56
Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2022. godine	18
Tabela 1.2: Struktura nominalnog i realnog BDP-a, za prva tri kvartala, u periodu 2019 – 2022. godina	19
Tabela 1.3: Emisije javnog duga entiteta u 2022. godini.	28
Tabela 1.4: Prosječna stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2022. godini (u %)	29
Tabela 1.5: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM) .	34
Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH.	43
Tabela 2.2: Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope, i tržišni prinosi, na državne obveznice u eurozoni.	45
Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	49
Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	49
Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti.	50
Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima	50
Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2022. godine	54
Tekstni okvir 1: Inflacija u eurozoni	15
Tekstni okvir 2: Promjene u kretanju različitih cjenovnih indeksa u BiH.	21
Tekstni okvir 3: Uzroci i posljedice odliva depozita iz bankarskog sektora početkom 2022. godine	30

SKRAĆENICE

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov) (eng. asset purchase programme)
ATM	Bankomat (eng. automated teller machine)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BIRS	Berzanski indeks Republike Srpske
BIS	Banka za međunarodna poravnanja
BLSE	Banjalučka berza
BoE	Banka Engleske
bp	Bazni poen
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; Real Time Gross Settlement)
CB BiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEFTA	Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CU	Centralni ured Centralne banke BiH
d.s.	Desna skala
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
ECB	Evropska centralna banka
ECOFIN	Vijeće za ekonomska i finansijska pitanja EU
EFSE DF	Razvojni instrument Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu
EIB	Evropska investiciona banka
EK	Evropska komisija
EMIS	Informacioni sistem energetskog menadžmenta
ERP	Program ekonomskih reformi
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sistem federalnih rezervi SAD
FOB	Franko brod (eng. free on board)
FSI	Indikator finansijske stabilnosti (eng. financial soundness indicators)
FTSE100	Berzanski indeks 100 najvećih kompanija po tržišnoj kapitalizaciji koje su kotirane na londonskoj berzi
GFS	Statistika vladinih finansija (eng. government finance statistics)
HRK	Hrvatska kuna
IDA	Međunarodna asocijacija za razvoj
ILO	Međunarodna organizacija rada
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. liquidity coverage ratio)
l.s.	Lijeva skala
MMF	Međunarodni monetarni fond

NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (eng. net stable funding ratio)
OMA	Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje
OR	Obavezna rezerva
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (ECB-ov) (eng. pandemic emergency purchase programme)
POS	Prodajno mjesto (eng. point of sale)
pp	Procentni poen
PPnKS	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa
QE	Kvantitativne olakšice (eng. quantitative easing)
QM	Kvazi novac (eng. quasi money)
QT	Kvantitativno pooštavanje (eng. quantitative tightening)
REER	Realni efektivni devizni kurs
RS	Republika Srpska
RSD	Srpski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska berza
SASX-30	Indeks Sarajevske berze koji prati kretanje cijena dionica 30 najlikvidnijih emitenata
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Švicarski sekretarijat za ekonomske poslove
SGRS	Službeni glasnik Republike Srpske
SIMS	Monitoring usklađenosti
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications)
TRY	Turska lira
UINO	Uprava za indirektno-neizravno oporezivanje
UN	Ujedinjene nacije
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju
USD	Američki dolar
UV	Upravno vijeće Centralne banke BiH

DVOSLOVNE ISO OZNAKE ZA ZEMLJE

AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
EA	Eurozona
EU	Evropska unija
ME	Crna Gora
MK	Republika Sjeverna Makedonija
RS	Srbija

UVODNA RIJEČ GUVERNERA

U Godišnjem izvještaju, koji je pred vama, predstavili smo najvažnije aktivnosti i mjere koje je Centralna banka Bosne i Hercegovine preduzimala tokom 2022. godine kako bi ispunila svoj zakonom postavljeni cilj - održavanje stabilnosti domaće valute u skladu sa odabranim modelom monetarne politike - valutnim odborom. Dosljedno primjenjujući odabrani model monetarne politike, Centralna banka Bosne i Hercegovine je omogućila stabilnost domaće valute, dajući doprinos ukupnoj finansijskoj stabilnosti u zemlji, uz napomenu da je situacija na finansijskim tržištima bila izuzetno turbulentna. Centralna banka Bosne i Hercegovine je kontinuirano ispunjavala svoje Zakonom definisane zadatke, kao i provodila aktivnosti na ispunjavanju zadataka definisanih Strateškim planom.

Postala je već svojevrsna tradicija da svaka godina sa sobom donese neki novi izazov koji se nije mogao predvidjeti, no 2022. godina u kojoj je naša institucija obilježila 25. godišnjicu rada, sve nas je suočila sa najvećim izazovima u smislu ekonomskih posljedica rata u Ukrajini. Godina u kojoj smo očekivali potpuni oporavak ekonomske aktivnosti nakon pandemije Covid-19, pretvorila se u godinu prekida u lancima snabdijevanja na globalnom nivou, ekstremnog rasta cijena sirovina, energije, nafte i hrane. Ovakvo povećanje inflatornog pritiska u Bosni i Hercegovini se reflektovalo tako što smo se, prvi put nakon više decenija niskog i stabilnog rasta cijena, suočili sa dvocifrenom stopom rasta potrošačkih cijena i nikad izazovnijim okruženjem za nosioce ekonomskih politika u Bosni i Hercegovini.

Rat u Ukrajini je pored već spomenutog inflatornog dejstva donio dodatni izazov u smislu stabilnosti finansijskog sektora. Brzom i adekvatnom reakcijom institucija u Bosni i Hercegovini koje su učesnice mreže finansijske stabilnosti zemlje, a među kojima je i Centralna banka Bosne i Hercegovine, uspješno je izvršen postupak restrukturisanja nad Sberbank BH d.d. Sarajevo i Sberbank a.d. Banjaluka. Otklonjeni su svi raniji rizici povezani sa prethodnim vlasnikom, te je očuvana stabilnost banaka, osigurana zaštita klijenata i deponenata, a time postignuta i stabilnost cjelokupnog bankarskog sistema u Bosni i Hercegovini.

I pored ovako izazovnih okolnosti, naša institucija nije propustila da i u ovoj godini nastavi sa usavršavanjem i unapređivanjem svojih funkcija uz redovno izvršavanje svih poslova. Deviznim rezervama se upravljalo vodeći se principima sigurnosti i profitabilnosti, čime je uspješno održavana monetarna stabilnost. Promjena situacije na međunarodnim tržištima donijela je sa sobom i veći povrat po osnovu investiranja deviznih rezervi, te je Centralna banka Bosne i Hercegovine za godinu koja je završila 31. decembra 2022. godine ostvarila čisti profit u iznosu od 25.899.257,46 KM.

U okolnostima značajnog rasta kamatnih stopa na međunarodnim finansijskim tržištima pravovremeno smo reagovali i prilagodili našu investicionu politiku u cilju jačanja stabilnosti i otpornosti valutnog odbora. Restrukturisanjem investicionog portfolija umanjili smo negativne efekte rasta kamatnih stopa na vrijednost deviznih rezervi istovremeno osiguravajući kontinuitet adekvatnog pokrića monetarne pasive deviznim rezervama. Danas, gotovo godinu dana nakon početka ciklusa povećanja ključnih kamatnih stopa i normalizacije monetarnih politika širom svijeta, sa sigurnošću možemo tvrditi da je Centralna banka Bosne i Hercegovine spremna i ima kapacitet da se suoči sa svim izazovima, te adekvatno na njih reaguje radi očuvanja integriteta i povjerenja u valutni odbor.

Platni sistemi funkcionisali su bez prekida i uredno su izvršene sve transakcije, a tokom godine, tačnije, krajem marta, urađeno je još jedno unapređenje funkcionalnosti puštanjem u produkcijski rad novog servisa preko kojeg sva fizička i pravna lica mogu besplatno dobiti informacije o računima poslovnih subjekata u BiH, a koji su sadržani u Jedinostvenom registru računa poslovnih subjekata u BiH u formi informativnog izvještaja. Ovo unapređenje funkcionalnosti će sigurno imati pozitivan efekat na stvaranje dinamičnijeg i sigurnijeg poslovnog okruženja u Bosni i Hercegovini.

Zadovoljene su sve potrebe banaka i privrede kada je u pitanju snabdijevanje gotovim novcem. Kada govorimo o upravljanju gotovinom, vrijedi spomenuti da je ove godine u augustu puštena u opticaj nova serija novčanica apoena od

200 KM. Nastavljeno je uredno izvršavanje funkcije fiskalnog i bankarskog agenta za državu Bosnu i Hercegovinu i druge javne institucije.

Dugoročno razmišljanje i planiranje, te kontinuirani rad na unapređenju dokumenata i politika iz oblasti upravljanja rizicima, informacijske sigurnosti, te programa usklađenosti, doživjeli su i svoje međunarodno priznanje. Tako je Centralna banka Bosne i Hercegovine nagrađena od strane Capital Finance International u čak dvije kategorije: *Best Central Bank Governance CEE 2022* (za Najbolje upravljanje centralnom bankom u centralnoj i istočnoj Evropi u 2022. godini) i *Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022* (za Izuzetan doprinos ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine u 2022. godini). Posebno je zadovoljstvo donijela činjenica da je prvi put od njenog osnivanja, Centralnoj banci Bosne i Hercegovine dodijeljena jedna od najprestižnijih nagrada koje se dodjeljuju centralnim bankama - The Central banking award, u kategoriji transparentnost. Nagrada predstavlja izuzetno priznanje za naš dosadašnji rad na jačanju integriteta i poslovne etike.

Pored redovnog izvršavanja mandata i zadataka, Centralna banka je uspjela da napravi značajna unapređenja u mnogim segmentima, radeći samostalno ili uz saradnju sa međunarodnim organizacijama i institucijama (SECO, IMF, EBRO, WB). Sve ovo ne bi bilo moguće bez maksimalne profesionalnosti i angažmana svih članova naše institucije. Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, Uprave i službenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zadatih ciljeva.

Godišnji izvještaj za 2022. godinu odobren je na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, održanoj 30.3.2023. godine.

dr. Senad Softić
Guverner

PRAVNI STATUS

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definiše i kontroliše provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordiniše djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite Entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, u koliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine se sastoji od Upravnog vijeća, Uprave i osoblja koji provode zakonom definisane aktivnosti u skladu sa ovlaštenjima.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

¹ "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Ekonomska kretanja u 2022. godini

1. EKONOMSKA KRETANJA U 2022. GODINI

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Na globalnom planu, 2022. godina je bila vrlo izazovna, i sve samo ne tipična, sa brojnim šokovima, koji vode relacijama među makroekonomskim segmentima koji ne odgovaraju standardnom poslovnom ciklusu. Svjedočili smo rijetkoj epizodi gdje trendovi u globalnim i nacionalnim ekonomijama nisu u skladu sa ekonomskom doktrinom, primjerenom uobičajenim epizodama ekonomske ekspanzije i kontrakcije. Prevladavajuće mišljenje sa početka godine, prije rata u Ukrajini, da je inflacija tranzitorna, se promijenilo. Takođe, sve su jasniji signali i da će neuobičajene ekonomske relacije na globalnom nivou biti prisutne u srednjem roku. Uprkos poremećajima u globalnim proizvodnim i lancima snabdijevanja te vanredno visokoj inflaciji, posebno u razvijenim zemljama, Evropi i SAD, realni ekonomski rast u 2022. godini se pokazao snažnijim nego što se očekivalo polovinom godine. Naglašeno zaoštavanje monetarne politike vodećih centralnih banaka, sa ciljem ublažavanja inflatornog šoka, još uvijek nema snažan efekat. Iako se primjećuju prve naznake željenih efekata mjera preduzetih od strane Evropske centralne banke (ECB) i Federalnih rezervi (FED), inflacija u EU je još uvijek daleko iznad ciljanog nivoa, a ECB signalizira dalje monetarno stezanje. U SAD-u je nezaposlenost na vrlo niskom nivou, što signalizira da je ekonomija i dalje pregrijana i da je moguć dalji rast cijena, uprkos snažnom povećanju referentnih kamatnih stopa. Euribor, prosječna kamatna stopa po kojoj najveće banke međusobno plasiraju sredstva, čak i do mjesec dana je, trenutno, ispod depozitne stope koju ECB plaća bankama na deponovana sredstva. Frikcije su zaista snažne, jer su šokovi i na strani ponude i na strani potražnje, te svjedočimo neuobičajenim globalnim, regionalnim ali i trendovima u zemlji već tri godine. S protekom vremena prije znakova ozbiljnog i trajnog globalnog usporavanja inflacije i jačanja ekonomske aktivnosti, rastu disbalansi u finansijskim i tokovima roba i usluga globalno, koji, opet, pojačavaju rizik od finansijskih i kriza javnog duga u brojnim zemljama u svijetu.

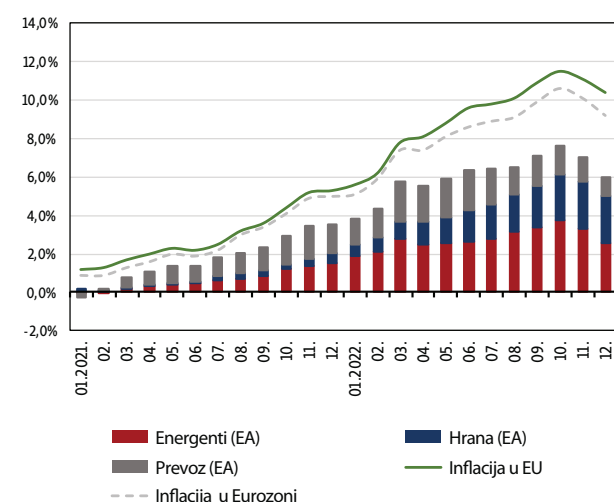
Inflatorni šok u većini evropskih zemalja je bio vanredno snažan, a dvocifrena inflacija u BiH (vidjeti potpoglavlje 1.2, dio III) nije bila izuzetak, niti smo zabilježili najvišu inflaciju među evropskim zemljama u 2022. godini. Prema podacima Eurostata, nivo inflacije zabilježen u BiH su premašile neke od zemalja Evropske unije (EU). Zemlje Baltika su zabilježile godišnju stopu inflacije od preko 17%, u nekim i blizu 20%. Više stope inflacije, u poređenju sa BiH, pod vrlo grubom pretpostavkom da su nam mjere ujednačene, u 2022. godini su zabilježene i u Češkoj, Mađarskoj i Poljskoj. Inflacija u Sjevernoj Makedoniji, Srbiji, Bugarskoj i Rumuniji je bila približna izmjerenoj u BiH. Hrvatska, Slovačka i Nizozemska su bile tek nešto niže od grupe zemalja regiona i BiH. Pri tome, treba imati u vidu da su neke od zemalja preduzimale mjere poput snižavanja poreske stope, administrativno ograničavale cijene određenih roba i usluga, ili finansirale iz budžeta značajne subvencije privredi i stanovništvu. Sve ove preduzete mjere slabe fiskalnu poziciju zemlje, koja je već bila pod pritiskom zbog mjera uvedenih sa

ciljem ublažavanja efekata pandemije. Konačno, treba imati u vidu i da se zemlje međusobno značajno razlikuju u pogledu primarnog uzroka rasta prosječnih cijena, ali i inicijalnih nivoa inflacije, prije pritiska koji su se počeli javljati krajem 2021. godine i dodatnog inflatornog pritiska početkom rata u Ukrajini.

Tekstni okvir 1: Inflacija u eurozoni

Nakon niza godina cjenovne stabilnosti, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta opšteg nivoa potrošačkih cijena na globalnom nivou, tako da je zabilježena inflacija znatno viša od ciljanih stopa vodećih centralnih banaka. Pandemijom narušeni lanci distribucije, zajedno sa ratnim dešavanjima u Ukrajini, izazvali su poremećaje na tržištu hrane i energenata. Inflacija u SAD-u u 2022. godini je iznosila 8,0%, što je znatno više od ciljane inflacije FED-a, a svoj vrhunac dostigla je u junu kada je na godišnjem nivou iznosila 9,1%. S druge strane, inflacija u EU i eurozoni je u 2022. godini iznosila 9,2% i 8,4%, respektivno, a svoj vrhunac je dostigla u oktobru (grafikon 1.1). Nešto kasnija stabilizacija cijena u EU je najvećim dijelom rezultat kasnije reakcije ECB u odnosu na američki FED u podizanju referentnih kamatnih stopa. Pored toga, više stope inflacije u EU u odnosu na SAD su posljedica veće izloženosti evropskog tržišta negativnim uticajima sukoba u Ukrajini, odnosno veće zavisnosti od ruskih energenata, kao i ruskim i ukrajinskim poljoprivrednim proizvodima.

Grafikon 1.1: Doprinos rastu ukupne inflacije u eurozoni po najznačajnijim grupama proizvoda

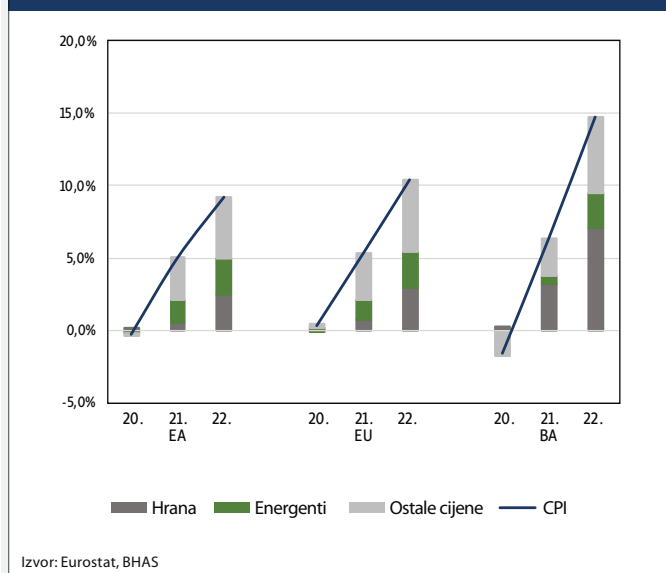

Izvor: BHAS, Eurostat

Inflatorni pritisak na prosječne potrošačke cijene se veoma razlikuje upoređujući domaće i tržište eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2022. godini bilježi znatno veći rast domaćih cijena. S obzirom na veliku zavisnost od ruskih energenata i njihov enorman rast cijena u prvim mjesecima sukoba u Ukrajini, najveći doprinos inflaciji

u eurozoni u 2022. godini imali su električna energija, plin i druga goriva, na koje se odnosila jedna trećina ukupnog rasta cijena. Pored energenata, značajan uticaj na ukupnu inflaciju je imao odjeljak hrane (doprinos oko 20%) s obzirom na rekordne cijene, što je na globalnom nivou predstavljalo poseban izazov za zemlje u razvoju koje uvoze velike količine. Na grafikonu 1.2 je jasno vidljivo da je doprinos odjeljka hrane ukupnom rastu potrošačkih cijena u eurozoni znatno niži nego što je to slučaj u BiH, s obzirom na znatno niži ponder odjeljka hrane u ukupnim izdacima domaćinstava u eurozoni od 12,4% u odnosu na 29,13% u BiH, a koji je posljedica znatno višeg raspoloživog dohotka domaćinstava u eurozoni. Rast cijena prevoza je također imao doprinos od oko 20% u ukupnoj inflaciji u 2022. godini u eurozoni, s obzirom na rastuće troškove usljed značajnog rasta cijena nafte i naftnih derivata, kao i cijena prevoznih sredstava. Krajem 2022. godine došlo je do normalizacije i pada cijena međunarodnog kontejnerskog saobraćaja, što je uticalo na slabljenje inflatornog pritiska na proizvodne inpute, međutim, cijene transporta su na većini najznačajnijih trgovačkih ruta i dalje iznad pretpandemijskog nivoa. Dodatni pritisak na nivo cijena u eurozoni imao je i snažan rast američkog dolara prema euru u 2022. godini, s obzirom da se većina transakcija u međunarodnoj trgovini obavlja u dolarima. Usljed manje izloženosti uticajima energetske krize, znatno restriktivnije monetarne politike FED-a u odnosu na ECB, kao i percepcije američkog dolara kao sigurne valute u kriznim vremenima, kurs EUR/USD je u septembru dostigao najniži nivo od uvođenja EUR.

Grafikon 1.2: Doprinosi cijena hrane i energenata godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena, na kraju decembra

Visok nivo popunjenosti skladišta plinom, veoma blaga zima i normalizacija lanaca distribucije, kao i visoke vrijednosti iz baznog perioda uticali su na usporavanje rasta cijena u zadnjem kvartalu 2022. godine. Iako je inflacija u EU dostigla svoj vrhunac, rekordno niska nezaposlenost kao i ubrzani rast plata vrše dodatni pritisak na evropske monetarne vlasti u smjeru još restriktivnije monetarne politike. Visoke cijene energije postale su značajan dio cijene koštanja širokog spektra roba, tako da će

biti potrebni mjeseci dok se inflacija ne vrati na ciljani nivo ECB, dok se očekuje da će bazna inflacija² još dugo vremena ostati na visokom nivou. Prema posljednjim projekcijama Evropske komisije u eurozoni se u 2023. godini očekuje inflacija od 5,6%, što je za 50 baznih poena niže u odnosu na jesenje projekcije³.

Prema informacijama najrelevantnijih supranacionalnih institucija, uključujući i Međunarodni monetarni fond (MMF), globalna ekonomska aktivnost se, u 2022. godini, pokazala snažnijom nego se pretpostavljalo u ranijim krugovima projekcija u 2022. godini, neposredno po izbijanju rata u Ukrajini i vanredno snažnim inflatornim šokom. Evropska komisija (EK) je, također, početkom 2023. godine revidirala navise svoje procjene ekonomske aktivnosti u EU i eurozoni u 2022. godini. Inicijalno se za neke od zemalja naših glavnih trgovinskih partnera projicirala i recesija u 2022. godini. Projekcije srednjoročne ekonomske aktivnosti, globalne, ali i u EU i regionu, se često revidiraju, usljed velikog broja neizvjesnosti. Međutim, kao i u slučaju BiH (vidjeti potpoglavlje 1.2), trenutno je prevladavajuće mišljenje kako će 2023. godina biti izazovna zbog krize troškova života, što će rezultirati znatno nižom stopom ekonomskog rasta u odnosu na 2022. godinu. Intenziviranje ekonomske aktivnosti se očekuje od 2024. godine (mada se pri svim projekcijama navodi prilično duga lista faktora koji bi mogli rezultirati revidiranjem projekcija naniže), ali će stope, vjerovatno, biti daleko ispod prosječnih zabilježenih u godinama prije pandemije.

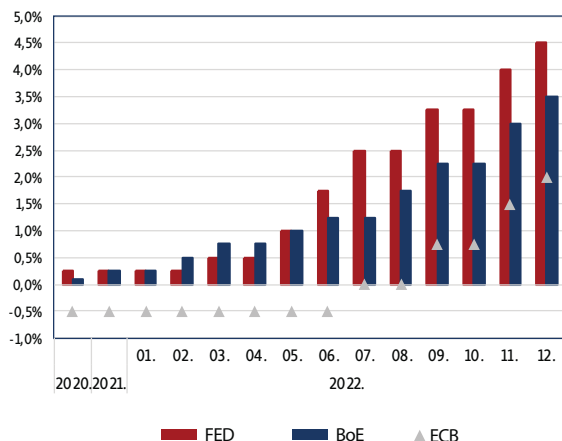
S jačanjem inflatornih pritisaka od početka 2022. godine znatno se ubrzalo pooštavanje monetarne politike vodećih centralnih banaka, a samim tim intenzivirao se i proces smanjenja monetarnih poticaja uvedenih tokom pandemije. Za razliku od FED-a, ECB nije mijenjala ključne kamatne stope tokom prvog polugodišta 2022, a normalizacija monetarne politike nastavljena je smanjenjem kvantitativnih olakšica. S tim u vezi, ECB je prvo u martu ukinula pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (PEPP), a potom u junu i redovni program kupovine aktive (APP). U istom periodu FED je već počeo sa podizanjem svojih ključnih kamatnih stopa, najprije u februaru za 25 b.p, potom u maju za dodatnih 50 b.p. te za još 75 b.p. u junu 2022. godine. ECB je prvi put povećala svoje ključne kamatne stope u julu i to za 50 b.p. Geopolitičke tenzije i znatno više svjetske cijene energenata i hrane primorale su mnoge vodeće centralne banke da u drugoj polovini 2022. godine zaoštavaju svoje monetarne politike dinamičnije nego što se prethodno očekivalo. Tako je ECB u septembru i oktobru povećala ključne kamatne stope za po dodatnih 75 b.p. U novembru 2022. godine i FED je donio odluku za još jedno povećanje stope za 75 b.p, na raspon od 3,75% do 4%. Ova odluka uslijedila je nakon povećanja od 75 b.p. u julu i septembru, a sve kao dio strategije centralne banke za borbu protiv visoke inflacije. Uz nešto nižu inflaciju u novembru FED i ECB su se odlučili na povećanje od 50 b.p. u decembru 2022. godine. Prema najavama, ECB je odlučna da i tokom 2023. godine zadrži kurs u smislu daljeg podizanja ključnih kamatnih

² Bazna inflacija prati promjene cijena korpe roba koja isključuje promjenjive troškove hrane i goriva.

³ Evropska komisija, zimske ekonomske prognoze, februar 2023. godine.

stopa ujednačenim tempom. Restriktivna monetarna politika biće prisutna sve dok se ne osigura blagovremeni povratak inflacije na srednjoročni cilj od 2%.

Grafikon 1.3: Ključne kamatne stope vodećih centralnih banaka

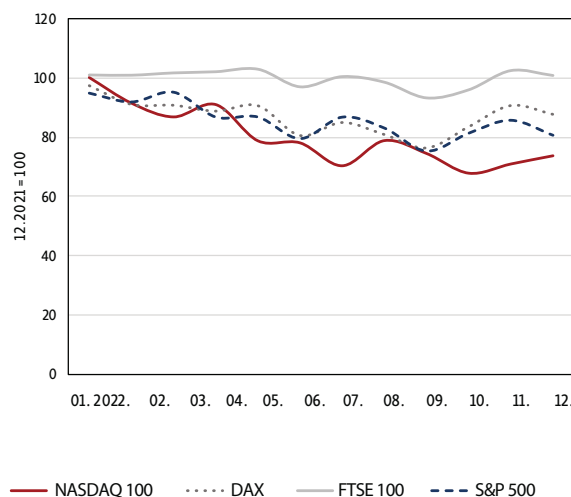
Izvor: ECB, FED, BoE

Uz očekivane nepovoljnije izglede globalnog ekonomskog rasta, dalje pooštavanje monetarnih politika vodećih centralnih banaka može uticati i na povećanje volatilnosti na međunarodnom finansijskom tržištu. Osim podizanja ključnih kamatnih stopa, smanjivanje bilansa stanja vodećih centralnih banaka predstavljala drugi mehanizam za borbu protiv inflacije. S tim u vezi, rast aktive vodećih centralnih banaka prekinut je u toku drugog kvartala 2022. godine, što je rezultat najavljenog smanjenja aktive ECB-a i FED-a. S obzirom da nagli prelazak sa kvantitativnih olakšica (QE, eng. quantitative easing) na kvantitativno pooštavanje (QT, eng. quantitative tightening) za sobom nosi značajne finansijske rizike, ECB je dosta oprezna i planira početi sa istim tek nakon završetka normalizacije monetarne politike. Prinosi na obveznice zemalja eurozone su već značajno porasli posljednjih mjeseci i bez počinjanja procesa QT-a. S obzirom na vrlo neizvjesan ekonomski rast, preuranjeni početak QT-a bi trenutno mogao izazvati dodatni pritisak na povećanje prinosa na obveznice zemalja eurozone. S tim u vezi, ECB je najavila početak procesa QT od 2023. godine postepenim ukidanjem otkupa svog Programa kupovine aktive (APP, eng. Asset purchase programmes), nakon čega će od 2025. godine uslijediti isti proces za Program kupovine u slučaju pandemije (PEPP, eng. Pandemic emergency purchase programme). FED će takođe nastaviti sa smanjenjem svojih vrijednosnih papira, kako je opisano u Planovima za smanjenje veličine bilansa FED-a koji su izdati u maju⁴. Postepeno smanjenje bilansa stanja FED-a se od juna 2022. godine provodi kroz ograničenja na iznos otkupa vrijednosnih papira u dolarima.

Značajan rast geopolitičkih neizvjesnosti na evropskim finansijskim tržištima i relativno umjerena reakcija američkog

tržišta dionica su u prvom mjesecu od izbijanja rata u Ukrajini u značajno većoj mjeri umanjili tržišnu kapitalizaciju evropskih u odnosu na američke berze. Sam tok rata, supstitucija ruske robe, relativno blaga zima uz visok nivo robnih zaliha u EU, i što je najbitnije limitiranje cijena ruskih energenata, su uticali na izmjenu privredne dinamike i kretanja tržišta dionica u SAD i EU. Na kraju godine, u prosjeku američko tržište dionica je izgubilo oko 20% prošlogodišnje tržišne kapitalizacije, a najviše su smanjene cijene dionica tehnoloških preduzeća (-33%) obuhvaćene indeksom Nasdaq 100 (grafikon 1.4). Prosječno godišnje smanjenje vrijednosti evropskih indeksa dionica (DAX, CAC 40 i Euro Stoxx 50) za svega 11% predstavlja neočekivani i pozitivan ishod, koji bi se mogao odraziti na rast tržišta dionica u prvim mjesecima 2023. godine. Netipičnu reakciju na rat u Evropi je iskazalo britansko tržište dionica koje uopšte nije reagovalo, a godinu je završilo čak i sa blagim rastom od 1% (FTSE). Najveći uticaj na britansko finansijsko tržište je imao prijedlog budžeta kojim je bilo predviđeno smanjenje poreza na dohodak na najviše platne razrede i održavanje budžetskog deficita, što je uticalo na rast prinosa na tržištu vladinih obveznica u kratkom roku, a doprinijelo je i smanjenju vrijednosti FTSE 100 u septembru (-5,4%). Povlačenje prijedloga budžeta i promjene u izvršnoj vlasti su doveli do ponovnog, ali samo kratkotrajnog, rasta tržišta dionica u Velikoj Britaniji. Ovo tržište dionica je u najmanjoj mjeri od svih velikih evropskih ekonomija reagovalo na negativne posljedice rata.

Grafikon 1.4: Kretanje glavnih berzanskih indeksa u 2022. godini

Izvor: www.ft.com

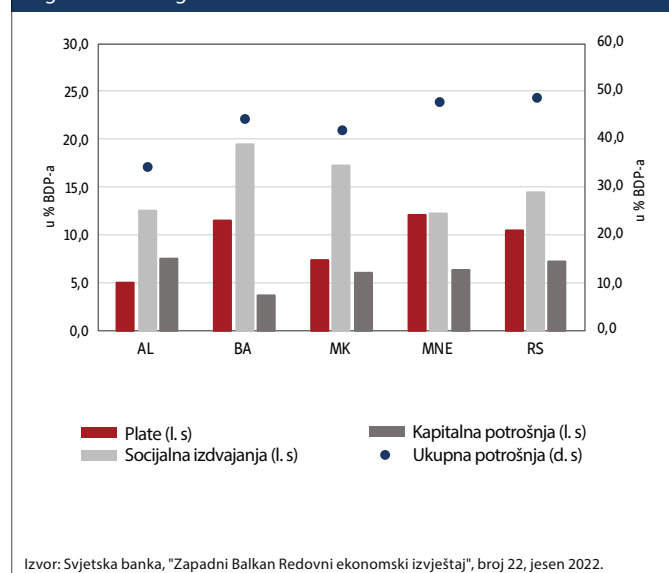
Visoka inflacija je smanjila javni dug većine zemalja eurozone kao i budžetski deficit u poređenju sa BDP. S druge strane, najava restriktivne monetarne politika, a potom i restriktivna monetarna politika ECB (od jula 2022), su u prosjeku povećali nominalne troškove servisiranja javnog duga. Do opšteg rasta kamatnih stopa dolazi već krajem 2021. godine i početkom 2022. godine, kada je postalo očigledno da će nakon jakih inflatornih pritisaka i ubrzanog rasta inflacije uslijediti izuzetno restriktivna monetarna politika ECB. Tržište obveznica je već do kraja juna ugradilo u cijenu obveznica jedan dio očekivanja

⁴ <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/May-2022-Federal-Reserve-Balance-Sheet-Developments.htm>

u vezi s rastom kamatnih stopa. U julu, kada je ECB povećala kamatne stope manje nego što je bilo očekivano s obzirom na rastuću inflaciju, prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica su pali, da bi u septembru ponovo nastavili rasti sve do kraja godine. Sve zemlje Evropske unije, bez obzira na visinu javnog duga su nakon vrlo umjerene promjene kamatnih stopa u 2021. godini, u 2022. godini prošle kroz period intenzivnog rasta kamatnih stopa. Stope prinosa do dospeljeća su se vratile na nivo iz 2014. godine, kada su pojedine zemlje eurozone bile u dužničkoj krizi. U prosjeku, prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica zemalja EU porastao je za 204 b.p, što je manje nego što je povećana referentna kamatna stopa ECB (250 b.p.). Po rastu prinosa ističu se neke zemlje Istočne Evrope, ali i stare članice eurozone s visokim javnim dugom (Grčka i Italija). Na kraju 2022. godine najniži prinos na tržištu desetogodišnjih obveznica imala je Litvanija (0,6%), najviši Mađarska (7,6%), a prosječan prinos na nivou EU bio je 2,4%. Pored rasta prinosa, karakteristika 2022. godine bila je i rast raspona između prinosa na njemačke obveznice i prinosa na obveznice skoro svih ostalih zemalja.

Ukupna izdvajanja za javnu potrošnju BiH i zemalja regiona su nakon pandemijskog perioda dodatno intenzivirana izbijanjem ratnih sukoba u Ukrajini. Javna potrošnja, naročito u segmentu plata i socijalnih izdvajanja je bila značajna usljed potrebe finansiranja i ublažavanja inflatornih pritisaka. U 2023. godini se i dalje očekuje da će izdvajanja za javnu potrošnju biti značajna u procentima BDP-a (grafikon 1.5). Većina zemalja regiona ima velik udio za socijalna izdvajanja u ukupnoj javnoj potrošnji, gdje BiH prednjači u tom segmentu u regionu.

Grafikon 1.5: Plan izdvajanja za javnu potrošnju u BiH i zemljama regiona u 2023. godini

1.2 Izvještaj o stanju bh. ekonomije

Najznačajnija karakteristika domaće ekonomije u 2022. godini bila je snažan inflatorni šok. Inflacija potrošačkih cijena je bila najviša otkako se mjeri u BiH prema ovom pristupu, a kombinacija je nekoliko faktora. Niti jedan od njih nije pod

uticajem monetarne politike. U srednjem roku očekuje se slabljenje inflatornog pritiska, ali će se inflacija zadržati iznad nivoa pretpandemijske dekade. Ekonomska aktivnost, mjerena i u tekućim i stalnim cijenama, pokazuje znakove značajnog usporavanja u 2022. godini. U srednjem roku očekujemo značajno usporavanje rasta, ali ne i recesiju. Industrijska proizvodnja je još uvijek pod uticajem relativno jake inostrane potražnje. Aktivnost u industriji građevinarstva, naročito u niskogradnji, je u porastu. Karakteristike ponude radne snage i trend u prosječnim realnim neto platama signalizuju smanjenje raspoloživog realnog dohotka, a samim tim i najznačajnije kategorije BDP-a prema potrošnom pristupu.

1.2.1 Realni sektor

Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija CBBiH⁵ iz novembra 2022. godine (tabela 1.1 ispod), projicirana je stopa rasta realnog BDP-a za 2022. godinu u visini od 4,1%. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje usporavanje ekonomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka koji već utiču i na nominalni rast ekonomske aktivnosti u zemlji, ali i među glavnim trgovinskim partnerima. Prema trenutno raspoloživim informacijama i podacima, ne očekujemo recesiju u srednjem roku. Vanjska potražnja, predstavljena u modelima koje je razvila i koristi CBBiH kroz rast realnog BDP-a u EU, je bitan faktor rasta ekonomske aktivnosti u zemlji. Zbog inflatornog šoka u 2022. godini, ali i očekivanja da se nećemo u kratkom roku vratiti na pretpandemijski decenijski prosjek (vidjeti potpoglavlje o cijenama), očekujemo i smanjenje realne individualne potrošnje, koja je najznačajnija kategorija BDP-a prema potrošnom pristupu. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za period 2023-2025. godina, CBBiH će objaviti u maju 2023. godine.

Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2022. godine

	2019.	2020.	2021.*	2022.*	2023.*	2024.*
Promjene na godišnjem nivou						
Realni BDP	2,8%	-3,2%	7,6%	4,1%	0,9%	1,0%
Inflacija (potrošačke cijene)	0,6%	-1,0%	2,0%	14,4%	6,1%	3,0%
Učešće u BDP (potrošni pristup)						
Individualna potrošnja	71,4%	71,3%	69,3%	69,6%	68,6%	69,4%
Državna potrošnja	18,8%	19,7%	18,8%	18,9%	19,1%	19,2%
Investicije	25,2%	23,8%	27,1%	29,3%	31,0%	33,3%
Neto izvoz	-15,3%	-14,7%	-15,1%	-17,8%	-18,8%	-21,9%

Izvor: BHAS, zvanični podaci za period 2019- 2021. godina u momentu izrade projekcija. Period projekcija CBBiH ja označen sa *.

U momentu izrade Godišnjeg izvještaja CBBiH, raspoloživi su bili zvanični statistički podaci o strukturi i nivou BDP-a prema proizvodnom i potrošnom principu, zaključno sa trećim kvartalom 2022. godine. Tabela 1.2 ispod prikazuje promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema rashodnom i potrošnom

⁵ Saopštenje dostupno na web stranici CBBiH, https://www.cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Srednjoro%C4%8Dne_projekcije_2022_-_2024_bos.pdf.

pristupu, za prva tri kvartala, u periodu 2019-2022. godina⁶. Rast nominalnog (u tekućim cijenama) BDP-a je značajan prema oba pristupa u 2021. i 2022. godini. Pri tome, treba imati u vidu da je inflacija potrošačkih cijena u 2022. godini bila mnogo veća (pa je realistično pretpostaviti i da će BDP deflator u 2022. godini biti iznad onog u 2021. godini; za prvih devet mjeseci je iznosio 7,3% prema rashodnom i 10,7% prema proizvodnom pristupu⁷), što već ukazuje na smanjenje obima proizvodnje, u odnosu na prethodnu godinu, i u slučaju nominalnog BDP-a. Realni BDP je rastao po znatno nižim stopama od nominalnog, prema oba pristupa.

Tabela 1.2: Struktura nominalnog i realnog BDP-a, za prva tri kvartala, u periodu 2019 – 2022. godina
u milijardama KM

			2019.	2020.	2021.	2022.
Rashodni pristup	Tekuće cijene	Ukupno	27,37	26,85	29,72	33,56
		Godišnja promjena	5,0%	-1,9%	10,7%	12,9%
		Potrošnja domaćinstva	19,24	18,69	19,85	22,18
		Potrošnja vlade	5,17	5,42	5,67	6,30
		Bruto investicije	6,68	6,30	7,49	10,03
		Neto izvoz	-3,72	-3,56	-3,29	-4,95
	Cijene iz 2015. godine	Ukupno	26,01	25,71	27,18	28,26
		Godišnja promjena	2,3%	-1,2%	5,7%	4,0%
		Potrošnja domaćinstva	18,48	17,99	18,73	19,43
		Potrošnja vlade	4,91	4,98	5,16	5,24
		Bruto investicije	6,54	6,29	7,25	8,58
		Neto izvoz	-3,92	-3,56	-3,96	-4,98
Proizvodni pristup	Tekuće cijene	Ukupno	26,55	25,68	28,75	33,54
		Godišnja promjena	5,7%	-3,3%	12,0%	16,7%
	Cijene iz 2015. godine	Ukupno	24,50	23,65	25,41	26,59
		Godišnja promjena	3,1%	-3,5%	7,4%	4,6%

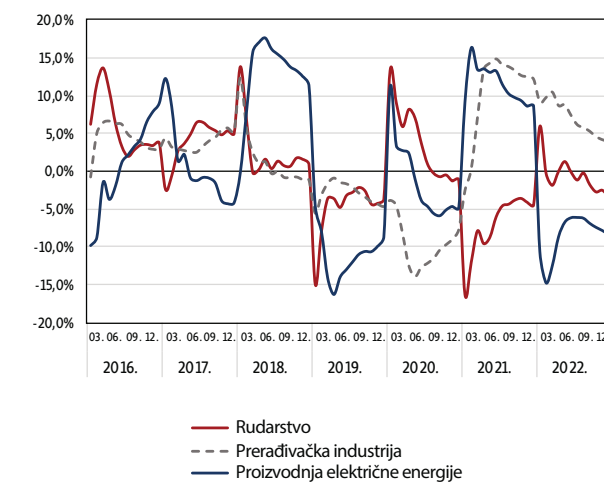
Izvor: BHAS

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

Industrijska proizvodnja u 2022. godini je porasla za 1% u poređenju sa 2021. godinom. Iako se porast čini vrlo skromnim, u obzir treba uzeti bazni efekat, jer je u 2021. godini zabilježen rekordan porast od 9,8%, koji je, između ostalog, rezultat vanredno niske baze iz 2020. godine (pad od 1.1%). Trendovi u grupama djelatnosti koje čine industrijsku proizvodnju (grafikon 1.6 ispod) su relativno nepromijenjeni u odnosu na prethodne periode. Svakako da se izdvaja i dalje snažan rast u djelatnosti C (Prerađivačka industrija), koja je, bar sudeći prema obimu proizvodnje, u boljoj poziciji nego u neposrednoj pretpandemijskoj godini (zabilježen pad od 3,7%, nakon perioda značajnog usporavanja rasta). Rast prerađivačke industrije se može objasniti i pojačanom potražnjom za domaćim proizvodima u inostranstvu (više informacija u dijelovima o vanjskom sektoru: struktura vanjskotrgovinske razmjene te platni bilans, kategorija usluga dorade i obrade robe radi izvoza), jer je proizvodnja intermedijarnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju bilježila snažan rast i u 2022.

godini. Ponder prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2022. godine) je bio 72,1%.

Grafikon 1.6: Stope promjene u grupama djelatnosti industrijske proizvodnje, period na period

Izvor: BHAS

Djelatnost E (Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom) godinama iskazuje vrlo ciklično ponašanje: godina vanredno snažnog rasta (pri čemu je primjetan značajan, trajni porast nivoa u prvom kvartalu) koju slijedi godina pada obima, zbog baznog efekta, a potom rast prvih šest mjeseci, pa usporavanje u drugoj polovini godine. Isti obrazac je primjetan i u ranijim periodima, koji nisu obuhvaćeni grafikonom. Očito da se radi o ustaljenom ciklusu na koji snažno utiču određeni faktori poput: aktivnosti u domaćoj industriji rudarstva (primjećuje se određen sinhronicitet među stopama promjena na godišnjem nivou između ove dvije djelatnosti); moguće i karakteristike ugovora za izvoz električne energije⁸; u određenoj mjeri, svakako, i klimatski uslovi. Ponder djelatnosti E u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2022. godine) je bio 19,1%, pa je razumljiv skroman rast industrijske proizvodnje, uprkos rastu prerađivačke industrije.

Djelatnost rudarstva godinama ispoljava trend usporavanja rasta, uz snažnu cikličnost unutar godine: U prvom kvartalu se, u pravilu, bilježi snažan rast u odnosu na isti period lani, koji potom usporava do kraja godine. Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (januar 2022. godine) je bio 8,8%. Pad obima proizvodnje u ovoj djelatnosti u 2022. godini je, takođe, neutralisao rast prerađivačke industrije u industrijskoj proizvodnji.

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najsnažnije doprinosile rastu industrijske proizvodnje u 2022. godini, što zbog svog značaja za industriju (veličina pondera), što zbog porasta obima. Zbir pondera (u zagradi pored

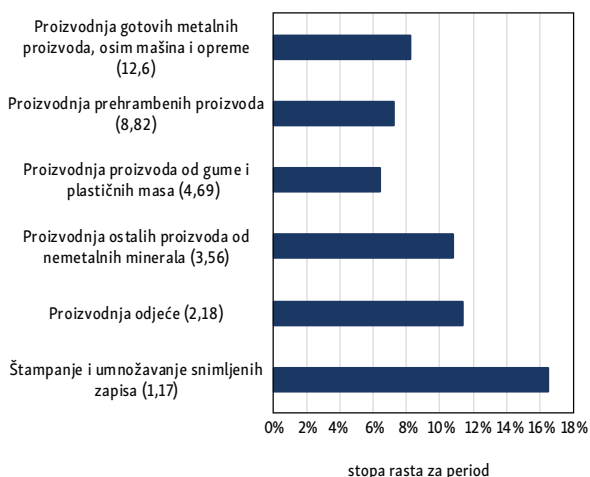
⁶ BHAS saopštenje: Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, kvartalni podaci (05.01.2023. godine), i BHAS saopštenje: Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, kvartalni podaci (31.12.2022. godine).

⁷ Vrijednosti za prva tri kvartala 2021. godine su iznosile 4,2% i 4,1% respektivno.

⁸ U smislu količine, jer je, prema podacima BHAS (Indeks prometa industrije), grupa Energija (u koji se ubraja i djelatnost proizvodnje i distribucije električne energije) na stranom tržištu zabilježila rast prodaje od 4,8%, a na domaćem tržištu od 1,8%.

naziva serije, za januar 2022. godine) šest industrija prikazanih na grafikonu je bio 33,0% u ukupnom indeksu industrijske proizvodnje. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (poput proizvodnje duhana, proizvodnje tekstila ili proizvodnje ostalih saobraćajnih sredstava) su zabilježile dramatičan pad u 2022. godini, ali je njihov ponder u industrijskoj proizvodnji vrlo nizak, pa je, samim tim, bio slab i njihov uticaj na indeks obima.

Grafikon 1.7: Najznačajnije djelatnosti za rast prerađivačke industrije u 2022. godini

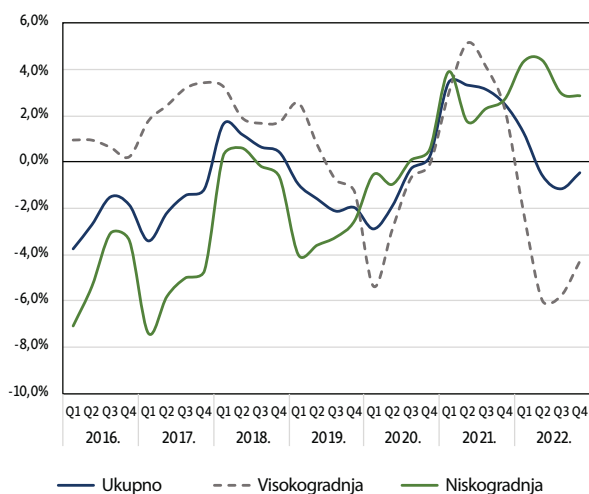

Izvor: BHAS

Napomena: U zagradama pored naziva serija su ponderi iz januara 2022. godine

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2022. godini (grafikon 1.8 ispod), što se ne čini intuitivnim, imajući u vidu cijene stambenih nekretnina u novogradnji, ili intenzitet radova u niskogradnji, posebno na dionicama autoputa V-c. Postoji nekoliko bitnih, ekonomskih i metodoloških faktora koji utiču na percepciju intenziteta građevinske industrije u BiH.

Grafikon 1.8: Promjene u intenzitetu građevinske industrije, period na period

Izvor: BHAS

Industrija visokogradnje je, zbog baznog efekta (vrlo niskog obima u prvoj pandemijskoj godini) zabilježila snažan rast u 2021. godini, da bi se, u 2022. godini, intenzitet građevinskih radova smanjio za 4,3%. Prema podacima BHAS, broj i površina završenih radova u stanogradnji⁹ u 2022. godini je bio neznatno ispod pretpandemijskog nivoa, uz znatno veći broj nezavršenih stanova (+18,8% u odnosu na 2019. godinu). I broj završenih radova i površina u stanogradnji su bili viši u odnosu na 2021. godinu, ali se, ovaj rast površine, očito, postigao uz manji broj radnik-sati na građevinama¹⁰. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio značajan rast u 2022. godini, u odnosu na prethodnu (+19,8% u četvrtom kvartalu za ukupan indeks), u svim vrstama radova¹¹. Ove informacije navode na zaključak da su poremećaji na međunarodnim tržištima u cijenama osnovnih građevinskih materijala rezultirali rastom proizvođačkih cijena u stanogradnji, koja, ipak, nije uticala na potražnju za novoizgrađenim stanovima u 2022. godini. Pri tome, trend u indeksu visokogradnje ne reflektira nužno obim radova i može navoditi na pogrešan zaključak o intenzitetu visokogradnje, jer manji broj radnih sati na građevini može biti posljedica ili veće produktivnosti uposlenih ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina. Takođe, treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj daleko najveći ponder imaju arhitektonski i građevinski radovi koji, u pravilu, iziskuju manje fizičkog rada od ostalih vrste poslova u visokogradnji. Arhitektonski radovi su, najvjerovatnije, obuhvaćeni u djelatnosti M (Stručne, naučne i tehničke djelatnosti) u statistici tržišta rada i u njima je prosječna neto plata bila među najvišim u decembru 2022. godine. S druge strane, prosječna neto plata u djelatnosti građevinarstva, u decembru 2022. godine, bila je druga najniža u BiH.

U industriji niskogradnje, od 2021. godine se bilježi rast obima proizvodnje (grafikon 1.8 iznad). Rast niskogradnje u sva četiri kvartala 2022. godine, u odnosu na 2021. godinu, iznosio je 2,9%. Kako je metodologija izračuna indeksa, prema relevantnim metapodacima BHAS, bazirana na satima radnika na gradilištima, rast indeksa može značiti nekoliko stvari. Prva je da su u posljednje dvije godine intenzivirani javni radovi, koji zavise od raspoloživosti ugovorenih kreditnih sredstava, usvajanja konsolidovanog budžetskog okvira u zemlji i brzine provođenja vezanih tenderskih procedura. Drugi faktor je značajnija

⁹ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska preduzeća obuhvaćena kvartalnim izvještajima.

¹⁰ Prema metapodacima za BHAS indekse proizvodnje u građevinarstvu, indeksi obima građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima.

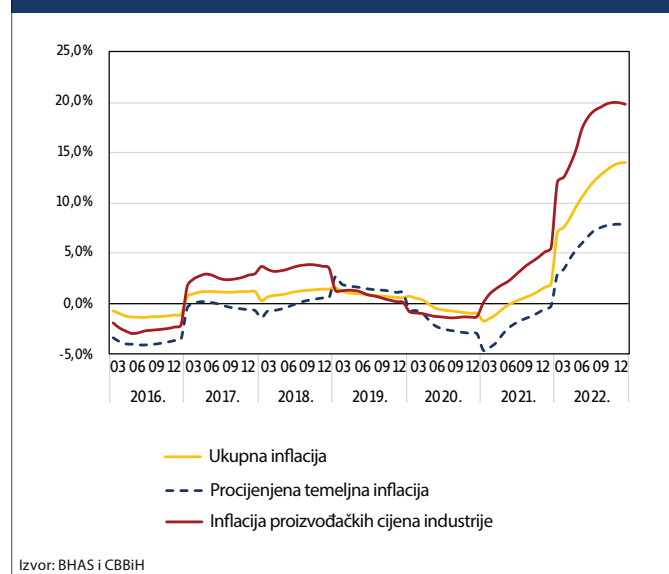
¹¹ Arhitektonski i građevinski radovi (+20,9% u Q4 2022. godine, u odnosu na isti kvartal lani; ponder u ukupnom indeksu 80,58%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+15,1% u Q4 2022. godine, u odnosu na isti kvartal lani), elektro-instalacijski radovi (+16,8% u Q4 2022. godine, u odnosu na isti kvartal lani) i mašinsko-instalacijski radovi (+13,9% u Q4 2022. godine, u odnosu na isti kvartal lani).

zastupljenost domaćih firmi kao glavnih izvođača radova¹². Treći faktor može biti i faza kompleksnih javnih projekata. Naime, faze u radovima koje zahtijevaju manje fizičkog rada i korištenje mehanizacije u etapama, poput projektovanja složenih građevina (tuneli, mostovi, i sl.), mogu rezultirati percepcijom manjeg obima proizvodnje u niskogradnji. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su značajno porasle u odnosu na 2021. godinu (11,2% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoputevi, mostovi, tuneli).

II. Cijene

Inflatorni šok u 2022. godini je bio vanredno snažan (grafikon 1.9 ispod). Otkako se inflacija u BiH mjeri indeksom potrošačkih cijena (2005. godina), nije zabilježen veći godišnji rast. Procijenjena temeljna inflacija ukazuje da rast cijena nije zabilježen samo u kategorijama koje su, tradicionalno, pod utjecajem snažnih oscilacija na međunarodnim tržištima, poput hrane i energenata¹³. Takođe, cijene industrijskih proizvođača su porasle znatno iznad prosječnih potrošačkih cijena (serija Ukupna inflacija na grafikonu 1.9).

Grafikon 1.9: Inflacija u BiH, period na period

¹² Za djelatnosti u niskogradnji, za koje su korištena sredstva međunarodnih kreditora, postoje vrlo striktni uslovi u pogledu kompetencija glavnog izvođača radova, prvenstveno iskustva na sličnim projektima. Kako su domaće firme bile, uglavnom podizvođači radova u ranijim godinama, sa proteklom vremena su ispunjavale i uslove da same konkurišu na poziciju glavnih izvođača. Daleko najveći udio u strukturi indeksa proizvođačkih cijena u niskogradnji se odnosi na izgradnju tunela (69,1%). Visok ponder znači da su domaće firme, sve više, učestvovala u izradi arhitektonskih rješenja za tehnički vrlo složene i zahtjevne poslove u niskogradnji.

¹³ Temeljna inflacija je procijenjena na osnovu zvaničnih indeksa cjenovnih odjeljaka u indeksu potrošačkih cijena i zvaničnih pondera za svaki od njih. Indeks temeljne inflacije je rekonstruisan na način da je zvanični indeks potrošačkih cijena umanjeno za vrijednost indeksa za cjenovne kategorije hrana, alkoholna pića i duhan i energenti. Ponderi za pomenute tri cjenovne kategorije, u 2022. godini, su iznosili: Hrana 29,13%; Alkoholna pića i duhan 4,95%, te; Električna energija, plin i drugi energenti 11,51%. Nije rađena rekalkulacija pondera cjenovnih komponenti u sastavu temeljne inflacije, na način da njihov zbir odgovara 100.

Rast cijena industrijskih proizvođača za domaće tržište, u 2022. godini, je iznosio 19,2%, a za nedomaće tržište 20,8%. Očekivano, i inflacija mjerena BDP deflatorom (proizvodni pristup) je bila visoka, ali ipak znatno niža od inflacije cijena industrijskih proizvođača za domaće tržište. Prema zvaničnim podacima BHAS, cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji (svih, ne samo industrijskih proizvođača), za prva tri kvartala 2022. godine, porasle su za 10,7%.

U jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija, koji su se temeljili na podacima raspoloživim do početka oktobra i čije rezultate smo objavili sredinom novembra, u 2023. godini očekujemo inflaciju od 6,1%. Trenutna CBBiH procjena inflacije za 2024. godinu iznosi 3%. Naši modeli za brze procjene trenutne ekonomske aktivnosti i inflatornih pritisaka ukazuju na visoku vjerovatnoću slabljenja inflatornih pritisaka tokom prvog polugodišta 2023. godine. Prema preliminarim i nepotpunim procjenama iz novembra 2022. godine, očekivalo se da bi godišnja inflacija u prvom polugodištu 2023. godine mogla iznositi 6,8%, uz značajan rizik moguće revizije naviše. Pored neizvjesnosti vezanih za kretanja cijena roba i usluga na međunarodnim tržištima, osnovni izvori rizika za projekcije su neizvjesnosti vezane za rast cijena inputa, poput cijena električne energije i troškova rada u zemlji.

Tekstni okvir 2: Promjene u kretanju različitih cjenovnih indeksa u BiH

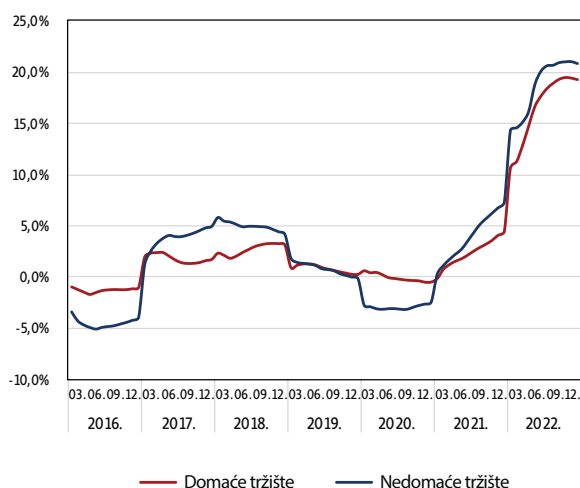
Grafikon 1.9 prikazuje tri različite mjere inflacije u BiH. U javnosti se najčešće barata zvaničnom, ukupno, inflacijom, koja predstavlja godišnju promjenu u nivou opštih potrošačkih cijena. Često se polemisiše i donose paušalne ocjene o ispravnosti zvaničnog indeksa potrošačkih cijena poredeći ga sa, recimo, informacijama o vrijednosti sindikalne potrošačke korpe, ili subjektivnom percepcijom uticaja rasta cijena na vlastiti raspoloživi dohodak. Svaka od mjera inflacije je tačna, ali mjere različite stvari.

BDP deflator mjeri inflaciju cijena roba i usluga proizvedenih u zemlji, uključujući i izvezene robe. U slučaju BiH, inflacija mjerena deflatorom za prvih devet mjeseci (10,7%), bila je znatno ispod inflacije mjerene promjenom u prosječnim potrošačkim cijenama za isti period (13,3%). Drugim riječima, prosječne cijene roba i usluga proizvedenih u inostranstvu, koje konzumiraju potrošači u BiH, su bile više od prosječne cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji. Uz sve razlike u obuhvatnosti cjenovnih indeksa, proizvođačke cijene za domaće i nedomaće tržište su imale ujednačen trend (grafikon 1.10 ispod), a primjetan je njihov rast već od 2021. godine.¹⁴

¹⁴ Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode redovnim kupcima na domaćem tržištu u najvećim količinama, franko utovareno na vagon (kamion) u mjestu proizvođača. U tu cijenu ulaze regresi ukoliko ih proizvođač ostvaruje, a isključuju se trgovački rabati i popusti koje prodavac odobrava kupcu, PDV i akcize. Cijena proizvođača proizvoda za strano tržište je cijena na nacionalnoj granici (eng. FOB; free on board), što znači da prodavac plaća prevoz robe do luke isporuke i troškove utovara, a kupac plaća prevoz, osiguranje, troškove istovara te prevoz od odredišne luke do krajnjeg mjesta korištenja. Pomenuta cijena isključuje PDV i slične poreze direktno vezane za promet kao i sve takse i namete na proizvode i usluge koje preduzeća plaćaju dok se eventualno primljene subvencije na proizvode dodaju.

Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (19,24%, period na period), za prvih devet mjeseci, je viša od BDP deflatora, jer je deflator šira kategorija, koja obuhvata i druge proizvode i usluge, ne samo one koje su klasifikovane u djelatnostima C (Vađenje ruda i kamena), D (Prerađivačka industrija) i E (Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i toplom vodom).

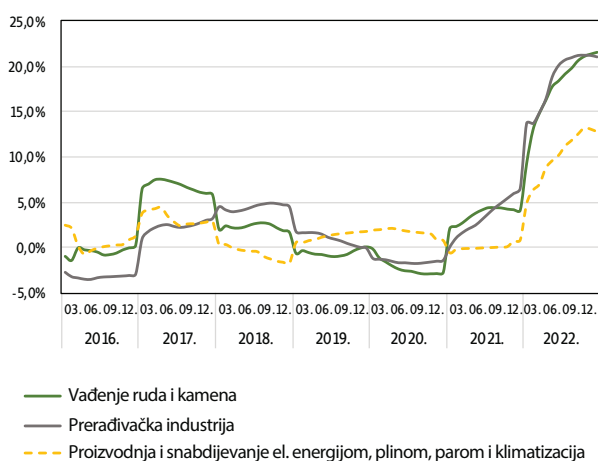
Grafikon 1.10: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH, period na period

Izvor: BHAS i CBBiH

Iz trendova u inflaciji proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički faktori među inputima u proizvodnji, koji utiču na rast cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Prosječne proizvođačke cijene su, u djelatnostima Vađenje rude i kamena te Prerađivačka industrija počele rasti već 2021. godine (grafikon 1.11 ispod).

Grafikon 1.11: Inflacija proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period

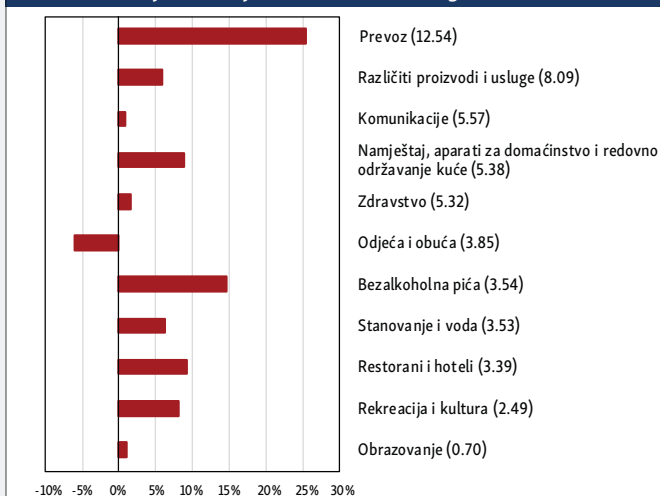
Izvor: BHAS i CBBiH

Trend rasta cijena u ovim djelatnostima je dodatno podstaknut snažnim rastom cijena, u 2022. godini, u djelatnosti Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija. Ovo svakako ne znači da su cijene domaće proizvedenih roba u djelatnostima B, C i D više od inostranih (vjerovatno i nisu, imajući u vidu vrijednost izvezenih roba i usluga u 2021. i 2022. godini; vidjeti dio Godišnjeg izvještaja o platnom bilansu), nego samo da je rast domaćih cijena bio naglašen u posljednje dvije godine, posebno 2022. godini.

Rast domaćih proizvođačkih cijena nije posljedica, isključivo jednog faktora. Prema podacima BHAS, u djelatnostima B, C i D, prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište, u 2022. godini, su porasle za 19,3%, 21,7% i 11,9% respektivno. Cijene električne energije na domaćem tržištu su i u 2022. godini bile značajno administrirane, cjenovni odjeljak nije disagregisan, pa nije moguće razlučiti koji dio od pomenutog godišnjeg povećanja u visini od 11,9% je posljedica rasta cijena električne energije, a koji cijena plina na međunarodnim tržištima. Cijene usluga u djelatnosti cestovnog prevoza roba (što je dominantan oblik transporta u BiH) su značajno rasle od četvrtog kvartala 2021. godine. U trećem kvartalu 2022. godine, na godišnjem nivou, porast je iznosio čak 27,7%. Konačno, troškovi rada su, takođe, značajno porasli i u 2021. i u 2022. godini u proizvođačkim djelatnostima (vidjeti potpoglavlje o trendovima na tržištu rada). Treba imati u vidu da je prosječna neto plata u prerađivačkoj industriji, koja je, prema zvaničnim statističkim podacima zapošljavala petinu svih zaposlenih u BiH u decembru 2022. godine, i dalje značajno ispod prosječne neto plate u BiH (78,5% u decembru 2022. godine). Drugim riječima, iako postoje naznake spirale plata i inflacije, cijena rada u prerađivačkoj industriji je dugo vremena bila vrlo niska, te su prilagođavanja u visini prosječne plate bila neminovna, posebno u okruženju pojačanog odliva kvalifikovane radne snage.

Temeljna inflacija se procjenjuje kako bi se pratio uticaj promjena u cijenama roba i usluga, domaće proizvedenih i uvezenih, koje konzumira prosječno domaćinstvo, a koje nisu podložne snažnim šokovima na međunarodnim tržištima. Zbog manje obuhvatnosti, prvenstveno roba i usluga čije cijene mogu zanatno fluktuirati, ali i zbog učešća uvezenih roba i usluga, temeljna inflacija je, u najvećem broju slučajeva, niža i od inflacije mjerene deflatorima, ali i ukupne inflacije. S druge strane, rast temeljne inflacije, u pravilu, predstavlja naznaku trajnijeg slabljenja kupovne moći, ukoliko nije praćen jednakim rastom nominalnih prihoda, jer je malo vjerovatno da će ove cijene značajnije padati, kada jednom porastu. Grafikon 1.12 ispod prikazuje kolike su bile promjene u cijenama iz cjenovnih odjeljaka koji tvore procijenjeni indeks temeljne inflacije u 2022. godini. Zbir njihovih pojedinačnih pondera, temeljem strukture potrošnje domaćinstava u 2021. godini, iznosio je 54,4%. Drugim riječima, procijenjeno je kako je nešto preko pola ukupnih promjena u nivou indeksa prosječnih potrošačkih cijena, u 2022. godini, bilo uzrokovano promjenama u cjenovnim odjeljcima koji determinišu temeljnu inflaciju.

Grafikon 1.12: Promjene u prosječnim cijenama u odjeljcima koji utiču na temeljnu inflaciju, u odnosu na 2021. godinu

Izvor: BHAS i CBBiH

Napomena: Broj u zagradi, pored naziva cjenovnog odjeljka je ponder za 2022. godinu. U slučaju odjeljka Stanovanje i voda, izuzeta je kategorija Električna energija, plin i ostali energenti (ponder u ukupnom indeksu potrošačkih cijena od 11,5%).

Sa grafikona 1.12 iznad, izdvaja se nekoliko činjenica. Prva je kako su usluge još uvijek tradicionalno pod snažnim uticajem administriranih cijena (Obrazovanje i Zdravstvo zbog visokog udjela javnih institucija u zdravstvenom sistemu, ali i Komunikacije zbog značajnog udjela javnog vlasništva u telekom operaterima) zabilježile vrlo skroman rast cijena u odnosu na prethodnu godinu. Drugi je kako je cjenovni odjeljak Prevoz najviše doprinio rastu potrošačkih cijena u temeljnoj inflaciji, što bi se, pogrešno, moglo najviše pripisati uticaju šokova na međunarodnim tržištima naftnim derivatima. Zapravo, udio komponente Upotreba lične transportne opreme je bio čak 9,49% (od 12,54 ukupnog cjenovnog odjeljka), a ponder na komponenti Usluge prevoza je iznosio svega 1,45%. Drugim riječima, kupovina i održavanje lične transportne opreme i usluge tehničkog pregleda vozila su značajno doprinosile ukupnoj, ali i naslovnoj inflaciji u BiH, a razlozi su brojni, od strožih standarda za uvoz rabljenih vozila, cijene rezervnih dijelova i popravke, do poremećaja u globalnim proizvodnim i lancima snabdijevanja za isporuku novih vozila¹⁵. Konačno, treba naglasiti i kako je visok udio u odjeljku Različiti proizvodi i usluge rezultat visokog učešća komponente Lična njega (4,46%), u kojoj su cijene pripadajućih proizvoda i usluga, u 2021. godini, u prosjeku porasle za 9,6%. Cijene finansijskih usluga, koje takođe pripadaju ovom cjenovnom odjeljku, rasle su po skromnijim stopama, a njihov ponder je bio znatno niži. Ukupna inflacija je broj koji se najčešće citira u javnosti, kada se govori o rastu prosječnih potrošačkih cijena. Kao i u slučaju temeljne inflacije, indeks se kreira na osnovu širokog spektra domaće proizvedenih, ali i uvezenih, roba i usluga koje konzumira prosječan stanovnik. Pored cjenovnih odjeljaka na osnovu kojih se izračunava cjenovni indeks temeljne inflacije, u obzir se uzimaju i cijene roba i usluga koje su podložne snažnim oscilacijama na tržištima, poput cijena hrane, duhana i alkoholnih pića te energenata. Ove kategorije proizvoda su, u

2022. godini, u BiH porasle za 22,3%, 1,7% i 16,5% respektivno. Pri tome je bitno istaći da na cijenu hrane, i domaće i uvezene, utiče vrlo širok spektar faktora: od sjemenskog materijala i nabavke novih životinja, preko sirovina potrebnih za uzgoj, uključujući i navodnjavanje, fertilizatore i stočnu hranu, do troškova obrade i uzgoja (električna energija, radna snaga, transportni i troškovi mehanizacije za obradu zemljišta) i klimatskih faktora.

Zbog niskog raspoloživog dohotka, upravo je ponder za kategoriju Hrana (29,13%) daleko najznačajniji sa aspekta mjerenja inflacije u slučaju BiH, ali i većine zemalja u okruženju. Zbog toga se vrlo često dešava da je subjektivno percipirana inflacija znatno viša od zvanične. Jedan od razloga, pogotovo u periodima dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, jeste što se realni raspoloživi dohodak smanjuje¹⁶. Ako se na hranu potroši u prosjeku 22% više u odnosu na prethodnu godinu, a dohodak ostane nepromijenjen ili ne raste brzinom inflacije, svakako da je teško zadovoljiti čak i dotadašnje osnovne potrebe (na primjer, zamjenu trenutnog ličnog vozila) ili priuštiti robe i usluge koje nastaju mijenjanjem životnog stila (viši, ili nepredviđeni troškovi zdravstvenih usluga usljed bolesti ili starenja, ili opremanje djece koja su stasala do školskog uzrasta).

Promjena u cijeni sindikalne potrošačke korpe je jedna od informacija koje se često koriste kao argument da je inflacija potcijenjena. Međutim, koliko god struktura i promjene u cijenama sindikalne potrošačke korpe bili informativni, mora se uzeti sa znom soli. Prvi razlog je što, u slučaju BiH, ne postoji jedna sindikalna korpa, a one čija se vrijednost mjeri, nisu međusobno harmonizovane. Ne postoje zvanični, objavljeni podaci o strukturi korpe i ponderima roba i usluga koje obuhvata, kao što se ne objavljuju informacije u koje je prosječno domaćinstvo obuhvaćeno. Najčešće se govori o četveročlanoj porodici, a broj takvih je, zbog demografskih promjena, u opadanju. Prema popisu iz 2013. godine, broj četveročlanih domaćinstava je činio 20,7% ukupnog broja domaćinstava, a brojevi domaćinstava sa jednim i sa dva člana su bili viši. Konačno, značajne razlike u potrošačkoj korpi mogu postojati i zbog geografske distribucije domaćinstava (na primjer, ruralna i urbana domaćinstva mogu imati znatno drugačiju potrošačku korpu) ali i raspoloživog prihoda domaćinstva (jedan ili više zaposlenih ili pomažućih članova u četveročlanoj porodici).

Iz svega navedenog u tekstnom okviru iznad, nameće se zaključak da je prilikom komentarisanja inflacije, ili kalibrisanja mjera za njeno suzbijanje, neophodno razumjeti šta pokreće inflaciju u određenom periodu i o kojoj vrsti inflacije se govori. U 2022. godini nije bilo nikakvih naznaka da je inflacija u BiH, u značajnoj mjeri, uzrokovana nekontrolisanom potrošnjom usljed povoljnih uslova finansiranja (tzv. šok na strani potražnje, eng. demand side inflationary shock). Cijene nekretnina rastu, ali se one ne reflektuju na indeks potrošačkih cijena, ukoliko ne pojačavaju troškove rente. Prema podacima BHAS, u slučaju BiH stanarina je porasla za 5,4% u 2022. godini, uz ponder u indeksu potrošačkih cijena od svega 0,91%. Cijene transporta rastu, ali zbog rasta troškova upotrebe lične transportne opreme. Ukoliko se razmišlja o trajnom smanjenju uticaja

¹⁵ Nije raspoloživ ponder za kategoriju goriva i lubrikanti za komponentu Upotreba lične transportne opreme te ova vrsta roba nije mogla biti isključena iz procijenjene vrijednosti temeljne inflacije.

¹⁶ Vidjeti Tekstni okvir pod naslovom Uticaj inflacije u kontekstu raspoloživog dohotka iz Godišnjeg izvještaja CBBiH za 2021. godinu.

globalnih naftnih šokova na inflaciju i raspoloživi dohodak, svakako da bi se, dugoročno, trebalo razmisliti i o relativno slabim alternativama ličnom transportu, posebno van većih gradova, ili rasterećenju cestovnog prevoza roba i putnika. Takođe, u tekstnom okviru je demonstrirano i kako je značajan dio cijena na domaćem tržištu još uvijek administriran. Takva politika, trenutno, rezultira nižom inflacijom od one koja bi se bilježila da se cijene slobodno formiraju na tržištu. Opet, neki strukturalni izazovi, poput karakteristika domaćeg tržišta rada, ili pritiska za dalje usklađivanje cijena električne energije na domaćem tržištu sa trendovima na međunarodnom tržištu, mogu rezultirati daljim jačanjem inflatornih pritisaka.

III. Zaposlenost i plate

Osnovne karakteristike tržišta rada, na strani ponude, u 2022. godini su relativno nepromijenjene u odnosu na ranije godine: niska aktivnost radno sposobnog stanovništva, koje, u najvećoj mjeri, ima završenu srednju stručnu spremu i specijalizaciju, uz vrlo visoku nezaposlenost mladih, ali i stanovništva iznad 50 godina starosti. Prema ILO metodologiji, stopa nezaposlenosti je prvi put bila ispod 15% (14,8% u trećem kvartalu 2022. godine). Međutim, bez detaljnih informacija o broju radno sposobnih koji su napustili zemlju radi zaposlenja u inostranstvu¹⁷, uz ovakve karakteristike ponude radne snage, ne možemo pouzdano tvrditi da je stanje na tržištu rada znatno bolje u odnosu na pretpandemijski period.

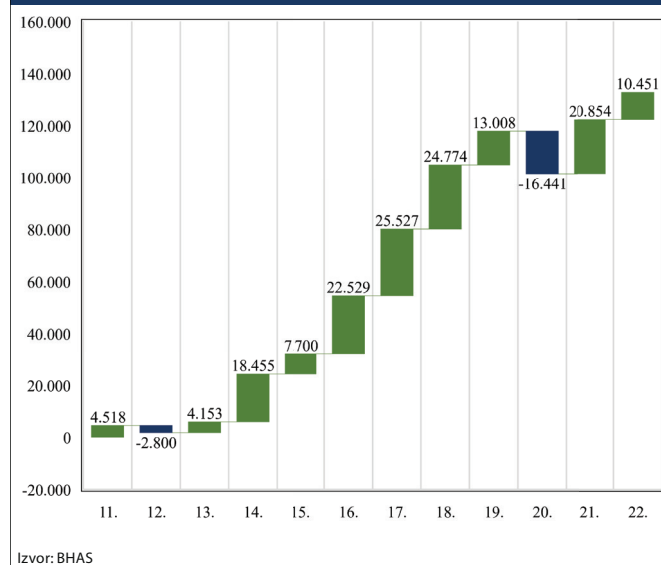
Od ukupnog broja radno sposobnih (podaci BHAS za treći kvartal 2022. godine, prema Metodologiji Međunarodne organizacije rada – ILO), njih 1,52 miliona (52,7%) je bilo neaktivno (nezaposleno stanovništvo koje aktivno ne traži posao). Prema istom izvoru i metodologiji, najviša stopa aktivnosti stanovništva bila je u grupi 25-49 godina (76%), dok je više od pola radno sposobnog stanovništva u grupi 50 do 64 godine neaktivno, kao i 72% stanovništva starosti do 24 godine. Prema stručnoj spremi, najveći udio neaktivnog stanovništva bio je među osobama koje su imale osnovnu školu i manje. Stopa neaktivnosti među radno sposobnim stanovništvom sa završenom srednjom školom i specijalizacijom (najznačajniji udio u radno sposobnom stanovništvu), u trećem kvartalu 2022. godine, iznosila je 43,2%. U odnosu na prva tri kvartala 2021. godine, povećan je broj neaktivnog radno sposobnog stanovništva (+1,5%), a smanjena i stopa aktivnosti (-97 b.p.).

Prema podacima BHAS, snažan rast ekonomske aktivnosti je pozitivno djelovao na broj zaposlenih u 2022. godini (grafikon 1.13). Među zaposlenim u trećem kvartalu, najznačajnije učešće su imali trgovci i uslužni radnici (21%) te zanatlije i srodna zanimanja (17%).

¹⁷ Nigdje ne postoji savršena statistika tržišta rada. Čak i u zemljama EU, zbog mobilnosti radne snage, ne može se potpuno pouzdano utvrditi kolika je stvarna stopa nezaposlenosti. Neki radno sposobni se čak mogu voditi i da su u turističkoj posjeti ili u posjeti rodbini i prijateljima u drugoj zemlji, a da u zemlji odredišta rade sezonske poslove, ili poslove na ugovor na kraći period, ili nepotpunu radnu sedmicu. Međutim, u BiH nije odrađen ni popis stanovništva od 2013. godine, a nemamo razloga sumnjati da su demografski trendovi bar jednako loši kao u zemljama okruženja.

Nije zanemarivo niti učešće rukovalaca mašinama i uređajima, industrijskih proizvođača i montera (10,3%) i uposlenih sa osnovnim – jednostavnim zanimanjima (11,3%). Sve su ovo grupe zanimanja sa platama oko nacionalnog prosjeka, ili niže, na čiji kvalitet života visoka i persistentna inflacija ima najviše uticaja.

Grafikon 1.13: Akumulirani broj zaposlenih od početka 2011. godine

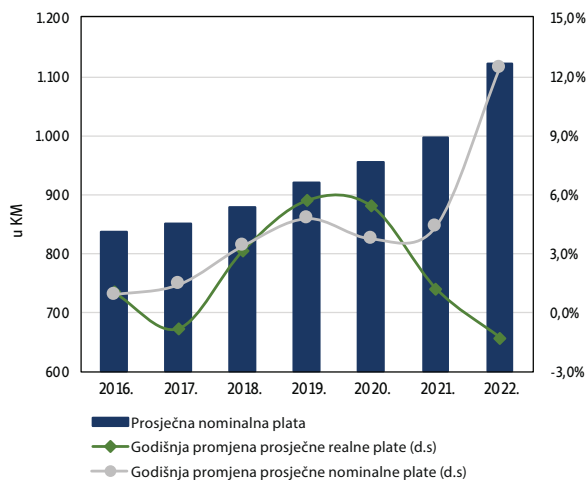

U 2022. godini, intenziviran je trend rasta prosječne nominalne neto plate (grafikon 1.14), što je djelimično pod uticajem povećanja minimalne plate u RS, ali i sve većeg sindikalnog pritiska koji cilja poboljšanje standarda stanovništva.

Tržište rada karakteriziralo je povećanje nominalnih plata u svim djelatnostima, osim Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja¹⁸. S druge strane, zbog vanredno snažnog inflatornog šoka, zabilježen je pad realnih plata, na godišnjem nivou u decembru, u čak sedam djelatnosti, koje su u decembru 2022. godine zapošljavale 25,7% od ukupno zaposlenih, prema evidenciji BHAS. U dvije od njih je prosječna nominalna plata bila ispod prosjeka za ukupno tržište rada.

¹⁸ U Finansijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja je isplaćena prosječna neto plata u decembru 2022. godine, i pored smanjenja na godišnjem nivou, i dalje najviša. Bitno je napomenuti i da je heterogenost visine prosječne neto plate unutar pojedinačnih industrija značajna. Na primjer, prosječna neto plata u prerađivačkoj industriji je iznosila 934 KM u decembru, a unutar nje, najniža u djelatnosti proizvodnja odjeće u visini od 654 KM te najviša u djelatnosti Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata, u visini od 1.747 KM. Posljedično, i zaključci o eventualnom poboljšanju standarda, ili kvaliteta života na osnovu prosjeka za industriju, mogu biti iskrivljeni.

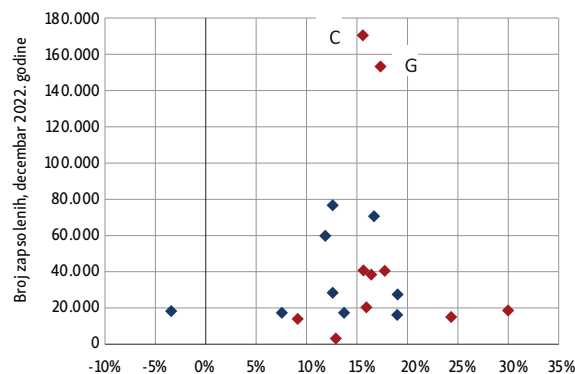
Grafikon 1.14: Prosječne godišnje neto plate

Izvor: BHAS.

Napomena: Realna plata je usklađena sa prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječna godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

Grafikon 1.15: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima

Promjena u prosječnoj realnoj plati, decembar 2022. godine u odnosu na decembar 2021. godine

C- Prerađivačka industrija G- Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala

Izvor: BHAS i CBBiH

Napomena: Crvena oznaka se odnosi na industrije u kojima je prosječna plata u 2022. godini bila ispod prosjeka za BiH. U njima je bilo zaposleno 61% od ukupnog broja zaposlenih u decembru 2022. godine.

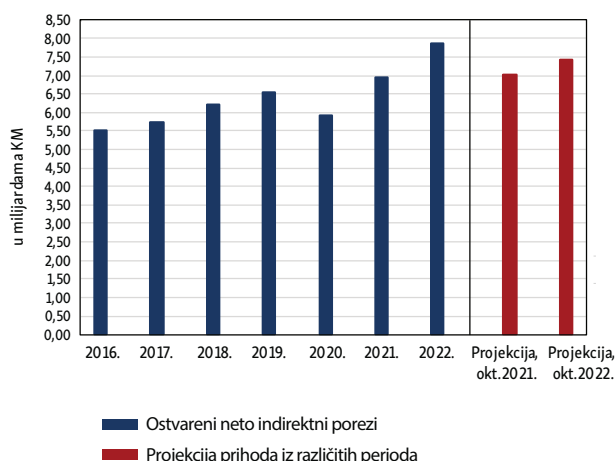
U teoriji, kada postoji snažan pritisak na rast nominalnih plata usljed rasta inflacije, on rezultira povratnom spregom i daljim jačanjem inflatornih pritisaka. Prosječna nominalna neto plata je u decembru 2022. godine bila viša za 148 KM (14,2%) u odnosu na decembar 2021. godine. Inflacija potrošačkih cijena u 2022. godini je iznosila 14,0% (14,7% decembar 2022. godine na isti mjesec prethodne godine). Visokokoreliran rast prosječne nominalne plate i inflacije u 2022. godini može navoditi na zaključak da postoje elementi spirale između plata i inflacije. Međutim, u značajnom broju industrija u kojima je zabilježen značajan rast nominalne plate u odnosu na decembar 2021. godine, plate su i nakon tog povećanja bile ispod prosjeka za ekonomiju u cjelini (grafikon 1.15 ispod). Ako se ova informacija posmatra u kontekstu frikcija na tržištu rada, prvenstveno odlaska radno sposobnog stanovništva i visoke stope neaktivnosti radno sposobnog stanovništva, moguće je da se porast nominalne plate desio i bez značajnijih sindikalnih pritisaka. Pored toga, na visinu prosječne plate bi, od industrija označenih crnim rombom na grafikonu ispod, značajnije mogle uticati samo dvije koje su u decembru 2022. godine zapošljavale najveći broj radnika: Prerađivačka industrija te Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala. U obje djelatnosti je primjetna značajna disperzija u prosječnim platama za različite grupe te je sasvim moguće da su poslodavci, kroz povećanje nominalne neto plate, pokušali zadržati trenutnu radnu snagu. S druge strane, na rast inflacije u BiH je uticalo nekoliko faktora paralelno (vidjeti potpoglavlje o cijenama) te nema dovoljno argumenata koji bi podupirali tvrdnju kako je rast troškova rada jedan od dominantnih faktora rasta inflacije.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni indikatori ukazuju na rast i prihoda i rashoda u 2022. godini što se može objasniti opštim rastom nivoa cijena. Snažni inflatorni pritisci su predstavljali veliki izazov svim nivoima vlasti u BiH. Vladina potrošnja u vidu većih nominalnih izdvajanja za penzije, plate u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate ugroženim kategorijama je predstavljala odgovor fiskalnog sektora na inflatorni šok. Usljed jačanja državne tekuće potrošnje izostala su veća investicijska ulaganja kao i povlačenja sredstava od inostranih kreditora po koncesionim uslovima. Iako su Strategije javnih investicija, u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetski sektor, veći dio planiranih javnih investicija u 2022. godini nije realizovan. U tom smislu, javne investicije bilježe kontinuirani pad u posljednje dvije godine. U prva tri kvartala 2022. godine ukupno je ostvareno 212,9 miliona KM vrijednosti investicija, što je manje za 19,4 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu.

Snažan rast opšteg nivoa cijena, povećanja uvoza i oporavka uslužnih djelatnosti u turizmu, kao i rast nominalnih plata, uzrokovali su značajan rast neto prihoda od indirektnih poreza (grafikon 1.16). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2022. godini (7,88 milijardi KM) je najveći od uspostavljanja sistema indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 939,1 milion KM ili 13,5%.

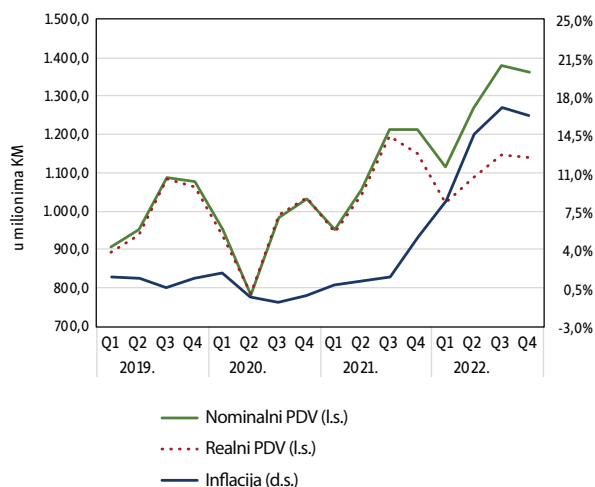
Grafikon 1.16: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje, Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.209/210, novembar-december 2022. godina).

Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od Poreza na dodatu vrijednost (PDV), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 5,12 milijardi KM u 2022. godini, što je više za 15,7% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni faktor navedenog rasta prihoda po ovom osnovu je snažan inflatorni pritisak koji je zabilježen tokom cijele godine. Osim toga, zabilježen je rast uvoza, kao i oporavak turizma. Izražen rast opšteg nivoa cijena doveo je do rasta cijena koje predstavljaju poresku osnovicu za obračun PDV-a. Slijedom navedenog, na godišnjem nivou je naplaćeno 730,5 miliona KM (16,6%) više u nominalnom iznosu po osnovu PDV-a (grafikon 1.17).

Grafikon 1.17: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za indirektno oporezivanje i CBiH

Pored prihoda od PDV-a, prihodi od akciza imaju značajan udio u ukupnim prihodima od indirektnih poreza i njihov doprinos rastu ukupnih prihoda nije bio zanemariv, oko 11,2% u 2022.

godini. Ukupna naplata prihoda od akciza u 2022. godini je zabilježila rast od 7,1% u odnosu na prethodnu godinu. Navedeni rast ukupnih neto akciza ostvaren je prvenstveno zbog rasta akciza na duhan. Bilo je inicijativa za privremenom obustavom naplate akciza na naftne derivate ali do njene realizacije nije došlo. Neto prihodi po osnovu putarina su zabilježili godišnji pad (4,2%), što se može objasniti manjim brojem putovanja usljed rasta cijena. Prihodi od carina su usko povezani sa uvozom, tako da je snažan rast uvoza uticao na rast prihoda od carina u iznosu od 107,6 miliona KM (33,2%) u odnosu na 2021. godinu. Rast prihoda po ovom osnovu je vezan za rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim budžetima za 2022. godinu, zbog značajnog rasta rashoda usljed inflatornih pritisaka i sprovođenja vladinih mjere pomoći ugroženim kategorijama.¹⁹ Vlada Republike Srpske je izvršila dva rebalansa budžeta (u maju i oktobru 2022. godine). Drugi rebalans budžeta je za 486 miliona KM bio viši u odnosu na prvobitni budžet planiran za 2022, dok je drugi rebalans predstavljao povećanje od 128 miliona KM (2,9% u odnosu na prvi rebalans). Drugi rebalans budžeta Republike Srpske za 2022. godinu je iznosio 4,51 milijardu KM iz čega je Vlada RS usmjerila 477 miliona KM stanovništvu kao odgovor na inflatorne pritiske i ublažavanje njihovih posljedica. Navedeni rebalans budžeta je izvršen na temelju rasta prihoda koji su u poređenju sa prvim rebalansom usvojenim u maju bili viši za 471 milion KM, što je rezultat visoke inflacije, povećanja koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza, kao i povećanja privredne aktivnosti koja je bila popraćena visokom pokrivenošću uvoza izvozom. S druge strane, Vlada Federacije BiH nije izvršila rebalans budžeta za 2022. godinu, ali je bio revidiran plan i prihoda i rashoda naviše u odnosu na prvobitni plan iz 2021. godine, baziran na snažnom rastu budžetskih prihoda od 7,4% za FBiH²⁰. S aspekta rashoda, dvije najveće stavke u okviru vladine potrošnje, izdvajanja za socijalna davanja i plate zaposlenih, zabilježile su značajan rast u 2022. godini (713,5 miliona KM za prva tri kvartala 2022. godine). Postoje već izvršena kao i planirana povećanja penzija, plata i mjera jednokratne pomoći za ugrožene kategorije stanovništva. Slijedom toga, tokom 2022. godine, u Federaciji BiH penzije su uvećane tri puta, prvi put za 7,3% (april 2022. godine), drugi put 3,5% (juni 2022. godine), dok je treće uvećanje minimalnih penzija za 5% (novembar 2022. godine). Takođe, tokom septembra i oktobra 2022. godine, vlada Federacije BiH je isplatila jednokratnu novčanu podršku od 100 KM penzionerima, korisnicima boračkih naknada kao osobama sa invaliditetom i civilnim žrtvama rata (ukupno za 530 000 korisnika). Vlada Federacije BiH je takođe izvršila isplatu jednokratne pomoći od po 100 KM za 270 000 nezaposlenih osoba. Što se tiče energenata, vlada FBiH je donijela Odluku da tokom pet mjeseci iz budžeta subvencionira račune za struju za socijalno ugrožene kategorije u ukupnom iznosu

¹⁹ <https://fbihvlada.gov.ba/hr/mjere-vlade-fbih-u-borbi-s-inflacijom>; <https://www.vladars.net/sr-sp-cyrl/Pages/default.aspx>

²⁰ Dokument okvirnog budžeta Federacije BiH za period 2022-2024. godine., maj 2021. Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2022-2024. godina, mart 2022. godine.

od 6,5 miliona KM. Uz navedena povećanja, vlada FBiH je u januaru 2023. godine izvršila još jedno povećanje penzija za 11,1%. Istovremeno, u Republici Srpskoj penzije su uvećane za 10% (maj 2022. godine), dok su penzije za januar 2023. godine uvećane između 13-14%. Rebalansom budžeta Vlade Republike Srpske utvrđeno je povećanje bruto plata zaposlenih u javnom sektoru za 10%, takođe od mjeseca maja 2022. godine. Uz navedeno, vlada Republike Srpske je u julu 2022. godine takođe isplatila jednokratnu pomoć od 100 KM boračkim kategorijama, penzionerima i mladim.

U momentu izrade Izvještaja, posljednje dostupne projekcije prihoda od indirektnih poreza za 2023. godinu Uprave za indirektno oporezivanje su bile iz oktobra 2022. godine, kojim je projiciran rast od 2,9% na godišnjem nivou ili 17,2% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u vezi s ratom u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike indirektnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate), ali i neadekvatna borba protiv crnog tržišta duhanskih prerađevina nakon okončanja harmonizacije poreznog opterećenja cigareta u BiH sa standardima EU.

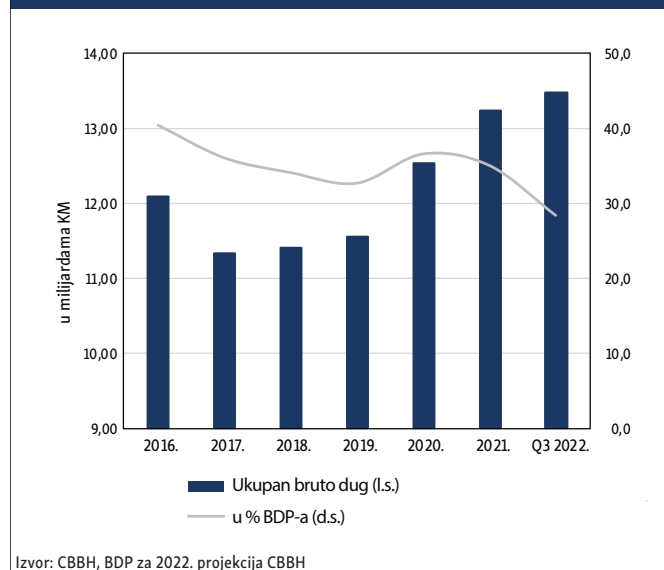
Inflatorni pritisci koji su od vlada zahtijevali reakciju u vidu ublažavanja negativnih posljedica za stanovništvo su vladama stavile veći fokus na tekuću, a manje na kapitalnu potrošnju. Obustavljeno je veće angažovanje sredstava odobrenih za infrastrukturne projekte i projekte u elektroenergetskom sektoru u skladu sa Programom javnih investicija BiH za period 2023-2025. godina²¹. U skladu s navedenim, izostali su efekti javnih investicija na cjelokupnu ekonomsku aktivnost.

Entitetski budžeti za 2023. godinu su usvojeni i odražavaju veće finansiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Budžet Federacije BiH za 2023. godinu je usvojen u januaru 2023. u iznosu od 6,73 milijarde KM, što je za 1,1 milijardi KM više u odnosu na budžet iz prethodne godine. S druge strane, u novembru 2022. Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Budžet RS-a za 2023. Budžet RS-a je usvojen u iznosu od 5,38 milijardi KM, što predstavlja uvećanje za 19,4% u odnosu na drugi rebalans budžeta za 2022. Planiran je budžetski deficit u RS-u u iznosu od 261,2 miliona KM (1,2% BDP-a), što je za 29,0 miliona KM više u odnosu na drugi rebalans budžeta za 2022. godinu. Potrebe finansiranja za RS iznose 1,21 milijardu KM, što je više za 506,9 miliona KM. Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati dalji rast vladinih obaveza u 2023. godini.

Nivo javnog duga zaključno sa krajem trećeg kvartala 2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine je povećan u nominalnom iznosu od oko 200 miliona KM, i to je znatno manje povećanje u odnosu na prethodnu godinu. U 2022. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu

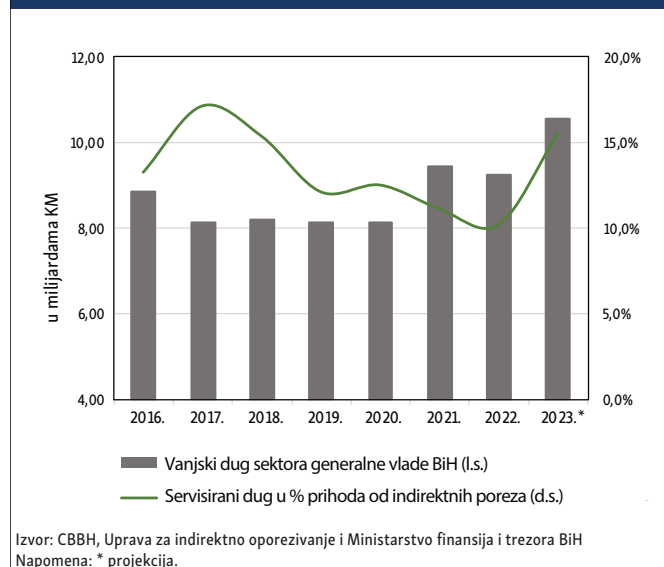
kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupni bruto dug na kraju trećeg kvartala 2022. godine je iznosio 28,5% BDP-a. godini²² (grafikon 1.18).

Grafikon 1.18: Ukupan bruto dug sektora vlade

Vanjski dug sektora vlade je tokom 2022. godine zabilježio pad (177,8 miliona KM ili 1,9%) i na kraju godine je iznosio 9,26 milijardi KM (grafikon 1.19). Najvećim dijelom dug kod inostranih kreditora predstavlja koncesiono zaduženje.

Grafikon 1.19: Vanjski dug sektora vlade

U 2022. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je samo 96,2 miliona KM, od planiranih 1,59 milijardi KM²³. U 2022. godini je izostalo značajno povlačenje sredstava od inostranih kreditora.

²¹ Program javnih investicija Republike Srpske za period 2022-2024. decembar 2021. godine. Program javnih investicija Federacije BiH za period 2022-2024. decembar 2021. godine.

²² Ukupan javni dug ne obuhvata dug javnih preduzeća. BDP – projekcija CBBiH, novembar 2022. godine.

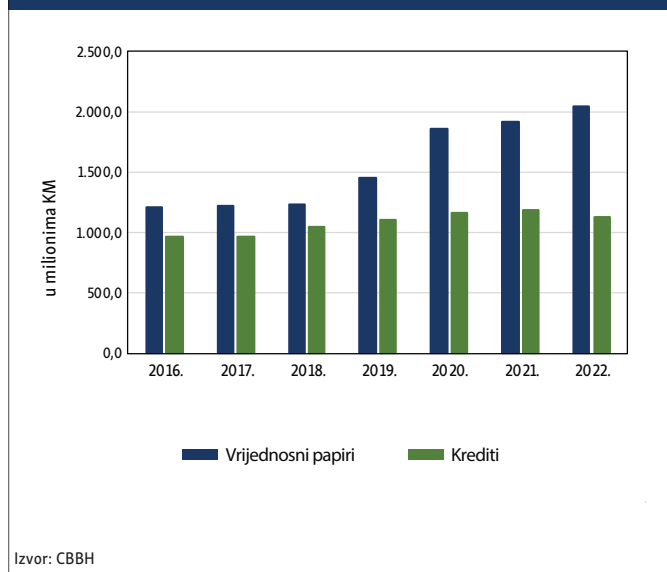
²³ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2022-2024. godina, mart 2022. godine.

Najveće povlačenje je zabilježeno u drugom kvartalu (44,5 miliona KM), od čega se veći dio odnosio na finansiranje koridora Vc (oko 30 miliona KM).

Otplata vanjskog duga sektora vlade je bila znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2022. godini. Od ukupno servisiranih sredstava (glavnica i kamata) prema inostranim kreditorima (802,3 miliona KM), prema Svjetskoj banci – IDA i Evropskoj investicijskoj banci – EIB su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 200,7 miliona KM i 124,2 miliona KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2023. planirana su sredstva u iznosu od 1,25 milijardi KM, što je 15,5% projiciranih prihoda od indirektnih poreza za 2023. godinu²⁴ (u 2022. godini taj procenat je bio znatno manji i iznosio 10,2%) (grafikon 1.19).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila blagi rast na godišnjem nivou po osnovu vrijednosnih papira, dok je po osnovu kredita zabilježen pad (grafikon 1.20). Izloženost banaka ka sektoru vlade na kraju 2022. godine je bila 8,4% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2023. godini po osnovu otplate unutrašnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti 805,4 miliona KM (Federacija BiH 484,0 miliona KM i Republika Srpska 320,7 miliona KM).

Grafikon 1.20: Zaduzenost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Kao i u nekoliko prethodnih godina i tokom ove godine promet na berzama je bio pod dominantnim uticajem javnih emisija entiteta, pogotovo Republike Srpske. Zbog izuzetno niskog prometa u prošloj godini kao i usljed emisija javnog duga tokom 2022. godine na berzama je registrovan značajan i relativni i apsolutni rast prometa. Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je 1,07 milijardi KM i veća je u odnosu na prethodnu godinu za 55%. U ukupnoj strukturi prometa je

i pored visoke tržišne kapitalizacije dioničkih društava promet vlasničkim vrijednosnih papira učestvovao sa svega 17%. Emisije javnog duga su tokom 2022. godine vršene u osam ročnih segmenata, a pored emisija petogodišnjih obveznica, najviše je bilo emisija javnog duga na period od pola godine i sedam godina. Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kretao se na nivou od 1,2, dok je u Federaciji Bosne i Hercegovine ovaj omjer bio viši (1,4) zbog veće tražnje za emisijama ovoga entiteta. Razlika postoji i u dinamici i broju emisija (tabela 1.3.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu tokom cijele godine, a Federacija samo do jula, čime je njeno učešća u ukupnom broju emisija dostiglo svega četvrtinu. Smanjenje potreba za finansiranjem budžeta smanjilo je udio Federacije Bosne i Hercegovine u ukupnim vrijednosti emisija javnog duga entiteta u 2022. godini sa 46% na 36%.

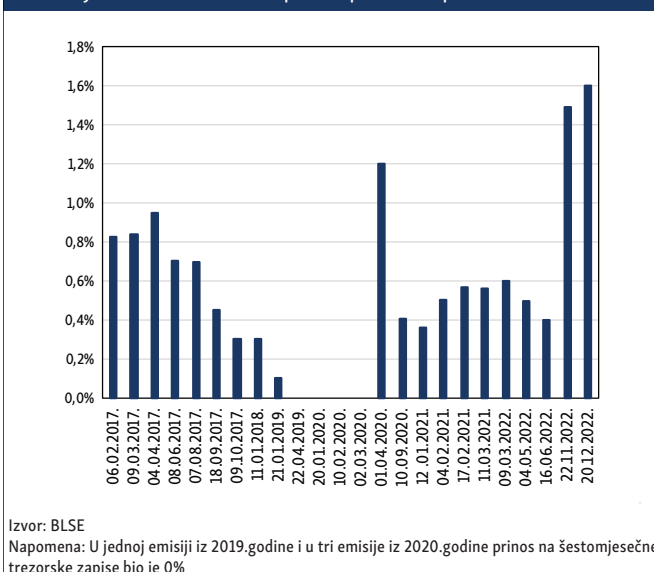
Tabela 1.3: Emisije javnog duga entiteta u 2022. godini

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	24	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	5	0	0	6	0	2	1	15
Federacija Bosne i Hercegovine	0	0	1	1	0	1	1	1	5
Ukupno	1	5	1	1	6	1	3	2	20
Vrijednost emisija (u milionima KM)	47,9	144,2	50,0	40,0	192,4	30,0	116,1	48,3	668,8

Izvor: BLSE i SASE

Finansiranje budžeta entiteta odvijalo se u okruženju opšteg rasta kamatnih stopa i prinosa na finansijskim tržištima, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (grafikon 1.21) Republike Srpske tokom druge polovine 2022. godine i na tržištu sedmogodišnjih i desetogodišnjih obveznica ovog entiteta. Prosječna stopa prinosa na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa uvećana je skoro trostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu obveznica 230 b.p. (sedmogodišnje obveznice) i 350 b.p. (desetogodišnje obveznice).

Grafikon 1.21: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

²⁴ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2023. godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje (OMA Bilten br.197/198, novembar-decembar 2022. godina).

Visina javnog duga po entitetima se i dalje odražava na značajno niže troškove zaduživanja Federacije Bosne i Hercegovine u poređenju sa drugim entitetom (tabela 1.4). Sve stope prinose do dospeljeća na primarnom tržištu obveznica bile su u 2022. godini značajno niže u Federacije Bosne i Hercegovine. Jedan dio te razlike je nastao i zbog toga što su zadnje emisije ovoga entiteta izvršene u prvoj polovini jula, nakon čega je ECB još četiri puta povećavala ključne kamatne stope (za ukupno 250 b.p.) sa posljedicama na rast troškova zaduživanja Republike Srpske. Pored toga Republika Srpska je drugoj polovini godine donijela odluku o povećanju maksimalne kamatne stope na javni dug²⁵. Ovim izmjenama maksimalna kamatna stopa na obveznice emitovane na domaćem tržištu povećana je sa 4% na maksimalnih 6%, koliko je i iznosila stopa prinosa do dospeljeća u decembarskoj emisiji desetogodišnjih obveznica Republike Srpske.

Tabela 1.4: Prosječna stopa prinosa do dospeljeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2022. godini (u %)

Ročnost, u mjesecima	3	6	9	24	60	72	84	120
Republika Srpska	1,21	0,92			4,47		4,30	6,00
Federacija Bosne i Hercegovine			-0,03	2,20		2,74	3,48	1,59

Izvor: SASE, BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine je izvršila emisije u junu i julu 2022. godine. Republika Srpska je tokom 2022. godine izvršila dvije emisije u prvom kvartalu, po četiri emisije u drugom i trećem kvartalu i pet emisija u četvrtom kvartalu.

I pored relativno niskog prometa tržište dionica u Republici Srpskoj je u 2022. godini ostvarilo drugu uzastopnu godinu rasta berzanskog indeksa, BIRS. Nakon rasta od 15,8% u prošloj godini, BIRS je u 2022. godini porastao za 26% i dostigao vrijednost od 841 poen. Rast berzanskih indeksa se odvija pod uticajem dobrih poslovnih performansi telekomunikacionog sektora i rasta cijena dionica iz elektroenergetskog sektora. S druge strane, nakon pet godina rasta, od kojih su četiri godine bile godine dvocifrenog rasta, glavni berzanski indeks na Sarajevskoj berzi, SASX-30 u 2022. godini, je zabilježio blagi pad.

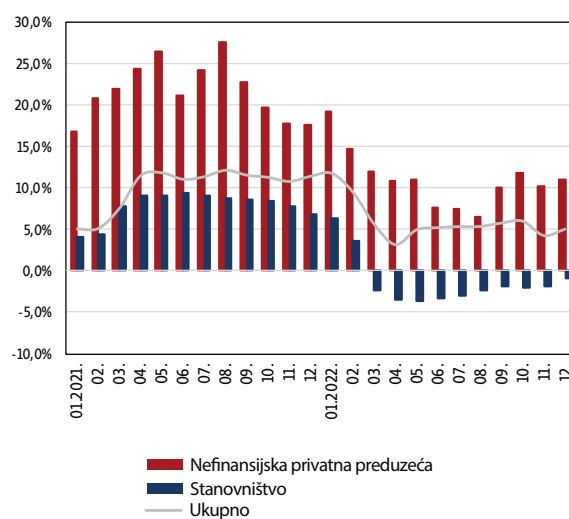
1.2.3 Bankarski sektor

Početkom godine bankarski sektor bio je izložen značajnom odlivu depozita građana (grafikon 1.22), ali zahvaljujući visokoj likvidnosti i efikasnoj i pravovremenoj reakciji entitetskih agencija za bankarstvo očuvana je stabilnost bankarskog sektora Bosne i Hercegovine. Prema posljednjim podacima (Q3 2022.) prosječni povrat na aktivu bankarskog sektora je 1,6%, a povrat na prosječan kapital 12,6%. Zadovoljavajući nivo profitabilnosti je postignut u uslovima rasta aktive (3,3%), visoke likvidnosti (udio likvidnih sredstava u ukupnim sredstvima 31%) i niskog udjela loših kredita u ukupnim kreditima (4,9%). U prosjeku, banke su bile izuzetno likvidne i s aspekta koeficijenta

pokriva likvidnosti²⁶ (211%) i koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja²⁷ (161%).

Nakon početka rata u Ukrajini dvije domaće banke tada u vlasništvu ruske Sberbank AG Europa usljed ogromnih operativnih rizika vezanih za međunarodna plaćanja i saopštenja ECB o nelikvidnosti i velikoj vjerovatnoći bankrota banaka iz Sber grupacije izložile su se riziku reputacije, a cijela grupacija je isključena iz SWIFT-a. Mada su obje banke bile solventne, likvidne i profitabilne velika neizvjesnost koja je vladala u vezi s mogućnošću nastavka njihovog poslovanja prouzrokovala je povlačenje depozita krajem februara i tokom marta, koje je u aprilu zaustavljeno (više o ovoj temi u tekstnom okviru).

Grafikon 1.22: Godišnja stopa rasta depozita

Izvor: CBBH

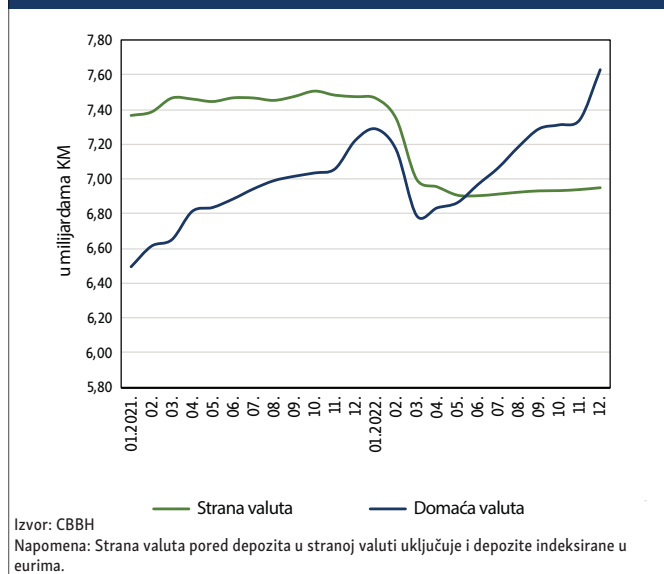
Pored značajno nižeg rasta ukupnih depozita (5%) u odnosu na rast ostvaren u prethodnoj godini (11,4%) karakteristika izvještajnog perioda je potpuno suprotno kretanje depozita dva najznačajnija sektora. Najveći pojedinačan doprinos rastu ukupnih depozita je dao sektor nefinansijskih preduzeća (2,2 p.p.), a gotovo isti doprinos je ostvaren i u sektoru generalne vlade. Na kraju marta 2022. u odnosu na decembar 2021. depoziti stanovništva su zabilježili pad od 6,2%, nakon čega se bilježi njihov kontinuirani rast, ali do kraja godine nisu dostigli nivo s kraja 2021. godine i niži su za 0,8%. Rast depozita po valutnoj strukturi se nije odvijao jednakim tempom u svim sektorima (grafikon 1.23) i jedan značajan dio deviza koje je sektor stanovništva povukao iz banaka u februaru i martu do kraja godine nije ponovo deponovan u bankama.

²⁵ Odluka o izmjeni odluke o dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2022. godinu. SGRS 68/22, jul 2022. godine.

²⁶ Odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana. Banka je dužna održavati koeficijent pokriva likvidnosti (LCR) kontinuirano u iznosu od najmanje 100%.

²⁷ Odnos između raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja. Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) se mora održavati na nivou od najmanje 100%.

Grafikon 1.23: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Mada je sektor stanovništva prilikom masovnog odliva depozita najviše povlačio ostale (oročene) depozite, ročna struktura depozita u prvom kvartalu se samo blago promijenila. Nakon prestanka odliva depozita, uprkos smanjenju neizvjesnosti i završetka restrukturisanja banaka, ročna struktura se dodatno izmijenila. Udio oročenih, ili ostalih, depozita se sa početnih 40% (12/2021) do kraja 2022. godine smanjio na 36% ukupnih depozita stanovništva. U strukturi novougovorenih depozita stanovništva, depoziti ročnosti iznad dvije godine su u 2022. učestvovali sa 40%, a učešće depozita ročnosti ispod jedne godine bilo je 24%. Odliv depozita stanovništva nije uticao na sektor nefinansijskih preduzeća i rast depozita ovoga sektora, iako usporen u odnosu na prethodnu godinu i dalje je izuzetno visok²⁸. Ročna struktura depozita ovoga sektora nije mijenjana, a valutna struktura je izmijenjena u korist deviznih depozita. Na kraju godine udjeli ostalih i deviznih depozita u strukturi depozita nefinansijskih preduzeća su 21% i 45% respektivno.

Tekstni okvir 3: Uzroci i posljedice odliva depozita iz bankarskog sektora početkom 2022. godine

Događaj koji je u 2022. godini obilježio najznačajnija kretanja u bankarskom sektoru i ostavio posljedice na domaće bankarsko tržište prouzrokovan je početkom rata u Ukrajini i reakcijom Evropske unije na novu geopolitičku realnost. Uspostavljanje ograničenja u poslovanju ruskih banaka u EU, od kojih je najvažnije bilo isključanje iz SWIFT-a (u prvom valu sankcija iz ovoga dijela međunarodnog platnog prometa isključeno je sedam ruskih banaka) doveo je do rasta neizvjesnosti, posebno kod deponenata banaka u vlasništvu ruskih rezidenata. Povlačenje depozita iz ovih banaka je ubrzano kada je na tržište stigla informacija ECB-a „da će Sberbank Evropa AG i banke u njenom vlasništvu u Sloveniji i Hrvatskoj ili propasti ili da postoji velika vjerovatnoća da će propasti“. Isključenje Sberbank Evropa AG iz međunarodnog platnog prometa i rast

neizvjesnosti u pogledu poslovne budućnosti ruskih banaka u BiH je navelo deponente, posebno sektor stanovništva da započnu sa masovnim podizanjem novca, najprije pretežno iz ovih banaka, a potom i nekih drugih, zbog nastale neizvjesnosti. U svom saopštenju sa pozivom na ruske banke u Sloveniji i Hrvatskoj, ECB je naglasila da se radi o krizi likvidnosti, a ne krizi solventnosti, a to se indirektno odnosilo i na banke iz Sber grupacije.

I Sberbank a.d. Banjaluka i Sberbanka.d.d. Sarajevo ne samo da su bile solventne, već im je i likvidnost bila ili na nivou prosjeka za bankarski sektor, ili čak iznad, kao i profitabilnost. Udio novčanih sredstava u aktivima i banjalučke i sarajevske Sber banke bio je jednak prosječnom u bankarskom sektoru Federacije Bosne i Hercegovine (31%), a iznad vrijednosti ovoga indikatora za bankarski sektor Republike Srpske (25%). Izuzetno dobri indikatori finansijskog zdravlja nisu bili dovoljni da se zaustavi masovno povlačenje depozita, pa su prvog marta entitetske agencije odlučile da započnu proces restrukturisanja banaka. Restrukturisanje banaka je završeno njihovom direktnom prodajom dvijema bankama, a odliv depozita iz bankarskog sektora je prestao u aprilu.

Za dva mjeseca, u februaru i martu, ukupni depoziti banaka su u odnosu na kraj 2021. godine smanjeni za milijardu KM (-3,6%). Na neizvjesnost u vezi s poslovanjem ove dvije banke, reagovali su i neki drugi sektori, ali značajno manje nego sektor stanovništvo, čiji su depoziti u prvom kvartalu bili niži za 908 miliona KM (-6,2%). Kao što je bilo i očekivano najveći odliv depozita je bio na poziciji dugoročnih depozita (385 miliona KM), potom depozita po viđenju (256 miliona KM) i na kraju na transakcionim računima (255 miliona KM) stanovništva. Nakon toga povučeni depoziti su se počeli vraćati u banke (mjesečno povećanje u prosjeku za 112 miliona KM od juna do septembra nije bilo prouzrokovano samo vraćanjem depozita), da bi do kraja godine depoziti stanovništva porasli za oko 800 miliona KM (u odnosu na kraj marta) i vratili se skoro na nivo sa kraja 2021. (-0,8%).

U 2022. godini nastavljen je i zbog odliva depozita ubrzan trend smanjena dugoročnih depozita stanovništva i oni su za godinu dana smanjili svoj udio za 5 p.p. na 29,5%. Relativno smanjenje domaćih eksternih dugoročnih izvora finansiranja banaka odrazilo se na povećanje neoročenih izvora finansiranja stanovništva (transakcioni računi i depoziti po viđenju), čiji je udio u ukupnim depozitima stanovništva povećan skoro za onoliko koliko je smanjen udio dugoročnih depozita stanovništva. Iako se ročna struktura depozita stanovništva u BiH i eurozoni bitno ne razlikuje, ovaj gubitak dugoročnih depozita u iznosu od 774 miliona KM s aspekta ekonomskog razvoja predstavlja možda i najznačajniju posljedicu odliva depozita. Smanjenje dugoročnih depozita stanovništva može imati negativne posljedice na investicije i privredni razvoj. Međutim, odliv depozita, a time i izmijenjena ročna struktura depozita, uopšte nije uticala na ukupnu kreditnu dinamiku bankarskog sektora, čak ni s aspekta ročnosti kredita.

Tokom globalne finansijske krize (2007-2009.) bankarski sektor nije imao na raspolaganju pravni okvir za restrukturisanje banaka iz 2022. godine, jer je on čak u najrazvijenijim zemljama (G20) uspostavljen tek u periodu 2011-2014, a u

²⁸ Na kraju 2022. godine učešće depozita nefinansijskih preduzeća u ukupnim depozitima bio je 28%.

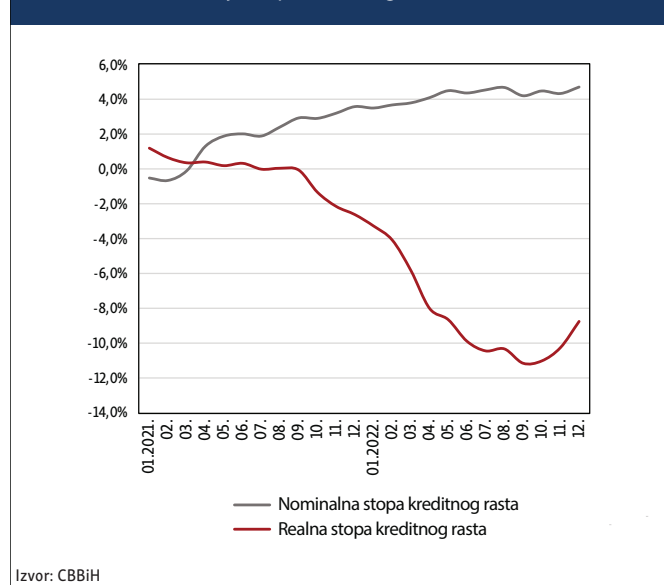
bh. bankarsko zakonodavstvo je ušao 2017. godine. Pozitivan efekat same sanacije dviju banaka sigurno je očuvanje radnih mjesta i godinama građenih poslovnih odnosa, neutralisanje reputacionog rizika vezanog za rat u Ukrajini u budućnosti te smanjenje neizvjesnosti i njeno potpuno uklanjanje zbog brzog i efikasnog restrukturisanja banaka.

Za inflatorne uslove, posebno u drugoj polovini godine, ostvarena je relativno niska stopa nominalnog kreditnog rasta (grafikon 1.24), a negativne realne kamatne stope²⁹ nisu značajno povećale tražnju za bankarskim kreditima. Do značajnog nominalnog kreditnog rasta nije došlo iako se realni dug korisnika kredita u uslovima visoke inflacije i negativne realne kamatne stope smanjuje zbog smanjenja realne vrijednosti novca.

Čini se da su visok stepen neizvjesnosti i poslovna politika banaka u velikoj mjeri odredili kreditnu dinamiku tokom 2022. godine. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka iz drugog kvartala 2022. godine³⁰ ukazala je na očekivanja u vezi s umjerenim pooštavanjem kreditnih standarda i vjerovatno je to bar djelimično doprinijelo ostvarivanju relativno niske stope kreditnog rasta (4,7%) u okruženju dvocifrene stope inflacije. Zbog velike neizvjesnosti, posebno u prvoj polovini godine, dovoljan motiv za više stope kreditnog rasta nije bio ni visok iznos viška rezervi i još uvijek negativna naknada na višak rezervi. Na strani tražnje za kreditima vjerovatno su negativni efekti smanjenja kupovne moći stanovništva, velikog rasta cijena nekretnina i trajnih potrošnih dobara nadmašili efekte negativnih realnih kamatnih stopa. Ukupnom kreditnom rastu kao i uvijek najviše su doprinijeli krediti stanovništvu i krediti nefinansijskim privatnim preduzećima, a ove godine viši nivo tražnje za kreditima je ispoljio i sektor nefinansijskih javnih preduzeća, posebno u dijelu kratkoročnih kredita. Doprinos javnih nefinansijskih preduzeća i privatnih nefinansijskih preduzeća kreditnom rastu u 2022. godini bio je 0,5 p.p. i 1,8 p.p. respektivno. U okviru kredita stanovništvu, koji čine polovinu kreditnog portfolija, najviši apsolutni rast je zabilježen kod potrošačkih nenamjenskih kredita i kredita za izgradnju i kupovinu novih stambenih jedinica, a njihov godišnji rast je 4,5% i 9,9% respektivno. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjena u odnosu na prethodnu godinu i krediti koji su namijenjeni kupovini, izgradnji i prepravci stambenih jedinica su činili ukupno 23% svih kredita datih stanovništvu na kraju 2022. godine, dok se ostatak odnosio pretežno na potrošačke nenamjenske kredite (72,7%), i na dva relativno mala tržišna segmenta, kredite za preduzetništvo (1,8%) i kredite po kartičnom poslovanju (2,5%). Nominalna stopa rasta kredita u stanovništvu u 2022. godini od 5,2% približno je na nivou iz prethodne godine (5,5%), ali zbog velike razlike u godišnjoj inflaciji realne stope kreditnog rasta u sektoru stanovništva značajno se razlikuju. Realna stopa rasta kredita stanovništvu u

2022. godini bila je -8,3%, a u 2022. godini krediti ovom sektoru su realno porasli za -0,8%.

Grafikon 1.24: Godišnja stopa kreditnog rasta

Bankarski sektor je samo djelimično pratio promjenu referentne kamatne stope ECB u ugovaranju kamatnih stopa na nove kredite, jer bh. monetarni sistem ima određeni stepen samostalnosti u odnosu na monetarni sistem eurozone. Jedan od razloga bi mogla biti dominacija depozita domaćih sektora u izvorima finansiranja banaka, jer se oni pretežno ne ugovaraju sa promjenljivom kamatnom stopom.

Zbog niskog rasta nominalnih kamatnih stopa u uslovima visoke inflacije, realne kamatne stope su tokom cijele godine bile negativne (grafikon 1.25). S obzirom da strana pasiva, koja je u većoj mjeri povezana sa kamatnom politikom ECB nego domaći izvori finansiranja, čini manje od 5% ukupne pasive bankarskog sektora, rast kamatnih stopa na kredite nefinansijskim preduzećima ne bi trebalo dovoditi u direktnu vezu s monetarnom politikom ECB. S druge strane, kamatne stope na stambene kredite stanovništvu su samo blago porasle, u prosjeku za 15,6 b.p., a do rasta je došlo u drugoj polovini godine. Rast kreditnih rizika, u uslovima smanjenja kupovne moći i rasta neizvjesnosti, najviše se odrazio na cijenu stambenih kredita (godišnji rast prosječne ponderisane kamatne stope 42 b.p.), a u manjoj mjeri na ostale kredite u kojima dominiraju nenamjenski potrošački krediti (godišnji rast prosječne ponderisane kamatne stope 20 b.p.). Krajem godine na novoodobrene kredite stanovništvu banke su obračunavale kamatnu stopu od 3,8% (stambeni krediti) i 5,2% (ostali krediti).

Za razliku od prosječne ponderisane kamatne stope na kredite stanovništvu koja nije značajno izmijenjena u odnosu na kraj prošle godine, prosječna ponderisana kamatna stopa na kredite nefinansijskim preduzećima je porasla za skoro jednu trećinu³¹.

²⁹ Realna kamatna stopa se računa kao razlika nominalne kamatne stope i stope inflacije.

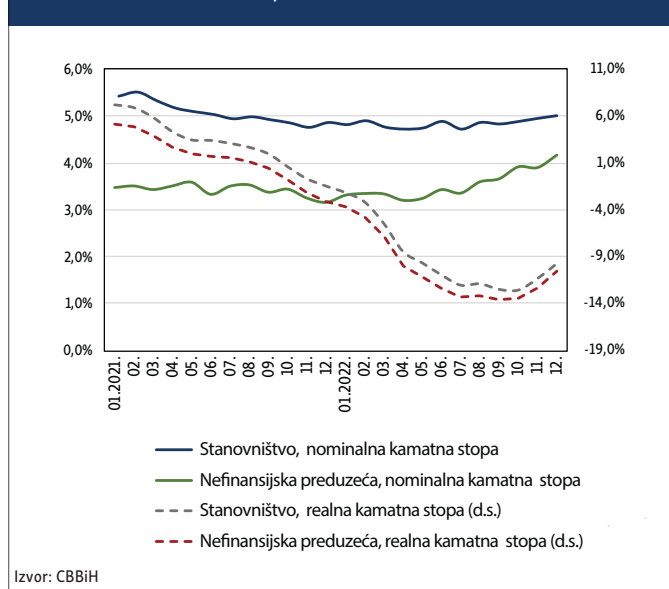
³⁰ Centralna banka BiH, Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka (Izvještaj za drugi kvartal 2022. godine).

³¹ Udio novoodobrenih kredita nefinansijskim preduzećima u ukupnim novoodobrenim kreditima u 2022. godini bio je 51,6%, dok je na kraju 2022. godine udio ovih kredita u stanju ukupnih kredita bio 44,3%.

Rast kamatne stope u ovom sektoru sa 3,2% na 4,2% posljedica je kamatne politike banaka i rasta tražnje za ovim kreditima posebno u dijelu nefinansijskih javnih preduzeća.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je ECB počela sa podizanjem kamatnih stopa donijele podzakonska akta kojima su rast kamatnih stopa iznad određenog nivoa uslovile dodatnim izdvajanjem za rezervisanja, smatrajući da će potencijalno povećanje troškova usporiti rast kamatnih stopa i ublažiti kreditne rizike. Rezultati uticaja ove odluke regulatora su mogli imati efekte na kretanje kamatnih stopa u drugoj polovini godine, a posebno pred kraj godine (oktobar i decembar) kada je ECB dva puta povećala kamatnu stopu (ukupno za 1,25 p.p.), a njeni efekti će se tek osjetiti u narednoj godini ukoliko dođe do daljeg i izvjesnog rasta kamatnih stopa ECB.

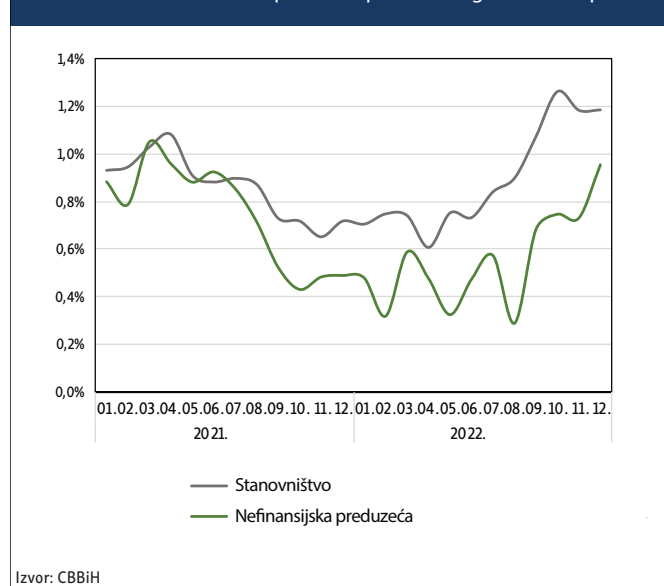
Grafikon 1.25: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Pasivne kamatne stope na ukupne novougovorene depozite sektora stanovništva i sektora nefinansijskih preduzeća, uprkos rastu (grafikon 1.26), a s obzirom na visoku inflaciju, su ostale relativno niske u 2022. godini. One nisu bile ni približno na nivou prosječnih pasivnih kamatnih stopa na nivou eurozone. Isto kao što je to slučaj kod aktivnih kamatnih stopa, ni pasivne kamatne stope nisu značajno porasle. Za godinu dana pasivne kamatne stope su u prosjeku porasle za oko 50 b.p. u oba sektora, a prosječan rast pasivnih kamatnih stopa u eurozoni za domaćinstva i nefinansijska preduzeća je bio 134 b.p. i 244 b.p. respektivno. Ovakva reakcija banaka na opšti rast kamatnih stopa se može dovesti u vezu sa strukturom finansijskog tržišta Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao finansijski posrednici. Banke nisu značajno podigle pasivne kamatne stope, a istovremeno vrlo malen dio depozita je ugovoren sa promjenljivom kamatnom stopom. Ipak primjetno je da su pasivne kamatne stope više porasle na depozite više ročnosti, nego na depozite niže ročnosti. Na tržištu novougovorenih depozita stanovništva najviše su porasle kamatne stope u ročnom segmentu iznad dvije godine koji čine oko polovine novougovorenih depozita stanovništva. S druge strane, kod

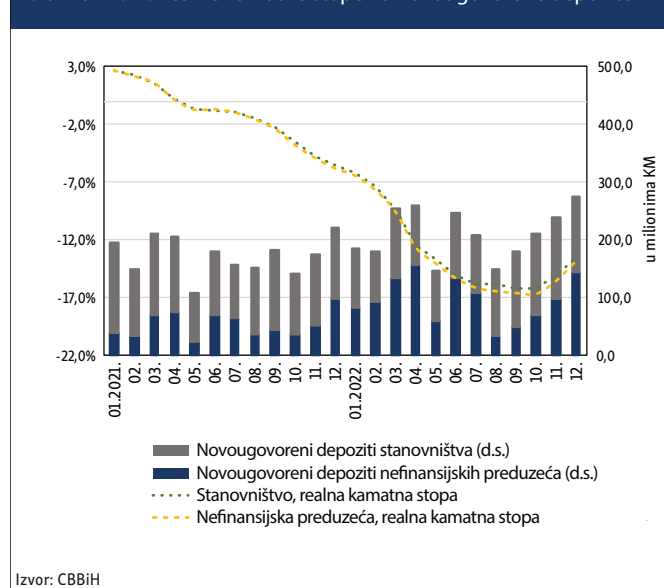
depozita nefinansijskih preduzeća najveći rast je registrovan u ročnom segmentu između jedne i dvije godine, a oni u ukupnim depozitima ovog sektora učestvuju sa oko jednom četvrtinom. Na kraju godine pasivne kamatne stope u BiH na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća su niže u odnosu na pasivne kamatne stope u eurozoni za oko 50 b.p. i 130 b.p. respektivno.

Grafikon 1.26: Kamatne stope na ukupne novougovorene depozite

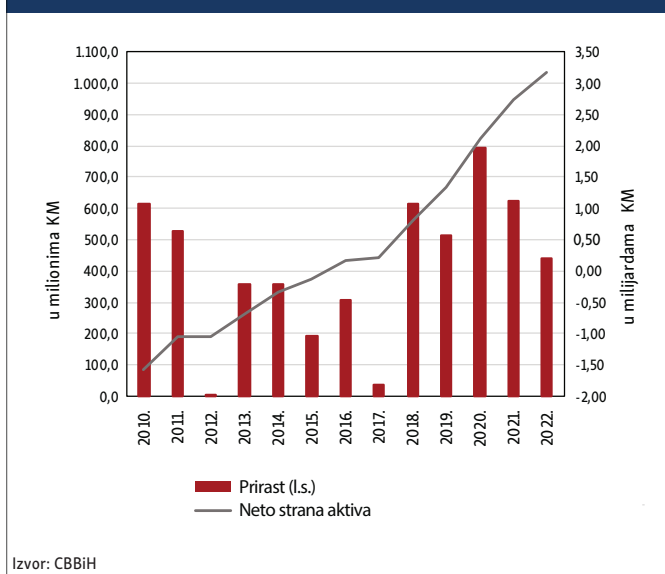
U poređenju s inflacijom, pasivne nominalne kamatne stope su tokom cijele godine bile izuzetno niske, a pasivne realne kamatne stope su bile negativne (grafikon 1.27). Pa ipak u poređenju sa prethodnom godinom kada je nivo realnih kamatnih stopa bio značajno veći, banke su u 2022. godini ugovorile za 22% više novih depozita nego u 2021. godini. Krajem septembra zabilježena je najniža realna kamatna stopa na depozite stanovništva i nefinansijskih preduzeća, a na kraju godine njena vrijednost je bila oko -14%.

Grafikon 1.27: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

Promjena u dinamici i strukturi strane aktive i strane pasive su dovele do daljeg rasta neto strane aktive, koja je dostigla najveći do sada zabilježeni nivo od 3,18 milijardi KM (grafikon 1.28). U izvještajnom periodu nastavljen je umjereni rast strane aktive (6,5%) uz blagu izmjenu njene strukture na pozicijama ostalih depozita čiji je udio povećan i kredita datih nerezidentima koji su relativno smanjeni³². U strukturi strane aktive zadržan je prošlogodišnji udio prenosivih depozita kod nerezidenata (26%), a i udio potraživanja po vrijednosnim papirima izdatim od strane rezidenata ostao je isti (oko 25%). U prvoj polovini godine banke su smanjivale potraživanja od nerezidenata da bi u drugoj polovini godine, posebno u zadnjem kvartalu, došlo do naglog rasta strane aktive. Dostignuti nivo strane aktive je do sada najviši, dok je strana pasiva dodatno smanjena, te je dostigla istorijski najniži nivo od 2002. godine. Ključne promjene koje su dovele do, u poređenju sa prethodne dvije godine, umjerenog pada strane pasive od 7%, desile su se na pozicijama ostalih depozita nerezidenata i ostalih kredita nerezidenata. Ove dvije bilansne pozicije su doprinijele padu strane pasive sa 6 p.p, ali to se nije bitno odrazilo na promjenu strukture strane pasive, koja i dalje pozitivno doprinosi stabilnosti bankarskog sistema. Kao i prethodne godine, udio ostalih depozita nerezidenata je oko petine strane pasiva, što uz visok udio kredita uzetih od nerezidenata, obezbjeđuje mogućnost planiranja odliva deviznih sredstava po osnovu eventualnog daljeg smanjenja strane pasive. Približno isti nivo promjena strane aktive i strane pasive, ali suprotnog predznaka, prouzrokovao je do sada najviši nivo pokrivenosti strane pasive sa stranom aktivom, čime je dodatno ojačana likvidnost ovog dijela deviznog bilansa bankarskog sektora. Na kraju 2022. godine na jedinicu obaveza prema nerezidentima banke imaju 2,8 jedinica potraživanja od nerezidenata, što je najveći do sada zabilježeni odnos. Poređenja radi, taj odnos je uoči pandemije korone (2019), koja je uticala na ubrzano smanjenje strane pasive i stagnaciju strane aktive tokom prve godine pandemije, bio 1:1,4.

Grafikon 1.28: Neto strana aktiva

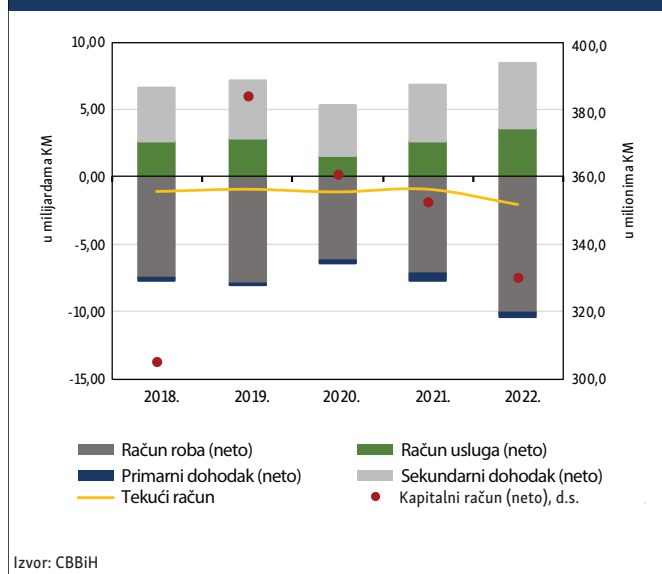
³² Na ovoj poziciji aktivnosti ima svega par banaka i radi se o kratkoročnim transakcijama.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

Uprkos izazovima koje je sa sobom donijela energetska kriza izazvana ratom u Ukrajini, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta vrijednosti međunarodne trgovine. U prvoj polovini godine rast međunarodne trgovine je bio pod uticajem rasta ekonomske aktivnosti, dok je u drugoj polovini godine najvećim dijelom bio posljedica rasta cijena na globalnom nivou. Posmatrano u apsolutnim iznosima, deficit na tekućem računu je u 2022. godini je iznosio 2,04 milijarde KM i predstavlja najveći zabilježen deficit u posljednjih deset godina (grafikon 1.29). Izrazito visoka vrijednost deficita tekućeg računa najvećim je dijelom posljedica deficita na računu roba koji je bio pod velikim uticajem rasta cijena u 2022. godini. Takođe, usljed nominalnog rasta deficita tekućeg računa i usporavanja ekonomske aktivnosti u drugoj polovini godine, došlo je do rasta deficita tekućeg računa izraženog u procentima BDP. Naime, deficit tekućeg računa izražen u procentima BDP se povećao za 2,0 procentnih poena na nivo od 4,3% u 2022. godini³³.

Grafikon 1.29: Tekući i kapitalni račun

U 2022. godini je zabilježen značajan rast vrijednosti transakcija sa inostranstvom na računu roba koje su najvećim dijelom posljedica rasta cijena, kao i povećane ekonomske aktivnosti u BiH i zemljama glavnim trgovinskim partnerima u prvoj polovini godine. Uprkos niskim godišnjim stopama rasta domaće potrošnje i padu obima industrijske proizvodnje u drugoj polovini godine, vrijednost uvezene robe u BiH (prema platnobilansnim podacima) je iznosila 26,23 milijarde KM, što predstavlja godišnji rast od 31,9%. S druge strane, vrijednost izvezena robe iz BiH je iznosila 16,13 milijardi KM, što predstavlja godišnji rast od 26,9%, a preko 73,0% izvoza je plasirano na tržište EU koje i dalje predstavlja najznačajnijeg trgovinskog partnera.

³³ Nominalni BDP za 2022. godinu je projekcija CBBiH iz novembra 2022. godine.

Posmatrano po grupama proizvoda, najveće učešće u ukupnom izvozu imali su bazni metali, željezo, čelik, aluminij i njihovi proizvodi, koji su u 2022. godini zabilježili rast vrijednosti izvoza od 31,8%. Uprkos promptnom rastu cijena metala u prvim sedmicama rata u Ukrajini, u drugoj polovini godine je došlo do stabilizacije cijena, tako da je ova grupa proizvoda zabilježila i značajan količinski rast izvoza. Takođe, izvoz mašina i aparata je zabilježio rast vrijednosti izvoza od 21,6% i znatno manje je bio pod uticajem cjenovnog efekta. Neizvjesnost vezana za lance distribucije energenata uticala je da najvišu stopu rasta vrijednosti izvoza zabilježe proizvodi mineralnog porijekla (43,1%) od čega se više od polovine vrijednosti odnosi na izvoz električne energije. Naime, usljed izraženog rasta cijena prirodnog plina i uglja, kao preovlađujućih pogonskih goriva za proizvodnju, u 2022. godini je došlo do značajnog rasta berzanskih cijena električne energije, tako da su mnoge zemlje EU u augustu zabilježile rekordne vrijednosti. Izvoz drveta i proizvoda od drveta, grupe proizvoda u kojima BiH tradicionalno ostvaruje značajan vanjskotrgovinski suficit, zabilježio je rast od 21,0%, s tim što je na vrijednost izvoza ove grupe proizvoda negativno uticala odluka o zabrani izvoza peleta i trupaca koja je bila na snazi u drugoj polovini godine.

Najveći doprinos ukupnoj vrijednosti uvoza, posmatrano po učešću i ostvarenoj stopi rasta (81,7%), zabilježio je uvoz proizvoda mineralnog porijekla, prvenstveno nafte i naftnih derivata. S obzirom da je prosječna berzanska cijena nafte u 2022. godini bila 41,7% viša u odnosu na prethodnu godinu, očigledno je da je visoka stopa rasta ove grupe proizvoda najvećim dijelom posljedica cjenovnog efekta. Pored navedenih, značajnu vrijednost uvoza su zabilježili bazni metali, kao i mašine i aparati koje su usljed relativno niske stope rasta proizvođačkih cijena industrije mašina u EU od 8,2% zabilježile značajan količinski rast.

Tabela 1.5: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima (u milijardama KM)

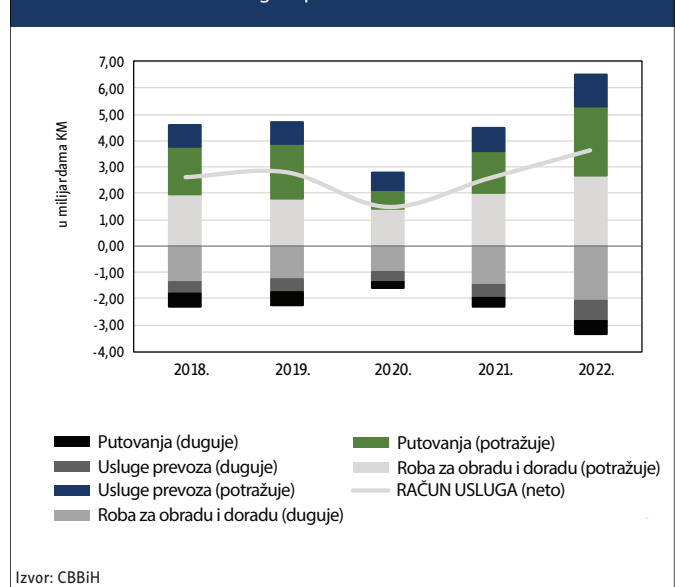
	Izvoz			Uvoz		
	2020.	2021.	2022.	2020.	2021.	2022.
EU	7,63	10,39	13,23	10,28	12,73	16,30
CEFTA	1,68	2,41	3,30	2,15	2,76	3,52
Ostale zemlje	1,21	1,47	1,44	4,46	6,10	8,82
UKUPNO	10,52	14,27	17,97	16,89	21,60	28,64

Izvor: BHAS

Odložena tražnja iz prethodnih godina kao i ukidanje restrikcija na putovanja uticali su na ostvarenje rekordnog suficita na računu usluga koji je u 2022. godini zabilježio rast od 41,0% u odnosu na prethodnu godinu. Sve najznačajnije kategorije računa usluga su u posmatranom periodu zabilježile značajne stope rasta, među kojima su prilivi od stranih turista zabilježili najviši doprinos ostvarivši rast vrijednosti od 1,04 milijarde KM (grafikon 1.30). Uprkos padu obima industrijske proizvodnje u zemljama glavnim trgovinskim partnerima BiH, prilivi od izvoza robe nakon obrade i dorade su zabilježili rast od 649,7 miliona KM. Podstaknuti rastom vanjskotrgovinske robne razmjene,

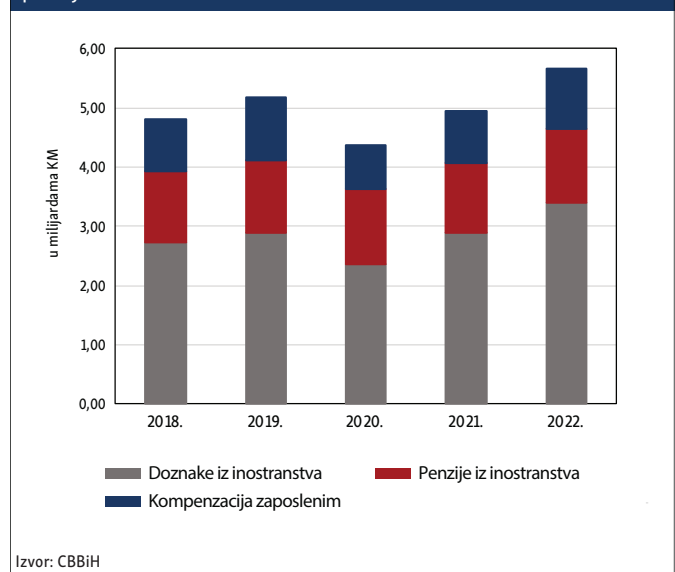
prilivi po osnovu usluga prevoza su zabilježili rast od 19,5%, a dominantno učešće zauzima međunarodni prevoz robe.

Grafikon 1.30: Račun usluga u platnom bilansu

Pored suficita na računu usluga, najznačajniji uticaj na smanjenje deficita tekućeg računa imao je suficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno zahvaljujući prilivima po osnovu radničkih doznaka (grafikon 1.31). Rastom ekonomske aktivnosti u prvoj polovini 2022. godine u razvijenim zemljama, neto prilivi po osnovu radničkih doznaka su realizovani u rekordnom iznosu i zabilježili su rast od 18,1%. Penzije iz inostranstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su u posmatranom periodu zabilježile rast od 4,8%. Pored navedenih, značajan doprinos smanjenju deficita tekućeg računa imali su i neto prilivi po osnovu plata rezidenata u inostranstvu koji su realizovani u iznosu od 1,00 milijarda KM.

Grafikon 1.31: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva

Nedostajuća sredstva za finansiranje deficita tekućeg računa obezbijedena su prilivima po osnovu direktnih stranih ulaganja kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Direktna strana ulaganja u BiH u 2022. godini su iznosila 1,20 milijardi KM, što predstavlja najveću vrijednost u posljednjih četrnaest godina, od čega se više od polovine vrijednosti odnosi na reinvestiranu zaradu. Banke i druga finansijska preduzeća su u posmatranom periodu povećali svoja ulaganja u dužničke instrumente u vrijednosti od 172,4 miliona KM.

U okviru ostalih ulaganja, dominantan oblik finansiranja predstavljalo je zaduživanje privatnog nefinansijskog sektora u obliku trgovačkih kredita i avansa, kao i zajmova kod međunarodnih kreditora. Naime, visok nivo međunarodne robne razmjene uticao je na rast priliva po osnovu trgovačkih kredita i avansa za 34,9%, kao i zajmova sektora nefinansijskih i drugih finansijskih preduzeća od 14,1%. S druge strane, sektor vlade je u posmatranom periodu smanjio svoje obaveze po osnovu zajmova prema međunarodnim finansijskim institucijama za 244,6 miliona KM. Bankarski i sektor vlade su zabilježili povećanje aktive na stavci valuta i depozita, dok je istovremeno bankarski sektor zabilježio i smanjenje pasive po istom osnovu.

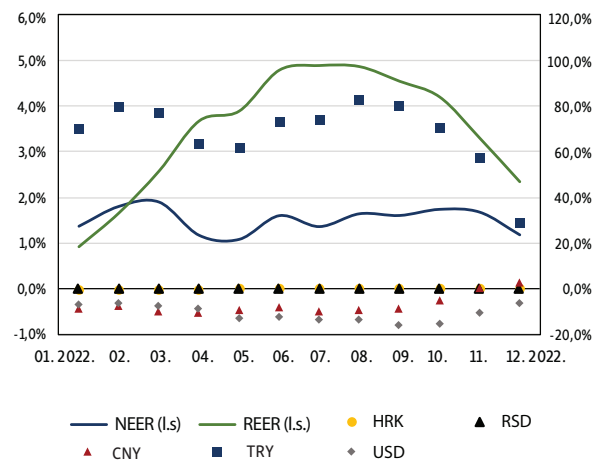
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

Nominalni efektivni kurs (NEER) i realni efektivni kurs (REER), gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator, su u 2022. godini zabilježili umjerenu aprecijaciju koja je u decembru na godišnjem nivou iznosila 1,2% i 2,3%, respektivno (grafikon 1.32). Aprecijacija NEER-a je posljedica aprecijacije EUR, naše sidrene valute prema valutama zemalja naših trgovinskih partnera, a posebno prema valutama zemalja u razvoju, što je

posebno bilo izraženo u slučaju turske lire, koja je u decembru na godišnjem nivou iznosila 28,9%, što je znatno niže u odnosu na prethodne mjesecе usljed uticaja baznog efekta. S druge strane, KM je na kraju godine zabilježila nominalnu deprecijaciju prema američkom dolaru od 6,4%, švicarskom franku 5,3% i češkoj kruni od 3,9%.

Nominalna deprecijacija KM prema američkom dolaru je posljedica nominalne deprecijacije EUR, naše sidrene valute, usljed veće izloženosti eurozone uticajima energetske krize, kao i začajno intenzivnijem podizanju referentnih kamatnih stopa od strane američkog FED-a, tako da je kurs EUR/USD u septembru 2022. godine dostigao najnižu vrijednost od uvođenja eura.

Grafikon 1.32: Godišnje promjene u deviznom kursu KM

Izvor: CBBH

Napomena: Pozitivne vrijednosti na desnoj skali predstavljaju aprecijaciju KM prema odabranoj valuti.

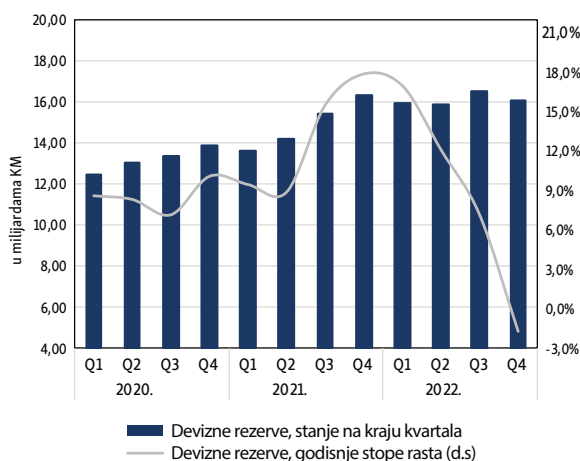
Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2022. godini

2. IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA CBBiH U 2022. GODINI

U decembru 2022. godine, neto devizne rezerve su iznosile 16,06 milijardi KM i smanjene su za 282,5 miliona KM (1,72%) u odnosu na isti period prethodne godine (grafikon 2.1). Trend smanjenja godišnje stope rasta deviznih rezervi obilježio je cijelu 2022. godinu. Na kretanja deviznih rezervi u 2022. godini uticalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak inostranog zaduživanja, prilivi od doznaka te prilivi direktnih stranih investicija kao posljedica zadržane zarade u bankarskom sektoru. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom kvartalu nije neuobičajeno, a najčešće je uzrokovano smanjenim obnavljanjem dospelje strane pasive banaka. U julu i augustu 2022. godine povećanje deviznih rezervi je posljedica uticaja pozitivnog salda kupovine i prodaje usljed turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2022. godine, značajnije smanjenje deviznih rezervi je moguća posljedica povećanja strane aktive banaka, usljed povećanja ostalih depozita kod nerezidenata.

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

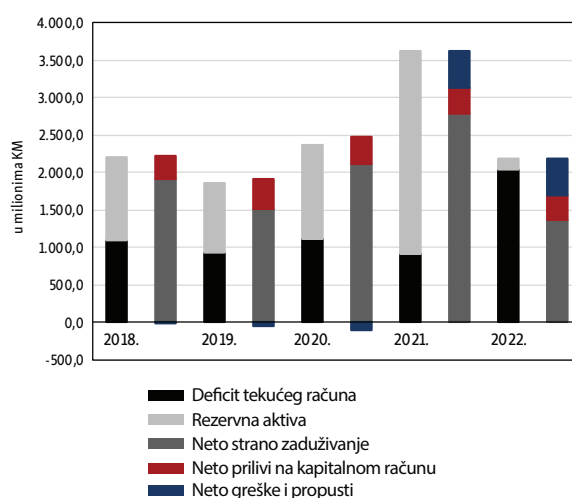
Izvor: CBBiH

Sve transakcije koje utiču na nivo deviznih rezerve reflektuju se, na agregatnom nivou, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH, što čini osnovu formiranja istih. Doprinos rastu ili padu deviznih rezervi najviše je izražen kroz kupoprodaju komercijalnih banaka i deponentata kod CBBiH, dok ostale promjene, poput efekata investiranja deviznih rezervi, imaju znatno manji uticaj. Tokom 2022. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan saldo kupovine i prodaje KM sa komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 215,6 miliona KM.

Otplata vanjskog duga, kao jedan od faktora koji utiče na smanjenje deviznih rezervi, u 2022. godini iznosila je 802,29 miliona KM. Promjene u vrijednosti portfolija CBBiH usljed tržišnih uslova su u 2022. godini imale negativan uticaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Na grafikonu 2.2 su prikazane stavke platnog bilansa sa aspekta neto finansiranja iz inostranstva, kao i rezervna aktiva, koju sa platnobilansnog aspekta uglavnom čine devizne rezerve. Deficit tekućeg računa se može posmatrati i kao dug BiH prema inostranstvu, koji je finansiran neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto prilivima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje može biti u obliku direktnih stranih ulaganja, što je najpogodniji oblik sa makroekonomskog aspekta, jer ne podliježe obavezi vraćanja, a sa druge strane podiže domaće kapacitete, ili u formi vanjskog zaduživanja sektora vlade, preduzeća ili finansijskog sektora.

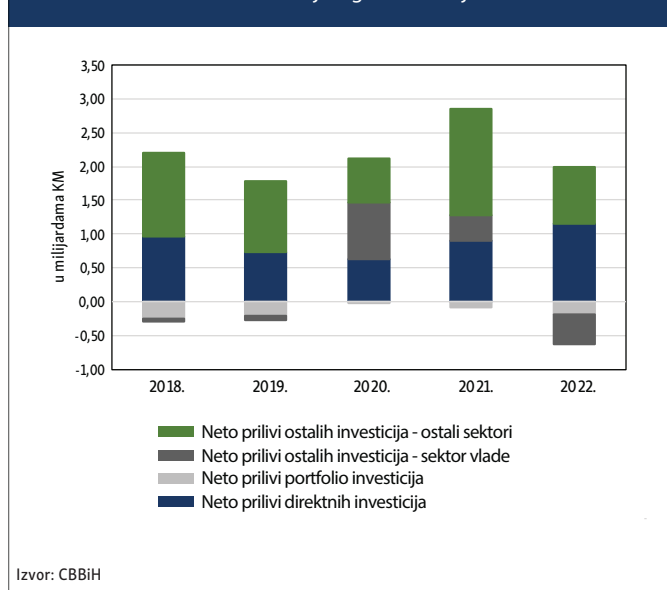
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje u 2022. godini je bilo znatno niže u odnosu na 2021. godinu (51,0%), kada je značajan doprinos rastu rezervne aktive imala alokacija specijalnih prava vučenja od strane Međunarodnog monetarnog fonda, a sama struktura zaduživanja je bila drugačija (grafikon 2.3). Zaduživanje sektora vlade, koje je u prethodne dvije godine imalo značajan doprinos u rastu rezervne aktive, je izostalo u 2022. godini u značajnijem obimu, tako da su otplate zajmova međunarodnim finansijskim institucijama bile znatno više od novih zaduženja. Pored toga, odlivi sredstava zabilježeni su i na stavci portfolio investicija kao posljedica ulaganja preduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Najveći pozitivan uticaj na neto strano zaduživanje imali su neto prilivi od direktnih stranih ulaganja koji su u 2022. godini zabilježili rast od 250,2 miliona KM u odnosu na prethodnu godinu, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, najznačajniji efekat na rezervnu aktivu su imali prilivi privatnog sektora, među kojima su dominantnu ulogu imali prilivi po osnovu trgovačkih kredita, podstaknuti visokom vrijednošću vanjskotrgovinske razmjene, kao i zajmovi privatnim preduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2022. godini ispunila cilj definisan Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona o CBBiH obavezna je da osigura da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

U skladu sa Zakonom, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i

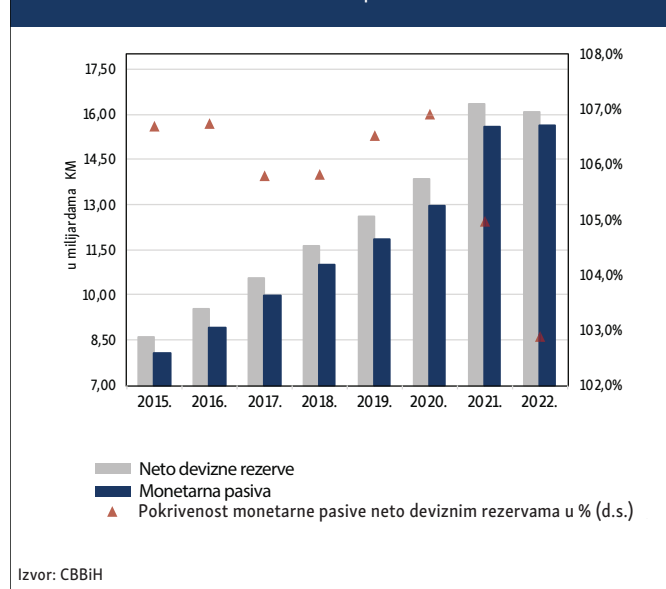
(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2022. godine neto strana aktiva iznosila je 451,5 miliona KM, što je za 321,2 miliona KM manje u odnosu na stanje na kraju 2021. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2021. godine su iznosile 16,06 milijardi KM i smanjene su za 282,5 miliona KM (1,73%) u odnosu na isti period prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom periodu zabilježila rast od 38,7 miliona KM, usljed kretanja ukupnih držanja banaka kod CBBiH tokom 2022. godine Neto strana aktiva predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan uticaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića valutnog odbora na kraju 2022. godine je manja u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 102,89% (grafikon 2.4). Pad koeficijenta pokrića je posljedica snažnog uticaja tržišnih kretanja na vrijednost portfolija deviznih rezervi. Krajem četvrtog kvartala primjetna je značajna promjena u strukturi deviznih rezervi u korist depozita kod nerezidenata, a što je

između ostalog uzrokovano promjenama u monetarnoj politici ECB (promjena Depozit Facility Rate). Zbog kamatnih rizika i promjena u fer vrijednosti portfolija, CBBiH je restrukturisala portfolio. Posljednično investicijska politika CBBiH je na ovaj način adekvatno pozicionirana s aspekta očuvanja stope pokrića valutnog odbora.

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

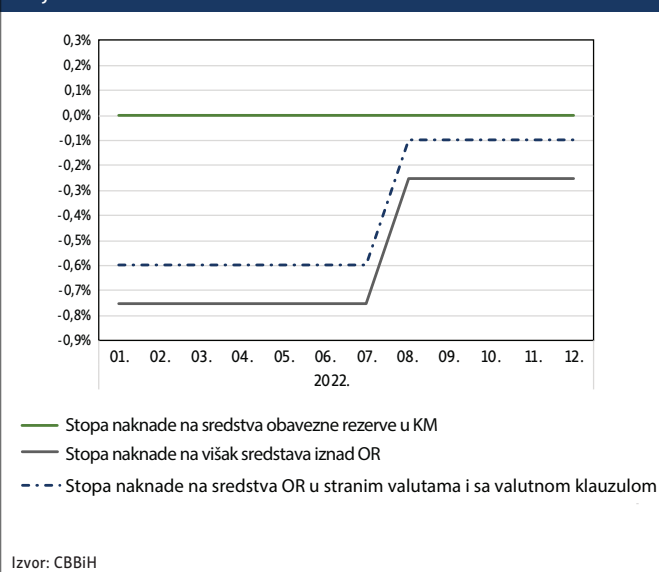

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obavezna rezerva. U toku 2022. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, niti obuhvanost osnovice za obračun obavezne rezerve. Stopa obavezne rezerve je zadržana na 10% i primijenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 27.10.2021. godine donijelo odluku da se od 01.01.2022. godine stopa naknade na sredstva iznad obavezne rezerve na računima rezervi banaka kod CBBiH izmijeni na -0,75% (stopa na depozite komercijalnih banaka ECB-a umanjena za 25 baznih poena). Stopa naknade na obaveznu rezervu u KM ostala je nepromijenjena i iznosila je 0%.

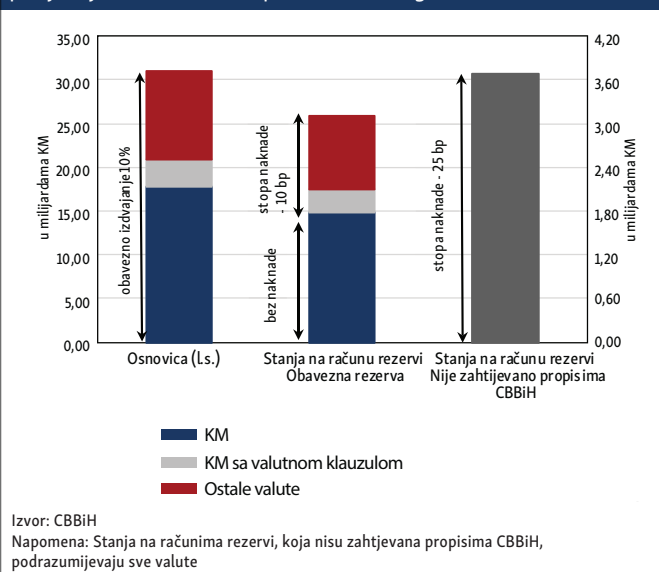
S druge strane, na osnovicu u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom se obračunavala naknada po stopi koju primijenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate) umanjenu za 10 baznih poena (-0,60%). Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 29.07.2022. godine donijelo odluku da se izvrši korekcija stope naknade na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom te da se obračunava naknada po stopi od minus 10 baznih poena i da se na sredstva iznad obavezne rezerve obračunava naknada po stopi od minus 25 baznih poena. Stoga su ove naknade ostale na ovim nivoima sve do kraja 2022. godine (grafikon 2.5.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Upravno vijeće CBBiH je na sjednici održanoj 28.11.2022. godine donijelo Odluku da se izvrši korekcija stope naknade na sredstva obavezne rezerve i to na način da se na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti, KM obračunava naknada po stopi od 25 baznih poena, dok se na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom obračunava naknada po stopi od 10 baznih poena. Naknada na višak iznad obavezne rezerve će se obračunavati po nultoj stopi. Ova odluka je stupila na snagu od 01.01.2023. godine.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2022. godini

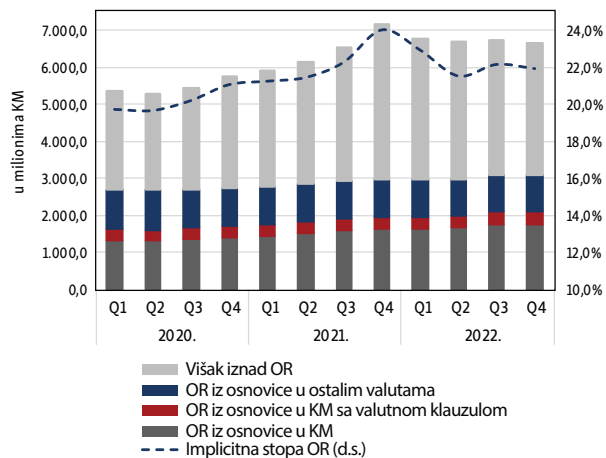
Sistemom obavezne rezerve su do decembra 2022. godine bile obuhvaćene 23 banke. U decembru je zabilježeno spajanje dvije banke, te je njihov broj na kraju godine bio 22. Sve banke su ispunjavale obavezu izdvajanja na račun obavezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora i dalje je dominantan faktor rasta osnovice za obračun obavezne rezerve. Osnovica za obračun obavezne rezerve, na kraju izvještajnog perioda, iznosila je 30,99 milijardi KM, a u odnosu na isti period prošle godine veća je za 1,2 milijarde KM (grafikon 2.7).

Grafikon 2.7: Kretanje osnovice za obračun OR

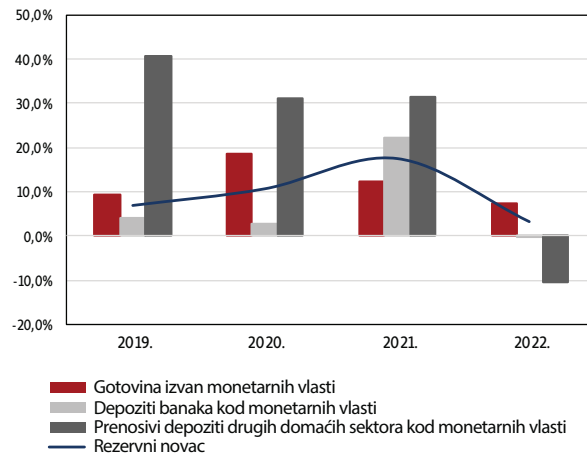
Tokom 2022. godine trend kretanja osnovice za obračun obavezne rezerve je odstupao od uobičajnog usljed rata u Ukrajini. S tim u vezi, u periodu mart-maj 2022. godine došlo je do pada ukupne osnovice kao reakcije deponenata na rastuće globalne neizvjesnosti. Ova situacija je bila privremenog karaktera, te se trend rasta osnovice za obračun obavezne rezerve koji je zabilježen od početka 2021. godine, nakon maja nastavio sve do kraja 2022. godine. Iz svega navedenog, imajući u vidu trend u stranoj pasivi banaka (smanjena za 46,80 miliona KM poredeći decembar u odnosu na januar 2022. godine) može se zaključiti da su se banke prvenstveno oslanjale na domaće izvore finansiranja, te da su dešavanja u Ukrajini imala samo trenutni efekat koji se u konačnici nije značajno odrazio na osnovicu za obračun obavezne rezerve.

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa OR

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca

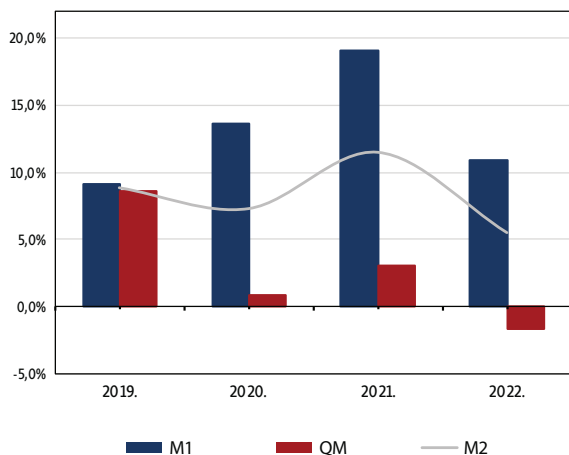
Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju obračunskog perioda iznosila su 6,72 milijarde KM, a implicitna stopa obavezne rezerve iznosila je 21,9%. Na kraju decembra prosječna sredstva iznad obavezne rezerve iznosila su 3,62 milijarde KM. Kako je u četvrtom kvartalu 2022. godine zabilježeno postepeno smanjenje viška iznad OR, ukupan iznos na kraju godine je manji za 480 miliona KM u odnosu na kraj prethodne godine. Međutim, ovdje treba uzeti u obzir da je na kraju 2021. godine zabilježen rekordan višak iznad OR, koji se postepeno u toku 2022. godine mijenjao. Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu OR od strane CBBiH, izraženija kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak, radi o sistemskoj pojavi, koja nije karakteristična za samo određenu grupu banaka. Sredstva iznad obavezne rezerve predstavlja samo jednu od komponenti visokolikvidne aktive bankarskog sistema i upravo je i u toku 2022. godine zabilježena visoka likvidnost bankarskog sektora bez obzira na privremene nestabilnosti uzrokovane dešavanjima u Ukrajini, a slijedom toga i na globalnom nivou.

Usljed rata u Ukrajini i povlačenja depozita iz banaka, zabilježenog u prvom kvartalu 2022. godine, značajno je izmijenjena struktura rezervnog novca u posmatranom periodu. U strukturi rezervnog novca, gotovina izvan monetarnih vlasti, iako manjim intenzitetom, je nastavila trend rasta te je iznos gotovine izvan monetarnih vlasti sa krajem godine veći za 7,4% u odnosu na isti period prošle godine. Depoziti banaka kod monetarnih vlasti, nakon smanjenja u prvom kvartalu 2022. godine, sa krajem godine bilježe rast te možemo reći da su se upotpunosti vratili na iznos zabilježen u decembru 2021. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili negativnu godišnju stopu rasta od 11%. Posljednično, blagom godišnjem rastu rezervnog novca od 3,3% upravo je najviše doprinio rast gotovine izvan monetarnih vlasti od 7% (grafikon 2.9). Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,92 milijarde KM.

Tokom 2022. godine povećanje novčane mase (M2) upotpunosti je bilo uzrokovano rastom agregata M1, koji uključuje najlikvidnije komponente novčane mase, prenosivih depozita te gotovine izvan banaka (grafikon 2.10). Od ukupnog rasta novčane mase u 2022. godini čak 79% se odnosilo na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 33,23 milijarde KM, što je povećanje od 5,47% u odnosu na isti period prošle godine. Dio ovog kontinuiranog rasta dolazi i od ročne transformacije depozita u korist transakcionih. Naime, usljed neizvjesnosti, visoke inflacije i niskih pasivnih kamatnih stopa, stanovništvo i privreda se često ne odlučuju na nastavak oročenja, nego radije zadržavaju sredstva kao prenosive depozite kojima mogu raspolagati u svakom trenutku. S druge strane, nedovoljna kreditna aktivnost, izazvana povećanjem kreditnih rizika, ali i smanjenom tražnjom za kreditima, nije ni stvarala potrebe banaka za dodatnim dugoročnim izvorima finansiranja (vidjeti potpoglavlje o bankarskom sektoru). Rast šireg monetarnog agregata, kvazi-novac (QM), za razliku do prethodnih godina bio je negativan i u potpunosti je rezultat smanjenja ostalih depozita kako u domaćoj tako i u stranoj valuti. Najveći porast prenosivih depozita u toku 2022. godine zabilježen je kod sektora stanovništva i nefinansijskih privatnih preduzeća. U strukturi ukupnih depozita prenosivi depoziti sa krajem 2022. godine učestvuju sa 65%, što je za 5 p.p. više nego u odnosu na prethodnu godinu.

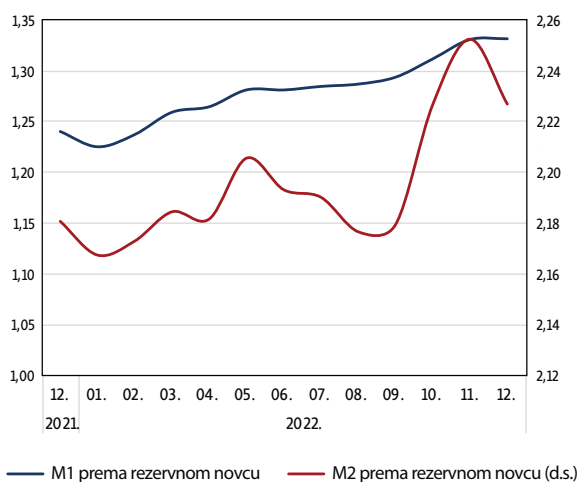
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tokom 2022. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. S obzirom na zabilježena kretanja rezervnog novca u odnosu na novac u širem smislu, monetarni multiplikator za M2 je zabilježio oscilacije u toku godine ali i blago povećanje u odnosu na isti period prošle godine. Usljed značajno bržeg rasta monetarnog agregata M1 u odnosu na rast primarnog novca, monetarni multiplikator za M1 iskazao je rast u posljednjih godinu dana (grafikon 2.11).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podaci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (tabela 2.1). Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko i bilježi rast u odnosu na prethodnu godinu. Rast prenosivih depozita ponovo je (kao i prethodne godine) uticao na povećanje indikatora likvidnosti. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim

finansijskim obavezama banaka ukazuje na sve nepovoljniju ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2022. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tokom cijelog posmatranog perioda. Koeficijent pokrića likvidnosti (LRC)³⁴ je u trećem kvartalu 2022. godine na nivou sistema iznosio 210,8% i gotovo sve banke u sistemu bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane. U skladu sa važećim regulatornim propisima banke su od kraja četvrtog kvartala 2021. godine obavezne izveštavati agencije o koeficijentu neto stabilnih izvora financiranja³⁵, a od kraja 2022. godine su dužne ispunjavati zahtjeve u pogledu NSFR. Minimalni zahtijevani nivo koeficijenta neto stabilnih izvora finansiranja prema Bazelskom komitetu je najmanje 100% na dnevnoj osnovi. Ovaj indikator je na kraju trećeg kvartala iznosio 160,8% i sve banke u sistemu bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane.

Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2017.	Q1	23,5%	41,6%	101,2%	72,8%
	Q2	38,8%	42,1%	101,1%	72,8%
	Q3	20,6%	43,8%	103,5%	74,4%
	Q4	28,7%	44,3%	105,1%	75,2%
2018.	Q1	29,0%	44,0%	106,0%	75,8%
	Q2	32,7%	43,2%	107,0%	78,0%
	Q3	29,2%	44,4%	108,5%	78,0%
	Q4	29,7%	44,6%	109,5%	77,3%
2019.	Q1	28,8%	44,0%	109,7%	76,3%
	Q2	28,7%	43,8%	109,6%	76,1%
	Q3	30,0%	46,2%	112,5%	75,4%
	Q4	29,6%	45,5%	112,7%	75,3%
2020.	Q1	28,1%	43,0%	113,2%	75,4%
	Q2	27,3%	40,7%	114,9%	77,5%
	Q3	28,0%	41,3%	117,8%	78,4%

Izvor: CBBiH

³⁴ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odliva koji se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

³⁵ Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u periodu od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja.

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive te pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama, polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja. S obzirom da prema članu 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominovane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, u toku 2022. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, te stoga CBBiH investira uz nešto više i pozitivne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka i tržišne prinose na državne dužničke vrijednosne papire. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet i operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice, kojima se definišu maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i Investicionih smjernica usvojenih od Upravnog vijeća te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnom nivou, koji djeluju u skladu sa smjernicama te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2022. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Takođe, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja novim tržišnim uslovima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge inostranih banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH.

Portfolio deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno finansijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti) te deviznom riziku. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfolija deviznih rezervi zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modifikovanog trajanja portfolija deviznih rezervi i dozvoljenog odstupanja; praćenje vrijednost pod rizikom (engl. Value at Risk) i propisivanje maksimalnog

iznosa standardne devijacije dozvoljenog odstupanja povrata portfolija CBBiH od povrata referentnog portfolija.

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone te plasiranjem depozita u: odabrane centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS) te odabrane komercijalne inostrane banke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i indikatorima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture aktive i pasive CBBiH.

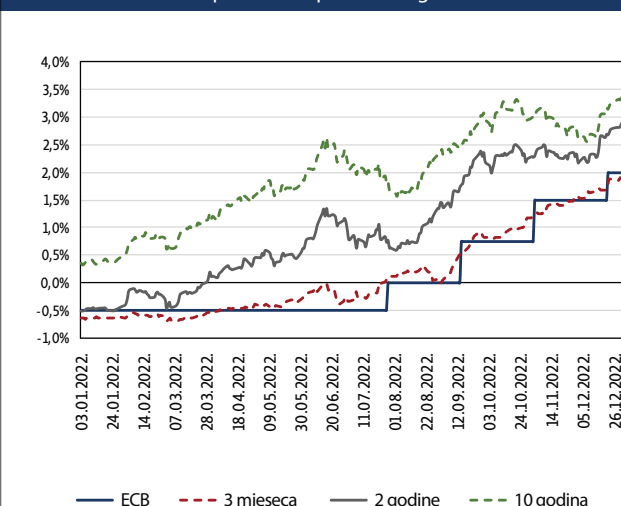
Proces i rezultati upravljanja deviznim rezervama CBBiH su, i u 2022. godini, bili u znatnoj mjeri determinisani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definisanom strateškom strukturom rezervi, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Kratkoročne kamatne stope u 2022. godini, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone su porasle u odnosu na vrijednosti u 2021. godini, naročito otkako je ECB počela povećavati ključne kamatne stope u eurozoni³⁶. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u julu, septembru, novembru i u decembru 2022. godine (vidjeti potpoglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje kamatnih stopa (Euribor) i tržišnih prinosa na euroobveznice svih preostalih ročnosti do dospijeca u 2022. godini (grafikon 2.12).

Prosječni tržišni prinosi na petogodišnje i desetogodišnje državne obveznice zemalja eurozone u 2022. godini bili su za oko visokih 180 baznih poena iznad vrijednosti u 2021. godini (tabela 2.2).

³⁶ Upravno vijeće ECB-a svakih šest sedmica odlučuje o visini tri ključne kamatne stope u eurozoni. Na nivo kamatnih stopa na devizne depozite CBBiH najveći uticaj ima ECB-ova depozitna stopa (engl. the deposit facility rate).

Prosječni tržišni prinosi na dvogodišnje i petogodišnje državne obveznice zemalja eurozone, u 2022. godini, bili su za oko 100 baznih poena viši nego u 2015. godini (tabela 2.2). Rast tržišnih prinosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderisane neto kamatne stope (PPnKS³⁷) u 2022. godini, sa -0,04% u prvom, do 0,16% u četvrtom kvartalu. Prosječna godišnja PPnKS za 2022. godinu je, stoga, pozitivna (0,09%), za razliku od 2021. godine (-0,08%). Međutim, PPnKS je još uvijek niža od njenih vrijednosti u godinama prije pandemije COVID-19 (tabela 2.2).

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2022. godini

Izvor: ECB

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH i prosječne godišnje kamatne stope, i tržišni prinosi, na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinansiranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1 m	3 m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2015.	0,34	-0,21	0,05	-0,07	-0,02	-0,10	-0,10	-0,10	-0,04	0,40	1,18
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,26	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,33	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,07	0,34	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91

Izvor: CBBiH, ECB

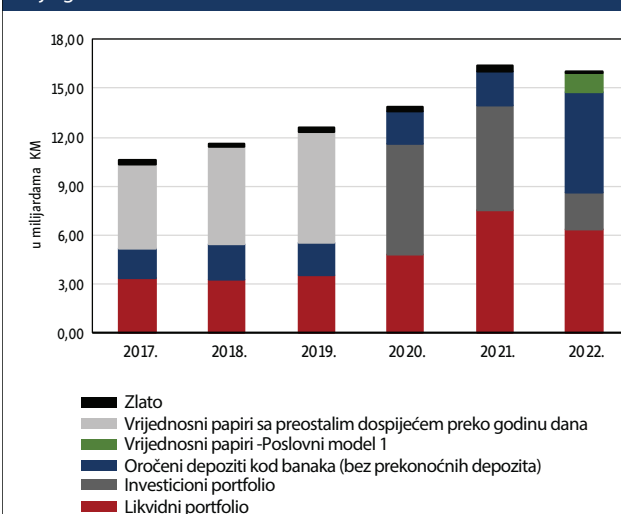
Napomena: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u posmatranoj godini. Depozitna stopa ECB-a je u 2022. godini povećana u četiri navrata. Prosječna ECB-ova depozitna stopa u prva dva kvartala 2022. godine iznosila je -0,50%, u trećem kvartalu 0,01%, a u četvrtom kvartalu 1,30%. Stoga je godišnji prosjek ECB-ove depozitne stope za 2022. godinu mnogo niži od depozitne stope na kraju 2022. godine (2%).

³⁷ Prosječna ponderisana neto kamatna stopa izračunava se tako što se ukupni neto kamatni prihodi u stranoj valuti u izvještajnoj godini podijele sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u izvještajnoj godini. Ukupni neto kamatni prihodi u stranoj valuti se izračunavaju kao razlika između ukupnih kamatnih prihoda u stranoj valuti i ukupnih kamatnih rashoda u stranoj valuti. Ukupni kamatni prihodi u stranoj valuti su zbir kamatnih prihoda na vrijednosne papire, kamatnih prihoda na devizne depozite kod inostranih banaka i kamatnih prihoda na držana sredstva u SDR kod MMF-a. Ukupni kamatni rashodi u stranoj valuti su zbir kamatnih rashoda na vrijednosne papire i kamatnih rashoda na devizne depozite kod inostranih banaka.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2022. godine (grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekončnih depozita) s učešćem od 37,98%; likvidni portfolio s učešćem od 39,71%; investicioni portfolio (vrijednosni papiri kojima je do dospijea preostalo više od godinu dana) s učešćem od 14,02%; vrijednosni papiri (Poslovni model 1) sa učešćem od 7,30% i; zlato s učešćem od 1,00%. Na kraju 2022. godine likvidni portfolio su činili: tekući računi kod banaka (10,14% ukupnih deviznih rezervi); prekončni depoziti (3,38% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (3,56% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (manje od 0,01% ukupnih deviznih rezervi) i; vrijednosni papiri kojima je do dospijea preostalo godinu dana i manje (22,63% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosni papiri kojima je do dospijea preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfolija, iznosili su 3,64 milijarde KM na kraju 2022. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfolija, na kraju 2022. godine iznosili su 1,63 milijarde KM.

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom na kraju 2022. godine činili su 43,94% ukupnih deviznih rezervi, što je za oko 27 procentnih poena manje u odnosu na kraj 2021. godine. Sredstva deponovana kod nerezidentnih banaka na kraju 2022. godine činila su 51,50% ukupnih deviznih rezervi, što je za oko 27 procentnih poena više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2021. godine. S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfolija.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

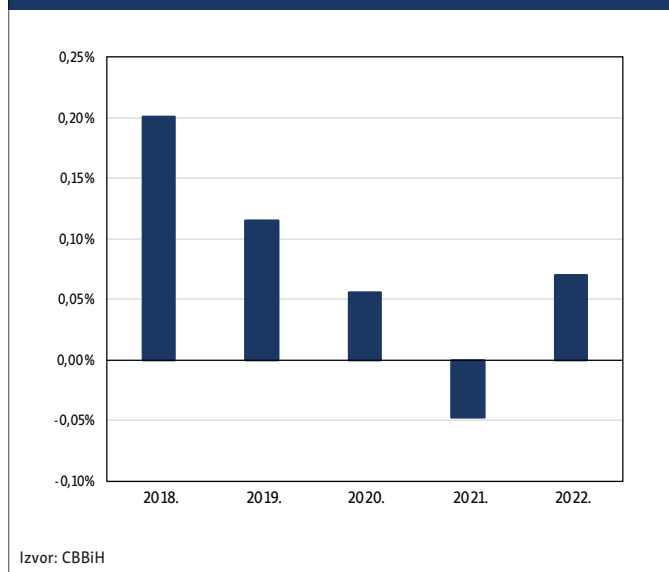

Izvor: CBBiH

Napomena: Investicioni portfolio bio je izvještajna kategorija do kraja 2016. godine, i sadržavao je vrijednosne papire raspoložive za prodaju, s dospeljem dužim od jedne godine i cijeli portfolio za držanje do dospelja. Investicioni portfolio je od 2020. godine ponovo izvještajna kategorija, i sadrži vrijednosne papire kojima je do dospelja preostalo više od godinu dana. Vrijednosni papiri kojima je do dospelja preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfolija. U februaru 2022. godine otpočelo je investiranje u vrijednosne papire čije se naknadno mjerenje fer vrijednosti vrši metodom amortizovanog troška (Poslovni model 1).

Neto efekat ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilans uspjeha za period 01.01.-31.12.2022. godine iznosi 11,15 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa³⁸ iznosi 0,07% (grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima i investiranja u vrijednosne papire, uz pozitivne stope prinosa pri kupovini u posljednjih nekoliko godina. Sem toga, na nivo prihoda značajno utiče smanjeno investiranje u vrijednosne papire radi smanjenja izloženosti i osjetljivosti na kamatni rizik s ciljem zaštite pokrivenosti monetarnih obaveza i stabilnosti valutnog odbora.

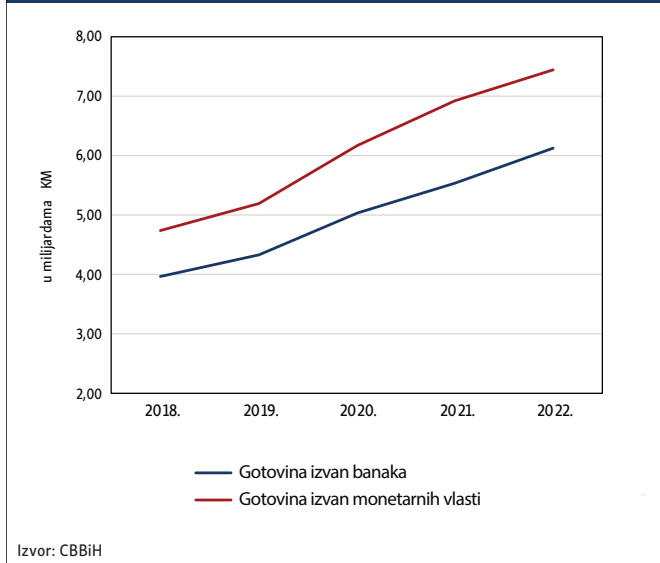
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31.12.2022. godine, stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,13 milijardi KM (grafikon 2.15), što je za čak 10,72% više u odnosu na 2021. godinu. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka i dalje je posljedica uvećanih zahtijeva klijenata za gotovim novcem, posebno nakon kratkotrajne panike dijela deponenata u BiH, u februaru i martu, nakon što je cijela Sberbank grupacija isključena iz SWIFT-a.

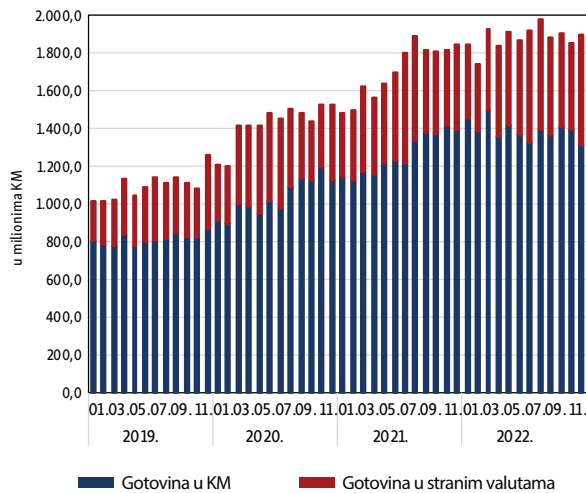
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke nisu značajno mijenjale iznos gotovine u vlastitim trezorima (grafikon 2.16). Značajno povećanje osnovice za obračun obavezne rezerve (poglavlje 2.2), uz relativno skroman rast kreditne aktivnosti (poglavlje 1.2.3), i u 2022. godini je rezultiralo dodatnim rastom likvidnosti u bankarskom sektoru. Postoji nekoliko mogućih razloga za relativno nepromijenjeno stanje gotovine u trezorima banaka. Sasvim je moguće da su banke iskoristile fizičke kapacitete vlastitih trezora, a rad sa gotovim novcem je skup. Sa stanovišta upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike između gotovine i stanja na računima rezervi. U dvije posljednje epizode naglašene potražnje za likvidnosti od strane klijenata banaka, na početku pandemije i nakon obuhvatanja ruskih banaka, uključujući i Sberbank grupaciju, sankcijama, pokazalo se da CBBiH može udovoljiti bilo kojem zahtjevu za izdavanje KM i EUR efektivne. Konačno, s ciljem harmonizovanja politike obavezne rezerve sa onom centralne banke naše sidrene valute, CBBiH je nekoliko puta tokom 2022. godine mijenjala politiku naknada na sredstva na računima rezervi (poglavlje 2.2), usljed čega su smanjeni i rashodi banaka. Povećanje stanja gotovine u trezorima banaka na kraju decembra 2022. godine, u odnosu na kraj 2021. godine, iznosilo je 47,4 miliona KM (2,6%).

³⁸ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u stranoj valuti, kao i realizovani neto kapitalni dobiti/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

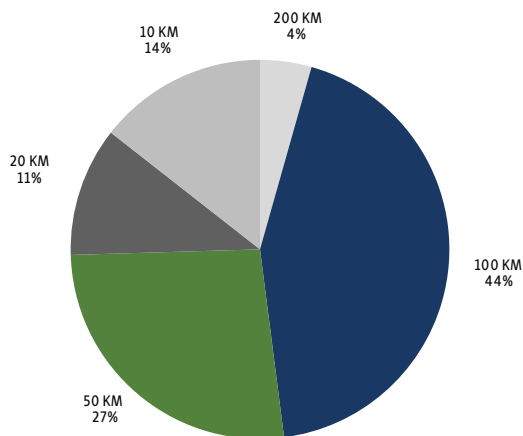
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

Izvor: CBBiH

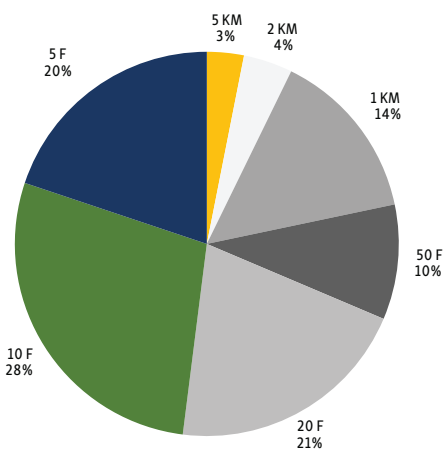
Izvan CBBiH, na kraju 2022. godine, nalazilo se 103,8 miliona novčanica KM i 447,6 miliona kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,44 milijarde KM, što je za 7,4% više u odnosu na 2021. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (grafikoni 2.17 i 2.18). Broj novčanica u apoenima od 100 KM, koje su na kraju 2022. godine bile u opticaju, viši je za 4.1 milion (10,0%) u odnosu na kraj 2021. godine, što dodatno ilustruje pojačanu potražnju za držanjem gotovog novca i od strane banaka ali i njihovih klijenata.

Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2022. godini

Izvor: CBBiH

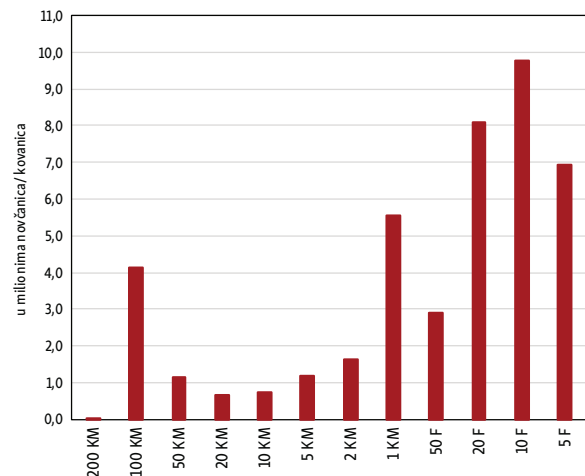
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2022. godini

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2021. godinu, broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 6,7 miliona komada (6,9%), ukupne vrijednosti 493,1 milion KM (grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom periodu povećana za 36,2 miliona komada (8,2%), ukupne vrijednosti 19,2 miliona KM (grafikon 2.19).

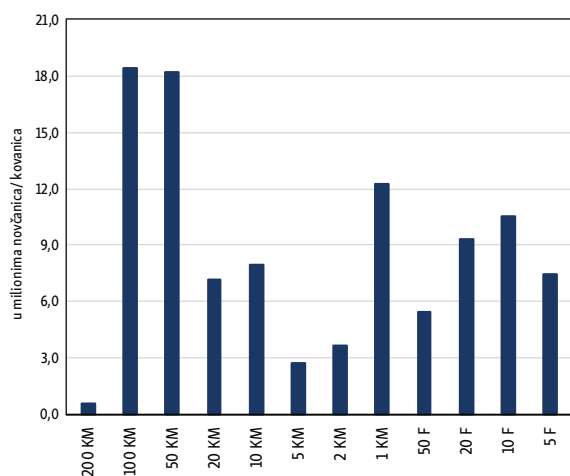
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2021. godinu

Izvor: CBBiH

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2022. godine komercijalnim bankama je izdato 52,3 miliona komada novčanica i 51,3 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 3,13 milijardi KM (grafikon 2.20).

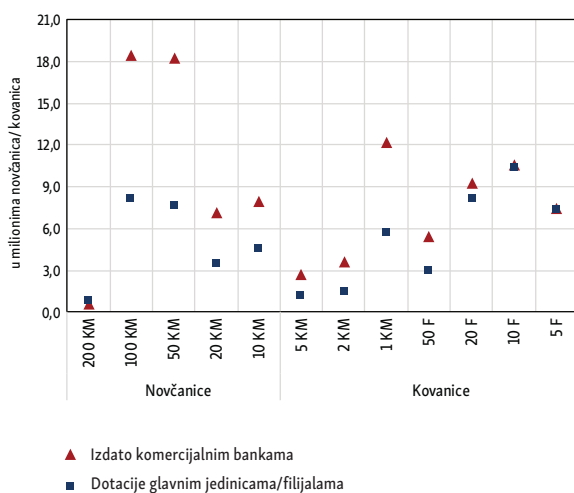
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2022. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora CU glavnim jedinicama i Filijali Brčko izdato (dotacije) 24,7 miliona komada novčanica i 37,3 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,50 milijardi KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2022. godini

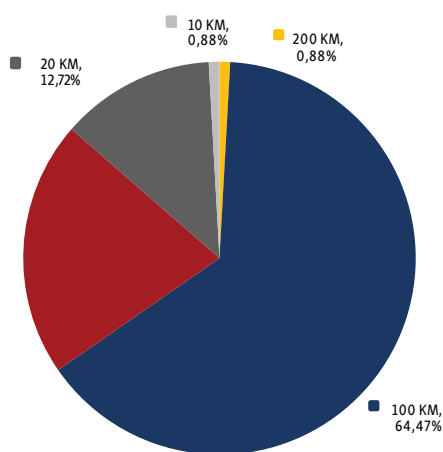
Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu sa važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2022. godini uništeno je 14,6 miliona

komada novčanica i 15.802 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

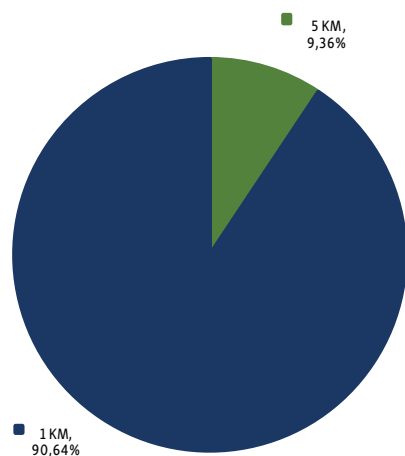
U 2022. godini, u CBBiH je registrovano 228 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 46,4% manje u odnosu na 2021. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrovano 470 komada, što je za 46,1% manje u odnosu na 2021. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2022. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2022. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2022. godini: platni promet u zemlji se odvijao nesmetano, kroz sisteme žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV), održavani su, i unapređivani, Centralni registar kredita (CRK) i Jedinствени registar računa poslovnih subjekata (JRRPS), a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom. Prepoznajući makroekonomske i značaj sigurnih i efikasnih platnih sistema za finansijsku stabilnost, CBBiH je u toku 2022. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sistema.

U 2022. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sistemu koji se odvija preko CBBiH (tabela 2.3). U odnosu na 2021. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sistem bruto poravnanja u realnom vremenu (tabela 21 u Statističkom dodatku). Ovako snažna promjena na godišnjem nivou je bila očekivana, imajući u vidu da je tokom pandemije, na jedan duži period, veliki broj pravnih lica bio zatvoren, ili je radio znatno smanjenim kapacitetom. Značajan je bio i porast vrijednosti transakcija kroz sisteme žirokliringa. Posljedično, u 2022. godini je nastavljen snažan porast ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija u odnosu na prethodnu godinu. Kao i u ranijim periodima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,42% ukupne vrijednosti i 53,32% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2022. godini.

U 2022. godini, daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti - pravna lica (84% i 71% respektivno). U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2022. godini su u unutarbankarskom platnom prometu bili zastupljeniji papirni nalozi (52% od ukupnog broja naloga), dok je 61% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektronskim nalogima. U 2022. godini je zabilježen i značajan rast klijenata elektronskog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih lica (19,2%, do broja od 1,26 miliona korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. U 2022. godini je zabilježeno 154,85 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih lica odnosilo čak 98,1% ukupne vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2018.	42,3	3,0%	58,8	-14,0%	101,2	-7,6%
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,5%	58,7	4,3%	108,4	3,9%
Vrijednost, u milijardama KM						
2018.	102,67	6,7%	115,44	-1,4%	218,11	2,2%
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	11,1%	128,13	16,0%	273,96	17,6%

Izvor: CBBiH

Sa slabljenjem pandemije, i ublažavanjem restrikcija na kretanje fizičkih lica, zabilježen je snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS). Vrijednost realizovanih transakcija na POS terminalima je, u 2022. godini, premašila pretpandemijske nivoe (tabela 2.4). Internet prodaja je nastavila snažno rasti (69,1%) u odnosu na 2021. godinu (tabela 2.4), čemu su sigurno doprinikli i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, pojačane aktivnosti dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inostranstvu se odnosilo 71,4% od ukupne internet prodaje u 2022. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. Automated teller machine, ATM) je nastavio rasti, što je bilo i očekivano po slabljenju efekata pandemije na ličnu potrošnju.

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
POS, u milijardama KM					
	3,12	3,26	3,19	2,94	3,77
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	13,2%	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%
ATM, u milijardama KM					
	7,16	7,75	8,17	8,75	9,88
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,1%	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%
Internet, u milionima KM					
	157,4	180,6	265,0	448,2	
Ukupno, u milijardama KM					
	10,29	11,17	11,54	11,96	14,10
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%

Izvor: CBBiH

Oporavak turizma u 2022. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realizovanih vrijednosti inostranih kartica u BiH (tabela 2.5 ispod). Promet po inostranim karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2019. godinu, veći je za čak 32,6%. I promet za kupovinu roba i usluga na POS terminalima u inostranstvu, po karticama izdatim u BiH, takođe je znatno porastao u odnosu na pretpandemijski nivo.

Tabela 2.5: Realizovane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizovane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milionima KM				
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
Realizovane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (tabela 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvataju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2022. godini je bio viši u odnosu na beskontaktnu (75,2 naspram 59,8 miliona), ali je vrijednost transakcija realizovanih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (8,61 milijarda KM, odnosno 67,1% ukupne vrijednosti).

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2022. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 10.395 naloga (-15,0% u odnosu na 2021. godinu), čija je vrijednost bila 288,1 milion eura (-18,3% u odnosu na 2021. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

U skladu sa Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tokom 2022. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2022. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i

Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama te poslove servisiranja inostranog duga. U drugoj polovini 2022. godine, nakon što su izmijenjeni uslovi na međunarodnim finansijskim tržištima, Ministarstvo je dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava.

U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Uprave za indirektno oporezivanje BiH (UIO), a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2022. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UIO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferišu na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UIO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi po nalogu UIO svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regalativom i nalogom UIO. Na osnovu Zakona o akcizama u 2022. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UIO kod CBBiH te raspored ovih sredstava po nalogu UIO prema entitetima i distriktu Brčko.

CBBiH je i u 2022. godini, u skladu sa Ugovorom zaključenim sa Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfolio menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita sa istim. Takođe, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva finansija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je, u skladu sa zaključenim ugovorima, nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektronskog bankarstva je pružana i tokom 2022. godine deponentima. Centralna banka svakodnevno preduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu sa deponentima, automatizovanju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće efikasnosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na nivou BiH (zajedno sa Agencijom za statistiku BiH) i u tom smislu ima obavezu proizvede i objavili indikatori službene statistike BiH iz svoje nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora te statistiku vladinih finansija za BiH. Ove aktivnosti CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnim i direktnim prikupljanjem), te primjenu međunarodno usaglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat. Stoga se poduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja.

Trenutno su u realizaciji više projekta, čiji rezultati će podići nivo usaglašenosti sa EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisnički program je fokusiran na oblast statistike vladinih finansija i prekomjernog deficita (GFS/EDP), u okviru kojeg se razvijaju nove tabele vezane za ESA 2010 transmisiju te poboljšanje kvaliteta. Planirani rok realizacije je sredina 2023. godine;
- IPA 2017 Twinning projekat za BiH statistički sistem, u okviru kojeg se razvija metodologija i testna kompilacija mjesečnog platnog bilansa i geografska distribucija za platni bilans po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do trećeg kvartala 2023. godine.
- Uz pomoć švicarske vlade, radi se na poboljšanju IT strukture za statičku kompilaciju i razvijanje novih savremenih aplikativnih rješenja.

Paralelno se već vrši programiranje novog IPA 2019 projekta tehničke pomoći koji će započeti u 2024., ali je potrebno sa Agencijom za statistiku BiH pripremiti sadržaj i ciljeve tog novog dvogodišnjeg programa.

Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su se podaci na vrijeme objavljuvani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, u skladu sa obavezama koje CBBiH ima u svom domenu statistike. Pored redovne produkcije podataka, razvijena je statistika vanjskog duga, na osnovu preporuka iz regionalnog projekta za vanjsku statistiku (Prekogranična statistika o stanjima). Nađeni su odgovarajući izvori i primijenjena zahtijevana metodologija, tako da je započeto redovita dostava podataka prema Svjetskoj banci, pa je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena razmjena informacija se realizuje sa Eurostatom, a koja uključuje metodološke provjere i analize, kao i redovno izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja. Nakon dužeg perioda provjere kvaliteta, Eurostat je od jeseni 2022. godine uvrstio podatke vezane sa GFS proizvedene u CBBiH u svoje zvanične publikacije i počeo ih objavljivati zajedno sa ostalim zemljama iz regiona.

U okviru Radne grupe za statistiku u procesu EU integracija se u više navrata analizirala i definisala lista prioriteta za statistički sistem u BiH. Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu naponi u cilju poboljšanja kvantiteta i kvaliteta statistike kroz učešće u forumima (Pododbor EK – BiH, radne grupe Eurostat, ECB, BIS Irving Fischer komitet za statistiku, zemljama iz regiona kroz različite projekte i konferencije). CBBiH redovno međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja obimne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (Eurostat, MMF, Svjetska banka, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za Program ekonomskih reformi BiH (ERP) te za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Sekretarijat CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstvo finansija i trezora

BiH, Ministarstvom privrede i preduzetništva RS i Ministarstvo trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijalizovanu komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i ministar finansija i trezora BiH, entitetski ministri finansija te direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvještaja o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i izazove sa kojima će se finansijski sistem suočiti u narednim periodima. U izvještajima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sistemskih rizika.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a takođe je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na web-stranici CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web-stranici MMF-a. U 2022. godini, izvještavanje je bilo u potpunosti metodološki usklađeno sa MMF-ovim Vodičem za kompilaciju indikatora finansijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2022. godini u CBBiH je izvršeno unapređenje procesa testiranja na stres u dva pravca. Uspostavljen je okvir za testiranje na stres likvidnosti i započelo se sa kvartalnim provođenjem testova na stres likvidnosti, koji predstavljaju novi alat za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i sa pripremom redovnih kvartalnih Izvještaja o rezultatima testa na stres likvidnosti. Prvi test na stres likvidnosti je proveden na bazi podataka za kraj 2021. godine. Takođe, u toku 2022. godine izvršeno je unapređenje testiranja na stres solventnosti, koji se u CBBiH već duži niz godina provode kvartalno i predstavljaju jedan od glavnih alata za kvantifikaciju efekata sistemskih rizika na bankarski sistem. Izvršenim unapređenjima u postojećem okviru za testiranje na stres solventnosti postigla

se veća preciznost u procjenama kreditnog rizika, a takođe je implementiran i novi način kalibracije stresnih scenarija koji se od 2022. godine zasnivaju na modelu za makroekonomske projekcije CBBIH. Detaljnija objašnjenja izmjena okvira za testiranje testova na stres solventnosti prezentovana su u istraživačkom radu objavljenom na web-stranici CBBIH u aprilu 2022. godine³⁹. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvještaje o rezultatima testova na stres se dijele sa agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres provedenih sa podacima sa kraja godine se objavljuju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti.

Pored uspostavljenog okvira za testiranje na stres likvidnosti, u toku 2022. godine razvijena su i druga dva nova alata za provođenje analiza i ocjene sistemskih rizika. Početkom 2022. godine razvijen je alat za procjenu finansijskog ciklusa za BiH, dok je u drugom dijelu godine razvijen alat za kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala. Finansijski ciklus za BiH je prvi put procijenjen na osnovu relevantnih serija podataka zaključno sa krajem 2021. godine, nakon čega se procjena finansijskog ciklusa za BiH nastavila vršiti na kvartalnoj osnovi. Rezultati procjene finansijskog ciklusa bazirani na podacima za kraj 2021. godine su publikovani u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti za 2021. godinu. Alat za kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala je razvijen u svrhu pružanja podrške entitetskim agencijama za bankarstvo u makroprudencijalnom nadzoru te Agenciji za osiguranje depozita BiH, u svrhu kalibriranja premija temeljenim na rizicima. Kalibriranje protucikličkog zaštitnog sloja kapitala takođe će se provoditi na kvartalnoj osnovi.

U toku 2022. godine nastavljena je saradnja sa ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvještaj o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktuelnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je da se kroz analize trendova u finansijskim sistemima ovih zemalja i ocjenu aktuelnih izazova po finansijsku stabilnost doprinese boljem razumijevanju sistemskih rizika u regionu. Izvještaj se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjem nivou.

Kontinuirana saradnja sa drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBIH na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2022. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sistemskog rizika sa najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sistemskih rizika.

Zadaci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2022. godini. Saradnja i razmjena podataka i informacija CBBIH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim oblastima redovne saradnje. Guverner CBBIH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, prisustvuje i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovnom informisanju učesnika u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBIH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog učesnika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama

U decembru 2022. godine, Evropsko vijeće je odobrilo status kandidata za Bosnu i Hercegovinu, čime je napravljen još jedan formalni korak u procesu pristupanja u Evropsku uniju. U složenom i izazovnom geopolitičkom kontekstu akcentiranje evropskih vrijednosti kao što se navodi u članu 49. Ugovora o Evropskoj uniji: *„Zahtjev za članstvo u Evropsku uniju može podnijeti svaka evropska država čije uređenje počiva na načelima slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava“* ima izniman značaj.

U narednom periodu, po ispunjenju postavljenih kriterija i otvaranjem pregovora, počinje i najzahtjevnija faza pristupanja EU, u kojoj će CBBIH imati veće obaveze i jaču ulogu.

Kao i prethodnih godina, tokom 2022. godine CBBIH je nastavila da aktivno učestvuje u procesu EU integracija te osigurala kvalitetan doprinos i ispunila sve obaveze u EU integracijskom procesu Bosne i Hercegovine. CBBIH je učestvovala u izradi Priloga za godišnji Izvještaj Evropske komisije za BiH, kao i u redovnim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi (ERP), uključujući učešće u konsultacijama i sastancima sa Evropskom centralnom bankom, tokom redovnog dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN). U godišnjem Izvještaju o napretku BiH za 2022. godinu i Zaključcima ECOFIN-a, Evropska komisija (EK) i Evropska centralna banka (ECB) su pozitivno ocjenile aktivnosti CBBIH i potvrdile jaku podršku monetarnoj politici valutnog odbora. U EK Izvještaju se posebno naglašava potreba osiguranja nezavisnosti CBBIH i integriteta monetarne politike. CBBIH je dala doprinos radu tijela osnovanih u cilju praćenja realizacije ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji. Između ostalog, CBBIH je, kao dio BiH delegacije, u novembru 2022. godine učestvovala na Šestom sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i Bosne i Hercegovine.

³⁹ Istraživačke studije (cbbh.ba); <https://cbbh.ba/Content/Archive/1141>

Tokom 2022. godine, CBBiH je osigurala intenzivnu i kvalitetnu komunikaciju i saradnju s institucijama Evropske unije, EU centralnim bankama i drugim partnerima u procesu EU integracija te ispunila sve obaveze u EU integracijskom procesu Bosne i Hercegovine. Ostvarenim rezultatima i unapređenjem poslovnih procesa i analitičkih alata CBBiH je potvrdila jaku opredjeljenost evropskoj perspektivi, unapređujući poslovanje u skladu sa preporukama EU.

Centralna banka je učestvovala na sastanku Radne grupe za saradnju centralnih banaka Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB), podstrukture Odbora za međunarodne odnose ESCB-a, između ostalog, nadležnoj za koordinaciju projekata tehničke saradnje EU centralnih banaka te osigurala učešće CBBiH u multilateralnim i regionalnim projektima tehničke saradnje. Nakon uspješnog realizovanog "Programa za jačanje kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana u cilju integracija u ESCB" (2019-2021. godina), Deutsche Bundesbank i EK su u septembru 2022. godine, u okviru IPA finansijskog instrumenta, započele drugu fazu programa podrške centralnim bankama i agencijama za bankarstvo u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima Zapadnog Balkana. Program će trajati do 2025. godine uz koordinaciju Deutsche Bundesbank, učešće 20 centralnih banaka ESCB-a i doprinos ECB-a. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regiji kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana, kao i unapređenje mreže kontakata i jačanje institucionalnog dijaloga centralnih banaka.

I u 2022. godini smo nastavili realizaciju Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka, koji finansira Švicarski sekretarijat za ekonomske poslove (SECO). Tokom programa, uz podršku Instituta za međunarodne i razvojne studije iz Ženeve, adresirana su sljedeća područja centralnog bankarstva: analiza i implementacija monetarne politike (upravljanje deviznim rezervama i jačanje istraživačkih kapaciteta); statistika; upravljanje ljudskim resursima te oblast operativnog rizika. Zahvaljujući pomoći i podršci SECO sekretarijata, CBBiH je implementovala sve dogovorene aktivnosti i osigurala održivost znanja i uvedenih promjena te sinhronizaciju sa svim brojnim projektima i preporukama drugih finansijskih institucija i donatora. Pored unapređenja makroekonomskih analiza i postojećih procesa izrade srednjoročnih makroekonomskih projekcija i brzih procjena, bitno je pomenuti i unapređenja u području upravljanja rizicima te poboljšanje transparentnosti i komunikacijske strategije.

U septembru 2022. godine, Bosna i Hercegovine je bila domaćin sastanka nizozemsko-belgijske konstitucije Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke na koje se obratio guverner CBBiH. Imajući u vidu da je BiH u MMF-u zastupljena preko nizozemsko-belgijske konstitutivne skupine, nastavljena je i saradnja s Bankom Nizozemske, primarno kroz uključanje u forume i radionice u području istraživanja i monetarne politike.

U organizaciji Centralne banke BiH, tokom 2022. godine, održane su tri online misije međunarodnih rejting agencija

Standard & Poor's i Moody's Investors Service sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Obje međunarodne rejting agencije potvrdile su prethodno utvrđen kreditni rejting i to: agencija Standard & Poor's „B/sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se sprovodi na sistematski i strukturisan način u skladu sa opštim okvirom upravljanja rizicima definisanim Politikom integrisanog upravljanja rizicima u CBBiH. Opšti okvir definiše ciljeve i principe upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, osnovne vrste rizika sa kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se zasniva na modelu tri linije odbrane od rizika. Prvu liniju odbrane čine organizacijske jedinice/oblici koji su direktno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu liniju odbrane čine komiteti nadležni za upravljanje rizicima (Komitet za rizike i Investicioni komitet), specijalizovani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima i organizacijski oblik nadležan za upravljanje rizicima. Svrha komiteta je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovnom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću liniju odbrane čine Ured glavnog internog revizora i Revizorski komitet.

Komitet za rizike je u toku 2022. godine razmatrao pitanja pretežno iz oblasti upravljanja operativnim rizicima, usklađenosti poslovanja i informacione sigurnosti, dok je Investicioni komitet razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2022. godini nastavilo odvijati u skladu sa usvojenim okvirom upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod rizikom. Svrha upravljanja operativnim rizicima je da pruži razumno uvjeravanje da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, zaštititi reputaciju i finansijska sredstva u skladu sa politikom tolerancije rizika. Takođe, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integrisanje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Kao rezultat nastavka aktivnosti usmjerenih na razvoj funkcije usklađenosti u CBBiH, u toku 2022. godine, okončano je nekoliko ključnih aktivnosti koje imaju značajan uticaj na izgradnju integriteta, etičnog poslovanja, adekvatno upravljanje sukobom interesa i borbu protiv korupcije. Usvojene su Smjernice za upravljanje sukobom interesa i Smjernice za poklone i gostoprimstva, kao značajni antikorupcijski alati i operativni dokumenti koji daju jasne smjernice službenicima i imenovanim licima za postupanje u situacijama koje mogu predstavljati ili predstavljaju sukob interesa, odnosno smjernice o postupanju sa poklonima i gostoprimstvima.

U skladu sa preporukama MMF-a, u toku 2022. godine urađena je revizija kibernetičkih (eng. Cyber) rizika u CBBiH od strane eksternog revizora. U cilju unapređenja sigurnosti informacione okoline urađena je analiza dobivenog nalaza i napravljen je akcioni plan tretmana mjera. Dodatno, u cilju jačanja otpornosti informacione okoline CBBiH, provedeno je ispitivanje sigurnosti informacionog sistema (penetracijsko testiranje) pokušajem korištenja anonimne prijave od eksternih saradnika na vanjskim i unutrašnjim segmentima informacione okoline.

Od strane ekspertnog tima CBBiH izvršeno je usklađivanje sa preporukama Swift CSP programa za 2022. godinu. Revizija izvedenog stanja sigurnosti i nivoa usklađenosti sa Swift standardom je urađena od strane nezavisnog eksternog revizora.

CBBiH je, u 2022. godini, certificirana za postupanje sa podacima sa oznakom tajnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka u BiH. U suradnji sa nadležnim Ministarstvom sigurnosti BiH, u toku 2022. godine poduzete su i provedene aktivnosti na ispunjenju uslova za prijem, obradu i pohranu tajnih podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, a koji se odnose na ličnu sigurnost, fizičku sigurnost, sigurnost dokumenata i informatičku sigurnost. Donesen je niz akata, procedura i uspješno su provedene sigurnosne provjere za službenike u skladu sa Odlukama u CBBiH.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i efikasnom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi s aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tokom 2022. godine, bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definisanih članom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za period 2022-2024, Planom interne revizije za 2022. godinu i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2022. godinu. Planom interne revizije za 2022. godinu planirane su, i obavljene, četiri revizije.

2.12 Ostalo

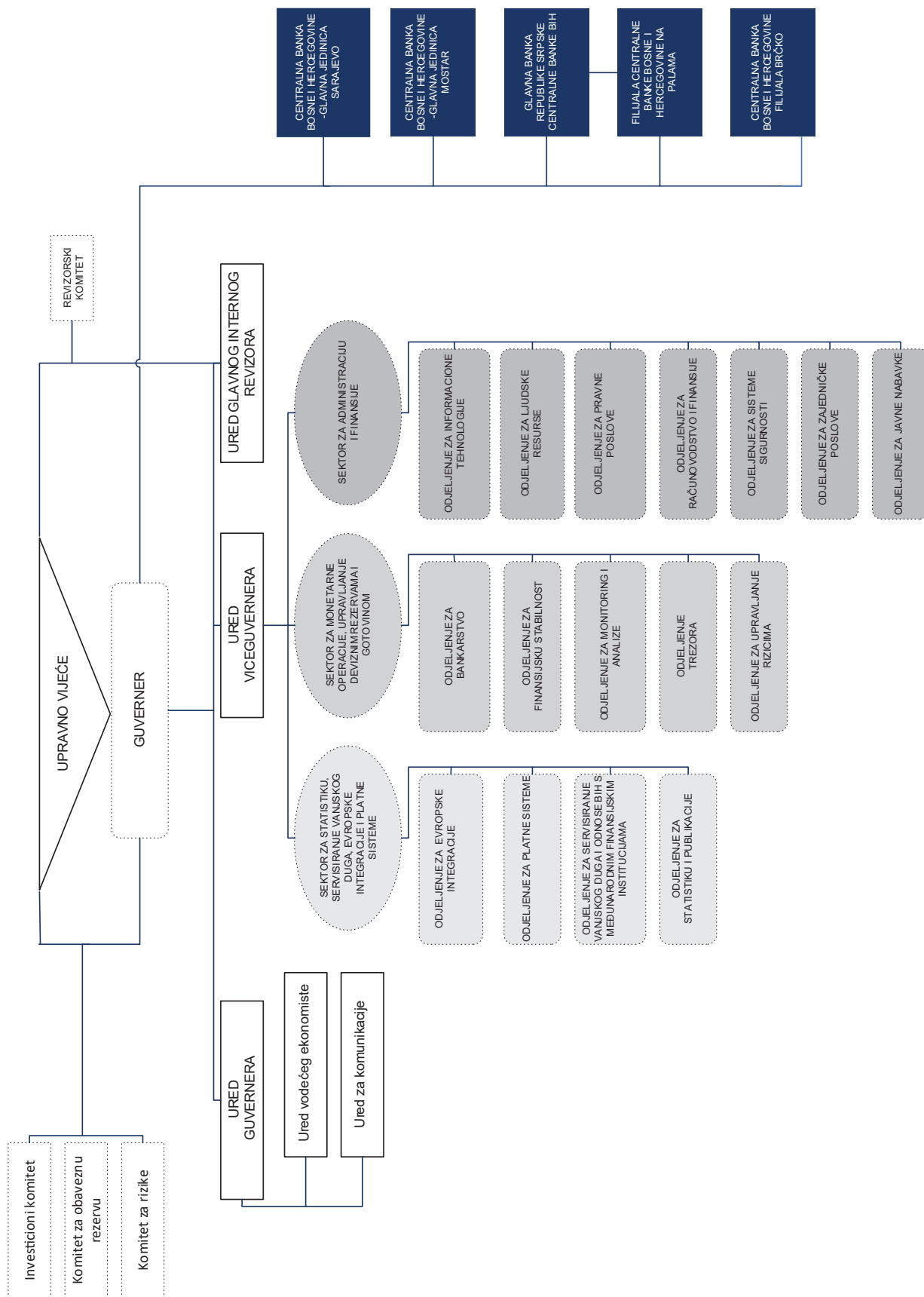
2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem i četiri člana (tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH na kraju 2022. godine

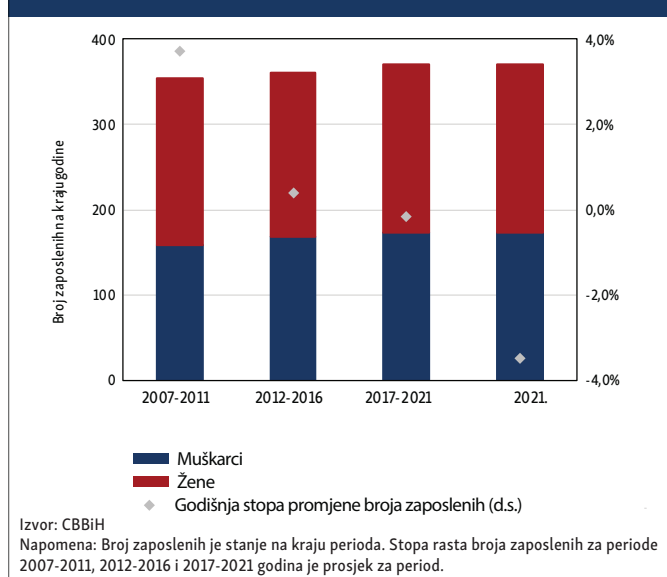
Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedavajući
	dr. Radomir Božić, član
	mr. Šerif Isović
	dr. Dragan Kulina, član
Uprava CBBiH	dr. Danijela Martinović, član
	dr. Senad Softić, guverner
	mr. Ernadina Bajrović, viceguverner nadležan za sektor za administraciju i finansije
	dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, evropske integracije i platne sisteme
	mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

U toku 2022. godine vodilo se računa o optimalnom broju uposlenih uz osiguranje kontinuiteta svih poslovnih procesa i funkcionalne organizacije rada. Prirodnom fluktuacijom službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, značajno je smanjen ukupan broj uposlenih. Prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. U Centralnoj banci je sa 31.12.2022. godine bilo ukupno 347 službenika (grafikon 2.24). Od ukupnog broja službenika, 79,54% bili su sa visokom stručnom spremom, a od toga deset doktora nauka i 72 magistra. Prosječna starost službenika bila je 46 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2022. godine, 48,7% bile su žene.

Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o saradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Studentska praksa je nešto što CBBiH organizuje više od 10 godina, tokom kojih je kroz našu instituciju prošlo više stotina studenata. Prijave za ferijalnu praksu se primaju u periodu mart - septembar, a za studijsku praksu tokom cijele godine. Trajanje ferijalne prakse je 20 dana, a studijske od pet do 15 dana. Tokom obavljanja studentske prakse, CBBiH finansijski pomaže studente-učesnike, uključujući naknadu koja služi za pokrivanje troškova prevoza i ishrane tokom obavljanja prakse.

2.12.2 Komuniciranje sa javnošću

Godina 2022. bila je jedna od najdinamičnijih godina u pogledu komuniciranja sa javnošću, budući da su i aktivnosti CBBiH bile takve i zahtijevale su veću, bržu i kvalitetniju komunikaciju sa javnošću. Kako bi se pratili strateški ciljevi CBBiH i utvrdila dinamika njihovog komuniciranja, urađena je Strategija komuniciranja CBBiH za period 2022 – 2026. koja definiše ključne ciljeve, pravila, principe i metode informacijsko-

komunikacijskih aktivnosti u segmentima internog, eksternog i kriznog komuniciranja. Ova strategija navodi ključne principe informaciono-komunikacionog djelovanja za period od naredne četiri godine, koji će dalje biti operacionalizovani Akcionim planom.

U toku 2022. godine registrovane su izuzetno intenzivne PR aktivnosti prema javnosti, uz korištenje medija, web-stranice i društvenih mreža kao kanala te su na skoro dnevnoj osnovi zabilježene objave ili stavovi CBBiH o određenoj aktuelnoj temi. Noviji vid komunikacije, susreti sa medijima, koji je prepoznat kao dobra forma za tematsko druženje, organizovan je i tokom 2022. godine te je organizovano šest susreta sa predstavnicima medija o sljedećim temama: inflacija, statistika koju proizvodi CBBiH, prezentacija Vodiča za digitalna plaćanja, obavezna rezerva, upravljanje deviznim rezervama i integritet u radu CBBiH. Broj medijskih objava sa ovih druženja bio je izuzetno veliki, a korist CBBiH od organizovanja ovakvih događaja je višestruka: edukuje i informiše novinare, otklanja nejasnoće, jača kontakte sa medijskim kućama, preko medija kao kanala, informiše javnost, intenzivira zastupljenost CBBiH i njenih aktivnosti u medijima te utiče na jačanje reputacije. Sljedeći globalne trendove, CBBiH je u potpunosti inkorporisala komuniciranje putem društvenih mreža u punopravni dio komunikacione strategije banke. Društvene mreže CBBiH korištene su za informisanje javnosti o aktivnostima CBBiH. Sadržajno, informacije su više prilagođene društvenim mrežama i dostupne su široj javnosti.

Poseban izazov na početku 2022. godine predstavljalo je komuniciranje vezano za krizu nastalu usljed restrukturisanja Sberbank u Sarajevu i Banjaluci, kroz medijske istupe i saopštenja sa sjednica Stalnog odbora za finansijsku stabilnost (SOFs). Zajedničkim istupom CBBiH i entitetskih agencija za bankarstvo, javnost je blagovremeno informisana da su aktivnosti na restrukturisanju Sberbanke obavljene uspješno, da su depoziti sigurni, a da CBBiH bez problema distribuiše novac Sberbanci za pojačanu isplatu depozita, u slučaju da građani nastave sa podizanjem ušteđevine.

Različitim aktivnostima, CBBiH je obilježila 25. godišnjicu rada, te je ovim povodom urađena prigodna publikacija i izdat numizmatički set kovanog novca konvertibilne marke i specimena novčanica. Zgrada CBBiH uvrštena je u zbirku bh. poštanskih maraka, sa temom i motivom „Kulturno-historijsko naslijeđe – Zgrada Centralne banke Bosne i Hercegovine“. U 2022. godini je kreiran novog vizuelni identitet CBBiH – logotip, koji je primijenjen u svim vidovima komunikacije. Proces izrade novog logotipa bio je podstaknut potrebom za unapređenjem i modernizacijom vizuelnog identiteta institucije.

CBBiH je ostala aktivna i na polju finansijske edukacije i inkluzije građana BiH. Uz podršku Razvojnog instrumenta Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu (EFSE DF), realizovan je pilot-projekat saradnje sa srednjim školama u provođenju finansijske edukacije, sa ciljem definisanja mogućih koraka i prijedloga za uvođenje finansijske edukacije u školske kurikulume. U

okviru projekta predstavnici CBBiH i EFSE DF realizovali su obuku za profesore i učenike, a nakon obuke učenici su, kao vršnjački edukatori, održali predavanje u vlastitim školama. Po završetku pilot-projekta, CBBiH je, u saradnji sa EFSE DF, organizovala okrugli sto i prezentaciju rezultata pilot-projekta. Okruglom stolu i prezentaciji rezultata pilot-projekta finansijske edukacije u srednjim školama, osim zvaničnika CBBiH i EFSE DF, prisustvovali su i predstavnici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Instituta za preduniverzitetsko obrazovanje, direktori, profesori i učenici – edukatori škola uključenih u projekat. Diskusija tokom okruglog stola bila je usmjerena na buduće korake i modalitete saradnje. Realizaciju projekta finansijske edukacije, započetu u srednjim školama u Sarajevu, CBBiH je proširila na svoje glavne jedinice i filijale. Kao vid finansijske edukacije stanovništva, CBBiH je, u saradnji sa Svjetskom bankom, promovisala online Vodič o digitalnim plaćanjima, koji je razvijen s ciljem bolje informisanosti i sticanja znanja o modernim tehnologijama i mogućnostima digitalnih plaćanja dostupnih na našem finansijskom tržištu.

Profesionalan i proaktivan pristup CBBiH prepoznat je i van granica BiH te je CBBiH nagrađena od strane Capital Finance International u dvije kategorije: Best Central Bank Governance CEE 2022 (za Najbolje upravljanje centralnom bankom u centralnoj i istočnoj Evropi u 2022. godini) i Outstanding Contribution to Economic Development Bosnia and Herzegovina 2022 (za izuzetan doprinos ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine u 2022. godini). Central Banking, medijska agencija sa sjedištem u Velikoj Britaniji koja pokriva operacije centralnih banaka i finansijskih regulatora, dodijelila je CBBiH prestižnu međunarodnu nagradu u kategoriji „transparentnost“, za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije kao nezavisnog antikorupcijskog alata, te za jačanje komunikacije s javnošću. U obrazloženju dodjele priznanja, Centralna banka Bosne i Hercegovine okarakterisana je kao „pionirska“ javna institucija, odnosno kao jedna od malobrojnih javnih institucija koja je implementirala Etičku liniju, a koja nudi mogućnost anonimne prijave o postojanju korupcije i drugih nepravilnosti u radu te usvojila Etički kodeks i akte koji se odnose na sukob interesa, poklone i gostoprimitstvo. Jačanje komunikacije s javnošću i finansijska edukacija su takođe kategorije, koje su u cilju jačanja transparentnosti, prepoznati za dodjelu ove nagrade.

2.12.3 Projekti energetske efikasnosti i očuvanje nacionalnih spomenika

Građevina CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, proglašena je za nacionalni spomenik, i svrstana u kategoriju „nacionalni spomenik od izuzetnog značaja za BiH“. U toku 2022. godine, provodile su se aktivnosti i radovi na očuvanju objekta, a tekuće održavanje se vrši kontinuirano. Tokom 2022. godine, vršena su mjerenja procenta kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika, koja su dokazala efikasnost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. U 2022. godini donesen je Pravilnik o provođenju mjera zaštite za čuvanje građevine – Zgrada Narodne (Centralne) banke u Sarajevu i pokretne imovine proglašenim

nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine, kojim se regulišu ovlaštenja, obaveze i način postupanja organizacijskih oblika, organa upravljanja, tijela i službenika Centralne banke Bosne i Hercegovine u provođenju mjera zaštite na građevini Centralne banke – nacionalnom spomeniku i pokretnoj imovini, koje su propisane odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika. Takođe, izrađen je monitoring plan s pojedinačnim kartonima za svako pokretno dobro (umjetničke slike, skulpture i kase). Monitoring plan sadrži tačnu poziciju pokretnog naslijeđa u građevini nacionalnog spomenika, parametre vlažnosti i temperature prostora, detaljan opis pokretnog naslijeđa i nastalih promjena, procjenu vrijednosti pokretnog dobra i fotodokumentaciju. Tokom planiranja i izvođenja svih radova na objektu ostvaruje se saradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika: pribavlja se odobrenje za svaki pojedinačni projekat i intervenciju, Centralna banka šalje obavještenje o vremenu početka radova, ostvaruje se saradnja sa nadzorom i saradnja prilikom primopredaje izvedenih radova.

CBBiH je u 2022. godini certificovana za postupanje sa podacima sa oznakom tajnosti u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka u BiH. U saradnji sa nadležnim Ministarstvom sigurnosti BiH u toku 2022. godine preduzete su i provedene aktivnosti na ispunjenju uslova za prijem, obradu i pohranu tajnih podataka u skladu sa Zakonom o zaštiti tajnih podataka, a koji se odnose na ličnu sigurnost, fizičku sigurnost, sigurnost dokumenata i informatičku sigurnost. Donesen je niz akata, procedura i uspješno su provedene sigurnosne provjere za službenike u skladu sa Odlukama u CBBiH.

U skladu sa Odlukom o uspostavljanju sistema energetske menadžmenta i informacionog sistema energetske efikasnosti u institucijama Bosne i Hercegovine, vrši se kontinuiran unos podataka u informacioni sistem energetske menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte Centralne banke na mjesečnom nivou za sva mjerna mjesta u objektima. Tokom 2022. godine, u više navrata, vršena je zamjena postojećih fluo svjetiljki i fluo cijevi sa, energetske efikasnijim, led svjetiljkama i led cijevima, čime se ostvaruje ušteda u potrošnji električne energije. Tokom 2022. godine preduzeti su brojni koraci za unapređenje energetske efikasnosti objekata Centralnog ureda. CBBiH redovno, u skladu sa zakonskom regulativom, vrši i mjerenja emisije zagađujućih materija u zraku i čišćenje dimovoda, a izvještaje dostavlja nadležnim institucijama. Mjerenja se vrše na godišnjem nivou, a rezultati mjerenja kontinuirano pokazuju da je emisija zagađujućih materija unutar dozvoljenih granica.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora

SADRŽAJ

Odgovornost za finansijsko izvještavanje	63
Izvještaj nezavisnog revizora	64
Izvještaj o finansijskom položaju	67
Izvještaj o dobiti ili gubitku	68
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	69
Izvještaj o promjenama u kapitalu	70
Izvještaj o novčanim tokovima	72
Napomene uz finansijske izvještaje	74
1 Osnovne informacije	74
2 Osnova za pripremu	76
3 Značajne računovodstvene politike	79
4 Aranžman valutnog odbora	93
5 Klasifikacija i mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza	95
6 Upravljanje finansijskim rizicima	98
7 Gotovina u stranim valutama	117
8 Depoziti kod inostranih banaka	117
9 Specijalna prava vučenja u MMF-u	120
10 Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	121
11 Monetarno zlato	122
12 Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	123
13 Ostala imovina	124
14 Nekretnine i oprema	125
15 Nematerijalna imovina	126
16 Ostala ulaganja	127
17 Novčanice i kovanice u opticaju	127
18 Depoziti banaka	128
19 Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	128
20 Rezervisanja	129
21 Ostale obaveze	130
22 Neto kamatni prihodi	131
23 Neto prihodi od naknada i provizija	133
24 Neto realizovani dobiti od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ...	134
25 Neto realizovani dobiti od prodaje monetarnog zlata	134
26 Neto (gubici) od kursnih razlika	134
27 Neto umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu	135
28 Ostali prihodi	135
29 Troškovi osoblja	136
30 Administrativni i ostali operativni troškovi	136
31 Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	136
32 Raspodjela godišnje neto dobiti	137
33 Kapital	138
34 Novac i novčani ekvivalenti	139
35 Transakcije sa povezanim licima	139
36 Vanbilansni depoziti	141
37 Članstvo BiH u MMF-u	142
38 Domaći platni sistem i sistem za poravnanja	143
39 Događaji poslije datuma izvještavanja	145

3. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2022. GODINE

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

ODGOVORNOST ZA FINANSIJSKO IZVJEŠTAVANJE

Uprava Centralne banke Bosne i Hercegovine je odgovorna za finansijske izvještaje, koji su pripremljeni u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Uprava je odgovorna za dosljednu primjenu odabranih računovodstvenih politika, donošenje razumnih i uvjerljivih prosuđivanja i procjena i za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za preduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni i za sprovođenje takvih internih kontrola koje omogućavaju očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te sprečavanje i otkrivanje prevara i drugih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su usklađene sa primjenjivim Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Upravno vijeće razmatra finansijske izvještaje i nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke Bosne i Hercegovine.

U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet koji se sastoji od tri nezavisna člana. Revizorski komitet pregleda godišnje finansijske izvještaje, nakon čega se isti razmatraju i odobravaju od strane Upravnog vijeća i podnose Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Predsjedništvu Bosne i Hercegovine.

Ovi finansijski izvještaji za 2022. godinu su revidirani od strane nezavisnih revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo i ERNST & YOUNG d.o.o. Ljubljana i njihov izvještaj je dat na stranama od 2 do 4. Nezavisni revizori imaju pun i neograničen pristup svim podacima i informacijama potrebnim za sprovođenje i razmatranje revizorskih procedura.

Priloženi finansijski izvještaji na stranama od 5 do 83 su odobreni od strane Upravnog vijeća 30. marta 2023. godine.

dr. Senad Softić

Predsjedavajući Upravnog vijeća

Guverner

mr. Vesna Pačuka

Rukovodilac Odjeljenja za računovodstvo i finansije

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvještaj nezavisnog revizora

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka), koji obuhvataju izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembar 2022., izvještaj o dobiti ili gubitku, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama u kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te napomene uz finansijske izvještaje, uključujući i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i fer prezentuju finansijski položaj Centralne banke na dan 31. decembar 2022. i njenu finansijsku uspješnost, te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI).

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju u odjeljku o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Centralne banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Bosni i Hercegovini i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti Uprave, Upravnog vijeća i Revizorskog komiteta za finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI i za one kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Centralnu banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Upravno vijeće je odgovorno za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Centralna banka. U funkciji nadgledanja procesa finansijskog izvještavanja, Upravnom vijeću pomaže Revizorski komitet.

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvještaj nezavisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati revizorski izvještaj koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viši nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvještaja, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenja, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem revizorskom izvještaju na povezane objave u finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvještaja. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

**Building a better
working world**

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1, SCC-Sarajevo City Center
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
Fax: +387 33 870 018
ey.com/ba

Izvještaj nezavisnog revizora (*nastavak*)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja (*nastavak*)

Mi komuniciramo s Upravnim vijećem i Revizorskim komitetom u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu Upravnom vijeću i Revizorskom komitetu da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o povezanim zaštitama.

Danijela Mirković, prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 30. mart 2023. godine

Tarik Alijagić, licencirani revizor

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Sarajevo, 30. mart 2023. godine

Janez Uranič, partner

Ernst & Young d.o.o. Ljubljana
Dunajska cesta 111
1000 Ljubljana
Republika Slovenija

Ljubljana, 30. mart 2023. godine

ERNST & YOUNG
Revizija, poslovno
svetovanje d.o.o., Ljubljana 3

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOM POLOŽAJU

U hiljadama KM	Napomena	Na dan	
		31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
IMOVINA			
Gotovina u stranim valutama	7	572.020	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	8	8.273.200	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u	9, 37	149	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	10	5.887.589	11.629.592
Monetarno zlato	11	160.040	301.987
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	12	1.172.862	-
Ostala imovina	13	19.280	16.927
Nekretnine i oprema	14	48.535	50.177
Nematerijalna imovina	15	844	983
Ostala ulaganja	16	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		16.162.332	16.444.042
OBAVEZE I KAPITAL			
OBAVEZE			
Novčanice i kovanice u opticaju	17	7.436.097	6.923.818
Depoziti banaka	18	7.217.387	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	19	958.245	1.429.596
Rezervisanja	20	897	1.406
Ostale obaveze	21	4.301	8.162
Ukupno obaveze		15.616.927	15.582.599
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Rezerve		520.405	836.443
Ukupno kapital	33	545.405	861.443
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		16.162.332	16.444.042

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

IZVJEŠTAJ O DOBITI ILI GUBITKU

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2022.	2021.
Kamatni prihodi		78.832	55.568
Kamatni rashodi		(39.026)	(45.420)
NETO KAMATNI PRIHODI	22	39.806	10.148
Prihodi od naknada i provizija		22.704	20.970
Rashodi od naknada i provizija		(791)	(813)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	23	21.913	20.157
Neto realizovani (gubici) / dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	(63.470)	4.949
Neto realizovani dobici od prodaje monetarnog zlata	25	60.014	-
Neto (gubici) od kursnih razlika	26	(42)	(486)
Neto umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu	27	(924)	(426)
Ostali prihodi	28	850	1.402
OPERATIVNI PRIHODI		58.147	35.744
Troškovi osoblja	29	(18.622)	(19.669)
Administrativni i ostali operativni troškovi	30	(6.991)	(6.514)
Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica	31	(3.732)	(4.143)
Troškovi amortizacije	14,15	(2.903)	(2.521)
OPERATIVNI TROŠKOVI		(32.248)	(32.847)
NETO DOBIT ZA GODINU	32	25.899	2.897

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

IZVJEŠTAJ O SVEOBUH VATNOJ DOBITI

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2022.	2021.
NETO DOBIT ZA GODINU		25.899	2.897
Ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	10	(365.150)	(129.592)
Neto promjena u rezervacijama za očekivane kreditne gubitke priznata u dobit ili gubitak tokom godine	6.1.1., 27	(239)	330
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	24	63.470	(4.949)
		(301.919)	(134.211)
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tokom godine	11	19.996	10.426
Reklasifikacija u dobit ili gubitak od prodaje monetarnog zlata	25	(60.014)	-
		(40.018)	10.426
Ukupno ostali sveobuhvatni (gubitak)		(341.937)	(123.785)
UKUPNO SVEOBUH VATNI (GUBITAK) ZA GODINU		(316.038)	(120.888)

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU

U hiljadama KM	Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
Stanje na dan 1. januar 2022. godine	25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443
Ukupno sveobuhvatni (gubitak) / dobit za godinu	-	(301.919)	(40.018)	-	25.899	(316.038)	(316.038)
Neto dobit za godinu (napomena 32)	-	-	-	-	25.899	25.899	25.899
Ostali sveobuhvatni (gubitak)	-	(301.919)	(40.018)	-	-	(341.937)	(341.937)
Neto neredizovane negativne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	-	(365.150)	-	-	-	(365.150)	(365.150)
Neto otpuštanje rezervacija za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente	-	(239)	-	-	-	(239)	(239)
Neto realizovane negativne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak po osnovu prodaja	-	63.470	-	-	-	63.470	63.470
Neto neredizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata	-	-	19.996	-	-	19.996	19.996
Neto realizovane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata prenesene u dobit ili gubitak po osnovu prodaje	-	-	(60.014)	-	-	(60.014)	(60.014)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	25.000	(143.005)	58.111	31.300	573.999	520.405	545.405

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U hiljadama KM

Stanje na dan 1. januar 2021. godine

Ukupno sveobuhvatni (gubitak) / dobit za godinu

Neto dobit za godinu (napomena 32)

Ostali sveobuhvatni (gubitak) / dobit

Neto nerealizovane negativne promjene

u fer vrijednosti dužničkih instrumenata

Neto povećanje rezervacija za očekivane kreditne

gubitke za dužničke instrumente

priznato u dobit ili gubitak

Neto realizovane pozitivne promjene u fer

vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u

dobit ili gubitak po osnovu prodaja

Neto nerealizovane pozitivne promjene u fer

vrijednosti monetarnog zlata

Stanje na dan 31. decembar 2021. godine

Početni kapital	Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	Ostale rezerve	Generalne rezerve (zadržana dobit)	Ukupno rezerve	Ukupno kapital
25.000	293.125	87.703	31.300	545.203	957.331	982.331
-	(134.211)	10.426	-	2.897	(120.888)	(120.888)
-	-	-	-	2.897	2.897	2.897
-	(134.211)	10.426	-	-	(123.785)	(123.785)
-	(129.592)	-	-	-	(129.592)	(129.592)
-	330	-	-	-	330	330
-	(4.949)	-	-	-	(4.949)	(4.949)
-	-	10.426	-	-	10.426	10.426
25.000	158.914	98.129	31.300	548.100	836.443	861.443

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA

		Za godinu koja je završila 31. decembra	
	Napomena	2022.	2021.
U hiljadama KM			
NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI			
Neto dobit za godinu		25.899	2.897
Prilagođeno za:			
Kamatne prihode	22	(78.832)	(55.568)
Kamatne rashode	22	39.026	45.420
Neto umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu	27	924	426
Neto realizovane gubitke / (dobitke) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	24	63.470	(4.949)
Neto realizovane (dobitke) od prodaje monetarnog zlata	25	(60.014)	-
Neto gubitke od kursnih razlika	26	42	486
Prihode od donacija		(3)	(6)
Neto (smanjenje) / povećanje u rezervisanjima	20, 29	(327)	171
Neto gubitke / (dobitke) od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		3	(56)
Prihod od dividendi priznat u dobit ili gubitak	28	(721)	(1.297)
Amortizaciju	14, 15	2.903	2.521
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obavezama		(7.630)	(9.955)
Promjene na poslovnoj imovini i obavezama			
(Povećanje) / smanjenje oročenih depozita kod inostranih banaka		(566.900)	635.115
Smanjenje / (povećanje) dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		5.376.853	(2.157.869)
(Povećanje) dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku		(1.173.087)	-
Smanjenje monetarnog zlata		161.943	-
(Povećanje) ostale imovine		(1.601)	(3.975)
Povećanje novčanica i kovanica u opticaju	17	512.279	751.361
(Smanjenje) / povećanje depozita banaka		(1.336)	1.320.973
(Smanjenje) / povećanje depozita Vlade i ostalih javnih institucija		(471.351)	532.552
(Smanjenje) / povećanje ostalih obaveza		(3.885)	4.154
Isplate po osnovu rezervisanja	20	(182)	(179)
Naplaćena kamata		75.142	53.070
Plaćena kamata		(39.026)	(45.100)
Neto novac od operativnih aktivnosti		3.861.219	1.080.147
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Prilivi od prodaje nekretnina i opreme		-	57
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine	14, 15	(1.125)	(3.888)
Primljena dividenda		721	1.297
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(404)	(2.534)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U hiljadama KM	Napomena	Za godinu koja je završila 31. decembra	
		2022.	2021.
Neto efekti umanjenja vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente		(894)	(184)
Neto efekti kursnih razlika na novac i novčane ekvivalente		(14)	(391)
Neto povećanje novca i novčanih ekvivalenata		3.859.907	1.077.038
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine		3.986.726	2.909.688
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine	34	7.846.633	3.986.726

Napomene na stranama od 12 do 83 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka”) je vrhovna monetarna vlast države Bosne i Hercegovine („BiH“). Njeno osnivanje, organizacija i operacije su definisani Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, broj: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 i 32/07 („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, saglasno Opštem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini („Ustav BiH“).

Centralna banka je osnovana 20. juna 1997. godine i počela je sa radom 11. augusta 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale u Brčkom i na Palama. Filijala Pale je pod nadležnošću glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, adresa Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute tako što izdaje domaću valutu u skladu sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definisano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se domaća valuta izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama. Pored toga, Centralna banka ima obavezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje konvertibilnu marku (KM) za euro (EUR) po službenom deviznom kursu u iznosu $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Garantovana konvertibilnost domaće valute i potpuno pokriće monetarne pasive konvertibilnim deviznim rezervama po aranžmanu valutnog odbora su primarni ciljevi Centralne banke. Sve aktivnosti i operacije Centralne banke se poduzimaju kako bi se ostvarili zakonski postavljeni ciljevi i zadaci odnosno očuvala stabilnost domaće valute u skladu sa pravilom valutnog odbora i nisu ni u jednom momentu usmjereni ka maksimizaciji profita.

Zadaci Centralne banke, definisani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definisanje, usvajanje i kontrolisanje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute po propisanom deviznom kursu uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim rezervama;
- držanje i upravljanje zvaničnim deviznim rezervama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sistema;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordinaciju djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od institucija i javnih agencija BiH, entitetskih institucija i agencija i depozita od domaćih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obaveznom rezervom;
- stavljanje u opticaj i povlačenje iz optičaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- učestvovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomske stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama po pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno nezavisna od entiteta BiH, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)

Ključno rukovodstvo Centralne banke čine dva tijela: Upravno vijeće i Uprava.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specifično data Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru. Guverner je predsjedavajući Upravnog vijeća i predsjedavajući Uprave.

Upravu Centralne banke pored guvernera čine tri viceguvernera, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

Na datume izvještavanja, članove ključnog rukovodstva Centralne banke čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedavajući
mr. Šerif Isović	član
dr. Radomir Božić	član
dr. Dragan Kulina	član
dr. Danijela Martinović	član

Nesmetano i kontinuirano izvršavanje zakonske uloge, osnovnih zadataka i funkcija Centralne banke u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i njenim važećim aktima je jedinstven stav postojećeg Upravnog vijeća do imenovanja novog saziva Upravnog vijeća od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Uprava

dr. Senad Softić	guverner
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner
dr. Željko Marić	viceguverner (od 16. augusta 2021. godine)
mr. Marko Vidaković	viceguverner (od 1. marta 2022. godine)
Želimira Raspudić	viceguverner (do 30. juna 2021. godine)
dr. Milica Lakić	viceguverner (do 11. augusta 2021. godine)

Revizorski komitet procjenjuje sveukupnu adekvatnost i efektivnost procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke, vrši pregled finansijskih izvještaja prije njihovog razmatranja i odobrenja od strane Upravnog vijeća, kao i nadzor procesa vanjske revizije godišnjih finansijskih izvještaja i procesa izbora nezavisnih revizora Centralne banke. Nadzorne funkcije Revizorskog komiteta podrazumijevaju i nadzor okvira upravljanja rizicima i sistema internih kontrola, nadzor funkcije usklađenosti poslovanja i nadzor funkcije interne revizije.

Na datume izvještavanja, članove Revizorskog komiteta Centralne banke čine:

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	predsjedavajući (od 1. januara 2022. godine), član (do 31. augusta 2021. godine)
dr. Dijana Čavar	član (od 1. januara 2022. godine)
dr. Vasilj Žarković	član (od 1. marta 2022. godine)
dr. Mila Gadžić	predsjedavajuća (do 31. augusta 2021. godine)
Radomir Repija	član (do 31. augusta 2021. godine)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU**2.1. Izjava o usklađenosti**

Finansijski izvještaji Centralne banke pripremljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI“), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“).

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni na osnovu pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Više informacija o okolnostima u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini objavljeno je u napomeni 3.13.

2.2. Osnova za mjerenje

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni primjenom obračunske računovodstvene osnove i koristeći historijski trošak kao osnovu mjerenja, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerenja
Finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji Centralne banke prikazani su u državnoj valuti BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu hiljadu (ukoliko nije drugačije navedeno).

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem periodu

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, osim sljedećih izmijenjenih MSFI-jeva koje je Centralna banka usvojila od 1. januara 2022. godine:

• **MSFI 3 Poslovne kombinacije; MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema; MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina kao i godišnja poboljšanja 2018 - 2020 (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje periode izvještavanja koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2022. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. OMRS je izdao izmjene MSFI uskog obima na sljedeći način:

- **MSFI 3 Poslovne kombinacije (Dopune)** ažurira referencu u MSFI 3 iz prethodne verzije Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje OMRS-a prema postojećoj verziji izdatoj u 2018. godini, bez značajnog mijenjanja računovodstvenih zahtjeva za poslovne kombinacije.
- **MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema (Dopune)** zabranjuje da subjekt od troškova nekretnina, postrojenja i opreme odbije iznose primljene po osnovu prodaje predmeta proizvedenih dok subjekt priprema sredstvo za njegovo korištenje. Umjesto toga, subjekt će priznati takav prihod od prodaje i povezane troškove u izvještaju o dobiti ili gubitku.
- **MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina (Dopune)** navodi koje troškove subjekt uključuje u određivanje troškova ispunjavanja ugovora u cilju procjene da li je ugovor štetan.
- **Godišnja poboljšanja 2018 - 2020** dovode do manjih izmjena u MSFI 1 Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, MSFI 9 Finansijski instrumenti, MRS 41 Poljoprivreda i Ilustrativni primjeri za MSFI 16 Najmovi.

Izmjene nisu imale uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem periodu (nastavak)

- **MSFI 16 Najmovi - COVID-19 olakšice za najmoprimce nakon 30. juna 2021. godine (Dopuna)**

Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. aprila 2021. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, uključujući i finansijske izvještaje koji još nisu odobreni za objavljivanje na datum izdavanja ove dopune. U martu 2021. godine, OMRS je izmijenio uslove praktičnih izuzetaka od zahtjeva MSFI 16 koji najmoprimcima obezbjeđuju oslobođanje od primjene smjernica MSFI 16 o modifikacijama ugovora o najmu, koje se odnose na olakšice koje su nastale kao direktna posljedica pandemije COVID-19. Nakon dopuna, praktični izuzeci se sada primjenjuju na olakšice za najam za koje svako smanjenje plaćanja najma utiče samo na plaćanja koja prvobitno dospijevaju 30. juna 2022. godine, pod uslovom da su ispunjeni drugi uslovi za primjenu praktičnog izuzetka.

Izmjene nisu imale uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu na snazi za godinu koja završava 31. decembra 2022. godine i nisu ranije usvojeni od strane Centralne banke:

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja i MSFI Izvještaj iz prakse 2: Objavljivanje računovodstvenih politika (Dopune)**

Izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene daju smjernice o primjeni koncepta procjene materijalnosti na objavljivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmjene MRS 1 zamjenjuju zahtjev za objavljivanjem „značajnih“ računovodstvenih politika sa zahtjevom za objavljivanjem „materijalnih“ računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primjeri su dodati u Izvještaj iz prakse kako bi pomogli u primjeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procjena o objavljivanju računovodstvenih politika. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške: Definicija računovodstvenih procjena (Dopune)**

Izmjene stupaju na snagu za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu i primjenjuju se na promjene u računovodstvenim politikama i promjene računovodstvenih procjena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmjenama se uvodi nova definicija računovodstvenih procjena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji su predmet nesigurnosti pri odmjerenju. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promjene u računovodstvenim procjenama i kako se one razlikuju od promjena računovodstvenih politika i ispravki grešaka. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obaveze proizašle iz jedne transakcije (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene sužavaju obim i daju naredna pojašnjenja u vezi sa izuzetkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako subjekti treba da obračunavaju odloženi porez u vezi sa imovinom i obavezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su najmovi i obaveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmjene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obaveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosuđivanja, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbici mogu za poreske svrhe pripisati obavezama ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmjenama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primjenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primjenjuje se samo ako priznavanje unajmljenog sredstva i obaveze najma (ili obaveze za vraćanje imovine u prvobitno, uključujući sa tom obavezom povezano sredstvo) dovode do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u upotrebi (nastavak)

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izvještaja: Klasifikacija obaveza na tekuće ili dugotrajne (Dopune)**

Izmjene i dopune su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu, i obavezu da se primjenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmjena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na tekuće i dugotrajne. Izmjenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izvještajnog perioda, da namjera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na tekuće i dugotrajne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala subjekta ne utiču na klasifikaciju na tekuću i dugotrajnu obavezu. Takođe, izmjene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima subjekt mora biti usklađen na ili prije datuma izvještavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna objavljivanja su takođe potrebna za dugotrajne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest mjeseci nakon datuma izvještavanja. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **MSFI 16 Najmovi: Obaveze po osnovu prodaje i povratnog najma (Dopune)**

Izmjene su na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primjenu. Izmjene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahtjeve koje prodavac-najmodavac koristi u odmjeravanju obaveze za najam koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog najma u MSFI 16, dok se ne mijenja računovodstveni tretman najma koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog najma. Konkretno, prodavac-najmodavac određuje „plaćanja najma” ili „revidirana plaćanja najma” na takav način da prodavac-najmodavac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava. Primjena ovih zahtjeva ne sprečava prodavca-najmodavca da prizna, u izvještaju o dobiti ili gubitku, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom najma. Prodavac-najmodavac primjenjuje izmjenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog najma koje su sklopljene nakon datuma početne primjene, što je početak godišnjeg izvještajnog perioda u kojem je subjekt prvi put primjenio MSFI 16. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izvještaji i MRS 28 – Ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate: Prodaja imovine između ulagača i zavisnog društva**

Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje imovine između ulagača i njegovih zavisnih društava i zajedničkih poduhvata. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira imovinu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova imovina dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine OMRS odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme čekajući ishod istraživanja vezano za primjenu metoda učešća. Ove izmjene još uvijek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Centralne banke.

2.6. Uporedne finansijske informacije

U svrhu fer i objektivne prezentacije finansijskih informacija u 2022. godini, uporedni prikazi u određenim napomena su izmijenjeni kako bi se obezbijedila komparabilnost finansijskih informacija. Ove izmjene nisu značajno uticale na ukupne finansijske performanse i finansijski položaj Centralne banke u uporednom periodu. Sve izmjene su izvršene sa ciljem unapređenja objava i transparentnosti finansijskih izvještaja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Centralna banka je dosljedno primjenjivala objavljene značajne računovodstvene politike na sve periode prikazane u ovim finansijskim izvještajima.

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze

3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza

Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza se određuje prilikom početnog priznavanja.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina Centralne banke se može klasifikovati u jednu od tri navedene kategorije prilikom početnog priznavanja:

- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku,
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i
- Finansijska imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju naknadnog mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasifikacija finansijske imovine određena je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom i
- Karakteristikama finansijske imovine sa ugovornim novčanim tokovima.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja finansijskom imovinom sa ciljem generisanja novčanih tokova. Na datume izvještavanja, Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generiše ugovorne novčane tokove u toku svog životnog vijeka i novčane tokove koji nastaju u trenutku njene prodaje.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovu investiranja u dužničke instrumente može se vršiti kroz oba poslovna modela.

Centralna banka je dužna, isključivo ako mijenja svoj poslovni model za upravljanje finansijskom imovinom, reklasifikovati svu finansijsku imovinu na koju utiče promjena poslovnog modela.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)****3.1.1. Klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)**

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na nivou portfolija iz razloga što je taj nivo najbolji odraz načina upravljanja finansijskom imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definiše kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definiše kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tokom određenog perioda i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate“, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate“ može se klasifikovati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortizovanom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku ako zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uslove:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uslovima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

B. Finansijske obaveze

Centralna banka klasifikuje sve svoje finansijske obaveze kao naknadno mjerene po amortizovanom trošku, osim novčanica i kovanica u opticaju koje se mjere po nominalnoj vrijednosti (napomena 3.6). Finansijske obaveze se ne reklasifikuju.

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Finansijska imovina i finansijske obaveze se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju samo kada Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uslovi finansijskog instrumenta.

Finansijska imovina i finansijske obaveze se početno mjere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem ili izdavanjem finansijske imovine i finansijskih obaveza, osim za imovinu i obaveze koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obaveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi direktno povezani sa sticanjem finansijske imovine ili finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.2. Početno priznavanje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza

Izabrana klasifikacija finansijske imovine i finansijskih obaveza određuje način njenog naknadnog mjerenja.

Amortizovani trošak finansijske imovine ili finansijske obaveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obaveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i iznosa do dospijeća, i u slučaju finansijske imovine, usklađen za svako umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađenja za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortizovanog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obaveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tokom određenog perioda.

A. Finansijska imovina

Finansijska imovina po amortizovanom trošku

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine. Efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po amortizovanom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa u periodu kada su nastali.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po amortizovanom trošku klasifikovani su gotovina u stranim valutama, depoziti kod inostranih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u, dužnički instrumenti po amortizovanom trošku i ostala finansijska imovina.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuje se sa fer vrijednosti finansijske imovine na svaki datum izvještavanja. Tokom perioda držanja, efekti naknadnog mjerenja finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi od kamata ili rashodi po osnovu efekata negativnih kamatnih stopa priznaju se u dobit ili gubitak u periodu kada su nastali.
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasifikuje se iz kapitala u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznate dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja, u kategoriju finansijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit klasifikovani su dužnički instrumenti Centralne banke.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Ostala ulaganja predstavljaju vlasničke instrumente koji su početno priznati po trošku sticanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti zbog nemogućnosti pouzdanog utvrđivanja njihove fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodna poravnanja (BIS) i SWIFT dionice (napomena 16).

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Zahtjevi za umanjnjem vrijednosti finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potpadaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortizovanom trošku odnosno depozite kod inostranih banaka, dužničke instrumente po amortizovanom trošku i specijalna prava vučenja u MMF-u, kao i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje umanjenje vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivni i ponderisani vjerovatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i predviđanjima o budućim ekonomskim uslovima.

Napomena 6.1. pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Finansijska imovina i finansijske obaveze (nastavak)

3.1.3. Naknadno mjerenje finansijske imovine i finansijskih obaveza (nastavak)

Umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se umanjenoje vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao rezervacija za očekivane kreditne gubitke i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvještaju o finansijskom položaju.

Umanjenje vrijednosti na finansijsku imovinu priznaje se u dobit ili gubitak, nezavisno od klasifikacije finansijske imovine koja je predmetom umanjenja na svaki datum izvještavanja.

B. Finansijske obaveze

Prihod ili rashod od kamate po osnovu finansijskih obaveza mjerenih po amortizovanom trošku priznaje se u dobit ili gubitak koristeći metodu efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija po osnovu finansijskih obaveza priznaju se kada je usluga izvršena.

Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku uključuju novčanice i kovanice u opticaju, depozite banaka, depozite Vlade i ostalih javnih institucija i ostale finansijske obaveze.

3.1.4. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obaveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je izmirena, otkazana ili je istekla.

3.2. Prebijanje

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvještaju o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznatih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.3. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, gotovina u stranim valutama, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospeljeća do tri mjeseca ili kraće od datuma sticanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)**3.4. Monetarno zlato**

Monetarno zlato je dio deviznih rezervi Centralne banke i klasifikovano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se direktno mogu pripisati sticanju monetarnog zlata.

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizovani dobiti i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovu promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. Prije raspodjele godišnje ostvarene dobiti, ukoliko nerealizovani gubici prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, Centralna banka priznaje iznos negativnog salda na račun dobiti ili gubitka i taj iznos ulazi u ostvarenu dobit raspoloživu za raspodjelu, ukoliko su ispunjeni zakonski propisani uslovi za raspodjelu dobiti.

Prilikom prodaje zlata, nerealizovani dobiti i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom kursu KM na datum izvještavanja i utvrđuje se prema posljednjoj raspoloživoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata na datum izvještavanja.

3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po historijskom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su direktno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Održavanje i popravke, zamjene, te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabavke uključujući troškove fakturisane od trećih lica. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postepeno otpisivanje troška nabavke imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2022. i 2021. godinu su date kako slijedi:

Nekretnine i oprema

Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Nematerijalna imovina

Softver	20,0%
Ostala nematerijalna imovina	20,0%

Dobici i gubici po osnovu otuđenja nekretnina i opreme priznaju se u dobit ili gubitak.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.5. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina (nastavak)****Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine**

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava najmanje jednom godišnje ili ako se smatra potrebnim i primjenjuje se prospektivno.

Knjigovodstvena vrijednost nefinansijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknativa vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknativa vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri upoređivanju njene upotrebne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju upotrebne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontuju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generiše nezavisne novčane prilive, nadoknativi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.6. Novčanice i kovanice u opticaju

Centralna banka je jedina institucija u BiH ovlaštena za izdavanje i povlačenje KM novčanica i kovanica, djelujući striktno u skladu sa pravilom valutnog odbora.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, ukupan iznos novčanica i kovanica u opticaju evidentiran je kao finansijska obaveza Centralne banke u izvještaju o finansijskom položaju. Novčanice i kovanice u opticaju uključuju samo KM novčanice i kovanice koje se nalaze izvan trezora Centralne banke.

Prilikom povlačenja novčanica i kovanica iz opticaja, iste se priznaju kao obaveza u okviru novčanica i kovanica u opticaju do formalnog roka povlačenja iz opticaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz opticaja, priznaju se kao prihod.

3.7. Depoziti deponenata

Depoziti deponenata uključuju primljene depozite banaka i depozite Vlade i ostalih javnih institucija. Ovi depoziti predstavljaju finansijske obaveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjere po amortizovanom trošku. Depoziti banaka uključuju depozite domaćih banaka po osnovu politike obavezne rezerve Centralne banke i druge depozite banaka. Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija predstavljaju primljene depozite institucija BiH i drugih javnih agencija BiH i entitetskih institucija i agencija.

Uloga Centralne banke kao depozitara, bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)**3.8. Rezervisanja**

Rezervisanja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu za koju je vjerovatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obaveze i iznos obaveze se može pouzdano procijeniti. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obavezu.

Rezervisanja se održavaju na nivou koji Uprava Centralne banke smatra dovoljnim za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezervisanja na osnovu uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uslove, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne faktore.

Rezervisanja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezervisanje izvorno priznato. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obaveza više nije vjerovatan, rezervisanje se ukida.

3.9. Priznavanje prihoda i rashoda**Kamatni prihodi i rashodi**

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili
- amortizovani trošak finansijske obaveze.

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduću novčanu tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

Obračunate kamate na finansijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih kamatnih stopa u okviru rashoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih kamatnih stopa na finansijsku imovinu nastaju po osnovu depozita kod inostranih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunate kamate na finansijske obaveze po amortizovanom trošku sa negativnom kamatnom stopom odnosno stopom naknade priznaju se u dobit ili gubitak kao efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na finansijske obaveze u okviru prihoda od kamata. Na datume izvještavanja, efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa nastaju po osnovu primijenjene politike obavezne rezerve Centralne banke na depozite domaćih banaka.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija ostvareni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa utvrđenim tarifama za svoje usluge. Usluge koje pruža Centralna banka uključuju usluge domaćim bankama, deponentima i drugim nebankarskim klijentima. One nastaju po osnovu transakcija u platnim sistemima, obrade novca, transakcija konverzije i ostalih usluga.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovu primljenih usluga koje se odnose na upravljanje deviznim rezervama Centralne banke i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)**3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)****Transakcije u stranim valutama i kursne razlike**

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni kurs između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetarne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom kursa sa kursne liste Centralne banke na datum izvještavanja. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po historijskom trošku preračunavaju se po kursu važećem na datum transakcije. Nemonetarne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći kurs koji je bio važeći na datum mjerenja fer vrijednosti.

Kursne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po kursovima različitim od onih po kojima su početno priznate u tekućem ili u prethodnim izvještajnim periodima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje kursne razlike od monetarnih stavki denominovanih u EUR valuti.

Srednji kursevi najznačajnijih valuta dati su u nastavku:

Srednji kurs:	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	1,986219	1,887320
GBP	2,205168	2,330311
USD	1,833705	1,725631
XDR	2,450479	2,420301

Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima uplate. Prihod od dividende potiče od dionica BIS banke u posjedu Centralne banke (napomene 16 i 28).

Primanja zaposlenih*Kratkoročna primanja zaposlenih*

U skladu sa domaćim propisima, a u ime svojih zaposlenika, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za penzijsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine od iznosa bruto plate. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prevoz i regres isplaćuju se u skladu sa domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u periodu u kojem su nastali.

Dugoročna primanja zaposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u penziju zaposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uslova kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesečnih plata zaposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci. Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja zaposlenih. Centralna banka angažuje ovlaštenog aktuara u svrhu izrade aktuarskog obračuna u skladu sa metodom projicirane kreditne jedinice.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.9. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)****Troškovi proizvodnje novčanica i kovanica**

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznati kao unaprijed plaćeni troškovi u okviru ostale imovine Centralne banke i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova kroz dobit ili gubitak tokom perioda od pet godina.

Porezi

Centralna banka je obavezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka je oslobođena od obaveza plaćanja poreza na dobit.

3.10. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih lica

Centralna banka također vodi određene račune u stranim valutama vezane za sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inostranih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama institucija i agencija BiH, te domaćih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent (napomena 36).

3.11. Finansijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovu finansijskih aranžmana zaključenih između BiH, Centralne banke i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja koja su dio deviznih rezervi Centralne banke i koja su kamatonosna, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2 koji su dio finansijskih obaveza Centralne banke. Ovi računi su također uključeni u iskazivanje poštovanja pravila valutnog odbora (napomena 4).

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru vanbilansne evidencije. Centralna banka ima obavezu da obezbijedi odgovarajuće evidencije po osnovu transakcija između BiH i MMF-a, ali djelujući striktno u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i domaćim zakonskim propisima u BiH koji regulišu vanjski dug BiH (napomena 37).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.12. Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

U pripremi finansijskih izvještaja Centralne banke u skladu sa MSFI Uprava primjenjuje prosuđivanja i radi procjene koji se kontinuirano razmatraju. U procjeni značajnih prosuđivanja i procjena, Uprava uzima u obzir pretpostavke zasnovane na historijskom iskustvu i očekivanjima o budućnosti za koja se smatra da su razumne u datim okolnostima.

Značajna prosuđivanja i procjene utiču na iskazane iznose imovine i obaveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obaveza na datum izvještavanja, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajni period. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena. Promjene u računovodstvenim politikama Centralne banke se primjenjuju retrospektivno kada je to primjenjivo u skladu sa MSFI. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utiče samo na taj period ili i u periodu izmjene i u budućim periodima, ako izmjena utiče i na tekući i na buduće periode. U ovim finansijskim izvještajima nije bilo promjena u primijenjenim računovodstvenim politikama i računovodstvenim procjenama.

Ovi finansijski izvještaji su pripremljeni prema uslovima koji su postojali na dan 31. decembar 2022. godine. Uslovi u budućnosti mogu biti drugačiji od onih koji su rezultirali finansijskim informacijama objavljenim u ovim finansijskim izvještajima. Uprava kontinuirano prati povećane faktore neizvjesnosti, uključujući rusko-ukrajinski rat, globalnu inflaciju i opasnost od ponovne recesije u europodručju, koji mogu značajno uticati na finansijske performanse Centralne banke u narednom periodu.

Ključne pretpostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvještaja o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

Napomena 3.1.1.: Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uslova finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasifikaciju finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Napomena 6.1. opisuje pretpostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim periodima.

Fer vrijednost imovine i obaveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti finansijske imovine ili obaveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovu alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Centralne banke, iznosi u finansijskim izvještajima odražavaju najvjerodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerenju fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza pogledati napomenu 5.

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovu postojećih pretpostavki.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)**3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini**

Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini dovele su do značajnih promjena u iznosima i strukturi finansijskog položaja i finansijske uspješnosti Centralne banke na datum izvještavanja u odnosu na finansijske informacije koje su objavljene u finansijskim izvještajima za 2021. godinu te je njihova uporedivost značajno ograničena.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci investiranje deviznih rezervi obavlja se na finansijskim tržištima zemalja europa područja koja su primarno pod uticajem monetarne politike Evropske centralne banke („ECB“). Tokom 2022. godine došlo je do nagle promjene uslova na finansijskim tržištima zemalja europa područja, odnosno prelaska iz višegodišnje zone negativnih kamatnih stopa i prinosa u zonu pozitivnih kamatnih stopa i prinosa.

ECB je cilju normalizacije monetarne politike u više navrata povećavala ključne kamatne stope kao odgovor na rastuću inflaciju, tj. visoke cijene energenata i hrane uzrokovanih rusko-ukrajinskim ratom. Ključne kamatne stope ECB su do kraja 2022. godine povećane u ukupnom iznosu od 250 baznih poena, i to za 50 baznih poena u julu, po 75 baznih poena u septembru i novembru te za 50 baznih poena u decembru. Nagla i značajna povećanja ključnih kamatnih stopa ECB-a dovela su posljedično do rasta kamatnih stopa na sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja se mogu držati kod inostranih banaka europa područja kao i značajnog i ubrzanog rasta tržišnih prinosa, praćenih istovremenim naglim padovima tržišnih cijena obveznica europa područja u koje Centralna banka može ulagati i koje drži u svom portfoliju.

Uslijed navedenog, vrijednost zvaničnih deviznih rezervi Centralne banke se značajno promijenila kao rezultat izraženih tržišnih oscilacija dužničkih instrumenata klasifikovanih po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Padovi fer vrijednosti dužničkih instrumenata uslijed naglog rasta tržišnih prinosa su apsorbovani postojanjem dovoljnog nivoa iznosa neto strane aktive. Navedena okolnost na finansijskim tržištima se odrazila na privremeni pad vrijednosti neto strane aktive odnosno kapitala Centralne banke na datum izvještavanja.

Centralna banka je u 2022. godini inicirala određene promjene politike investiranja deviznih rezervi usmjerene ka prilagođavanju novonastalim okolnostima unutar zakonski dozvoljenog okvira. Sve aktivnosti su poduzete vodeći računa da su finansijski instrumenti Centralne banke instrumenti zaštite valutnog odbora i ne drže se s ciljem maksimizacije zarade već s ciljem zaštite pokrivenosti monetarne pasive neto deviznim rezervama striktno poštujući zahtjeve sigurnosti i likvidnosti pa tek onda povrata na ulaganja.

Tokom 2022. godine, izvršeno je značajno restrukturiranje deviznih rezervi usmjereno na prilagođavanje investiranja deviznih rezervi naglim promjenama i prelasku u zonu pozitivnih kamatnih stopa i prinosa, kako slijedi:

- Izvršeno je značajno skraćivanje modifikovanog trajanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit s ciljem smanjivanja izloženosti kamatnom riziku. Centralna banka se oslobodila određenog dijela dužničkih instrumenata sa značajnim oscilacijama u fer vrijednosti njihovim prodajama pri čemu je realizovan neto gubitak u iznosu od 63.470 hiljada KM.
- Centralna banka je iskoristila povoljne uslove na finansijskim tržištima tokom 2022. godine i prodala ukupno 48.000 unci monetarnog zlata koje se mjeri po fer vrijednosti. Prodajom monetarnog zlata je realizovan dobitak u iznosu od 60.014 hiljada KM.
- Novčani prilivi po osnovu izvršenih prodaja kao i dospjeća dužničkih instrumenata te prodaja monetarnog zlata su značajnije usmjeravani u depozite kod inostranih banaka s ciljem prilagođavanja uslovima na finansijskim tržištima europa područja. To je dovelo do povećanja investiranih sredstava deviznih rezervi u depozite kod inostranih banaka. Na taj način su stvarane pretpostavke za što brže uključivanje rasta kamatnih stopa u kamatne prihode Centralne banke. Na dan 31. decembar 2022. godine svi depoziti kod inostranih banaka su investirani pod pozitivnim kamatnim stopama.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini (nastavak)

- Tokom izvještajnog perioda, Centralna banka je investirala dio sredstava deviznih rezervi u portfolio dužničkih instrumenata klasifikovan po amortizovanom trošku.

Sve poduzete aktivnosti po pitanju investiranja deviznih rezervi su izvršene s ciljem stabilizacije vrijednosti deviznih rezervi u uslovima nestabilnog okruženja za investiranje kako bi se što prije stvorile pretpostavke za jačanje deviznih rezervi pozitivnim povratima na ulaganja i smanjila volatilnost.

Za više informacija pogledati napomene:

Napomena	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
6	Upravljanje finansijskim rizicima
8	Depoziti kod inostranih banaka
10	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
11	Monetarno zlato
12	Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku
22	Neto kamatni prihodi
24	Neto realizovani (gubici) / dobiti od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
25	Neto realizovani dobiti od prodaje monetarnog zlata
33	Kapital

Tokom 2022. godine, komponente monetarne pasive Centralne banke su se mijenjale necikličnim intezitetom koja su dovođila do volatilnih finansijskih implikacija na knjigovodstvena stanja komponenti monetarne pasive odnosno njene strukture.

U prvom dijelu 2022. godine došlo je do intezivnijeg podizanja KM gotovog novca i EUR novčanica od strane domaćih banaka iz trezora Centralne banke, uzrokovanog uvođenjem sankcija bankama u ruskom vlasništvu od strane Evropske unije i SAD koje su pogodile dvije komercijalne banke u BiH. Nagla i povećana tražnja za KM gotovim novcem je uspješno realizirana kroz trezore Centralne banke te je zaustavljeno i stabilizirano naglo povlačenje KM gotovog novca. Centralna banka je u svakom momentu raspolagala dovoljnom količinom KM gotovog novca u svojim trezorima obezbjeđujući da snabdjevanje domaćih banaka sa potrebnom količinom KM novčanica i kovanica niti jednog momenta ne bude dovedeno u pitanje. Također, Centralna banka je pravovremeno poduzela sve potrebne aktivnosti za nesmetano snabdjevanje domaćih banaka EUR novčanicama. Garantovana konvertibilnost KM niti jednog momenta nije bila ugrožena i sve zakonske obaveze Centralne banke po ovom pitanju su nesmetano izvršavane.

Sve domaće banke su uredno ispunjavale obaveznu rezervu u skladu sa zakonskim propisima Centralne banke. Posmatrano po svakoj dekadi tokom 2022. godine, sredstva iznad obaveznih rezervi domaćih banaka su se kontinuirano kretala u iznosima većim od iznosa samih prosječnih obaveznih rezervi na nivou ukupnog sistema.

Tokom 2022. godine, Centralna banka je kontinuirano sagledavala primjenu prethodno uvedenih mjera po pitanju inoviranja okvira politike obavezne rezerve kao jedinog instrumenta monetarne politike kojeg ima na raspolaganju u skladu sa zakonskim okvirom svog djelovanja. Tokom 2022. godine, Centralna banka je smanjila stope naknada koje se obračunavaju na deponovana sredstva domaćih banaka s ciljem ublažavanja uticaja rasta ključnih kamatnih stopa ECB-a, posebno kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a, na poslovanje banaka u BiH i stabilnost valutnog odbora.

Centralna banka je nesmetano i kontinuirano izvršavala funkciju bankara, depozitara i fiskalnog agenta prema deponentima. Deponenti Centralne banke su duži dio godine držali sredstva na svojim računima. FBiH je tokom 2022. godine povukla preostala sredstva po osnovu alociranog SDR-a od MMF-a iz prethodne godine. Krajem 2022. godine MFT BiH, jedan od najznačajnijih deponenata Centralne banke, je prebacio dio svojih budžetskih sredstava na vanbilansne devizne račune koje u njegovo ime vodi Centralna banka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.13. Okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke u 2022. godini (nastavak)**

Za više informacija pogledati napomene:

Napomena	Naziv
4	Aranžman valutnog odbora
17	Novčanice i kovanice u opticaju
18	Depoziti banaka
19	Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija
22	Neto kamatni prihodi
36	Vanbilansni depoziti

Operativni troškovi Centralne banke se kreću u približno istim vrijednostima u odnosu na uporedne iznose, iako su se okolnosti za obavljanje administrativnog poslovanja Centralne banke značajno promijenile u pravcu pojačanih inflatornih pritisaka tokom 2022. godine.

Za više informacija pogledati napomene:

Napomena	Naziv
29	Troškovi osoblja
30	Administrativni i ostali operativni troškovi

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Valutni odbor je aranžman sa fiksnim deviznim kursom koji je vezan za stabilnu stranu valutu tzv. rezervnu valutu, gdje se ukupan iznos domaće valute u svakom trenutku može slobodno konvertovati u rezervnu valutu. Svaka emitovana KM ima puno pokriće u stranoj valuti za koju je vezana prema unaprijed definisanom deviznom fiksnom kursu prema EUR valuti. Zakonom o Centralnoj banci definisano je pravilo za izdavanje valute „valutni odbor“ prema kojem je Centralna banka obavezna da obezbijedi da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos (izražen u KM) njenih deviznih rezervi.

Detalji poštovanja tog pravila su sljedeći:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Zvanične devizne rezerve		
Gotovina u stranim valutama	572.020	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	8.273.200	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
Dužnički instrumenti	7.060.451	11.629.592
Monetarno zlato	160.040	301.987
UKUPNO	16.065.860	16.348.142
Obaveze prema nerezidentima	2.583	2.331
Neto devizne rezerve (Zvanične devizne rezerve umanjene za obaveze prema nerezidentima)	16.063.277	16.345.811
Monetarna pasiva		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.436.097	6.923.818
Depoziti banaka	7.217.387	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	1.429.596
UKUPNO	15.611.729	15.573.031
NETO STRANA AKTIVA (Neto devizne rezerve umanjene za monetarnu pasivu)	451.548	772.780

Prikazani iznosi svih komponenti valutnog odbora predstavljaju njihova knjigovodstvena stanja na datume izvještavanja.

Neto strana aktiva Centralne banke je glavni finansijski indikator postizanja i održavanja stabilnosti domaće valute u BiH i njena osnovna mjera uspješnog poslovanja. Ona predstavlja dio zvaničnih deviznih rezervi, koje se mogu koristiti samo za namjene i potrebe određene Zakonom o Centralnoj banci.

Neto strana aktiva je iznos koji garantuje stabilnost domaće valute, odnosno monetarnu stabilnost i apsorbuje potencijalne finansijske rizike koji proizilaze iz upravljanja zvaničnim deviznim rezervama. Na dan 31. decembar 2022. godine finansijsko stanje neto strane aktive iznosi 451.548 hiljada KM i u potpunosti je obezbijeđena stabilnost domaće valute (31. decembar 2021: 772.780 hiljada KM).

Tokom 2022. godine oscilacije tržišnih cijena dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i monetarnog zlata dominantno su uticale na promjene iznosa neto strane aktive zbog obaveznog naknadnog mjerenja ovih komponenti deviznih rezervi po njihovoj fer vrijednosti. Nagli padovi tržišnih cijena obveznica na finansijskim tržištima europa područja su doveli do smanjenja neto strane aktive na datum izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***4. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA (NASTAVAK)**

Više informacija o ovim promjenama je objavljeno u napomenama 10 i 11. Više informacija o finansijskim rizicima kojima je Centralna banka bila izložena u upravljanju zvaničnim deviznim rezervama je objavljeno u napomeni 6.

Na datume izvještavanja, adekvatan nivo kapitaliziranosti Centralne banke je osigurao izvršavanje njenih funkcija propisanih Zakonom o Centralnoj banci. Za više informacija pogledati napomenu 33.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prenos obaveze u redovnoj transakciji između tržišnih učesnika na datum mjerenja, nezavisno od toga da li je ona vidljiva direktno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveze, Centralna banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze koju bi tržišni učesnici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerenja.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obaveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerenje fer vrijednosti se kategoriše u Nivo 1, 2 ili 3 u zavisnosti od stepena raspoloživosti mjerenja fer vrijednosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Nivo 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obaveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerenja;
- Nivo 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, koji su bilo direktno ili indirektno raspoloživi za imovinu i obaveze; i
- Nivo 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obaveze.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)**5.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti**

Sljedeća tabela daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki datum izvještavanja po nivoima hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerenje fer vrijednosti kategorizovano. Ovi iznosi se baziraju na vrijednostima koje su prikazane u izvještaju o finansijskom položaju.

U hiljadama KM**31. decembar 2022.**

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	160.040
UKUPNO	6.047.629	-	-	6.047.629

U hiljadama KM**31. decembar 2021.**

Finansijska imovina	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
<i>Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>				
Dužnički instrumenti	11.629.592	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	301.987	-	-	301.987
UKUPNO	11.931.579	-	-	11.931.579

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvještaju o finansijskom položaju koristeći zadnje poslijepodnevne cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, preuzete sa zvaničnih servisa, a što odgovara Nivou 1 hijerarhije na datume izvještavanja. Za mjerenje fer vrijednosti dužničkih instrumenta koriste se tržišne cijene sa zvaničnog servisa Bloomberg, a za mjerenje fer vrijednosti monetarnog zlata koristi se cijena unce zlata preuzeta sa zvaničnog servisa Reuters.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)**5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti**

U hiljadama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. decembar 2022. Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	572.020	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8.273.200	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	149	149
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.172.862	1.018.598
Ostala finansijska imovina	4.282	4.282
	10.022.513	9.868.249
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit - izbor troška sticanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	10.050.326	9.896.062
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	958.245
Ostale finansijske obaveze	4.023	4.023
Ukupno	15.615.752	15.615.752

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

5. KLASIFIKACIJA I MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANSIJSKE IMOVINE I FINANSIJSKIH OBAVEZA (NASTAVAK)

5.2. Finansijska imovina i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti (nastavak)

U hiljadama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. decembar 2021. Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku:</i>		
Gotovina u stranim valutama	469.585	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	3.945.097	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.881	1.881
Ostala finansijska imovina	3.349	3.349
	4.419.912	4.419.912
<i>Finansijska imovina klasifikovana po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit – izbor troška sticanja:</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	4.447.725	4.447.725
Finansijske obaveze		
<i>Finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku:</i>		
Novčanice i kovanice u opticaju	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	7.219.617	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obaveze	8.023	8.023
Ukupno	15.581.054	15.581.054

Za finansijsku imovinu i finansijske obaveze koji se ne mjere po fer vrijednosti, fer vrijednost ovih komponenti je razmotrena u svrhu objavljivanja podataka o njihovoj procijenjenoj fer vrijednosti. Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine po amortizovanom trošku, ostalih ulaganja i finansijskih obaveza po amortizovanom trošku, osim dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku predstavljaju razumnu procjenu njihove fer vrijednosti na datume izvještavanja. Navedena procjena je izvršena uvažavajući specifičan položaj Centralne banke kao vrhovne monetarne vlasti koja operira po aranžmanu valutnog odbora kao i dominantnu kratkoročnost ovih komponenti. Za više informacija pogledati napomene 6.3. i 8.

Na datume izvještavanja, finansijska imovina i finansijske obaveze koje se ne mjere po fer vrijednosti pripadaju nivou 2 mjerenja fer vrijednosti, osim za dužničke instrumente po amortizovanom trošku koji pripadaju nivou 1 mjerenja jer je njihova fer vrijednost utvrđena istom tehnikom mjerenja koja se koristi za dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Finansijska imovina po osnovu koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Gotovina u stranim valutama,
- Depoziti kod inostranih banaka (centralnih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- Monetarno zlato,
- Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

Kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice zemalja europodručja u 2022. godini, su porasle u odnosu na njihove vrijednosti u prethodnim godinama. Tome je najviše doprinijela ECB, koja je u drugom polugodištu počela sa podizanjem ključnih kamatnih stopa u europodručju. Kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB koja je tokom 2021. godine i u prvom polugodištu 2022. godine iznosila (0,50%), u drugom polugodištu 2022. godine povećana je u četiri navrata, i to: krajem jula (na 0,00%), početkom septembra (na 0,75%), početkom novembra (na 1,50%) i krajem decembra 2022. godine (na 2,00%). Navedena povećanja kamatne stope odrazila su se na kretanje kamatnih stopa i tržišnih prinosa na euroobveznice u 2022. godini.

Snažan porast tržišnih prinosa smanjuje fer vrijednost dužničkih instrumenata u portfoliju Centralne banke, što predstavlja izazov po stabilnost aranžmana valutnog odbora. Radi očuvanja stabilnosti valutnog odbora, Centralna banka je značajno skratila modifikovano trajanje portfolija i izloženost kamatnom riziku. Izvršena su određena prilagođavanja ograničenja kreditnog rizika i struktura deviznih rezervi je izmijenjena u smislu povećanog učešća depozita kod inostranih banaka i smanjenja učešća dužničkih instrumenata. Posljedično tome, došlo je do određenog porasta očekivanih kreditnih gubitaka zbog porasta kreditnog rizika.

6.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od neizvršenja ugovornih obaveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih rezervi. Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se:

- ograničavanjem obima finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvatljivim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definisanjem ograničenja u pogledu koncentracije za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničavanjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničavanjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u vanbilansnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati napomene 36 i 37).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inostranih banaka,
- specijalna prava vučenja u MMF-u,
- dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit,
- dužničke instrumente po amortizovanom trošku i
- ostalu finansijsku imovinu (potraživanja od domaćih banaka, krediti zaposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterij za definisanje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek nivoa postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednjeg nivoa.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting nivoa nižeg od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visokog nivoa.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obaveze.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definiše tri faze raspodjele izloženosti, u zavisnosti od nivoa kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena nivoa kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog ili srednjeg nivoa alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visokog nivoa nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih rezervi prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obaveza (eng. Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cjeloživotnoj osnovi, u zavisnosti od toga koji je nivo kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cjeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****Značajno povećanje kreditnog rizika**

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterija za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa na datum izvještavanja ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilnog nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospelje ugovorne obaveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja nivoa kompozitnog kreditnog rejtinga, ima nivo AA minus (AA-) ili viši, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niskog nivoa.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznate u različitim periodima i koje su u različitim periodima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, kao relevantno uzima se izračunato povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasifikuju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovu vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alokaciju tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alokacije finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterija, klasifikacija po fazama može se vršiti i na osnovu pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasifikuje u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasifikuje u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

Definicija statusa neispunjavanja obaveza (eng. Default)

Kriterij za status neispunjavanja obaveza predstavljaju objektivni dokazi umanjivanja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštovanje ugovornih obaveza u smislu kašnjenja po obavezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uslova servisiranja obaveza po osnovu duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerovatnoća bankrota i/ili likvidacije ili drugi oblik finansijske reorganizacije i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerovatnoće neispunjenja obaveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjenja obaveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definišu kako slijedi:

- **Vjerovatnoća neispunjenja obaveza (PD)** predstavlja procjenu vjerovatnoće da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispuni svoje obaveze po osnovu duga. U izvještajnim periodima koristio se isti način kalkulacije PD-a u skladu sa metodologijom Centralne banke za izračun očekivanih kreditnih gubitaka koja je u primjeni od 1. januara 2019. godine. Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim centralnim bankama u regionu i u Evropskoj uniji, a koje su u obavezi primjene MSFI, Centralna banka kao parametar vjerovatnoće neispunjenja obaveza, koristi procjene na osnovu podataka iz tranzicionih matrica koje objavljuju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerovatnoće neispunjenja obaveza. Za izračunavanje vjerovatnoće neispunjenja obaveza procjene se rade na osnovu tranzicionih matrica za korporacije na globalnom nivou koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajućeg dugoročnog nivoa kreditnog rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default. Na osnovu navedenih podataka vrše se procjene vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerovatnoće neispunjenja obaveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim centralnim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije nivoa suverenih rejtinga u status „D“, tj. default ili status „SD“, tj. selective default iz tranzicionih matrica za suverene rejtinge. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna perioda, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.
- **Gubitak u slučaju neispunjenja obaveza (LGD)** predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjenja obaveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjenja obaveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s članom 161. Uredbe 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- **Izloženost (EAD)** predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na datum izvještavanja.

Centralna banka za ocjenu umanjenja vrijednosti koristi individualni i kolektivni pristup.

S obzirom na strukturu i klasifikaciju portfolija, Centralna banka će svaku izloženost za koju se utvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjenja obaveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerovatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka veoma mala.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****6.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerovatnoćom ponderisane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontovane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontuju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjenja obaveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućilo lakše provođenje analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasifikovanih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnom nivou, dok se za izloženosti klasifikovane u Fazu 2 izračunava cjeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cjeloživotnom periodu za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerovatnoće gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfoliju ima finansijske instrumente od izdavaoca različitih i po strukturi, kao i geografskoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente odnosno izdavaoce.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerovatnoću neispunjenja obaveza po principu jednakih vjerovatnoća.

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tabela prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja umanjenja vrijednosti i rezervacija za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama KM

	2022.				2021.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1. Depoziti kod inostranih banaka								
Na dan 1. januar	913	-	-	913	807	-	-	807
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	10.427	-	-	10.427	4.734	-	-	4.734
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(335)	-	-	(335)	(179)	-	-	(179)
Otpuštanje zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(9.155)	-	-	(9.155)	(4.449)	-	-	(4.449)
Na dan 31. decembar	1.850	-	-	1.850	913	-	-	913
2. Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Na dan 1. januar	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Na dan 1. januar	1.786	-	-	1.786	1.598	-	-	1.598
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	686	-	-	686	1.130	-	-	1.130
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(121)	-	-	(121)	(150)	-	-	(150)
Otpuštanje zbog dospjelih instrumenata	(804)	-	-	(804)	(650)	-	-	(650)
<i>Neto (otpuštanje) / povećanje tokom godine</i>	<i>(239)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(239)</i>	<i>330</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>330</i>
Otpuštanje zbog prodatih instrumenata	(637)	-	-	(637)	(142)	-	-	(142)
Na dan 31. decembar	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)****U hiljadama KM**

	2022.				2021.			
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
4. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku								
Na dan 1. januar	-	-	-	-	-	-	-	-
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	234	-	-	234	-	-	-	-
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	-	(9)	-	-	-	-
Na dan 31. decembar	225	-	-	225	-	-	-	-
5. Ostala finansijska imovina								
Na dan 1. januar	6	-	602	608	5	-	613	618
Povećanja očekivanih kreditnih gubitaka	9	-	-	9	8	-	2	10
Otpuštanja očekivanih kreditnih gubitaka	(9)	-	(1)	(10)	(7)	-	(13)	(20)
Na dan 31. decembar	6	-	601	607	6	-	602	608
Ukupno početno stanje na dan 1. januar	2.705	-	602	3.307	2.410	-	613	3.023
Neto povećanje / (otpuštanje) očekivanih kreditnih gubitaka	286	-	(1)	285	295	-	(11)	284
Ukupno zaključno stanje na dan 31. decembar	2.991	-	601	3.592	2.705	-	602	3.307

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku – Finansijska imovina koja je predmet umanjenja

Sljedeća tabela prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku na datume izvještavanja, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

	31. decembar 2022.			31. decembar 2021.				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
U hiljadama KM								
Klase finansijskih instrumenata								
Gotovina u stranim valutama								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	572.020	-	-	572.020	469.585	-	-	469.585
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	572.020	-	-	572.020	469.585	-	-	469.585
Depoziti kod inostranih banaka								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.275.050	-	-	8.275.050	3.946.010	-	-	3.946.010
Umanjenje vrijednosti	(1.850)	-	-	(1.850)	(913)	-	-	(913)
Knjigovodstvena vrijednost	8.273.200	-	-	8.273.200	3.945.097	-	-	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	149	-	-	149	1.881	-	-	1.881
Umanjenje vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	149	-	-	149	1.881	-	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti								
kroz ostalu sveobuhvatnu dobit								
Bruto knjigovodstvena vrijednost	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-	-	11.629.592
Rezervacije za očekivane kreditne gubitke (priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	910	-	-	910	1.786	-	-	1.786
Bruto knjigovodstvena vrijednost	5.887.589	-	-	5.887.589	11.629.592	-	-	11.629.592

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****U hiljadama KM****Klase finansijskih instrumenata****Dužnički instrumenti po
amortizovanom trošku**

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost**Ostala finansijska imovina**

Bruto knjigovodstvena vrijednost

Umanjenje vrijednosti

Knjigovodstvena vrijednost

31. decembar 2022.				31. decembar 2021.			
Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno
1.173.087 (225)	-	-	1.173.087 (225)	-	-	-	-
1.172.862	-	-	1.172.862	-	-	-	-
4.288 (6)	-	601 (601)	4.889 (607)	3.355 (6)	-	602 (602)	3.957 (608)
4.282	-	-	4.282	3.349	-	-	3.349

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	160.040	301.987
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	187.853	329.800

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. decembar 2022. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 601 hiljade KM (Na dan 31. decembar 2021. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 602 hiljade KM).

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.1. Kreditni rizik (nastavak)****6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Koncentracija prema kreditnom rejtingu**

Slijedeće tabele predstavljaju analizu koncentracije finansijske imovine Centralne banke prema kompozitnom kreditnom rejtingu ugovorne strane na datume izvještavanja:

U hiljadama KM

31. decembar 2022.									
Kreditni rejting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po			Dužnički		Ukupno
				fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu	dobit	zlatu	instrumenti po amortizovanom	Ostala finansijska imovina	
AAA	-	3.562.708	-	-	2.142.560	-	141.023	-	5.846.291
AA+	-	-	-	-	693.016	-	282.171	-	975.187
AA	-	450.701	-	-	1.244.391	-	219.864	-	1.914.956
AA-	-	-	-	-	524.373	-	145.540	-	669.913
A+	-	1.678.882	-	-	-	-	-	-	1.678.882
A	-	2.575.495	-	-	-	-	41.776	-	2.617.271
A-	-	3.481	-	-	795.710	-	190.370	-	989.561
II ¹	-	3.783	149	-	-	160.040	-	-	191.785
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	-	487.539	-	152.343	-	639.882
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	572.020	-	-	-	-	-	-	4.889	576.909
Ukupno	572.020	8.275.050	149	5.887.589	160.040	1.173.087	4.889	27.813	16.100.637
Umanjenje vrijednosti	-	(1.850)	-	-	-	-	(225)	(607)	(2.682)
UKUPNO	572.020	8.273.200	149	5.887.589²	160.040	1.172.862	4.282	27.813	16.097.955

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)² Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

U hiljadama KM

31. decembar 2021.								
Kreditni rejtting	Gotovina u stranim valutama	Depoziti kod inostranih banaka	Specijalna prava vučenja u MMF-u	Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Monetarno zlato	Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
AAA	-	1.622.277	-	2.523.051	-	-	-	4.145.328
AA+	-	-	-	1.349.129	-	-	-	1.349.129
AA	-	78.200	-	3.986.839	-	-	-	4.065.039
AA-	-	-	-	1.672.536	-	-	-	1.672.536
A+	-	488.958	-	-	-	-	-	488.958
A	-	1.653.649	-	-	-	-	-	1.653.649
A-	-	102.166	-	1.428.865	-	-	-	1.531.031
II ³	-	760	1.881	-	301.987	-	27.813	332.441
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	669.172	-	-	-	669.172
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bez rejtinga	469.585	-	-	-	-	3.957	-	473.542
Ukupno	469.585	3.946.010	1.881	11.629.592	301.987	3.957	27.813	16.380.825
Umanjenje vrijednosti	-	(913)	-	-	-	(608)	-	(1.521)
UKUPNO	469.585	3.945.097	1.881	11.629.592 ⁴	301.987	3.349	27.813	16.379.304

³ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

⁴ Rezervacije za očekivane kreditne gubitke ne umanjuju bruto knjigovodstvenu vrijednost dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Geografska koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženosti kreditnom riziku

Sljedeće tabele daju informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po bruto knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po geografskim regijama na datume izvještavanja. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstala izloženosti po regijama na osnovu domicilne zemlje ugovorne strane:

31. decembar 2022. godine

U hiljadama KM	Zemlje			Ukupno
	EU zemlje	nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	
Gotovina u stranim valutama	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	5.510.640	2.764.410	-	8.275.050
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	-	160.040	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.173.087	-	-	1.173.087
Ostala finansijska imovina	-	-	4.889	4.889
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	12.571.326	2.952.402	576.909	16.100.637
Umanjenje vrijednosti				(2.682)
UKUPNO				16.097.955

31. decembar 2021. godine

U hiljadama KM	Zemlje			Ukupno
	EU zemlje	nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	
Gotovina u stranim valutama	-	-	469.585	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	3.058.334	887.676	-	3.946.010
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	1.881	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	11.629.592	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	-	301.987	-	301.987
Ostala finansijska imovina	-	-	3.957	3.957
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
Ukupno	14.687.936	1.219.347	473.542	16.380.825
Umanjenje vrijednosti				(1.521)
UKUPNO				16.379.304

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**6.2. Tržišni rizik**

Tržišni rizik je rizik od promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine i instrumenata uslijed promjene uslova na finansijskim tržištima. Tržišni rizici sa kojima se Centralna banka susreće u svom poslovanju su: devizni rizik, kamatni rizik i rizik cijene zlata. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimizacije povrata.

U svrhu kvantifikacije efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih rezervi Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfolija deviznih rezervi koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kurseva, uz određeni nivo pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovu srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfolija i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje nivo pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfolija deviznih rezervi Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfoliju deviznih rezervi koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. decembar 2022. godine, izloženost deviznih rezervi Centralne banke (VaR uz nivo pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih kurseva u odnosu na KM, iznosi 44.976 hiljada KM (2021: 65.070 hiljada KM), što predstavlja ekvivalent 0,28% ukupne finansijske imovine (2021: 0,40% ukupne finansijske imovine).

Vrijednosti VaR na datume izvještavanja izračunati su kao zbir komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inostranih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih kurseva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kamatni rizik	37.044	51.622
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	7.873	13.138
Devizni rizik	59	310
Ukupno VaR	44.976	65.070

6.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obaveza uslijed promjene deviznog kursa. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka obezbjeđuje strogim poštovanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio zvaničnih deviznih rezervi drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i rezervi Centralne banke.

Centralna banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. decembra 2022. i 31. decembra 2021. godine:

31. decembar 2022. U hiljadama KM	Ostale strane valute				
	EUR	USD		KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	571.982	21	17	-	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	8.266.502	2.351	4.347	-	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	149	-	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	5.887.589	-	-	-	5.887.589
Monetarno zlato	160.040	-	-	-	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	1.172.862	-	-	-	1.172.862
Ostala finansijska imovina	32	-	-	4.250	4.282
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.059.017	2.372	4.513	32.053	16.097.955
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	-	-	-	7.217.387	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obaveze	808	21	-	3.194	4.023
Ukupno finansijske obaveze	808	21	-	15.614.923	15.615.752
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.058.209	2.351	4.513	(15.582.870)	482.203

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

31. decembar 2021.

U hiljadama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	469.548	20	17	-	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	3.941.617	1.171	2.309	-	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	1.881	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	11.629.592	-	-	-	11.629.592
Monetarno zlato	301.987	-	-	-	301.987
Ostala finansijska imovina	21	-	-	3.328	3.349
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	16.342.775	1.191	4.207	31.131	16.379.304
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	-	-	-	7.219.617	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obaveze	4.889	15	1	3.118	8.023
Ukupno finansijske obaveze	4.889	15	1	15.576.149	15.581.054
NETO DEVIZNA POZICIJA	16.337.886	1.176	4.206	(15.545.018)	798.250

Centralna banka nije izložena riziku promjene kursa EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po kursu 1 EUR = 1,95583 KM.

6.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnih kretanja kamatnih stopa. Kamatnim rizikom se upravlja određivanjem prihvatljive dužine trajanja oročenja i roka dospijeca finansijskih instrumenata u koje se investira. Sa dužim rokom dospijeca finansijskih instrumenata u koje su investirane devizne rezerve, veći je i pripadajući rizik promjene njihove tržišne vrijednosti. Maksimalan rok investiranja depozita kod inostranih banaka je jedna godina, dok je maksimalan rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

Centralna banka kao osnovnu mjeru izloženosti kamatnom riziku koristi modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Modifikovano trajanje je mjera osjetljivosti cijene finansijskog instrumenta na promjenu kamatne stope, odnosno tržišnog prinosa dužničkog instrumenta. Modifikovano trajanje se izražava kao broj godina i što je trajanje duže, veći je i kamatni rizik. Modifikovano trajanje portfolija se izračunava kao ponderisani prosjek dospijeća novčanih tokova pojedinačnih finansijskih instrumenata u portfoliju, pri čemu je ponder sadašnja vrijednost novčanog toka. Tokom 2022. godine modifikovano trajanje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je skraćeno i iznosi 0,92 na dan 31. decembar 2022. godine (31. decembar 2021. godine: 2,19) da bi se smanjio kamatni rizik i dalje poboljšala stabilnost valutnog odbora.

Sljedeće tabele prikazuju izloženost Centralne banke kamatnom riziku na datume izvještavanja, po knjigovodstvenoj vrijednosti instrumenata, kategorizirane prema kriteriju datuma ponovnog određivanja kamatnih stopa u skladu sa ugovornim aranžmanima ili datuma dospijeća instrumenata, zavisno koji od njih ranije nastupi:

31. decembar 2022.

U hiljadama KM

	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	572.020	572.020
Depoziti kod inostranih banaka	7.834.456	430.241	-	-	8.503	8.273.200
Specijalna prava vučenja u MMF-u	147	-	-	-	2	149
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1.500.366	4.368.552	-	-	18.671	5.887.589
Monetarno zlato	-	-	-	-	160.040	160.040
Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku	-	-	116.508	1.053.960	2.394	1.172.862
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	4.282	4.282
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	9.334.969	4.798.793	116.508	1.053.960	793.725	16.097.955
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	7.436.097	7.436.097
Depoziti banaka	5.329.117	-	-	-	1.888.270	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	958.245	958.245
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	4.023	4.023
Ukupno finansijske obaveze	5.329.117	-	-	-	10.286.635	15.615.752
KAMATNA NEUSKLADENOST	4.005.852	4.798.793	116.508	1.053.960	(9.492.910)	482.203

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. decembar 2021.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko		
U hiljadama KM	mjeseca	do 12	do 3	3	Beskamatno	Ukupno
		mjeseci	godine	godine		
Gotovina u stranim valutama	-	-	-	-	469.585	469.585
Depoziti kod inostranih banaka	3.564.490	381.994	-	-	(1.387)	3.945.097
Specijalna prava vučenja u MMF-u	1.881	-	-	-	-	1.881
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	2.739.234	8.820.388	-	-	69.970	11.629.592
Monetarno zlato	-	-	-	-	301.987	301.987
Ostala finansijska imovina	-	-	-	-	3.349	3.349
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813
Ukupno finansijska imovina	6.305.605	9.202.382	-	-	871.317	16.379.304
Novčanice i kovanice u opticaju	-	-	-	-	6.923.818	6.923.818
Depoziti banaka	5.551.424	-	-	-	1.668.193	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	-	-	-	-	1.429.596	1.429.596
Ostale finansijske obaveze	-	-	-	-	8.023	8.023
Ukupno finansijske obaveze	5.551.424	-	-	-	10.029.630	15.581.054
KAMATNA NEUSKLADENOST	754.181	9.202.382	-	-	(9.158.313)	798.250

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteškoće u brznoj likvidaciji dijela imovine, što je moguće u situaciji u kojoj su tržišni uslovi nepovoljni i također i kada dođe do nepoželjnog kretanja cijena.

Pod pojmom likvidne imovine definiše se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najbliža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obavezu garantovanja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti obezbijedena ročnom usklađenošću deviznih rezervi Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obaveza Centralne banke na datume izvještavanja prikazana je u tabelama u nastavku na osnovu preostalog ugovornog dospijeca od datuma izvještavanja.

Novčanice i kovanice u opticaju su raspoređene u period do tri mjeseca.

31. decembar 2022.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U hiljadama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine	godine	dospijeca	
Novčanice i kovanice u opticaju	7.436.097	-	-	-	-	7.436.097
Depoziti banaka	7.217.387	-	-	-	-	7.217.387
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	958.245	-	-	-	-	958.245
Ostale finansijske obaveze	4.023	-	-	-	-	4.023
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	15.615.752	-	-	-	-	15.615.752

31. decembar 2021.	Do 3	Od 3	Od 1	Preko 3	Bez	
U hiljadama KM	mjeseca	do 12	do 3	godine	određenog	Ukupno
		mjeseci	godine	godine	dospijeca	
Novčanice i kovanice u opticaju	6.923.818	-	-	-	-	6.923.818
Depoziti banaka	7.219.617	-	-	-	-	7.219.617
Depoziti Vlade i ostalih javnih institucija	1.429.596	-	-	-	-	1.429.596
Ostale finansijske obaveze	8.023	-	-	-	-	8.023
UKUPNO FINANSIJSKE OBAVEZE	15.581.054	-	-	-	-	15.581.054

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

7. GOTOVINA U STRANIM VALUTAMA

Gotovina u stranim valutama predstavlja gotovinu koja se drži u trezorima Centralne banke. Naredna tabela prikazuje stanja gotovine u stranim valutama sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Gotovina u stranim valutama:		
EUR	571.982	469.548
USD	21	20
GBP	17	17
UKUPNO	572.020	469.585

U cilju izvršenja svoje zakonske obaveze garantovanja konvertibilnosti KM za EUR, odnosno izvršavanja transakcija kupovine i prodaje KM za EUR bez ograničenja, tokom 2022. godine Centralna banka je izvršila kupovinu EUR novčanica od inostrane banke u iznosu od 293.375 hiljada KM. Za više informacija vidjeti napomenu 3.13.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA

Depoziti kod inostranih banaka predstavljaju investirana sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja se drže na računima inostranih banaka i drugih finansijskih institucija. Depoziti kod inostranih banaka uključuju depozite po viđenju i oročene depozite i drže se kod inostranih banaka zemalja europodručja i neeuropodručja (napomena 6.1.2).

Naredna tabela prikazuje stanja oročenih depozita i depozita po viđenju sa analitičkim prikazom po valuti držanja:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Oročeni depoziti:		
EUR	6.646.490	2.592.738
Umanjenje vrijednosti	(1.734)	(764)
Ukupno	6.644.756	2.591.974
Depoziti po viđenju:		
EUR	1.621.860	1.349.790
USD	2.351	1.171
CHF	2.306	109
GBP	2.043	2.202
	1.628.560	1.353.272
Umanjenje vrijednosti	(116)	(149)
Ukupno	1.628.444	1.353.123
UKUPNO	8.273.200	3.945.097

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Kako je objavljeno u napomeni 3.13, tokom 2022. godine došlo je do zaoštavanja monetarne politike ECB-a u pravcu naglog podizanja ključnih kamatnih stopa koje su se direktno odrazile i na rast kamatnih stopa na sredstva deviznih rezervi koje Centralna banka može držati kod inostranih banaka.

Prosječne negativne kamatne stope na oročene depozite denominovane u EUR valuti, zaključno sa julom 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,59% do 0,24% godišnje. Od jula 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope na oročene depozite kretale su se u rasponu od 0,02% do 2,11% godišnje (2021: prosječne negativne kamatne stope su iznosile od 0,64% do 0,50% godišnje).

Prosječne negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominovane u EUR valuti, zaključno za augustom 2022. godine, su se kretale u rasponu od 0,90% do 0,21% godišnje. Od augusta 2022. godine, prosječne pozitivne kamatne stope kretale su se u rasponu od 0,00% do 1,68% godišnje (2021: prosječne negativne kamatne stope su iznosile od 0,90% do 0,50% godišnje).

Depoziti kod inostranih banaka uključuju pozitivnu obračunatu kamatu u iznosu od 8.503 hiljade KM na dan 31. decembar 2022. godine (2021: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.387 hiljada KM).

Prosječna stopa efektivnog prinosa na depozite kod inostranih banaka iznosi 0,21% za 2022. godinu (2021: prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa je iznosila 0,54%).

Oročeni depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dati su kako slijedi:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Do mjesec dana	3.980.765	1.055.372
Od jednog do dva mjeseca	1.469.432	457.180
Od dva do tri mjeseca	764.312	698.391
Od tri do četiri mjeseca	431.981	95.591
Od četiri do dvanaest mjeseci	-	286.204
Ukupno	6.646.490	2.592.738
Umanjenje vrijednosti	(1.734)	(764)
UKUPNO	6.644.756	2.591.974

Analiza depozita kod inostranih banaka prema vrsti finansijske institucije u kojoj su sredstva investirana data je sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Inostrane centralne banke	4.619.177	2.467.662
Inostrane komercijalne banke	3.652.090	1.477.588
Međunarodne finansijske institucije	3.783	760
Ukupno	8.275.050	3.946.010
Umanjenje vrijednosti (napomena 6.1.1.)	(1.850)	(913)
UKUPNO	8.273.200	3.945.097

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za depozite kod inostranih banaka na datume izvještavanja je objavljeno u napomeni 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

8. DEPOZITI KOD INOSTRANIH BANAKA (NASTAVAK)

Depoziti kod inostranih banaka, analizirani prema zemlji u kojoj su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

U hiljadama KM		31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Luksemburg			
	Oročeni depoziti	1.235.348	68.336
	Depoziti po viđenju	392.457	300.525
		1.627.805	368.861
Švicarska			
	Oročeni depoziti	1.574.653	381.795
	Depoziti po viđenju	3.783	760
		1.578.436	382.555
Slovačka			
	Oročeni depoziti	1.390.179	1.148.980
	Depoziti po viđenju	-	-
		1.390.179	1.148.980
Francuska			
	Oročeni depoziti	1.260.994	488.958
	Depoziti po viđenju	78.346	78.200
		1.339.340	567.158
Velika Britanija			
	Oročeni depoziti	1.185.316	504.668
	Depoziti po viđenju	-	-
		1.185.316	504.668
Njemačka			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	1.055.215	914.686
		1.055.215	914.686
Nizozemska			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	98.100	58.650
		98.100	58.650
SAD			
	Oročeni depoziti	-	-
	Depoziti po viđenju	659	452
		659	452
Ukupno oročeni depoziti		6.646.490	2.592.737
Ukupno depoziti po viđenju		1.628.560	1.353.273
Umanjenje vrijednosti		(1.850)	(913)
UKUPNO		8.273.200	3.945.097

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

9. SPECIJALNA PRAVA VUČENJA U MMF-u

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Račun specijalnih prava vučenja u MMF-u	147	1.881
Obračunata kamata	2	-
Ukupno	149	1.881
Umanjenje vrijednosti	-	-
UKUPNO	149	1.881

Promjene po osnovu specijalnih prava vučenja u MMF-u u izvještajnim periodima su prikazane u sljedećoj tabeli:

	Za period	
U hiljadama KM	2022.	2021.
Na dan 1. januar	1.881	879
Novčani prilivi po računu specijalnih prava vučenja	22.772	613.399
Novčani odlivi	(24.445)	(611.172)
Prihodi od kamata po računu specijalnih prava vučenja	27	3
Naplata obračunate kamate	(25)	(4)
Neto (gubici) od kursnih razlika	(61)	(1.224)
Na dan 31. decembar	149	1.881

Tokom uporedne izvještajne godine, MMF je doznačio sredstva Bosni i Hercegovini po osnovu alokacije SDR-a.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja europa područja. Portfolio ovih dužničkih instrumenata se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominovani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kuponski dužnički instrumenti	4.656.303	7.931.557
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	31.978	57.320
	4.688.281	7.988.877
Diskontni dužnički instrumenti	1.212.615	3.628.065
Obračunati (diskont) / premija na diskontne dužničke instrumente	(13.307)	12.650
	1.199.308	3.640.715
UKUPNO	5.887.589	11.629.592

Na dan 31. decembar 2022. godine rezervacije za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente, priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iznose 910 hiljada KM (31. decembar 2021. godine: 1.786 hiljada KM). Tokom 2022. godine, neto otpuštanje po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke, priznato u dobit ili gubitak, iznosi 239 hiljada KM (2021: neto povećanje 330 hiljada KM). Za više informacija pogledati napomene 6.1.1 i 27.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

Prosječna negativna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu iznosi 0,74% za 2022. godinu (2021: prosječna pozitivna stopa efektivnog prinosa je iznosila 0,12%).

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2022.		31. decembar 2021.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Njemačka</i>	1.698.303	28,84	1.799.664	15,47
<i>Francuska</i>	1.244.391	21,13	3.986.839	34,28
<i>Španija</i>	795.710	13,52	1.428.865	12,29
<i>Italija</i>	487.539	8,28	669.171	5,75
<i>Belgija</i>	483.940	8,22	1.672.536	14,38
<i>Austrija</i>	461.229	7,83	902.759	7,76
<i>Nizozemska</i>	444.257	7,55	723.387	6,22
<i>Finska</i>	231.787	3,94	446.371	3,85
<i>Irska</i>	40.433	0,69	-	-
UKUPNO	5.887.589	100,00	11.629.592	100,00

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datume izvještavanja je objavljeno u napomeni 6.1.2.

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2022.	2021.
Na dan 1. januar	11.629.592	9.601.315
Kupovine tokom godine	4.706.082	7.132.180
Prodaje tokom godine	(4.632.890)	(1.153.402)
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	21.900	33.346
Efekt negativnih kamatnih stopa priznati tokom godine (napomena 22)	(26.880)	(25.880)
Dospjeća dužničkih instrumenata	(5.365.116)	(3.724.978)
Dospjeća kupona	(79.955)	(103.406)
Neto nerealizovana promjena fer vrijednosti tokom godine	(365.150)	(129.592)
Transakcijski troškovi	6	9
Na dan 31. decembar	5.887.589	11.629.592

Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospjeću, su prikazani u sljedećoj tabeli:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

10. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT (NASTAVAK)

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Do tri mjeseca	514.934	1.114.409
Od tri do dvanaest mjeseci	3.120.538	4.093.847
Od jedne do tri godine	2.180.052	2.958.887
Preko tri godine	72.065	3.462.449
UKUPNO	5.887.589	11.629.592

Za više informacija o aktivnostima vezanim za portfolio dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit pogledati napomenu 3.13.

11. MONETARNO ZLATO

Na datume izvještavanja, vrijednosti ulaznih podataka za izračun fer vrijednosti monetarnog zlata su date u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM

Na dan	Količina unci	Cijena jedne unce u KM	Fer vrijednost monetarnog zlata na dan
31. decembar 2022.	48.000	3.334	160.040
31. decembar 2021.	96.000	3.146	301.987

Promjene po osnovu monetarnog zlata u izvještajnim periodima su date u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	2022.	2021.
Na dan 1. januar	301.987	291.561
Prodaje tokom godine	(161.943)	-
Neto nerealizovana promjena u fer vrijednosti tokom godine	19.996	10.426
Na dan 31. decembar	160.040	301.987

Tokom 2022. godine Centralna banka je prodala 48.000 unci monetarnog zlata pri čemu je realizovan neto dobitak u iznosu od 60.014 hiljada KM. Za više informacija pogledati napomenu 25.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku predstavljaju sredstva deviznih rezervi Centralne banke koja su investirana u likvidne državne vladine obveznice zemalja europodručja sa namjerom držanja do njihovog dospijeca. Na datum izvještavanja, ovaj portfolio se sastoji od dugoročnih kuponskih obveznica vlada sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku su denominovani u EUR valuti.

Struktura ulaganja dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku je prikazana sljedećom tabelom:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kuponski dužnički instrumenti	1.170.693	-
Obračunata kamata na kuponske dužničke instrumente	2.394	-
Ukupno	1.173.087	-
Umanjenje vrijednosti	(225)	-
UKUPNO	1.172.862	-

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po amortizovanom trošku iznosi 0,98% za 2022. godinu.

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani prema zemlji u koju su sredstva investirana, su prikazani sljedećom tabelom:

	31. decembar 2022.		31. decembar 2021.	
	U hiljadama KM	%	U hiljadama KM	%
<i>Francuska</i>	219.864	18,74	-	-
<i>Španija</i>	190.370	16,23	-	-
<i>Austrija</i>	189.737	16,17	-	-
<i>Italija</i>	152.343	12,99	-	-
<i>Finska</i>	92.434	7,88	-	-
<i>Belgija</i>	91.070	7,76	-	-
<i>Njemačka</i>	58.883	5,02	-	-
<i>Nizozemska</i>	55.142	4,70	-	-
<i>Irska</i>	54.470	4,64	-	-
<i>Slovačka</i>	41.776	3,56	-	-
<i>Luksemburg</i>	26.998	2,31	-	-
Ukupno	1.173.087	100,00	-	-
Umanjenje vrijednosti	(225)			
UKUPNO	1.172.862		-	

Više informacija o rasponu kompozitnog kreditnog rejtinga i koncentraciji kreditnog rizika Centralne banke za dužničke instrumente po amortizovanom trošku na datume izvještavanja je objavljeno u napomeni 6.1.2.

Promjene po osnovu dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

12. DUŽNIČKI INSTRUMENTI PO AMORTIZOVANOM TROŠKU (NASTAVAK)

U hiljadama KM	2022.	2021.
Na dan 1. januar	-	-
Kupovine tokom godine	1.166.137	-
Prihodi od kamata priznati tokom godine (napomena 22)	8.669	-
Dospijeca kupona	(1.721)	-
Neto umanjnje vrijednosti tokom godine	(225)	-
Transakcijski troškovi	2	-
Na dan 31. decembar	1.172.862	-

Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku, analizirani po njihovom preostalom ugovorenom dospelju, su prikazani u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Do tri mjeseca	-	-
Od tri do dvanaest mjeseci	-	-
Od jedne do tri godine	116.872	-
Preko tri godine	1.056.215	-
Ukupno	1.173.087	-
Umanjenje vrijednosti	(225)	-
UKUPNO	1.172.862	-

13. OSTALA IMOVINA

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Potraživanja od domaćih banaka	2.495	2.203
Žiro računi	1.435	682
Potraživanja od službenika po osnovu manjka gotovog novca	600	600
Ostala razna finansijska imovina	359	472
Ukupno	4.889	3.957
Umanjenje vrijednosti	(607)	(608)
Ukupno ostala finansijska imovina	4.282	3.349
Unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica	12.995	11.164
Numizmatičke zbirke	1.190	981
Unaprijed plaćeni troškovi za administrativno poslovanje	587	1.194
Ostala razna nefinansijska imovina	226	239
Ukupno ostala nefinansijska imovina	14.998	13.578
UKUPNO	19.280	16.927

Kako je objašnjeno u napomeni 3.9, unaprijed plaćeni troškovi za proizvodnju novčanica i kovanica se početno priznaju kao odgođeni troškovi i naknadno se amortizuju priznavanjem troškova tokom perioda od pet godina. Za više informacija pogledati napomenu 31.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

14. NEKRETNINE I OPREMA

U hiljadama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema ukupno
Nabavna vrijednost						
Na dan 1. januar 2021.	44.368	25.960	1.684	1.081	5.288	78.381
Nabavke	-	-	-	-	3.731	3.731
Prenos na upotrebu	5.306	3.670	-	1	(8.977)	-
Vraćeno u upotrebu	-	-	64	-	-	64
Otpisi i otuđenja	-	(1.889)	(336)	(4)	-	(2.229)
Na dan 31. decembar 2021.	49.674	27.741	1.412	1.078	42	79.947
Nabavke	-	-	-	-	838	838
Prenos na upotrebu	-	750	-	-	(750)	-
Otpisi i otuđenja	-	(2.022)	(10)	(19)	-	(2.051)
Na dan 31. decembar 2022.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Akumulirana amortizacija						
Na dan 1. januar 2021.	6.553	20.930	1.472	866	-	29.821
Trošak amortizacije	580	1.421	75	37	-	2.113
Vraćeno u upotrebu	-	-	64	-	-	64
Otpisi i otuđenja	-	(1.888)	(336)	(4)	-	(2.228)
Na dan 31. decembar 2021.	7.133	20.463	1.275	899	-	29.770
Trošak amortizacije	580	1.787	73	37	-	2.477
Otpisi i otuđenja	-	(2.019)	(10)	(19)	-	(2.048)
Na dan 31. decembar 2022.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Neto knjigovodstvena vrijednost						
Na dan 1. januar 2022.	42.541	7.278	137	179	42	50.177
Na dan 31. decembar 2022.	41.961	6.238	64	142	130	48.535

Centralna banka ima privremenu mjeru zabrane raspolaganja nad zemljištem kupljenim za potrebe izgradnje nove poslovne zgrade Centralne banke za Glavnu jedinicu Sarajevo. Privremena mjera zabrane se odnosi na izostanak izdavanja urbanističke saglasnosti od prodavca zemljišta kako bi Centralna banka mogla početi sa izgradnjom nove poslovne zgrade. Centralna banka je zakonski vlasnik zemljišta i nema neizvršenih ugovornih obaveza prema prodavcu zemljišta.

Izuzev navedenog, Centralna banka nije imala nikakvih drugih terećenja po osnovu svojih nekretnina i opreme na datume izvještavanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

U hiljadama KM	Softveri i ostala nematerijalna imovina	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost			
Na dan 1. januar 2021.	15.657	322	15.979
Nabavke	-	157	157
Prenos na upotrebu	479	(479)	-
Otpisi i otuđenja	-	-	-
Na dan 31. decembar 2021.	16.136	-	16.136
Nabavke	-	287	287
Prenos na upotrebu	287	(287)	-
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. decembar 2022.	15.953	-	15.953
Akumulirana amortizacija			
Na dan 1. januar 2021.	14.745	-	14.745
Trošak amortizacije	408	-	408
Otpisi i otuđenja	-	-	-
Na dan 31. decembar 2021.	15.153	-	15.153
Trošak amortizacije	426	-	426
Otpisi i otuđenja	(470)	-	(470)
Na dan 31. decembar 2022.	15.109	-	15.109
Neto knjigovodstvena vrijednost			
Na dan 1. januar 2022.	983	-	983
Na dan 31. decembar 2022.	844	-	844

16. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

BIS banka je specijalizovana finansijska institucija u vlasništvu i pod upravom 63 centralne banke širom svijeta čija je osnovna uloga da podstiče saradnju među centralnim bankama, teži da osigura monetarnu i finansijsku stabilnost i posreduje u finansijskim transakcijama između centralnih banaka. Dionice BIS banke su isključivo u vlasništvu centralnih banaka i monetarnih vlasti.

SWIFT je kooperativno udruženje u vlasništvu finansijskih institucija koje su njegovi članovi.

Dionicama BIS-a i SWIFT-a se ne trguje.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

16. OSTALA ULAGANJA (NASTAVAK)

Centralna banka posjeduje obične dionice BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici, plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije. U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje po pozivu BIS-a od strane Centralne banke. Centralna banka ima pravo na dividendu po osnovu ovih dionica (napomena 28).

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 hiljada KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi i stoga se evidentiraju po trošku sticanja.

17. NOVČANICE I KOVANICE U OPTICAJU

Promjene po osnovu novčanica i kovanica u opticaju tokom izvještajnih perioda su prikazane u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM

	2022.	2021.
Na dan 1. januar	6.923.818	6.172.457
Neto porast vrijednosti novčanica i kovanica u opticaju tokom godine	512.279	751.361
Na dan 31. decembar	7.436.097	6.923.818

Apoenska struktura i količina novčanica i kovanica u opticaju je prikazana u sljedećoj tabeli:

		31. decembar 2022.		31. decembar 2021.	
Apoen		Komada	Vrijednost u hiljadama KM	Komada	Vrijednost u hiljadama KM
Kovanice	0,05	94.835.088	4.742	87.887.648	4.394
Kovanice	0,10	134.369.633	13.437	124.580.693	12.458
Kovanice	0,20	98.502.878	19.701	90.394.860	18.079
Kovanice	0,50	46.202.553	23.101	43.295.285	21.648
Kovanice	1	69.045.388	69.045	63.499.924	63.500
Kovanice	2	19.744.315	39.489	18.104.332	36.209
Kovanice	5	14.846.895	74.234	13.647.262	68.236
Ukupno kovanice		477.546.750	243.749	441.410.004	224.524
Novčanice	10	14.985.812	149.858	14.244.184	142.442
Novčanice	20	11.453.994	229.080	10.787.416	215.748
Novčanice	50	27.570.944	1.378.547	26.420.846	1.321.042
Novčanice	100	45.234.277	4.523.428	41.107.777	4.110.778
Novčanice	200	4.557.175	911.435	4.546.419	909.284
Ukupno novčanice		103.802.202	7.192.348	97.106.642	6.699.294
UKUPNO		581.348.952	7.436.097	538.516.646	6.923.818

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

18. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Depoziti domaćih banaka	7.215.919	7.218.902
Računi rezervi organizacionih jedinica Centralne banke	1.435	682
Posebni depoziti domaćih banaka – blokirana sredstva	33	33
UKUPNO	7.217.387	7.219.617

Depoziti domaćih banaka služe za ispunjavanje politike obavezne rezerve Centralne banke, za poravnanje platnih transakcija između domaćih banaka međusobno, kao i za transakcije domaćih banaka sa Centralnom bankom. Na dan 31. decembar 2022. godine ukupan iznos depozita domaćih banaka od 7.215.919 hiljada KM predstavlja depozite 23 domaće banke (2021: iznos od 7.218.902 hiljade KM je predstavljao depozite 23 domaće banke). Za više informacija pogledati napomenu 38.

Depoziti domaćih banaka uključuju negativnu obračunatu naknadu po osnovu politike obavezne rezerve u iznosu od 894 hiljade KM na dan 31. decembar 2022. godine (31. decembar 2021: uključivali su negativnu obračunatu naknadu u iznosu od 2.498 hiljada KM).

Osnovicu za obračun obavezne rezerve domaćih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva bez obzira u kojoj valuti su sredstva izražena.

Centralna banka definiše jedinstvenu stopu obavezne rezerve koju primjenjuje na osnovicu obavezne rezerve jednako za sve domaće banke. Stopa obavezne rezerve iznosi 10% na datume izvještavanja.

Iznosi iznad obavezne rezerve su depoziti domaćih banaka koje one drže na svojim računima rezervi. Centralna banka obračunava negativnu stopu naknade na iznose tih sredstava. Više informacija o politici za obračun stope naknade na depozite domaćih banaka u izvještajnim periodima je dato u napomenama 22 i 39.

19. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH INSTITUCIJA

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih institucija prikazana je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Budžetski depoziti institucija BiH	560.390	693.533
Depoziti ostalih javnih institucija	272.721	304.875
Depoziti ostalih domaćih vlada i vladinih institucija	125.108	279.323
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	26	151.711
Depoziti-vanjski dug BiH	-	154
UKUPNO	958.245	1.429.596

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

20. REZERVISANJA

Rezervisanja se odnose na rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim te rezervisanja za potencijalne obaveze po osnovu sudskih sporova. Na datume izvještavanja, Centralna banka nema rezervisanja po osnovu sudskih sporova.

Promjene u rezervisanjima su prikazane u sljedećim tabelama:

				2022.
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. januar	-	1.373	33	1.406
Oslobađanje rezervacija	-	(398)	-	(398)
Povećanje u rezervacijama	-	58	13	71
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	(340)	13	(327)
Plaćeni iznosi	-	(173)	(9)	(182)
Na dan 31. decembar	-	860	37	897

				2021.
U hiljadama KM	Sudski sporovi	Otpremnine zaposlenim	Jubilarne nagrade	Ukupno
Na dan 1. januar	-	1.414	-	1.414
Oslobađanje rezervacija	-	(105)	-	(105)
Povećanje u rezervacijama	-	243	33	276
Ukupno priznato u dobit ili gubitak	-	138	33	171
Plaćeni iznosi	-	(179)	-	(179)
Na dan 31. decembar	-	1.373	33	1.406

Sudski sporovi

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskih procesa koji proizlaze iz njenog poslovanja. Na datume izvještavanja, Centralna banka osporava te tužbe i na osnovu pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obaveza.

Preuzete obaveze

Na datume izvještavanja, Centralna banka nema ugovorenih obaveza koje nisu priznate.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

21. OSTALE OBAVEZE

Struktura ostalih obaveza data je u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (napomena 37)	2.268	2.242
Dobavljači	1.322	1.560
Depoziti Svjetske banke	315	89
Obračunate, a nefakturisane obaveze	101	4.114
Ostale razne finansijske obaveze	17	18
Ukupno ostale finansijske obaveze	4.023	8.023
Nefinansijske obaveze po raznim osnovama	229	87
Naplaćeni i odloženi prihodi	49	52
Ukupno ostale nefinansijske obaveze	278	139
UKUPNO	4.301	8.162

22. NETO KAMATNI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra 2022.	31. decembra 2021.
Kamatni prihodi po osnovu:		
Efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka	25.205	22.218
Depozita kod inostranih banaka	23.031	1
Dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	21.900	33.346
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku (napomena 12)	8.669	-
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	27	3
Ukupno	78.832	55.568
Kamatni rashodi po osnovu:		
Efekata negativnih kamatnih stopa za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (napomena 10)	(26.880)	(25.884)
Efekata negativnih kamatnih stopa za depozite kod inostranih banaka	(12.146)	(19.536)
Ukupno	(39.026)	(45.420)
Neto kamatni prihodi	39.806	10.148

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Ukupni kamatni i srodni prihodi i rashodi po klasama kamatonosnih finansijskih instrumenta su prikazani u sljedećoj tabeli:

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2022.	2021.
1. Finansijska imovina po amortizovanom trošku		
<i>Kamatni prihodi po osnovu:</i>		
Depozita kod inostranih banaka	23.031	1
Dužničkih instrumenata po amortizovanom trošku	8.669	-
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	27	3
	<u>31.727</u>	<u>4</u>
<i>Kamatni rashodi po osnovu:</i>		
Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka	(12.146)	(19.536)
	<u>(12.146)</u>	<u>(19.536)</u>
Ukupno	19.581	(19.532)
2. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit		
Kamatni prihodi po osnovu dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	21.900	33.346
Efekti negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	(26.880)	(25.884)
Ukupno	(4.980)	7.462
3. Finansijske obaveze po amortizovanom trošku		
Efekti negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka	25.205	22.218
Ukupno	25.205	22.218
Neto kamatni prihodi	39.806	10.148

Osnovicu za obračun rashoda od kamata odnosno efekata negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka generiše ukupan iznos depozita domaćih banaka na računima rezervi tokom desetodnevnog obračunskog perioda, koji se sastoji od iznosa sredstava obavezne rezerve i iznosa sredstava iznad obavezne rezerve.

Centralna banka ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti. Naknada se obračunava na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom. Naknada se obračunava i na iznos sredstava iznad obavezne rezerve.

U periodu 1.1. - 31.8.2022. godine, stope naknada Centralne banke su vezane za iznos kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a, s tim da se stopa naknade na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom dodatno umanjuje za 10 baznih poena, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve za 25 baznih poena. U periodu 1.9. - 31.12.2022. godine negativne stope naknada su fiksno određene i iznose 10 baznih poena na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i osnovice u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom i 25 baznih poena na iznos sredstava iznad obavezne rezerve.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

U periodu 1.1. - 31.5.2021. godine, Centralna banka je primjenjivala stopu naknade samo na iznos sredstava iznad obavezne rezerve koja je bila jednaka kamatnoj stopi na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a. U periodu 1.6. - 31.12.2021. godine, Centralna banka je počela obračunavati stopu naknade i na iznos sredstava obavezne rezerve umanjenu za 10 baznih poena, dok se stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve nije mijenjala.

Za više informacija o kamatnim stopama na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a pogledati napomene 3.13. i 6.

Efekte negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama, osnovice u domaćoj valuti s valutnom klauzulom i sredstava iznad obavezne rezerve. Tokom izvještajnih perioda negativne stope naknada Centralne banke iznose:

Osnovica za obračun naknade	Stopa naknade Centralne banke za period	
2022.		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 31.7.	1.8. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	(0,60%)	(0,10%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	(0,60%)	(0,10%)
Sredstva iznad obavezne rezerve	(0,75%)	(0,25%)
2021.		
Sredstva obavezne rezerve	1.1. - 31.5.	1.6. - 31.12.
<i>Osnovica u domaćoj valuti</i>	0,00%	0,00%
<i>Osnovica u stranim valutama</i>	0,00%	(0,60%)
<i>Osnovica u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom</i>	0,00%	(0,60%)
Sredstva iznad obavezne rezerve	(0,50%)	(0,50%)

Visine stopa naknada koje Centralna banka primjenjuje po pitanju instrumenta obavezne rezerve su određene isključivo za pokriće njenih oportunitetnih troškova koji su nastajali po osnovu držanja deponovanih sredstava domaćih banaka i u svrhu jačanja domaće valute, a posljedica su izloženosti Centralne banke negativnim kamatnim stopama na finansijskim tržištima tokom većeg dijela 2022. godine. Više informacija vezano za politiku obavezne rezerve Centralne banke objavljeno je u napomeni 18.

Efekte negativnih pasivnih kamatnih stopa na depozite domaćih banaka uključuju prihode po osnovu sredstava iznad obaveznih rezervi u iznosu od 19.985 hiljada KM i prihode po osnovu sredstava na obavezne rezerve u iznosu od 5.220 hiljada KM za 2022. godinu (2021: 17.422 hiljade KM po osnovu sredstava iznad obaveznih rezervi i 4.796 hiljada KM po osnovu sredstava obaveznih rezervi).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

22. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa i prinosa obračunatih na depozite kod inostranih banaka i dužničke instrumente, a koje se, u skladu s aktuelnim tržišnim uslovima i dozvoljenim zakonskim zahtjevima za investiranje deviznih rezervi Centralne banke, nisu mogle izbjeći. Tokom 2022. godine došlo je do prelaska iz zone negativnih kamatnih stopa depozita kod inostranih banaka i prinosa na dužničke instrumente u pozitivnu zonu. Za više informacija pogledati napomenu 3.13.

Na dan 31. decembar 2022. godine svi depoziti kod inostranih banaka su investirani pod pozitivnim kamatnim stopama.

Naredna tabela prikazuje iznose kamatnih prihoda i efekte negativnih kamatnih stopa na depozite kod inostranih banaka sa analitičkim prikazom pripadajućih iznosa u zavisnosti od tipa oročenja:

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Kamatni prihodi		
Oročeni depoziti	19.585	-
Depoziti po viđenju	3.446	1
Ukupno	23.031	1
Kamatni rashodi		
Oročeni depoziti	(10.147)	(15.815)
Depoziti po viđenju	(1.999)	(3.721)
Ukupno	(12.146)	(19.536)
Neto kamatni prihodi	10.885	(19.535)

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Prihodi od naknada i provizija po osnovu:		
usluga za domaće banke	20.969	18.759
usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.735	2.211
Ukupno	22.704	20.970
Rashodi od naknada i provizija po osnovu:		
čuvanja i ostalih rashoda za dužničke instrumente	(749)	(777)
transakcija sa bankama u inostranstvu	(36)	(29)
ostalih rashoda od naknada i provizija	(6)	(7)
Ukupno	(791)	(813)
Neto prihodi od naknada i provizija	21.913	20.157

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

23. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (NASTAVAK)

Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija prema utvrđenim tarifama za svoje usluge (napomena 3.9). Prihodi od naknada i provizija za domaće banke se dominantno generišu po osnovu transakcija u sistemu bruto poravnanja u realnom vremenu i u žiro kliring sistemu. Više informacija o funkcionisanju platnih sistema je objavljeno u napomeni 38.

24. NETO REALIZOVANI (GUBICI) / DOBICI OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2022.	2021.
Realizovani dobiti	20.145	6.476
Realizovani gubici	(83.615)	(1.527)
UKUPNO	(63.470)	4.949

Odgovarajući iznosi realizovanih dobitaka po osnovu otpuštanja rezervacija za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente su prikazani u napomeni 6.1.1.

25. NETO REALIZOVANI DOBICI OD PRODAJE MONETARNOG ZLATA

Dobici koji proizilaze iz promjena fer vrijednosti monetarnog zlata, a koji su priznati u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na poziciji rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato, priznaju se kao realizovani dobiti u okviru računa dobiti ili gubitka na datum prodaje. Neto realizovani dobiti od prodaje 48.000 unci monetarnog zlata izvršene tokom 2022. godine iznose 60.014 hiljada KM.

26. NETO (GUBICI) OD KURSNIH RAZLIKA

	Za godinu koja je završila 31. decembra	
U hiljadama KM	2022.	2021.
Neto nerealizovani (gubici) od kursnih razlika	(150)	(670)
Neto realizovani dobiti od kursnih razlika	108	184
UKUPNO	(42)	(486)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

27. NETO UMANJENJE VRIJEDNOSTI NA FINANSIJSKU IMOVINU

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Neto (povećanje) po osnovu umanjenja vrijednosti na depozite kod inostranih banaka	(937)	(106)
Neto (povećanje) / otpuštanje po osnovu umanjenja vrijednosti na specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Neto otpuštanje / (povećanje) po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	239	(330)
Neto (povećanje) po osnovu rezervacija za očekivane kreditne gubitke na dužničke instrumente po amortizovanom trošku	(225)	-
Neto (povećanje) / otpuštanje po osnovu umanjenja vrijednosti na ostalu finansijsku imovinu	(1)	10
UKUPNO	(924)	(426)

Više informacija o iznosima ukupnih dobitaka i gubitaka po osnovu otpuštanja i povećanja očekivanih kreditnih gubitaka u izvještajnim periodima je objavljeno u napomeni 6.1.1.

28. OSTALI PRIHODI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Prihod od dividende	721	1.297
Neto efekti usklađivanja vrijednosti numizmatičkih zbirki	61	4
Ostali razni prihodi	68	101
UKUPNO	850	1.402

Tokom 2022. godine Centralna banka je primila dividendu po osnovu dionica BIS-a u iznosu od 721 hiljade KM (2021: 1.297 hiljada KM). U uporednom izvještajnom periodu, primljena dividenda se sastojala od redovne dividende i dodatka na dividendu po dionici. Za više informacija pogledati napomenu 16.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

29. TROŠKOVI OSOBLJA

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Plate	10.499	10.678
Doprinosi i druge naknade na plate	5.874	6.090
Ostala primanja zaposlenih	2.025	2.089
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja zaposlenih	551	641
Ukupno	18.949	19.498
Neto (otpuštanje) / povećanje u rezervacijama za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim (napomena 20)	(327)	171
UKUPNO	18.622	19.669

Troškovi zaposlenih uključuju 3.637 hiljada KM (2021: 3.756 hiljada KM) obaveznih doprinosa za penziono osiguranje plaćenih javnim zavodima za penziono osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plate.

Ostala primanja zaposlenih uglavnom čine troškovi po osnovu naknada za topli obrok, prevoz i regres.

Prosječan broj zaposlenih iznosi 352 za 2022. godinu (2021: 368).

Za obračun rezervacija za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim korištena je diskontna stopa od 4% (2021: 2%).

30. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Troškovi održavanja platnih sistema	1.691	1.713
Režijski troškovi	913	957
Troškovi IT infrastrukture	896	878
Troškovi pristupa zvaničnim servisima	751	681
Troškovi održavanja dugotrajne imovine	520	470
Ostali administrativni i operativni troškovi	2.220	1.815
UKUPNO	6.991	6.514

31. TROŠKOVI PROIZVODNJE NOVČANICA I KOVANICA

U hiljadama KM	Za godinu koja je završila 31. decembra	
	2022.	2021.
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica	2.128	2.767
Troškovi proizvodnje i dizajna kovanica	1.604	1.376
UKUPNO	3.732	4.143

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

32. RASPODJELA GODIŠNJE NETO DOBITI

Raspodjela neto dobiti Centralne banke vrši se saglasno Zakonu o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definisani su kriteriji raspodjele neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za budžet BiH, ukoliko zadovolji kriterij da iznos početnog kapitala i generalnih rezervi (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2022. godini iznosio je 3,67% (2021: 3,66%). Saglasno odluci Upravnog vijeća, cijeli iznos neto dobiti za 2022. godinu u iznosu od 25.899 hiljada KM je alociran u generalne rezerve (zadržanu dobit) Centralne banke (2021: ukupna neto dobit za 2021. godinu u iznosu od 2.897 hiljada KM je bila alocirana u generalne rezerve (zadržanu dobit) Centralne banke).

2022.**Prije raspodjele dobiti**

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	573.100
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,67%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	25.899
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	25.899

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.611.729
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	598.999
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,84%

2021.**Prije raspodjele dobiti**

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.573.031
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	570.203
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,66%

Raspodjela dobiti

	(u hiljadama KM)
Neto dobit prije raspodjele	2.897
Raspodjela dobiti u generalne rezerve (zadržanu dobit)	2.897

Nakon raspodjele dobiti

	(u hiljadama KM)
Monetarna pasiva	15.573.031
Početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit)	573.100
Odnos - početni kapital i generalne rezerve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	3,68%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

33. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tabeli:

U hiljadama KM	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Početni kapital	25.000	25.000
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente	(143.005)	158.914
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	58.111	98.129
Ostale rezerve	31.300	31.300
Generalne rezerve (zadržana dobit)	573.999	548.100
UKUPNO	545.405	861.443

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. juna 1998. godine.

Rezerve fer vrijednosti

Rezerve fer vrijednosti se odnose na:

- Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente i monetarno zlato i predstavljaju kumulativne nerealizovane dobitke i gubitke koji nastaju zbog promjena tržišne vrijednosti ovih finansijskih instrumenata tokom njihovog držanja.
- Rezervacije za očekivane kreditne gubitke i odnose se na dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Za više informacija pogledati napomenu 6.1.1.

Ostale rezerve

Ostale rezerve se odnose na:

- Rezerve od donacija u iznosu od 3.497 hiljada KM po osnovu novčanih donacija primljenih od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. juna 1998. godine. Status ovih rezervi je regulisan Odlukom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja rezervama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 hiljade KM i odnose se na dionice BIS-a (pogledati napomenu 16).

Generalne rezerve (zadržana dobit)

Generalne rezerve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njenog rada, 11. avgusta 1997. godine. Status generalnih rezervi (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne rezerve (zadržana dobit) se primarno koriste za alokaciju neto profita ili gubitka Centralne banke, kako je propisano Zakonom o Centralnoj banci.

Na dan 31. decembar 2022. godine došlo je do pada kapitala Centralne banke u odnosu na kapital na dan 31. decembar 2021. godine uslijed izmijenjenih okolnosti u kojima se odvijalo poslovanje Centralne banke. Za više informacija pogledati napomenu 3.13. Pad rezervi fer vrijednosti je odraz promjena tržišnih cijena dužničkih instrumenata Centralne banke i ne povlači nikakav stvarni gubitak za Centralnu banku niti ugrožava naplatu ugovornih novčanih tokova po osnovu dužničkih instrumenata tokom njihovog držanja. Na datum izvještavanja, nivo kapitalizovanosti Centralne banke je dovoljno visok da može apsorbovati privremene poraste tržišnih prinosa i/ili padove tržišne cijene zlata u portfoliju deviznih rezervi. Za više informacija o upravljanju kreditnim rizikom Centralne banke pogledati napomenu 6.1.2.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

34. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvještaja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
U hiljadama KM		
Devizni depoziti sa rokom dospelja do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	5.646.221	2.162.164
Devizni depoziti po viđenju	1.628.560	1.353.272
Gotovina u stranim valutama	572.020	469.585
Specijalna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
Žiro računi	1.435	682
Ukupno	7.848.385	3.987.584
Umanjenje vrijednosti	(1.752)	(858)
UKUPNO	7.846.633	3.986.726

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su dati u nastavku:

	2022.	2021.
U hiljadama KM		
Na dan 1. januar	858	674
Devizni depoziti sa rokom dospelja do tri mjeseca ili kraće, od datuma sticanja	927	214
Devizni depoziti po viđenju	(33)	(30)
Gotovina u stranim valutama	-	-
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Žiro računi	-	-
Na dan 31. decembar	1.752	858

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Centralna banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim licima. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Centralne banke sa državom i institucijama BiH predstavljaju transakcije sa povezanim licima. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države BiH i drugih institucija BiH. Centralna banka prima depozite od države BiH i drugih javnih agencija koje je odredilo Predsjedništvo BiH i djeluje striktno u ime i po nalogu deponenta.

Transakcije sa državom i institucijama BiH prikazane su u slijedećim tabelama:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

U hiljadama KM

Na dan

31. decembar 2022. godine

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	30	3	11	44
UKUPNO	30	3	11	44
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	423.902	230.883	202.588	857.373
Ostale obaveze	-	-	1	1
UKUPNO	423.902	230.883	202.589	857.374

U hiljadama KM

Na dan

31. decembar 2021. godine

	Ministarstvo finansija i trezora BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH	Uprava za indirektno oporezivanje BiH	Ukupno
IMOVINA				
Ostala imovina	62	31	23	116
UKUPNO	62	31	23	116
OBAVEZE				
Depoziti deponenata	917.836	287.313	163.300	1.368.449
Ostale obaveze	-	-	1	1
UKUPNO	917.836	287.313	163.301	1.368.450

Ostvareni prihodi sa državom i institucijama BiH su prikazani u sljedećoj tabeli:

Za godinu koja je završila
31. decembra

U hiljadama KM

Prihodi od naknada i provizija

	2022.	2021.
Ministarstvo finansija i trezora BiH	129	393
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	122	140
Agencija za osiguranje depozita BiH	54	183
UKUPNO	305	716

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

U obavljanju funkcija bankara, depozitara i fiskalnog agenta propisanih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka također vodi odgovarajuće računovodstvene evidencije i izvršava transakcije za državu i institucije BiH koji se vode u poslovnim knjigama Centralne banke vanbilansno. Više informacija o ovim vanbilansnim evidencijama prikazano je u napomenama 36 i 37.

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

U skladu sa MRS-om 24, povezanim licima se smatraju članovi ključnog rukovodstva, bliski članovi porodica članova ključnog rukovodstva i društva pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim uticajem članova ključnog rukovodstva i bliskih članova njihovih porodica.

Ukupne naknade članovima ključnog rukovodstva u 2022. godini iznosile su 1.005 hiljada KM, od čega se 631 hiljadu KM odnosilo na plate i ostale naknade, a 374 hiljade KM na poreze i doprinose (u 2021. godini ukupan iznos od 918 hiljada KM odnosio se na plate i ostale naknade u iznosu od 574 hiljada KM, a 344 hiljade KM na poreze i doprinose).

36. VANBILANSNI DEPOZITI

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inostranih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti imovina niti obaveze Centralne banke, oni nisu uključeni u izvještaj o finansijskom položaju Centralne banke.

Također, vanbilansni depoziti sadrže devizne račune institucija BiH i agencija, kao i domaćih banaka, za koje Centralna banka djeluje kao agent.

Vanbilansne stavke se sastoje od:

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
U hiljadama KM		
Depoziti Vijeća ministara BiH za budžet institucija BiH	197.946	1.567
Depoziti Vijeća ministara BiH za servisiranje vanjskog duga BiH	9.367	6.923
Ostali depoziti Vijeća ministara	294	271
Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovu sukcesije	47	44
Ukupno	207.654	8.805
 Sredstva Agencije za osiguranje depozita BiH	 20.985	 40.910
Ukupno	20.985	40.910
 Depozitni računi domaćih banaka	 18.537	 7.628
Depoziti – penzije iz Njemačke	348	72
Ukupno	18.885	7.700
 UKUPNO	 247.524	 57.415

Ministarstvo finansija i trezora BiH je institucija koja djeluje u ime Vijeća ministara BiH i države u upravljanju i koordinaciji depozitima kako je prikazano u tabeli. Na dan 31. decembar 2022. godine ova sredstva ukupno iznose 207.654 hiljada KM (2021: 8.805 hiljada KM).

36. VANBILANSNI DEPOZITI (NASTAVAK)

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glase na Centralnu banku. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i njenog Asset Managera. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u

U skladu sa potpisanim sporazumima između BiH i MMF-a, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Obavljajući funkciju fiskalnog agenta u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i Zakonom o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine, Centralna banka ni na koji način nije obavezna plaćati bilo koji dug BiH niti joj se može pripisati plaćanje takvog duga niti se njene devizne rezerve na bilo koji način mogu smatrati garancijom za plaćanje takvog duga. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njenim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obaveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvještaju o finansijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdatih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkup obaveza, a koji su evidentirani u vanbilansnoj evidenciji.

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominovana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži specijalna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim rezervama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji koristi MMF za račune i administrativne isplate u KM na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovi računi su dio obaveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Kvota je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominovana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alokaciji SDR-a, koja su obračunska jedinica MMFa.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo finansija i trezora BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alokacija SDR-a je također kamatonosna. Ministarstvo finansija i trezora BiH plaća kamatu na alokaciju specijalnih prava vučenja.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. april), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem kursu SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.

37. ČLANSTVO BIH U MMF-u (NASTAVAK)

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, kako je prikazano narednom tabelom:

U hiljadama KM

	31. decembar 2022.	31. decembar 2021.
Kvota	649.867	641.864
Specijalna prava vučenja u MMF-u	149	1.881
UKUPNO IMOVINA	650.016	643.745
MMF-ov račun br. 1	1.625	1.605
MMF-ov račun br. 2	643	637
Vrijednosni papiri	1.543.253	1.562.617
Alokacija SDR	1.017.117	1.004.591
Obračunata kamata na alokaciju SDR	4.669	92
Računi plativih troškova	5.610	1.627
UKUPNO OBAVEZE	2.572.917	2.571.169
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	1.922.901	1.927.424

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 hiljada SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

38. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sisteme preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sistemi međubankarskog kliringa i poravnanja su od januara 2001. godine organizovani kroz dva platna sistema čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sistem bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sistem („ŽK“).

BPRV sistem je sistem preko kojeg se vrši poravnanje platnih naloga u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje učesnici imaju otvorene kod Centralne banke. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sistem se izvršavaju transakcije iznad 10 hiljada KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sistem je sistem međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 hiljada KM. Poravnanje neto pozicija učesnika ŽK sistema se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih lica koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Učesnici u sistemu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su učesnici u sistemu BPRV, kao i Centralna banka. Sistem je usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih naloga svih učesnika ŽK sistema izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog učesnika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja učesnika za svaki klirinški ciklus.

38. DOMAĆI PLATNI SISTEM I SISTEM ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)

Kreditni rizik

Svaki učesnik platnih sistema je dužan imati obezbijedena sredstva na računu za poravnanje prije poravnanja platnih naloga u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definisano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati učesnike BPRV i ŽK sistema s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sistemu na bilo koji način.

Operativni rizik

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcionisanja platnih sistema, izdata su Operativna pravila za BPRV i ŽK sisteme, kao prateće Odluke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcionisanje sistema.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Sistemi i mreže funkcionišu u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definisala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcionisanju platnog sistema i sistema za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definisala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sistemu i sistemu za poravnanje.
- **Rezervni sistem na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sisteme, na kojoj postoje redundantni sistemi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sistem na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sistem na lokaciji Glavne banke u Banjoj Luci.

Nadgledanje i razvoj platnih sistema

Centralna banka je u 2022. godini usvojila akte za nadgledanje funkcionisanja platnih sistema. Centralna banka funkcijom nadgledanja platnih sistema vrši aktivnosti monitoringa platnih sistema, te procjenu usklađenosti funkcionisanja platnih sistema u odnosu na principe za funkcionisanje platnih sistema koje primjenjuje Centralna banka, kao i propise drugih relevantnih međunarodnih institucija kojima se uređuju zahtjevi za nadgledanje platnih sistema. Centralna banka primjenjuje principe i odgovornosti definisane „Principima za infrastrukturu finansijskog tržišta“ koje je donio Odbor za platni sistem i sistem poravnanja BIS-a (CPSS) i Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire (IOSCO). Aktivnostima procjene usklađenosti platnih sistema, te monitoringom sistema se podstiče sigurnost i efikasnost funkcionisanja platnih sistema i nesmetano obavljanje međubankarskog platnog prometa u BiH, te na taj način Centralna banka direktno potpomaže održavanje finansijske stabilnosti u BiH.

Također, Centralna banka kroz razvojnu funkciju platnih sistema aktivno učestvuje u pripremnim i fazama implementacije koje se odnose na inovacije u platnim sistemima i analizira njihov uticaj na ekonomiju BiH, te uticaj na ciljeve javne politike sigurnih i efikasnih platnih sistema.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Napomene uz finansijske izvještaje za godinu koja je završila 31. decembra 2022.***39. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA**

Predsjedništvo BiH nije izvršilo imenovanje novog saziva Upravnog vijeća Centralne banke do datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja.

Od 1. januara 2023. godine Centralna banka na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti obračunava i isplaćuje naknadu domaćim bankama po stopi od 25 baznih poena, a na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti sa valutnom klauzulom obračunava i isplaćuje naknadu domaćim bankama po stopi od 10 baznih poena. Na sredstva iznad obavezne rezerve naknada se ne obračunava.

Ova promjena je izvršena s ciljem usklađivanja sa politikom ECB-a i ublažavanja uticaja rasta kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponovanja kod ECB-a na poslovanje banaka u BiH.

Osim gore navedenog, u periodu između 31. decembra 2022. godine i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Statističke tabele

SPISAK TABELA

T01: Glavni ekonomski indikatori	151
T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)	152
T03: Indeks industrijske proizvodnje	153
T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)	154
T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije.	155
T06: Monetarni agregati	156
T07: Monetarni pregled	157
T08: Bilans stanja CBBiH	159
T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH	160
T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu	162
T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima.	163
T12: Kamatne stope na depozite stanovništva	164
T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća	165
T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka	166
T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka	167
T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka	168
T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka	169
T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka	170
T19: Kupovina i prodaja KM.	171
T20: Prosječne obavezne rezerve	172
T21: Transakcije u platnom prometu.	173
T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine	174
T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)	175
T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade	176
T25: Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastriški dug)	177
T26: Devizne rezerve CBBiH	178
T27: BiH izvoz po zemljama destinacije	179
T28: BiH uvoz po zemljama porijekla	180
T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM	181
T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade	182
T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda	183
T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora	184
T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti	185
T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora	186
T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM	187

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH ²⁾											
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7
Budžet sektora opšte vlade³⁾											
Prihodi	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,1	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	-
Saldo	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,2	-
Novac i kredit											
Novac u širem smislu (M2)	56,9	60,1	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,6	70,3
Kreditni nevladinim sektorima	56,1	56,5	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,9	44,3
Platni bilans											
Bruto devizne rezerve											
U milionima KM	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066
U milionima USD	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,9
Saldo tekućeg računa											
U milionima KM	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045
U milionima USD	-1.488	-967	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-655	-558	-1.099
U procentima BDP-a	-8,6	-5,3	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-3,2	-2,4	-4,3
Saldo robne razmjene											
U milionima KM	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095
U milionima USD	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.427
U procentima BDP-a	-29,7	-26,5	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-21,3
Vanjski dug sektora vlade**											
U milionima KM	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.257
U milionima USD	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.657	5.479	5.468	5.048
U procentima BDP-a	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,1	25,5	25,0	19,6
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾											
U milionima KM	413	685	761	581	723	983	955	794	741	773	802
U milionima USD	271	465	516	330	409	567	576	454	432	467	431
U procentima izvoza robe i usluga	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,3	4,7	3,7

Napomena:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2021., februar 2023.

*BDP za 2022. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

5) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	26.223	26.779	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.727	39.107	47.309
Nominalni BDP (u milionima USD)	17.221	18.173	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.646	25.433
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.420	7.584	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.753
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.873	5.147	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.393
Godišnji rast realnog BDP (u%)	-0,8	2,4	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.534	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.440
Prosječni godišnji kurs KM/USD	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2021., februar 2023. Podatak o prosječnom godišnjem kursu KM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2022. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2022. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem septembra 2022. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	96,3	95,8	96,1
2013.	12.	107,8	104,7	107,0	105,3	104,1	105,2
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2022.	01.	103,2	102,7	102,7	103,2	102,7	102,7
	02.	103,4	98,1	101,3	103,3	100,2	102,0
	03.	106,3	107,9	106,4	104,4	103,0	103,5
	04.	103,5	110,0	104,9	104,1	104,8	103,9
	05.	108,1	110,3	108,2	104,9	105,9	104,7
	06.	100,5	101,6	100,4	104,1	105,1	104,0
	07.	98,2	99,5	98,1	103,3	104,3	103,1
	08.	101,6	103,7	101,7	103,1	104,2	102,9
	09.	99,4	98,3	98,5	102,6	103,6	102,4
	10.	94,4	102,3	96,4	101,7	103,4	101,8
	11.	99,3	97,0	98,3	101,5	102,8	101,5
	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
2012.	12.	...	101,8	102,1
2013.	12.	...	98,8	99,9
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2022.	01.	101,0	107,0	107,0
	02.	101,5	108,1	107,5
	03.	102,8	110,2	108,4
	04.	102,4	113,2	109,6
	05.	101,1	114,4	110,6
	06.	101,4	115,8	111,5
	07.	100,7	116,7	112,2
	08.	100,2	116,7	112,8
	09.	101,2	117,3	113,3
	10.	102,1	117,4	113,7
	11.	100,2	116,3	114,0
	12.	99,4	114,7	114,0

Izvor:

Agencija za statistiku BiH od 2006, a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na nivou BiH i izračunat je kao ponderisani prosjek mjesečnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja učešće entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.338	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2022.	01.	1.614	1.591	1.525	1.605	1.045	1.042	990	1.043	426	431	385
	02.	1.614	1.647	1.532	1.622	1.046	1.091	994	1.059	426	431	384
	03.	1.694	1.642	1.551	1.674	1.096	1.091	1.007	1.092	429	431	384
	04.	1.667	1.649	1.559	1.658	1.080	1.094	1.011	1.083	459	432	395
	05.	1.714	1.667	1.576	1.696	1.110	1.105	1.023	1.106	459	475	418
	06.	1.723	1.749	1.586	1.728	1.115	1.157	1.031	1.126	475	475	423
	07.	1.735	1.753	1.673	1.739	1.122	1.160	1.096	1.134	474	475	423
	08.	1.761	1.762	1.615	1.757	1.138	1.166	1.067	1.145	474	475	424
	09.	1.766	1.798	1.620	1.773	1.140	1.189	1.080	1.154	474	475	424
	10.	1.766	1.815	1.657	1.779	1.139	1.198	1.104	1.156	473	475	424
	11.	1.800	1.835	1.649	1.807	1.161	1.211	1.100	1.175	483	475	429
	12.	1.831	1.843	1.661	1.831	1.180	1.217	1.111	1.190	483	475	428

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2022.	01.	6.934,0	7.332,4	319,3	5.481,5	12.385,1	3.116,4	3.454,2	7.172,5	14.585,7	17.866,6	13.743,1	31.609,7
	02.	7.062,7	7.103,0	317,8	5.678,1	12.238,7	3.042,3	3.401,9	7.107,6	14.483,5	17.916,8	13.551,7	31.468,5
	03.	7.333,7	6.496,1	327,4	5.855,3	11.970,2	2.872,3	3.344,2	6.881,7	14.157,2	17.825,4	13.098,3	30.923,7
	04.	7.295,2	6.591,7	345,3	5.938,2	12.059,1	2.936,3	3.228,0	6.885,0	14.232,1	17.997,3	13.049,3	31.046,6
	05.	7.270,0	6.594,8	355,0	5.854,6	12.363,9	2.857,4	3.320,8	6.965,5	14.219,8	18.218,5	13.143,8	31.362,3
	06.	7.222,0	6.828,7	317,4	5.855,3	12.552,3	2.907,4	3.201,8	6.992,5	14.368,1	18.407,7	13.101,8	31.509,4
	07.	7.397,4	6.897,0	334,5	6.070,9	12.722,1	2.938,5	3.276,7	7.029,4	14.628,8	18.793,0	13.244,6	32.037,5
	08.	7.455,2	7.167,2	333,2	6.063,6	13.183,7	2.922,7	3.384,0	6.995,2	14.955,6	19.247,3	13.301,8	32.549,1
	09.	7.444,2	7.272,0	296,5	6.081,0	13.342,3	2.897,7	3.456,7	6.938,4	15.012,7	19.423,3	13.292,8	32.716,2
	10.	7.435,2	6.988,8	311,5	6.025,5	13.306,3	2.948,7	3.620,2	6.912,5	14.735,5	19.331,8	13.481,4	32.813,1
	11.	7.349,3	6.930,4	291,0	5.957,1	13.437,2	2.923,9	3.603,8	6.899,9	14.570,7	19.394,3	13.427,5	32.821,8
	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

		AKTIVA											
		Neto strana aktiva				Potraživanja od domaćih sektora							
Godina	Mjesec	Strana aktiva	Strana pasiva	5 = 3+4	Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i opština	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	12 = 6+...+11	Ukupno	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2	
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2022.	01.	21.119,7	-1.859,7	19.260,0	-770,8	571,0	528,4	8731,5	160,2	10.439,3	19.659,8	38.919,8	
	02.	20.849,0	-1.851,6	18.997,4	-763,2	566,4	535,2	8.818,1	160,0	10.481,7	19.798,3	38.795,7	
	03.	20.159,7	-1.853,4	18.306,3	-766,5	552,7	526,6	8.961,7	161,4	10.564,4	20.000,1	38.306,4	
	04.	20.060,9	-1.779,0	18.281,9	-759,7	545,2	528,3	9.070,9	165,3	10.636,1	20.186,0	38.467,9	
	05.	20.257,9	-1.799,0	18.458,9	-977,7	540,4	526,3	9.148,5	168,3	10.726,6	20.132,4	38.591,2	
	06.	20.201,4	-1.877,8	18.323,6	-914,7	538,5	508,8	9.223,4	177,1	10.810,9	20.344,0	38.667,6	
	07.	20.681,6	-1.826,8	18.854,8	-878,5	538,8	526,3	9.213,8	165,6	10.880,9	20.446,9	39.301,7	
	08.	21.047,7	-1.801,4	19.246,3	-867,3	583,0	551,8	9.161,1	163,9	10.903,0	20.495,5	39.741,8	
	09.	21.034,8	-1.763,2	19.271,6	-781,2	585,5	558,7	9.135,9	174,2	10.948,8	20.621,9	39.893,5	
	10.	21.267,4	-1.753,7	19.513,6	-827,1	583,9	596,0	9.165,9	169,0	10.988,8	20.676,4	40.190,1	
	11.	20.858,5	-1.822,5	19.036,1	-372,3	589,2	604,5	9.174,9	161,8	10.998,7	21.156,8	40.192,9	
	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)									
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti			Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2022.	01.	5.481,5	12.385,1	17.866,6	3.454,2	3.116,4	7.172,5	13.743,1	31.609,7	0,0	625,7	5.274,0	1.410,4	38.919,8
	02.	5.678,1	12.238,7	17.916,8	3.401,9	3.042,3	7.107,6	13.551,7	31.468,5	0,0	628,9	5.278,7	1.419,6	38.795,7
	03.	5.855,3	11.970,2	17.825,4	3.344,2	2.872,3	6.881,7	13.098,3	30.923,7	0,0	623,1	5.223,3	1.536,3	38.306,4
	04.	5.938,2	12.059,1	17.997,3	3.228,0	2.936,3	6.885,0	13.049,3	31.046,6	0,0	634,1	5.192,6	1.594,6	38.467,9
	05.	5.854,6	12.363,9	18.218,5	3.320,8	2.857,4	6.965,5	13.143,8	31.362,3	0,0	628,6	5.185,9	1.414,5	38.591,2
	06.	5.855,3	12.552,3	18.407,7	3.201,8	2.907,4	6.992,5	13.101,8	31.509,4	0,0	636,1	5.172,0	1.350,1	38.667,6
	07.	6.070,9	12.722,1	18.793,0	3.276,7	2.938,5	7.029,4	13.244,6	32.037,5	0,0	636,5	5.280,7	1.347,0	39.301,7
	08.	6.063,6	13.183,7	19.247,3	3.384,0	2.922,7	6.995,2	13.301,8	32.549,1	0,0	630,7	5.247,0	1.315,0	39.741,8
	09.	6.081,0	13.342,3	19.423,3	3.456,7	2.897,7	6.938,4	13.292,8	32.716,2	0,0	627,6	5.206,2	1.343,5	39.893,5
	10.	6.025,5	13.306,3	19.331,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	13.481,4	32.813,1	0,0	625,8	5.266,4	1.484,8	40.190,1
	11.	5.957,1	13.437,2	19.394,3	3.603,8	2.923,9	6.899,9	13.427,5	32.821,8	0,0	621,2	5.375,2	1.374,7	40.192,9
	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA									
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
					Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	3.040,6	13,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0	
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	3.475,3	15,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8	
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2022.	01.	16.470,3	1,5	16.471,8	6.934,0	7.332,4	319,3	14.585,7	2,6	1.129,5	817,2	-63,3	16.471,8	
	02.	16.368,0	1,9	16.369,9	7.062,7	7.103,0	317,8	14.483,5	2,7	1.135,9	810,0	-62,1	16.369,9	
	03.	15.983,2	3,2	15.986,4	7.333,7	6.496,1	327,4	14.157,2	3,0	1.149,0	738,9	-61,7	15.986,4	
	04.	15.982,9	1,7	15.984,6	7.295,2	6.591,7	345,3	14.232,1	2,9	1.122,7	689,5	-62,5	15.984,6	
	05.	15.997,7	2,1	15.999,8	7.270,0	6.594,8	355,0	14.219,8	2,5	1.187,5	650,8	-60,9	15.999,8	
	06.	15.925,3	2,4	15.927,7	7.222,0	6.828,7	317,4	14.368,1	2,4	993,0	624,2	-59,9	15.927,7	
	07.	16.293,7	1,8	16.295,5	7.397,4	6.897,0	334,5	14.628,8	2,8	1.053,9	669,9	-59,9	16.295,5	
	08.	16.548,4	2,1	16.550,5	7.455,2	7.167,2	333,2	14.955,6	2,5	1.052,8	598,6	-59,1	16.550,5	
	09.	16.546,9	2,4	16.549,2	7.444,2	7.272,0	296,5	15.012,7	2,5	1.055,0	538,7	-59,7	16.549,2	
	10.	16.287,6	1,7	16.289,3	7.435,2	6.988,8	311,5	14.735,5	2,5	1.075,6	535,6	-59,8	16.289,3	
	11.	15.934,6	2,0	15.936,6	7.349,3	6.930,4	291,0	14.570,7	2,4	871,3	554,3	-62,1	15.936,6	
	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	

Napomena:

Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA							
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2022.	01.	8.789,2	4.649,4	3.080,3	528,4	8.731,5	160,2	10.439,3	36.378,3
	02.	8.490,6	4.481,0	3.078,3	535,2	8.818,1	160,0	10.481,5	36.044,9
	03.	7.978,5	4.176,5	3.042,8	526,6	8.961,7	161,4	10.564,1	35.411,6
	04.	7.951,4	4.078,0	3.051,3	528,3	9.070,9	165,3	10.636,0	35.481,2
	05.	8.015,1	4.260,2	3.047,8	526,3	9.148,5	168,3	10.726,3	35.892,5
	06.	8.198,9	4.276,2	3.095,4	508,8	9.223,4	177,1	10.810,6	36.290,2
	07.	8.229,5	4.387,9	3.186,0	526,3	9.213,8	165,6	10.880,8	36.590,0
	08.	8.566,0	4.499,3	3.240,1	551,8	9.161,1	163,9	10.902,8	37.084,9
	09.	8.641,3	4.487,9	3.251,2	558,7	9.135,9	174,2	10.948,5	37.197,7
	10.	8.404,3	4.979,8	3.279,3	596,0	9.165,9	169,0	10.988,7	37.582,9
	11.	8.324,4	4.923,9	3.261,9	604,5	9.174,9	161,8	10.998,5	37.450,0
	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9

Napomena:

Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NB BiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od generalne vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Bilans stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored aktivnog podbilansa i podatke pasivnog podbilansa. Pasivni podbilans sadrži obaveze po stranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. Ove obaveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnom bilansu preduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA										
		Depoziti centralne vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2022.	01.	2.150,7	12.065,8	3.454,2	3.116,4	7.172,5	0,0	625,7	1.857,1	4.456,8	1.479,2	36.378,3
	02.	2.139,3	11.920,9	3.401,9	3.042,3	7.107,6	0,0	628,9	1.849,0	4.468,7	1.486,3	36.044,9
	03.	2.107,8	11.642,8	3.344,2	2.872,3	6.881,7	0,0	623,1	1.850,4	4.484,4	1.604,8	35.411,6
	04.	2.143,2	11.713,8	3.228,0	2.936,3	6.885,0	0,0	634,1	1.776,2	4.503,1	1.661,4	35.481,2
	05.	2.297,7	12.008,9	3.320,8	2.857,4	6.965,5	0,0	628,6	1.796,5	4.535,1	1.482,0	35.892,5
	06.	2.478,7	12.234,9	3.201,8	2.907,4	6.992,5	0,0	636,1	1.875,4	4.547,8	1.415,5	36.290,2
	07.	2.471,9	12.387,6	3.276,7	2.938,5	7.029,4	0,0	636,5	1.824,1	4.610,8	1.414,6	36.590,0
	08.	2.471,5	12.850,5	3.384,0	2.922,7	6.995,2	0,0	630,7	1.798,8	4.648,4	1.383,1	37.084,9
	09.	2.392,0	13.045,8	3.456,7	2.897,7	6.938,4	0,0	627,6	1.760,6	4.667,5	1.411,4	37.197,7
	10.	2.447,0	12.994,8	3.620,2	2.948,7	6.912,5	0,0	625,8	1.751,2	4.730,8	1.552,0	37.582,9
	11.	2.173,8	13.146,2	3.603,8	2.923,9	6.899,9	0,0	621,2	1.820,0	4.820,9	1.440,4	37.450,0
	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9

Napomena:

Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opšte i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) takođe obuhvataju i ograničene depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Stanovništvo														Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		
		Kamatne stope na kredite u KM						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										
		Stambeni krediti				Ostali krediti		Stambeni krediti				Ostali krediti		Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		
Godina	Period	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Ponderisani mjesečni prosjeci																		
2016.	12.	4,921	5,708	4,456	5,397	6,986	6,214	5,156	5,981	5,330	5,277	7,584	6,714	6,450	12,346	14,688	11,680	
2017.	12.	3,844	3,319	...	...	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	4,668	11,191	
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880	
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467	
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815	
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157	
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119	
2022.	01.	3,133	...	3,198	3,320	5,077	5,257	3,124	...	3,960	3,819	5,471	5,113	5,602	11,840	13,933	9,088	
	02.	2,958	...	3,087	3,670	5,287	5,164	3,206	...	3,837	3,445	5,332	5,192	5,566	11,815	13,947	8,822	
	03.	2,924	3,112	3,018	3,066	5,124	5,120	3,519	...	3,891	3,523	5,125	4,987	5,415	11,857	13,989	8,959	
	04.	3,001	2,841	3,078	2,956	5,201	5,177	3,275	...	3,816	3,453	5,101	5,202	5,205	11,850	13,987	8,932	
	05.	2,935	3,204	3,111	3,607	5,254	5,026	3,515	...	3,542	3,794	5,112	4,560	5,093	11,855	13,957	8,913	
	06.	3,090	3,676	3,150	3,658	5,812	5,094	3,686	...	3,404	3,518	5,004	4,203	5,031	11,873	13,978	8,817	
	07.	3,306	3,981	3,252	3,548	5,500	5,109	3,541	...	3,548	3,777	4,911	4,420	5,248	11,864	13,952	8,736	
	08.	3,221	3,863	3,208	3,777	5,674	5,333	3,845	...	3,693	3,599	4,868	4,722	5,292	11,842	13,945	8,672	
	09.	3,429	3,414	3,339	3,535	5,229	5,499	4,188	...	4,033	3,621	5,113	4,927	5,171	12,692	13,992	8,548	
	10.	3,476	3,362	3,323	3,573	5,575	5,498	3,945	...	3,506	3,675	5,192	4,739	5,188	12,721	14,005	8,464	
	11.	3,696	3,457	3,320	3,778	5,656	5,517	4,237	...	3,924	3,551	5,604	4,651	5,252	12,619	14,708	8,314	
	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119	
Iznosi kredita (novi poslovi)																- u hiljadama KM -		
2016.	12.	2.046	424	1.118	1.825	55.519	23.435	10.141	961	1.275	5.159	70.540	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127	
2017.	12.	1.416	445	...	...	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786	
2018.	12.	2.597	...	...	...	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	85.550	55.624	
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	79.533	55.217	
2020.	12.	3.468	...	...	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	112.952	48.920	
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693	
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	114.669	37.830	
2022.	01.	5.382	...	4.247	968	34.615	24.012	14.323	...	1.525	4.067	39.197	1.796	5.338	546.185	101.205	38.198	
	02.	7.833	...	4.028	1.652	54.559	40.705	14.997	...	2.929	4.519	60.143	2.817	9.394	541.897	100.158	39.386	
	03.	9.543	623	6.917	2.346	76.398	43.913	17.363	...	2.711	6.499	50.201	8.607	11.049	548.317	97.910	38.093	
	04.	7.486	1.805	8.121	3.739	79.785	43.770	17.036	...	3.897	6.435	32.847	3.003	7.362	537.065	98.692	37.771	
	05.	6.479	697	10.586	4.669	80.708	43.100	14.572	...	3.297	5.930	31.308	2.440	7.013	554.003	100.484	37.594	
	06.	6.815	1.998	9.442	5.002	67.525	50.101	15.203	...	2.811	8.569	43.107	2.265	2.274	535.406	108.554	38.009	
	07.	4.400	1.577	6.396	5.630	35.827	43.127	11.042	...	4.370	11.248	31.397	5.923	10.916	536.375	107.554	38.264	
	08.	3.070	1.819	7.502	4.488	36.089	47.793	11.415	...	4.647	7.795	34.210	1.920	8.581	540.514	107.898	38.477	
	09.	3.795	759	6.148	10.058	32.222	49.497	13.941	...	4.166	10.768	28.034	1.834	10.607	690.121	107.022	38.339	
	10.	3.176	1.139	6.897	4.048	19.207	46.993	8.398	...	6.956	9.033	32.915	3.791	9.538	705.964	107.722	37.966	
	11.	2.180	561	7.361	5.992	13.027	46.684	8.937	...	6.641	9.665	25.311	3.689	7.629	668.672	114.597	37.688	
	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	114.669	37.830	

Napomena:

*Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Nefinansijska preduzeća												
Godina	Period	Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom						Revolving krediti i prekoračenja*		
		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR		Preko iznosa 1 mil EUR		Kamatne stope na kredite u KM
		Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenljiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Ponderisani mjesečni prosjeci														
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
2022.	01.	3,648	4,074	2,939	2,627	4,084	3,619	3,002	3,760	3,167	...	3,873	2,844	3,166
	02.	3,630	4,056	2,936	3,145	4,177	3,434	...	3,408	2,730	3,512	...	2,808	3,223
	03.	3,419	4,073	2,892	2,925	4,444	3,586	3,337	3,747	...	3,317	3,984	2,811	3,140
	04.	3,624	3,969	2,773	2,431	4,135	3,608	3,479	3,991	2,826	...	...	2,775	3,187
	05.	3,683	4,072	2,871	2,542	4,129	3,861	3,392	3,462	...	4,079	3,101	2,768	3,177
	06.	3,632	4,192	2,999	3,167	4,344	3,371	4,063	3,684	2,573	3,451	...	2,786	3,051
	07.	3,764	4,029	2,864	3,417	4,114	3,277	...	3,689	...	4,168	3,019	2,755	3,130
	08.	3,952	3,900	3,330	3,057	4,000	3,652	3,418	3,613	...	...	3,917	2,810	2,986
	09.	3,698	3,850	3,475	3,558	4,944	3,850	...	3,955	...	...	...	2,854	3,163
	10.	4,106	4,186	3,543	3,660	4,861	4,254	...	4,274	3,485	...	4,405	2,839	3,183
	11.	4,176	4,441	3,489	3,300	4,723	4,548	...	4,309	4,406	...	...	2,788	3,055
	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210
Iznosi kredita (novi poslovi)														
														- u hiljadama KM -
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344
2022.	01.	34.801	12.810	48.525	35.615	6.968	2.607	813	17.532	4.560	...	17.200	2.760.507	192.552
	02.	40.299	17.582	53.592	38.088	9.681	10.056	...	10.199	3.602	3.084	...	2.860.842	184.099
	03.	76.102	26.606	73.577	35.179	6.682	8.031	2.300	17.488	...	2.426	12.494	2.928.390	191.319
	04.	64.682	25.916	66.300	50.298	9.241	6.919	2.200	19.080	9.696	...	...	2.966.638	183.092
	05.	61.992	22.702	50.358	50.180	5.740	4.216	1.404	14.052	...	4.741	31.190	2.986.833	177.777
	06.	46.291	15.642	49.016	20.372	6.303	3.669	6.577	15.201	7.974	4.683	...	2.757.801	118.804
	07.	31.162	19.448	47.516	23.900	5.883	3.759	...	13.163	...	4.807	43.000	2.760.526	121.059
	08.	27.618	16.247	36.006	37.930	10.392	2.570	306	10.053	...	...	37.000	2.783.590	125.967
	09.	40.414	13.352	39.359	38.351	4.256	3.420	...	6.159	...	...	...	2.626.745	110.472
	10.	30.694	18.551	49.271	60.220	2.372	4.360	...	10.482	2.637	...	34.206	2.600.379	111.629
	11.	31.937	18.337	26.115	37.220	4.333	3.580	...	11.300	7.758	...	...	2.444.856	98.093
	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	...	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344

Napomena:

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Stanovništvo									
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem					
Godina	Period	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderisani mjesečni prosjeci											
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2022.	01.	0,149	0,415	0,650	0,045	0,154	0,916	0,933	0,054	0,127	0,031
	02.	0,161	0,343	0,661	0,035	0,215	0,906	1,054	0,053	0,190	0,031
	03.	0,160	0,375	0,729	0,045	0,196	0,796	1,370	0,052	0,203	0,031
	04.	0,222	0,455	0,670	0,046	0,175	0,859	1,000	0,052	0,172	0,031
	05.	0,137	0,628	0,765	0,046	0,184	0,941	1,135	0,052	0,279	0,031
	06.	0,197	0,552	0,835	0,046	0,214	0,737	1,204	0,055	0,133	0,031
	07.	0,252	0,826	0,785	0,035	0,406	0,954	1,263	0,053	0,172	0,031
	08.	0,200	0,901	0,986	0,047	0,292	1,032	1,470	0,046	0,281	0,024
	09.	0,441	0,867	1,129	0,047	0,433	1,171	1,524	0,045	0,292	0,023
	10.	0,445	0,986	1,426	0,047	0,450	1,242	1,544	0,044	0,311	0,023
	11.	0,452	1,074	1,256	0,047	0,307	1,455	1,379	0,044	0,233	0,023
	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -	
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2022.	01.	4.688	11.448	15.192	6.296.600	11.062	34.106	25.062	2.167.145	3.963	447.844
	02.	4.522	9.455	8.937	6.176.989	9.542	28.190	25.893	2.149.503	2.824	432.624
	03.	9.612	6.974	12.805	5.850.702	25.653	33.125	32.502	2.062.502	3.832	411.826
	04.	10.970	8.043	14.407	5.929.910	23.158	25.791	20.642	2.092.672	857	417.447
	05.	8.445	6.679	11.122	5.991.487	13.573	27.185	22.235	2.105.434	1.432	406.944
	06.	12.860	4.004	14.675	6.108.476	20.002	26.777	34.802	2.111.892	938	416.500
	07.	9.886	8.991	10.097	6.338.007	17.467	26.960	26.176	2.245.059	1.776	431.907
	08.	12.484	8.222	11.381	6.586.937	22.664	30.516	30.318	2.566.482	1.308	562.877
	09.	10.218	8.029	14.310	6.706.861	23.216	33.402	41.766	2.627.652	1.802	567.888
	10.	7.138	9.186	36.302	6.715.813	10.719	35.647	41.597	2.667.930	1.830	562.128
	11.	8.362	21.634	16.108	6.567.582	13.640	40.993	41.040	2.656.170	1.113	540.130
	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća

- u procentima, na godišnjem nivou -

Godina	Period	Nefinansijska preduzeća								
		Depoziti u KM i s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti
		S dogovorenim dospijanjem				S dogovorenim dospijanjem				
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Ponderisani mjesečni prosjeci										
2016.	12.	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	...	...	0,019	0,033
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2022.	01.	0,367	0,200	...	0,018	0,148	0,875	1,092	0,006	0,049
	02.	0,207	0,208	0,696	0,014	...	0,375	...	0,017	0,049
	03.	0,166	0,257	0,593	0,014	0,027	0,953	1,288	0,006	0,034
	04.	0,137	0,236	0,519	0,016	0,384	0,370	0,935	0,007	0,034
	05.	0,169	0,332	0,523	0,015	0,095	0,559	...	0,006	0,028
	06.	0,102	0,247	1,032	0,016	0,130	0,612	0,876	0,007	0,026
	07.	0,437	0,357	0,534	0,017	0,370	0,567	0,856	0,006	0,034
	08.	0,225	0,176	0,734	0,021	0,309	...	...	0,006	0,029
	09.	0,528	0,541	0,824	0,026	0,322	...	1,682	0,006	0,057
	10.	0,434	0,643	1,535	0,025	0,457	0,983	1,554	0,006	0,037
	11.	0,517	0,729	1,066	0,047	0,461	1,111	1,755	0,005	0,032
	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -
2016.	12.	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	...	...	677.882	89.421
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2022.	01.	38.869	852	...	4.734.148	18.203	18.960	5.171	1.287.822	102.118
	02.	33.982	4.312	4.050	4.617.554	...	49.934	...	1.221.880	95.687
	03.	40.220	6.160	41.303	4.570.131	1.089	35.244	9.478	1.256.150	130.871
	04.	14.217	1.349	28.915	4.600.766	26.024	58.211	27.474	1.142.376	103.910
	05.	19.811	3.857	2.287	4.607.404	10.333	21.524	...	1.223.734	128.051
	06.	34.718	12.675	14.300	4.679.023	6.366	61.924	3.847	1.197.575	141.562
	07.	22.668	10.401	12.854	4.562.515	10.609	21.551	28.875	1.271.081	116.285
	08.	14.904	1.809	1.940	4.955.012	15.553	...	...	1.318.728	144.293
	09.	10.398	8.297	17.112	5.032.372	8.746	...	3.577	1.360.109	159.247
	10.	15.521	2.683	4.622	4.908.107	30.496	3.763	11.736	1.379.443	272.390
	11.	31.569	6.232	1.161	4.700.971	35.560	10.021	11.938	1.338.011	248.344
	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijanjem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju perioda, u milionima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2022.	01.	16.862,0	11.067,5	27.929,6	4.336,9	16.597,7	20.934,6
	02.	16.686,6	10.895,4	27.582,0	4.412,8	16.641,0	21.053,7
	03.	16.334,6	10.484,3	26.818,9	4.539,6	16.709,8	21.249,3
	04.	16.365,7	10.510,7	26.876,4	4.579,9	16.833,8	21.413,7
	05.	16.907,9	10.512,5	27.420,4	4.600,9	16.970,4	21.571,3
	06.	17.149,2	10.636,2	27.785,4	4.641,4	17.074,3	21.715,6
	07.	17.408,3	10.650,7	28.059,0	4.623,7	17.139,7	21.763,4
	08.	17.930,3	10.648,5	28.578,8	4.562,7	17.244,7	21.807,3
	09.	18.100,4	10.585,2	28.685,6	4.578,6	17.269,6	21.848,2
	10.	18.210,2	10.667,9	28.878,1	4.646,5	17.294,8	21.941,3
	11.	18.126,5	10.606,0	28.732,5	4.639,6	17.327,0	21.966,7
	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2022.	01.	110,7	1.102,7	1.074,9	616,8	128,6	370,5	1.087,3	4.886,0	456,5	6.994,7	33,2	16.862,0
	02.	123,3	1.105,7	1.122,2	639,1	134,8	407,6	1.111,5	4.646,1	455,0	6.912,4	29,0	16.686,6
	03.	109,6	1.095,1	1.170,4	644,7	142,8	374,6	1.292,6	4.503,3	425,8	6.540,3	35,3	16.334,6
	04.	140,7	1.132,5	1.234,6	628,9	150,6	415,3	1.205,4	4.358,6	447,6	6.611,5	39,8	16.365,7
	05.	97,4	1.335,4	1.291,4	664,1	145,3	448,1	1.159,4	4.620,5	468,7	6.641,6	35,9	16.907,9
	06.	123,0	1.438,4	1.454,6	651,2	151,0	444,6	1.030,3	4.604,4	469,3	6.750,2	32,1	17.149,2
	07.	129,8	1.476,0	1.471,8	654,7	138,2	430,7	992,1	4.724,8	478,4	6.886,0	25,8	17.408,3
	08.	123,5	1.435,2	1.513,3	698,3	137,1	441,9	1.047,7	5.024,2	484,0	6.990,6	34,4	17.930,3
	09.	133,6	1.338,0	1.528,5	727,2	126,3	456,7	1.065,0	5.087,2	497,9	7.109,6	30,3	18.100,4
	10.	131,1	1.330,2	1.493,3	732,0	133,8	456,9	1.026,4	5.266,4	489,2	7.120,0	30,8	18.210,2
	11.	122,7	1.093,4	1.467,6	717,6	160,4	564,5	1.024,7	5.242,4	479,6	7.219,3	34,3	18.126,5
	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada opština	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2022.	01.	78,5	666,7	53,5	25,6	33,4	776,3	762,0	784,4	90,2	7.756,4	40,5	11.067,5
	02.	74,9	648,0	42,9	25,6	22,7	752,8	786,8	809,2	89,9	7.600,5	42,1	10.895,4
	03.	70,5	639,1	64,8	25,9	20,6	745,7	718,2	799,7	102,1	7.247,3	50,4	10.484,3
	04.	64,1	606,8	71,6	32,3	18,5	760,5	842,0	787,4	100,0	7.177,7	49,9	10.510,7
	05.	25,6	644,7	72,1	32,4	19,3	733,9	910,7	808,0	98,9	7.129,1	37,9	10.512,5
	06.	60,3	644,5	78,9	46,3	31,6	722,8	992,6	796,2	101,4	7.120,9	40,8	10.636,2
	07.	39,8	623,4	79,3	47,4	19,6	752,3	1.023,6	834,3	100,0	7.090,5	40,4	10.650,7
	08.	29,0	681,9	79,0	46,2	19,8	736,7	979,9	808,3	108,6	7.118,1	41,0	10.648,5
	09.	48,6	682,7	73,2	46,3	17,8	754,8	916,5	790,8	105,0	7.109,0	40,5	10.585,2
	10.	60,9	728,2	94,0	47,6	17,8	750,8	938,4	757,4	108,1	7.122,6	42,1	10.667,9
	11.	45,3	717,8	95,1	48,3	19,1	750,2	947,8	775,3	107,8	7.059,0	40,1	10.606,0
	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Kredit vladama entiteta	Kredit vladama kantona	Kredit vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Kredit nefinansijskim javnim preduzećima	Kredit nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Kredit stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2022.	01.	0,2	55,5	1,3	15,0	4,4	47,5	102,4	3.300,0	9,0	801,0	0,7	4.336,9
	02.	0,0	53,5	1,7	9,1	4,4	43,6	103,8	3.395,8	9,1	790,9	0,8	4.412,8
	03.	0,0	41,1	1,6	8,3	4,6	43,1	100,5	3.526,2	9,2	804,5	0,5	4.539,6
	04.	0,0	39,0	0,5	8,2	4,4	43,5	99,1	3.577,8	10,7	795,9	0,8	4.579,9
	05.	0,0	28,7	0,9	8,9	4,7	41,7	93,1	3.601,6	11,4	809,3	0,5	4.600,9
	06.	0,0	34,4	1,0	2,8	4,7	49,2	82,1	3.649,1	11,0	806,5	0,6	4.641,4
	07.	0,0	34,7	2,1	5,9	5,0	31,9	98,3	3.619,1	12,3	813,6	0,8	4.623,7
	08.	0,0	31,2	2,1	8,6	4,7	29,6	113,6	3.549,3	12,9	810,1	0,6	4.562,7
	09.	0,0	44,5	2,5	9,8	4,7	40,8	113,9	3.540,8	12,9	808,0	0,6	4.578,6
	10.	0,0	49,7	2,4	11,8	5,3	34,8	157,4	3.545,6	14,3	824,3	0,9	4.646,5
	11.	0,0	49,0	1,6	12,9	4,8	28,2	167,1	3.545,4	11,3	818,7	0,6	4.639,6
	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka**- na kraju perioda, u milionima KM -**

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Kredit fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2022.	01.	14,0	351,3	181,4	355,2	187,2	100,4	404,1	5.395,3	10,5	9.598,0	0,3	16.597,7
	02.	13,6	346,8	180,4	356,7	184,6	103,1	410,1	5.385,8	10,0	9.649,6	0,2	16.641,0
	03.	13,2	343,2	177,4	353,4	181,8	103,5	404,8	5.400,3	10,0	9.721,9	0,2	16.709,8
	04.	12,7	341,7	175,3	349,9	179,1	101,3	407,0	5.457,4	9,8	9.799,4	0,2	16.833,8
	05.	12,2	350,3	174,2	345,2	176,0	104,3	411,3	5.511,6	10,1	9.875,0	0,3	16.970,4
	06.	11,7	341,0	170,1	353,4	173,1	106,9	404,9	5.539,3	10,5	9.963,1	0,2	17.074,3
	07.	11,3	338,4	166,8	352,7	170,2	111,4	406,0	5.555,5	11,2	10.015,9	0,4	17.139,7
	08.	10,8	344,8	200,1	360,9	167,3	113,1	417,1	5.571,2	11,3	10.047,6	0,4	17.244,7
	09.	10,3	334,4	208,7	355,6	164,4	113,3	418,8	5.557,2	10,9	10.095,6	0,4	17.269,6
	10.	9,8	326,2	205,4	355,9	164,1	112,7	412,6	5.583,0	11,1	10.113,6	0,4	17.294,8
	11.	9,3	322,9	204,4	361,6	158,6	113,4	414,7	5.594,2	10,8	10.136,7	0,5	17.327,0
	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih nivoa vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) prikazana su u tabeli kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu, jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 188.

T19: Kupovina i prodaja KM					- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2022.	01.	382.250	239.410	142.840	15.158.733
	02.	438.525	536.952	-98.427	15.060.306
	03.	521.538	823.701	-302.163	14.758.143
	04.	488.502	440.565	47.937	14.806.080
	05.	464.757	405.895	58.862	14.864.942
	06.	489.905	381.593	108.312	14.973.255
	07.	663.166	344.861	318.305	15.291.560
	08.	653.051	328.609	324.441	15.616.001
	09.	569.116	500.353	68.763	15.684.764
	10.	311.318	578.907	-267.589	15.417.174
	11.	331.428	687.726	-356.299	15.060.876
	12.	977.721	807.115	170.606	15.231.481

T20: Prosječne obavezne rezerve					- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2012.		14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.		15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2022.	01.	30.100.075	3.010.007	7.060.649	4.050.642
	02.	30.143.954	3.014.395	6.940.641	3.926.246
	03.	29.609.812	2.960.981	6.366.329	3.405.348
	04.	29.109.559	2.910.956	6.257.008	3.346.052
	05.	29.322.360	2.932.236	6.422.203	3.489.967
	06.	29.692.583	2.969.258	6.501.710	3.532.452
	07.	30.087.173	3.008.717	6.640.989	3.632.272
	08.	30.427.192	3.042.719	6.814.061	3.771.342
	09.	30.766.124	3.076.612	6.994.783	3.918.171
	10.	30.876.001	3.087.600	6.906.307	3.818.707
	11.	30.964.843	3.096.484	6.708.999	3.612.515
	12.	31.007.597	3.100.760	6.717.916	3.617.157

Napomena:

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjeno za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. avgusta 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70%, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope.

Od 1. februara 2011. g stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. jula 2010. godine stopa naknade na iznos obavezne rezerve je promjenjena i obračunava se na osnovu prosjeka kamatne stope koju je u istom periodu ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite, dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obavezne rezerve ostala nepromjenjena.

Od 1. maja 2009. god. stopa obavezne rezerve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. aprila 2009. god. stopa naknade se utvrđuje: na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obavezne rezerve po stopi 0.50%, - na iznos sredstava iznad obavezne rezerve po stopi koja se utvrđuje na osnovu prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. januara 2009. g stopa obavezne rezerve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospjeća preko jedne godine.

Od 11. oktobra 2008. god. stopa obavezne rezerve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. januara 2008. god. stopa obavezne rezerve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2022.	01.	105.442	7.826	3.477.059	1.497	3.582.501	9.323
	02.	103.247	8.347	3.783.940	1.637	3.887.187	9.984
	03.	123.389	11.005	4.200.734	1.895	4.324.123	12.900
	04.	117.636	10.067	4.001.217	1.844	4.118.853	11.911
	05.	115.633	9.702	4.028.949	1.822	4.144.582	11.524
	06.	120.602	11.390	4.169.267	1.920	4.289.869	13.309
	07.	117.997	10.138	4.030.150	1.864	4.148.147	12.002
	08.	122.447	10.701	4.103.403	1.955	4.225.850	12.656
	09.	123.831	10.914	4.080.703	1.972	4.204.534	12.887
	10.	121.221	10.303	4.051.520	1.926	4.172.741	12.229
	11.	123.773	10.695	4.014.902	1.958	4.138.675	12.653
	12.	140.762	12.280	4.322.411	2.167	4.463.173	14.446

T22: Platni bilans BiH															
- u milionima KM -															
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.
TEKUĆI RAČUN	-2.266	-1.425	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-1.125	-923	-2.045	-408	-664	-279	-694
Roba - saldo	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.095	-1.953	-2.456	-2.800	-2.887
Izvoz robe	6.067	6.645	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.133	3.789	4.264	4.064	4.016
Uvoz robe	13.846	13.743	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.228	5.741	6.720	6.864	6.903
Usluge - saldo	1.631	1.624	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.493	2.571	3.625	621	763	1.228	1.014
Izvoz usluga	2.416	2.391	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.447	3.775	5.318	935	1.168	1.815	1.401
Uvoz usluga	785	768	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.204	1.693	314	405	587	387
Primarni dohodak - saldo	205	357	224	195	41	-263	-195	-60	-194	-565	-344	-70	-149	-37	-87
Potražuje	874	864	955	929	929	969	1.026	1.197	882	1.016	1.215	236	288	336	355
Duguje	669	507	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.076	1.581	1.559	305	437	374	442
Sekundarni dohodak - saldo	3.676	3.694	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.240	4.769	994	1.179	1.331	1.266
Potražuje	3.954	3.973	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.697	5.268	1.115	1.314	1.453	1.386
Duguje	277	279	298	336	345	362	394	412	433	456	499	122	135	123	120
KAPITALNI RAČUN	334	337	442	364	300	342	305	384	361	353	330	70	74	99	87
Potražuje	334	337	442	364	300	342	311	386	369	353	334	71	75	100	88
Duguje	0	0	0	0	0	0	6	2	8	0	4	1	1	1	1
FINANSIJSKI RAČUN	-1.806	-909	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-864	-93	-1.220	-380	-444	76	-472
Direktne investicije	-506	-342	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-630	-899	-1.149	-206	-304	-233	-406
Neto finansijska aktiva	91	126	15	167	5	173	32	38	121	135	53	32	1	35	-15
Neto finansijska pasiva	597	468	799	675	555	890	992	777	751	1.034	1.203	238	306	268	391
Portfolio investicije	19	144	107	110	167	157	256	214	10	80	195	85	-105	66	150
Neto finansijska aktiva	-43	80	36	51	99	92	254	179	-20	347	195	86	-105	66	148
Neto finansijska pasiva	-62	-64	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-1	1	0	0	-2
Finansijski derivativi	0	0	0	-0	1	1	-5	-1	-0	1	-0	0	1	2	-3
Neto finansijska aktiva	0	0	0	-0	-0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-0	-0	-0	-3
Neto finansijska pasiva	0	0	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-0	-1	-2	-0
Ostale investicije	-1.391	-1.420	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.490	-1.970	-408	-10	-120	-484	205
Neto finansijska aktiva	-387	-238	-584	-417	-294	-690	286	-12	-217	-103	802	47	342	-154	567
Valuta i depoziti	-483	-339	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-265	-212	465	-36	244	-249	507
Zajmovi	-18	5	-23	-80	-74	-289	223	-90	-14	-32	117	43	41	15	19
Osiguranje i penzije	18	15	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	10	12	13	4
Trgovinski krediti i avansi	89	89	86	92	81	100	98	73	60	117	154	35	39	42	38
Ostala finansijska aktiva	8	-8	-59	12	-4	26	-6	10	-24	-12	27	-4	7	25	-0
Neto finansijska pasiva	1.004	1.182	878	950	1.070	783	1.491	987	1.273	1.867	1.211	57	462	330	361
Valuta i depoziti	-83	-119	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-89	-9	-68	21
Zajmovi	546	768	645	522	698	127	463	318	1.490	750	291	-102	166	141	85
Osiguranje i penzije	7	12	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-8	-2	-1	-3	-2
Trgovinski krediti i avansi	514	510	526	523	487	582	618	619	582	795	1.073	233	273	294	273
Ostala finansijska pasiva (uključujući i SDR)	21	10	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	0	18	34	-35	-16
Rezervna aktiva	73	709	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	-250	85	725	-418
Monetarno zlato	1	77	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	-28	0	0	-133
Valuta i depoziti	-2.051	-117	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-31	535	1.579	2.350
Vrijednosni papiri	2.079	792	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	-191	-449	-854	-2.633
Ostala rezervna aktiva	43	-43	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	0	-1	-0	-1
NETO GREŠKE I PROPUSTI	127	179	113	209	306	281	-12	-46	-101	477	495	-42	146	255	135

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platnog bilansa za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba/ pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)											- u milionima KM -			
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Q1 2022.	Q2 2022.	Q3 2022.	Q4 2022.
NETO POZICIJA	-15.178	-15.101	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-12.098	-11.918	-12.039	-12.415	-12.214	-12.304
AKTIVA	12.321	13.466	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.309	25.094	24.859	25.029	25.778	25.890
Direktne investicije	560	695	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.365	1.477	1.512	1.513	1.548	1.533
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	297	291	299	362	370	427	468	622	736	789	824	843	877	885
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	263	404	410	516	562	730	799	623	629	688	688	670	671	648
Portfolio investicije	466	532	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.604	1.499	1.565	1.710
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	23	23	31	33	39	44	41	39	38	82	82	82	82	82
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	444	509	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.522	1.417	1.483	1.628
Finansijski derivativi	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Ostale investicije	4.786	5.171	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.896	5.749	5.786	6.118	6.144	6.579
Ostali vlasnički kapital	29	47	48	52	48	52	54	53	61	54	53	53	53	53
Valuta i Depoziti	2.985	3.288	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.214	4.214	4.483	4.456	4.859
Zajmovi	329	334	311	232	158	176	249	210	196	207	245	287	302	320
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	61	58	110	88	87	92	89	94	105	108	111	109	109	109
Trgovinski krediti i avansi	1.177	1.181	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.129	1.124	1.139	1.154	1.173
Ostala potraživanja/obaveze	205	263	228	262	267	55	49	69	40	36	39	47	70	65
Rezervna aktiva	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	15.957	15.899	16.521	16.068
Valuta i depoziti	2.335	2.218	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	4.384	4.919	6.498	8.847
Vrijednosni papiri	3.877	4.592	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	11.269	10.682	9.730	7.061
Ostala rezervna aktiva	297	258	260	186	208	205	212	254	292	304	303	298	293	160
PASIVA	27.499	28.567	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	34.407	37.012	36.898	37.443	37.993	38.194
Direktne investicije	11.324	12.231	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.609	16.546	16.585	16.708	16.973	17.336
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	8.006	8.872	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	12.070	14.032	13.951	14.044	14.307	14.550
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.318	3.360	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	3.539	2.513	2.634	2.664	2.667	2.786
Portfolio investicije	703	544	474	349	299	240	246	207	178	417	391	419	426	425
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	123	127	118	56	79	93	98	99	110	108	109	109	109	108
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	580	417	355	293	220	147	148	107	69	308	282	309	317	317
Finansijski derivativi	0	0	0	0	2	0	0	1	2	0	0	2	4	0
Ostale investicije	15.472	15.792	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	18.617	20.050	19.921	20.315	20.589	20.433
Ostali vlasnički kapital	66	42	50	47	26	29	36	47	48	78	78	78	78	77
Valuta i Depoziti	2.053	1.934	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.642	1.633	1.566	1.582
Zajmovi	10.758	11.113	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	13.369	14.192	14.175	14.499	14.825	14.708
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	17	16	17	18	19	22	23	24	27	30	31	30	30	31
Trgovinski krediti i avansi	2.179	2.231	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.684	2.911	2.868	2.894	2.896	2.916
Ostale obaveze	32	105	76	68	65	73	102	88	101	104	118	154	119	102
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene finansijske obaveze)	367	352	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.009	1.027	1.075	1.017

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade							- hiljadama KM -		
Kreditor	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	648.016	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	679.957	122.334	802.291
Međunarodne i regionalne organizacije	549.724	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	530.228	98.349	628.577
Evropska investicijska banka	79.346	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	101.559	22.597	124.156
Evropska banka za obnovu i razvoj	112.893	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	111.050	11.773	122.823
Svjetska banka - IDA	104.563	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	185.082	15.630	200.712
Svjetska banka - IBRD1)	52.836	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	59.255	18.392	77.647
Razvojna banka Vijeća Evrope1)	4.740	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	6.945	1.404	8.349
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.113	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	6.872	770	7.642
MMF	179.498	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	39.907	24.445	64.352
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	11.735	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	19.558	3.339	22.897
Vlada i vladine agencije	98.293	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	149.729	23.985	173.714
Pariski klub1)	40.906	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	30.692	3.841	34.533
Saudijski fond za razvoj	7.818	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	6.762	2.300	9.062
Ostala bilateralna 2)	49.568	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	112.276	17.844	130.119
Privatni kreditori	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Londonski klub1)	75.090	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	0
Ukupno	723.106	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	679.957	122.334	802.291

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

1) Dug nastao prije 1992.

2) Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastriški dug)**-na kraju perioda, u milionima KM -**

Ukupan dug sektora generalne vlade (Mastriški dug)						
Godina	Dužnički vrijednosni papiri	Krediti	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne finansijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2012.	2.017,8	7.558,9	9.576,6	6.598,6	613,2	7.211,8
2013.	2.020,9	8.048,6	10.069,5	6.995,1	567,9	7.563,0
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.358,8	8.967,0	11.325,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.332,5	9.092,1	11.424,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.430,3	9.130,8	11.561,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.722,6	9.818,4	12.541,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.973,1	10.273,6	13.246,6	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.**	-	-	-	8.891,9	365,2	9.257,2

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidovanoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2020. i 2021. godinu su revidirani

**Podaci za 2022. godinu su privremeni

- Podaci nisu dostupni

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2022.	01.	300,3	4,8	471,4	4.198,6	0,0	11.467,4	16.442,5	16.439,9	15.715,2	724,7
	02.	319,3	2,2	440,6	4.025,1	0,0	11.553,1	16.340,1	16.337,5	15.619,3	718,2
	03.	301,3	2,1	457,0	3.926,1	0,0	11.268,7	15.955,3	15.952,3	15.306,2	646,2
	04.	309,6	5,2	453,0	4.254,5	0,0	10.932,7	15.955,1	15.952,2	15.354,8	597,4
	05.	294,6	1,6	452,6	4.647,1	0,0	10.574,1	15.969,9	15.967,3	15.407,3	560,0
	06.	296,7	1,6	452,6	4.465,2	0,0	10.681,4	15.897,5	15.895,1	15.361,1	534,0
	07.	297,3	8,0	455,7	5.452,4	0,0	10.052,5	16.265,9	16.263,1	15.682,8	580,4
	08.	292,8	1,3	475,7	5.243,8	0,0	10.507,0	16.520,6	16.518,0	16.008,4	509,6
	09.	291,5	1,4	476,1	6.019,9	0,0	9.730,2	16.519,1	16.516,5	16.067,7	448,8
	10.	155,1	11,6	480,3	7.326,2	0,0	8.286,5	16.259,7	16.257,3	15.811,1	446,2
	11.	159,6	0,1	482,8	7.686,6	0,0	7.577,7	15.906,8	15.904,4	15.442,0	462,4
	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2022.	01.	202.932	204.123	156.137	185.373	95.755	109.074	24.633	51.629	292.644	1.322.299
	02.	221.388	194.430	158.922	189.138	105.310	118.545	24.865	41.938	321.084	1.375.620
	03.	237.971	224.334	178.014	215.198	128.618	146.106	31.897	50.597	383.265	1.596.000
	04.	233.332	244.220	185.495	213.482	128.528	140.357	31.306	53.202	379.655	1.609.578
	05.	221.049	254.621	196.510	222.706	126.119	147.829	26.004	57.403	355.317	1.607.557
	06.	222.860	219.813	196.954	222.178	124.215	158.929	23.940	40.372	367.309	1.576.571
	07.	221.382	214.002	203.043	176.352	112.167	142.417	19.657	33.885	337.502	1.460.408
	08.	204.002	218.864	100.539	180.427	104.280	145.104	20.829	58.616	309.457	1.342.116
	09.	226.222	273.832	163.817	191.870	124.224	162.654	27.350	47.200	418.779	1.635.948
	10.	235.076	208.637	155.124	186.477	134.382	154.514	31.175	55.981	360.754	1.522.119
	11.	245.020	212.984	155.567	175.442	132.692	159.417	22.135	39.167	376.130	1.518.554
	12.	194.959	206.766	141.262	204.792	105.530	125.410	27.846	46.479	353.927	1.406.969

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.g).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje".

T28: BiH uvoz po zemljama porijekla												- u hiljadama KM -
Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Druge zemlje	Ukupno
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2022.	01.	173.385	187.991	160.979	146.152	154.540	71.109	57.203	100.176	60.878	600.723	1.713.135
	02.	232.016	224.556	228.775	179.214	166.259	85.423	62.580	128.277	79.394	686.868	2.073.362
	03.	265.613	290.343	302.350	235.261	188.069	106.368	53.284	148.915	93.167	831.396	2.514.767
	04.	249.976	283.032	260.778	214.958	164.583	97.317	48.875	165.625	91.913	793.825	2.370.882
	05.	243.291	312.576	266.939	234.998	186.041	93.514	54.833	141.287	87.557	805.655	2.426.692
	06.	250.729	318.877	280.914	261.035	196.371	103.467	56.611	160.894	91.361	882.407	2.602.668
	07.	255.437	353.235	237.625	269.702	197.554	98.391	60.809	118.631	85.906	797.449	2.474.738
	08.	236.764	254.900	268.715	280.892	203.959	77.730	52.667	138.696	70.641	765.401	2.350.365
	09.	270.424	333.286	285.379	303.870	240.733	103.272	69.104	141.229	93.977	809.376	2.650.649
	10.	283.686	356.414	272.166	259.905	213.623	95.333	27.862	144.955	82.793	790.712	2.527.449
	11.	261.982	303.470	249.403	248.115	215.016	87.615	35.092	143.369	88.439	848.612	2.481.113
	12.	269.587	321.918	243.548	210.646	200.759	93.555	79.178	143.092	77.244	811.101	2.450.627

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018. godine).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje"

T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU EUR 1	Hrvatska HRK 100	Češka R. CZK 1	Mađarska HUF 100	Japan JPY 100	Švicarska CHF 1	Turska TRY 1	V. Britanija GBP 1	SAD USD 1	Kina CNY 1	Srbija RSD 100
2012.		1,9558	26,0039	0,0778	0,6764	1,9098	1,6227	0,8455	2,4123	1,5227	...	1,7325
2013.		1,9558	25,8068	0,0753	0,6587	1,5129	1,5893	0,7759	2,3044	1,4736	0,2396	1,7297
2014.		1,9558	25,6194	0,0710	0,6337	1,3939	1,6103	0,6734	2,4263	1,4740	0,2393	1,6689
2015.		1,9558	25,6886	0,0717	0,6313	1,4565	1,8329	0,6502	2,6945	1,7626	0,2806	1,6199
2016.		1,9558	25,9604	0,0723	0,6280	1,6288	1,7944	0,5864	2,3964	1,7680	0,2662	1,5889
2017.		1,9558	26,2055	0,0743	0,6325	1,5469	1,7616	0,4762	2,2329	1,7355	0,2566	1,6113
2018.		1,9558	26,3655	0,0763	0,6137	1,5006	1,6938	0,3519	2,2110	1,6575	0,2506	1,6536
2019.		1,9558	26,3651	0,0762	0,6016	1,6031	1,7581	0,3079	2,2301	1,7472	0,2530	1,6594
2020.		1,9558	25,9468	0,0740	0,5576	1,6074	1,8274	0,2475	2,2013	1,7166	0,2487	1,6634
2021.		1,9558	25,9772	0,0763	0,5457	1,5066	1,8089	0,1913	2,2747	1,6539	0,2564	1,6635
2022.		1,9558	25,9570	0,0796	0,5015	1,4202	1,9482	0,1133	2,2949	1,8602	0,2765	1,6650
2022.	01.	1,9558	25,9960	0,0798	0,5440	1,5045	1,8822	0,1273	2,3411	1,7282	0,2719	1,6633
	02.	1,9558	25,9622	0,0801	0,5487	1,4960	1,8676	0,1265	2,3336	1,7239	0,2717	1,6633
	03.	1,9558	25,8362	0,0781	0,5185	1,5014	1,9108	0,1216	2,3411	1,7761	0,2800	1,6621
	04.	1,9558	25,8750	0,0801	0,5227	1,4333	1,9148	0,1225	2,3391	1,8022	0,2808	1,6613
	05.	1,9558	25,9515	0,0791	0,5094	1,4366	1,8911	0,1191	2,3028	1,8508	0,2766	1,6635
	06.	1,9558	25,9918	0,0791	0,4924	1,3842	1,9087	0,1087	2,2836	1,8487	0,2762	1,6655
	07.	1,9558	26,0088	0,0795	0,4851	1,4047	1,9793	0,1102	2,2998	1,9189	0,2851	1,6660
	08.	1,9558	26,0290	0,0796	0,4868	1,4293	2,0193	0,1070	2,3156	1,9293	0,2839	1,6666
	09.	1,9558	26,0007	0,0796	0,4857	1,3830	2,0264	0,1077	2,2400	1,9718	0,2815	1,6670
	10.	1,9558	25,9769	0,0797	0,4674	1,3554	2,0024	0,1073	2,2431	1,9942	0,2776	1,6672
	11.	1,9558	25,9329	0,0803	0,4813	1,3478	1,9861	0,1032	2,2506	1,9196	0,2676	1,6673
	12.	1,9558	25,9230	0,0806	0,4797	1,3699	1,9830	0,0991	2,2504	1,8483	0,2648	1,6672

T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

		Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2012.		1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.		1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.		1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2016.	Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
	Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
	Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
	Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

u milionima KM

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompensacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2012.		6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.		5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2016.	Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
	Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
	Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
	Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora**- u milionima KM -**

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	99,3	-3,9	178,6	33,6	78,3	-14,8	57,1	132,5	-23,2	60,3	139,0	736,7
2021.	96,1	-65,8	82,0	58,7	76,9	-94,6	70,7	79,5	210,8	147,0	310,0	971,2
Jan - Sep 2022.	165,4	69,4	71,4	59,3	85,7	-198,5	97,3	70,4	134,1	43,6	242,7	840,8

Napomena:

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti**- u milionima KM -**

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	27,9	-0,6	1,5	37,7	18,3	-29,3	30,2	98,3	34,0	4,6	156,2	40,5	317,3	736,7
2021.	11,3	9,3	-52,1	16,7	5,2	102,7	25,9	78,1	172,9	11,8	20,0	22,0	547,4	971,2
Jan - Sep 2022.	10,8	11,6	-177,8	n/a	10,8	129,5	3,2	133,0	69,8	8,4	232,3	6,0	403,2	840,8

Napomena:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

n/a u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri preduzeća s direktnim investicijama, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose investicija.

T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora

- u milionima KM -

Zemlja	31.12.2019.			31.12.2020.			31.12.2021.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.484,9	248,9	2.733,8	2.540,6	265,1	2.805,7	2.656,4	227,6	2.884,0
Belgija	6,3	2,0	8,2	8,0	3,4	11,4	10,9	5,0	15,9
Crna Gora	20,4	2,6	23,0	24,7	2,8	27,5	33,1	3,0	36,1
Češka	24,1	1,3	25,3	25,0	1,3	26,3	20,7	1,2	21,9
Danska	20,9	6,3	27,3	27,4	5,7	33,1	38,4	5,8	44,2
Francuska	8,7	12,8	21,5	20,8	12,8	33,6	20,3	12,8	33,1
Holandija	493,9	337,9	831,8	562,5	260,6	823,1	576,6	155,2	731,7
Hrvatska	2.370,9	170,6	2.541,5	2.462,0	169,4	2.631,5	2.577,0	139,8	2.716,8
Irska	-2,8	14,3	11,5	-3,3	14,4	11,2	-3,0	14,4	11,4
Italija	594,3	103,0	697,3	614,6	111,6	726,3	663,2	115,3	778,5
Kanada	0,2	2,9	3,1	0,1	2,9	3,0	1,1	2,9	4,0
Kipar	139,4	3,5	142,9	147,0	0,8	147,9	155,8	7,1	162,9
Kuvajt	161,4	78,5	239,9	154,9	86,1	241,0	133,7	88,2	221,9
Lihtenštajn	-7,0	1,0	-6,0	7,5	1,0	8,5	8,2	1,0	9,2
Litvanija	2,5	-0,0	2,5	1,9	-0,0	1,9	2,2	-0,0	2,2
Luksemburg	168,8	218,0	386,8	108,3	217,8	326,1	109,9	219,2	329,1
Mađarska	32,8	1,5	34,2	35,2	1,7	36,9	39,1	2,1	41,2
Malezija	9,6	26,1	35,7	9,0	29,1	38,1	10,3	29,1	39,3
Norveška	6,3	3,6	9,9	6,7	3,6	10,3	7,1	3,6	10,7
Njemačka	620,8	179,3	800,1	642,0	207,5	849,5	717,0	204,9	921,9
Poljska	31,2	11,0	42,1	33,9	10,0	43,9	33,7	43,0	76,7
Rusija	-550,7	1.364,9	814,2	-498,2	1.052,6	554,3	450,5	7,3	457,9
Saudijska Arabija	214,9	73,9	288,9	202,1	76,0	278,1	206,8	77,0	283,8
Slovačka	1,3	20,9	22,2	5,4	21,1	26,6	4,0	20,7	24,6
Slovenija	982,2	168,2	1.150,5	1.068,3	120,7	1.189,0	1.120,9	138,8	1.259,7
Srbija	1.868,4	210,9	2.079,3	1.940,8	238,7	2.179,5	2.003,9	244,5	2.248,4
Španija	30,9	0,0	31,0	36,0	0,0	36,0	29,0	0,1	29,1
Švicarska	394,7	78,0	472,6	363,4	69,7	433,1	567,1	72,5	639,7
Švedska	49,0	33,0	82,0	48,5	36,6	85,1	57,4	36,3	93,6
Turska	459,5	-26,3	433,2	414,3	-27,5	386,8	516,4	2,6	518,9
Ujedinjeni Arapski Emirati	184,3	121,6	305,8	162,5	144,5	307,0	156,6	154,6	311,2
Sjedinjene Američke Države	30,8	19,5	50,3	34,9	22,1	57,1	38,8	22,4	61,3
Velika Britanija	513,9	84,8	598,7	572,5	91,1	663,6	702,1	100,4	802,5
Ostale zemlje	296,3	104,7	401,1	290,6	79,1	369,7	367,1	85,9	453,0
Ukupno	11.663,0	3.678,9	15.342,0	12.070,2	3.332,3	15.402,5	14.032,4	2.244,1	16.276,4

T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	Efektivni kurs KM (2015=100)	
		NEER	REER
2012.		98,50	105,14
2013.		99,81	103,96
2014.		101,10	103,09
2015.		99,98	99,99
2016.		101,26	98,88
2017.		101,83	98,03
2018.		103,39	98,52
2019.		104,14	97,52
2020.		106,20	96,97
2021.		107,59	96,63
2022.		109,21	99,98
2022.	01.	108,85	98,11
	02.	108,91	98,51
	03.	109,41	99,80
	04.	108,95	100,26
	05.	108,87	100,16
	06.	109,28	100,65
	07.	108,92	100,25
	08.	108,99	99,90
	09.	108,97	99,84
	10.	109,31	100,76
	11.	109,72	100,80
	12.	110,29	100,68

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

Napomena uz tabele 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

U novembru 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prenos dijela kreditnog portfolija što je za efekat imalo povećanje rezervi kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 miliona KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih preduzeća za 260 miliona KM, strane pasive za 101 milion KM i ostalih stavki (neto) za 95 miliona KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvještajima banaka Federacije BiH i prenosa novčanih tokova u decembarskim podacima za 2011. došlo je do sljedećih promjena, na strani aktive: smanjenja kredita za 155 miliona KM, povećanja ostale aktive za 10 miliona KM, na strani pasive: smanjenja obaveza prema nerezidentima u iznosu od 624 miliona KM, povećanja rezervisanja za kreditne gubitke za 472 miliona KM i povećanja ostale pasive za sedam miliona KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u junu 2010. jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 miliona KM potraživanja po osnovu vrijednosnih papira od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U decembru 2010. ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za period od augusta 2009, kada je greška nastala, do maja 2010. Navedena ispravka se odrazila na porast strane aktive i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklasifikaciju finansijskih instrumenata u okviru strane aktive za period januar - august 2010. u iznosu od oko 40 miliona KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovu kredita reklasifikovana su u potraživanja od nerezidenata po osnovu vrijednosnih papira, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne strane aktive.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske, jedna banka je izvršila reklasifikaciju finansijskih instrumenata na strani pasive za period septembar 2008. - novembar 2010. tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 miliona KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasifikovanih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj aktivu, te obračuna opštih i posebnih rezervisanja, banke iz RS-a su u podacima za decembar 2010. izvršile primjenu navedene regulative prenosom navedenih pozicija iz vanbilansne evidencije u bilans. Ispravka se odrazila na strani aktive, na porast kredita u iznosu od 144 miliona KM, porast dospjelih kamata u iznosu od 36 miliona KM, a na strani pasive na porast rezervisanja za kreditne gubitke u iznosu od 180 miliona KM u okviru računa kapitala.

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvještaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za štampu:

Grafičar d.o.o.

Štampa:

Grafičar d.o.o.

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača

